

สำนักงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๐

วันจันทร์ที่ ๑๑ เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

สำนักกรรมการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คณษกรรมาธิการตรวจแล้ว วันที่ ๒๔ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

สภารับรองในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๔๓/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ วันจันทร์ที่ ๒๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

สารบัญ

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๐

วันจันทร์ที่ ๑๑ เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ณ ตึกรัฐสภา

หน้า

ระเบียบวาระที่ ๑	เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม ไม่มี	
ระเบียบวาระที่ ๒	รับรองรายงานการประชุม ไม่มี	
ระเบียบวาระที่ ๓	เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว - ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ซึ่งคณะกรรมการ ยกร่างรัฐธรรมนูญจัดทำเสร็จแล้ว) <u>ผู้อภิปราย</u> - นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ ๕ - นายสุนทร จันทรวงศ์ ๗, ๒๗ - นายศิวัช แสงมณี ๘ - นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย ๙, ๑๕, ๗๒, ๗๕, ๑๑๒, ๑๑๖, ๑๓๔, ๑๓๕, ๑๕๖, ๑๕๗, ๑๖๒, ๑๖๙, ๑๗๒ - นายสุรพล พงษ์ทัตศิริกุล ๙, ๑๓ - นายธงทอง จันทรางศุ ๑๑, ๑๒, ๑๖, ๑๑๓, ๑๒๐, ๑๓๗	๒

หน้า

- นายวีชรา หงส์ประภัศร	๑๓, ๑๔, ๑๙, ๔๔, ๔๗, ๕๒, ๕๖, ๖๓ ๑๗๐, ๑๗๑, ๑๗๖
- ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์	๑๔, ๑๙, ๒๐, ๔๓, ๕๗, ๖๒, ๖๘, ๑๔๘, ๑๖๐, ๑๖๕, ๑๖๘, ๑๗๐, ๑๗๑, ๑๗๖, ๒๑๗
- นายวุฒิชชาติ กัลยาณมิตร	๑๕, ๔๒, ๒๒๖
- นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ	๑๘, ๑๙, ๒๓, ๒๖, ๒๗, ๓๑, ๓๔-๓๖, ๓๘, ๓๙, ๔๑, ๘๙, ๑๒๔, ๑๒๗, ๑๓๐, ๑๓๑
- นายศักดิ์ชัย ชุ่มจิตติกุล	๑๘, ๑๙, ๒๑๐
- นายสมเกียรติ รอดเจริญ	๒๑, ๓๕, ๑๑๖, ๒๑๖
- นางสดศรี สัตยธรรม	๒๑, ๒๐๗
- นายการุณ ไสงาม	๒๗, ๓๑, ๓๔, ๓๖, ๓๗, ๓๙, ๔๑, ๘๕, ๘๙, ๙๔, ๑๐๒, ๑๐๖, ๑๒๔, ๑๒๗, ๑๒๘, ๑๓๔, ๑๘๐, ๒๓๓, ๒๓๔

หน้า

- นายวีณัฐ ม่านมุงศิลป์	๓๖
- นายเศวต ทินกุล	๓๙, ๔๑, ๕๓, ๕๔, ๖๑, ๖๔, ๙๖, ๙๗, ๑๑๐, ๑๒๘, ๑๓๑, ๑๓๒, ๑๓๓, ๑๘๙, ๒๓๒, ๒๓๓
- นายไพโรจน์ พรหมสาส์น	๔๒, ๘๗, ๑๐๕, ๒๑๘
- นายวิทยา งานทวี	๔๒, ๘๗
- นายธีรวัฒน์ ร่วมไทรทอง	๔๔ – ๔๖
- นายกฤษฎา ให้วัฒนานุกุล	๔๖, ๑๑๒, ๑๑๔, ๑๒๐, ๑๒๑, ๑๓๕
- นายวิชัย รูปขำดี	๔๙, ๖๔
- นายอัชพร จารุจินดา	๕๐, ๕๕, ๗๖, ๙๗, ๑๐๔, ๑๒๗, ๑๔๑, ๑๔๕, ๑๔๗, ๑๕๑, ๑๕๕
- นายคมสัน โพธิ์คง	๕๘, ๑๕๐, ๑๕๔, ๑๖๔, ๑๖๖, ๑๖๙, ๑๗๒, ๑๗๓, ๑๙๕, ๒๐๙

- รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	๖๕, ๖๗, ๗๗, ๗๙, ๘๒, ๘๔, ๙๒, ๑๒๘, ๑๒๙, ๑๓๙, ๑๔๐, ๑๔๔, ๑๔๖, ๑๔๙, ๑๕๒, ๑๕๖, ๑๖๗, ๑๗๔, ๑๗๗, ๑๗๘, ๑๘๐, ๒๑๒, ๒๑๘
- นายวิทยา คชเชื่อน	๗๖
- นายอรรครัตน์ รัตนจันทร์	๘๗, ๙๐, ๑๐๑
- นายสวิง ตันอุต	๙๒, ๑๔๐, ๑๔๓, ๑๘๓, ๒๓๐
- นายสุพจน์ ไข่มุกด์	๙๙, ๑๙๓
- ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา	๑๐๓, ๑๔๐, ๑๔๔, ๑๔๖, ๑๕๔, ๑๖๘, ๑๗๔, ๑๗๖
- นายจรัญ ภัคดีธนากุล	๑๐๘
- นายอัศววิทย์ สุมาวงศ์	๑๑๑, ๑๕๗
- นายไพบูรณ์ วราหะไพฑูรย์	๑๗๔, ๑๗๕
- นายสมชัย ฤชุพันธุ์	๑๘๘
- นางสาวอลิสา พันธุศักดิ์	๑๙๑
- นายชูชัย ศุภวงศ์	๑๙๗, ๒๒๗
- นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตร	๒๐๔
- ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ	๒๑๓
- นายมนตรี เพชรขุ้ม	๒๒๑
- นางอังคณา นีละไพจิตร	๒๒๒

- นายปกรณ์ ปรียากร ๒๒๒
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย ๒๒๙
 - นายหลักชัย กิตติพล ๒๓๒, ๒๓๓
-

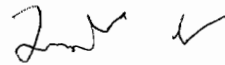
รายชื่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่มา ลา ขาด ในการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๒ / ๒๕๕๐
วันจันทร์ที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐

ลำดับที่	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด
๑.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์	✓		
๒.	นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตร	✓		
๓.	นายกฤษฎา ให้วฒนาภูกุล	✓		
๔.	นายก้านรงค์ จันทิก	✓		
๕.	นายการุณ ไสงาม	✓		
๖.	รองศาสตราจารย์กิตติ ตีระเศรษฐ์	✓		
๗.	ศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม	✓		
๘.	นายเกียรติชัย พงษ์พาณิชย์	✓		
๙.	นายคมสัน โพธิ์คง	✓		
๑๐.	นายจรูญ ภัคดีธนากุล	✓		
๑๑.	ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา	✓		
๑๒.	นายจตุรินทร์ ภิรมย์ภักดี	✓		
๑๓.	ศาสตราจารย์เจริญศักดิ์ โจรนฤทธิพิเชษฐ์	✓		
๑๔.	รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	✓		
๑๕.	นายช.ชัยนาท ศรีเสมาเมือง	✓		
๑๖.	นายชรินทร์ บัวประเสริฐ	✓		
๑๗.	นายชวลิต หมิ่นนุช	✓		
๑๘.	นายชาติชาย เจียมศรีพงษ์	✓		
๑๙.	นายชาติชาย แสงสุข	✓		
๒๐.	นายชาลี กางอิ้ม	✓		
๒๑.	นายชำนาญ ภูวิลัย	✓		
๒๒.	นายชูชัย ศุภวงศ์	✓		
๒๓.	นายโชคชัย อักษรนันท์	✓		
๒๔.	ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ	✓		
๒๕.	รองศาสตราจารย์ดวงสุดา เตโชติรส	✓		
๒๖.	นายเดโช สวหนานนท์	✓		
๒๗.	นายธนพิชัญญ์ มูลพฤษ์	✓		
๒๘.	พลตำรวจโท ธรรมนิตย์ ปิตะนีละบุตร	✓		
๒๙.	นายธวัช บวรวิชัยกูร	✓		

ลำดับที่	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด
๓๐.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์อติพันธ์ เชื้อบุญชัย	✓		
๓๑.	นายธีรวัฒน์ ร่มไทรทอง	✓		
๓๒.	รองศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์	✓		
๓๓.	นายหรรณดี เศรษฐบุตร	✓		
๓๔.	นายนิตย์ วัจวิวัฒน์	✓		
๓๕.	นายนิมิตร ชัยจิระธีกุล	✓		
๓๖.	นายhurst มาประณีต	✓		
๓๗.	นายปกรณ์ ปรียากร	✓		
๓๘.	นายประดิษฐ์ เหลืองอร่าม	✓		
๓๙.	นายประพันธ์ นัยโกวิท	✓		
๔๐.	นายประวิทย์ อัครชิโนเรศ	✓		
๔๑.	นายประสงค์ พิฑูรกิจจา	✓		
๔๒.	นายปริญญา ศิริสารการ	✓		
๔๓.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณราย แสงวิเชียร	✓		
๔๔.	นางสาวพวงเพชร สารคุณ		✓	
๔๕.	นายพิเชียร อำนาจวรประเสริฐ	✓		
๔๖.	นายพิสิฐ ลีอาธรรม	✓		
๔๗.	พลเรือเอก ไพร์ศักดิ์ วัชรมูล	✓		
๔๘.	นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์	✓		
๔๙.	นายไพโรจน์ พรหมสาส์น	✓		
๕๐.	นายมนตรี เพชรขุ่ม	✓		
๕๑.	นางมณฑุศรี โชติเทวัญ	✓		
๕๒.	นายมานิจ สุขสมจิตร	✓		
๕๓.	พลตำรวจเอก มีชัย หนูกลกิจ	✓		
๕๔.	นายรัฐ ชุกกลิ่น	✓		
๕๕.	รองศาสตราจารย์รุจิรา เตชางกูร	✓		
๕๖.	นายไอรส วงษ์สิทธิ์	✓		
๕๗.	นายวัชรา หงส์ประภัสสร	✓		
๕๘.	นายวิชัย รูปชาติ	✓		
๕๙.	นายวิชัย เรืองเรืองกุลฤทธิ	✓		
๖๐.	นายวิชัย ศรีขวัญ	✓		
๖๑.	ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ	✓		
๖๒.	นายวิฑูรยา บริบูรณ์ทรัพย์	✓		
๖๓.	นายวิฑูรยา คชเชื่อน	✓		

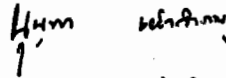
ลำดับที่	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด
๖๔.	นายวิทยา งานทวี	✓		
๖๕.	นายวิทวัส บุญญสถิตย์	✓		
๖๖.	นายวีหนัส ม่านมุงศิลป์	✓		
๖๗.	นายวุฒิชชาติ กัลยาณมิตร	✓		
๖๘.	รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	✓		
๖๙.	รองศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช	✓		
๗๐.	นายศักดิ์ชัย อุ่ณจิตติกุล	✓		
๗๑.	นายศักดิ์นรินทร์ เชื้อนอห์น	✓		
๗๒.	นายศิวะ แสงมณี	✓		
๗๓.	นายเศวต ทินกุล	✓		
๗๔.	นางสดศรี สัตยธรรม	✓		
๗๕.	นายสนั่น อินทรประเสริฐ	✓		
๗๖.	นายสมเกียรติ รอดเจริญ	✓		
๗๗.	ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์	✓		
๗๘.	นายสมชัย ฤชุพันธุ์	✓		
๗๙.	นายสมยศ สมวิวัฒน์ชัย	✓		
๘๐.	นายสวัสดิ์ โชติพานิช	✓		
๘๑.	นายสว่าง ภูพัฒน์วิบูลย์	✓		
๘๒.	นายสวิง ตันอุด	✓		
๘๓.	นายสามขวัญ พนมขวัญ	✓		
๘๔.	นายสุนทร จันทร์รังสี	✓		
๘๕.	นายสุรชัย เลียงบุญเลิศชัย	✓		
๘๖.	นายสุรพล พงษ์ทัตศิริกุล	✓		
๘๗.	นายเสริมเกียรติ วรดิษฐ์	✓		
๘๘.	นายเสรี นิมะยุ	✓		
๘๙.	นายเสรี สุวรรณภานนท์	✓		
๙๐.	นายหลักชัย กิตติพล	✓		
๙๑.	นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	✓		
๙๒.	นายอภิชาติ ดำดี	✓		
๙๓.	นายอรรถรัตน์ รัตนจันทร์	✓		
๙๔.	นายอรุณ ธรรมโน	✓		
๙๕.	นางสาวอลิสรา พันธุ์ศักดิ์	✓		
๙๖.	นายอัศววิทย์ สุมาวงศ์	✓		

ลำดับที่	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด
๙๗.	นางอังคณา นีละไพจิตร	✓		
๙๘.	นางสาวอามา อรรถบูรณวงศ์	✓		
๙๙.	นายอุทิศ ชูช่วย	✓		
๑๐๐.	นายโอกาส เตพละกุล	✓		
	รวม ๑๐๐ คน	๙๙	๑	-

(นางสาววรรณภัสสร รุจิกุลสิริ)

บุคลากร ๖

(นางบุญพา เผ่าสำราญ)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานทะเบียนประวัติและสถิติ

รายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๐

วันจันทร์ที่ ๑๑ เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ณ ตึกรัฐสภา

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๔๘ นาฬิกา

จำนวนสมาชิกที่มาประชุมทั้งหมดที่ลงชื่อไว้เมื่อเลิกประชุม ๙๙ คน

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านสมาชิก
ที่เคารพครับ ขณะนี้มีท่านสมาชิกมาลงชื่อเข้าประชุมครบองค์ประชุมแล้วนะครับ ผมขอ
เปิดการประชุม เพื่อดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระ

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม ไม่มีนะครับ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม

รับรองรายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๗/๒๕๕๐ วันจันทร์ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

ครั้งที่ ๘/๒๕๕๐ วันจันทร์ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

ครั้งที่ ๙/๒๕๕๐ วันจันทร์ที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๐ และ

ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๐ (เป็นพิเศษ) วันอังคารที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๐

ซึ่งได้วางให้ท่านสมาชิกตรวจดูแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภารับรองครับ
ปรากฏว่า ไม่มีสมาชิกขอแก้ไขเพิ่มเติมแต่ประการใด

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านสมาชิกครับ
ถ้าไม่มีผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่น ถือว่า ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุมทั้ง ๔ ครั้ง
ดังที่รายงานไปแล้วนะครับ ที่ประชุมรับรอง

นายธนิต เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ระเบียบวาระที่ ๓
เรื่องที่คุณคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว คือ

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
ซึ่งคณะกรรมการยก่างรัฐธรรมนูญจัดทำเสร็จแล้ว

ผมขออนุญาตเชิญคณะกรรมการเข้าประจำที่ครับ ท่านครับ
(คณะกรรมการเข้าประจำที่)

นายบรรณิธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านสจ.ศรี
ขออนุญาตแจกเอกสาร แจกได้เลยนะครับ ท่านกรรมการครับ ถ้าที่ไม่พอ ทั้ง ๒ ซีกเลย
นะครับ แล้วแต่ท่านถนัด ท่านสมาชิกครับ วันนี้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขา
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเว็สเตอร์ (Webster
University) สหรัฐอเมริกา (United States of America) ก็ขอเข้ามาฟัง สังเกตการณ์
จำนวน ๑๔ ท่านนะครับ ที่อยู่ข้างหลังท่าน นั่งอยู่ข้างหน้าผมนั่น ยินดีต้อนรับนะครับ
ท่านสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญที่เคารพทุกท่านครับ วันนี้จะเป็นวันแรกที่ท่านสมาชิก
จะได้พิจารณานะครับ เดียวก็ฟังท่านทางคณะกรรมการ คือ วันนี้เราจะพิจารณา แก้ไข
ร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญท่านได้ร่างขึ้น โดยนำฟังความ
ความคิดเห็นของประชาชน องค์กรต่าง ๆ และฟังข้อเสนอแปรญัตติของท่านสมาชิกที่ได้เสนอ
คำแปรญัตติไปตามขั้นตอน ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญชั่วคราว ฉบับปัจจุบันแล้ว
เราประชุมกันวันนี้ เราจะได้ฟังคำชี้แจงของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ถึงที่มา
ของการแก้ไขปรับปรุง จนมาเป็นเอกสารที่ปรากฏอยู่ต่อหน้าท่านสมาชิกแล้ว ในขั้นนี้เป็นการ
พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่มีการแก้ไขแล้ว ซึ่งจะได้พิจารณาไปตามลำดับ และ
ขั้นตอน ตามที่เราได้ปรึกษาหารือกันนะครับ รอท่านกรรมการนั้น ผมขอเรียนท่าน
สมาชิกว่า ในการประชุมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนี้ จะได้มีการพัก เพื่อรับประทานอาหาร
ตอนกลางวัน ระหว่างเวลา ๑๒.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๓.๐๐ นาฬิกา และเวลาเย็น ระหว่าง
เวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๙.๐๐ นาฬิกา นะครับ จึงใคร่ขอความกรุณาท่านสมาชิกได้
เข้าร่วมประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน และขอให้งดการประชุมคณะกรรมการชุดต่าง ๆ
ตั้งแต่วันที่ ๐๙.๓๐ น. ซึ่งเป็นเวลาที่เราจะเริ่มพิจารณาประชุมประจำวัน สำหรับสัปดาห์
นี้ ตามที่ได้เคยเรียนท่านแล้วว่า เราจะประชุมติดต่อกัน ๕ วันทำการนี้ นะครับ เพื่อดูว่า
ในการพิจารณาจะใช้เวลาอย่างไร เพราะกรอบเวลาเราขยายไม่ได้เกินวันที่ ๖ กรกฎาคม
นะครับ ถ้าจำเป็นอย่างไร จะเพิ่มเวลาอย่างไรก็ไปดูอีกที แต่สัปดาห์นี้เราขอเวลาของ

สภาพิติบัญญัติไว้ เขาจะไม่มีประชุมนะครับ ถ้าทางคณะกรรมการพร้อมแล้ว
ขออนุญาตเชิญเลยครับ

นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ (ประธานคณะกรรมการ) : กราบเรียน ท่านประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญที่เคารพ และท่านสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ ผู้ทรงเกียรติ กระผม นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ ในฐานะประธานคณะกรรมการ ว่างใคร่ขอกราบเรียนความเป็นมา เพื่อที่ประชุมแห่งนี้จะได้รับทราบว่า กรรมการ ว่างร่างนั้น ได้ดำเนินการไปแล้วอย่างไร ท่านประธานที่เคารพ ตามที่สภาว่างรัฐธรรมนูญ ได้ตั้งกรรมการว่างรัฐธรรมนูญ เพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันประชุมสภาว่างรัฐธรรมนูญครั้งแรก ซึ่งคณะกรรมการได้จัดทำร่าง รัฐธรรมนูญฉบับรับฟังความคิดเห็นเสร็จ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๐ และได้จัดพิมพ์ และส่งมอบให้สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ องค์กร และบุคคลที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๐ และได้เผยแพร่ไปยังกระทรวง ทบวง กรม องค์กรต่าง ๆ และประชาชน นอกจากนี้ ยังได้เผยแพร่ไปตามจังหวัดต่าง ๆ โดยผ่านคณะกรรมการวิสามัญประสาน การมีส่วนร่วมและการทำประชามติ คณะกรรมการวิสามัญรับฟังความคิดเห็นและการ มีส่วนร่วมของประชาชนประจำจังหวัด คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นขององค์กร ตามรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ รวมทั้งคณะกรรมการ ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ นอกจากนี้ คณะกรรมการได้เดินทางไปชี้แจงและรับฟัง ความคิดเห็นร่วมกับคณะกรรมการวิสามัญประสานการมีส่วนร่วมและการประชามติ คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคต่าง ๆ และ คณะกรรมการวิสามัญรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนประจำ จังหวัด ในพื้นที่ต่าง ๆ ท่านประธานที่เคารพ คณะกรรมการได้รวบรวมข้อมูลความ คิดเห็นที่ได้รับจากองค์กรตามรัฐธรรมนูญ กระทรวง ทบวง กรม และประชาชน ซึ่งได้ แสดงความคิดเห็น โดยส่งมาทางประธานและรองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการว่างรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการต่าง ๆ ของสภาว่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งคณะกรรมการได้นำข้อมูลที่ได้รับมาดังกล่าวนี้ พิจารณาประกอบกับคำแปรญัตติ

ของท่านสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ ในการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งคณะกรรมการได้มีการแก้ไข เพิ่มเติมประเด็นสำคัญต่าง ๆ เช่น เรื่องแนวนโยบาย พื้นฐานแห่งรัฐ สิทธิเสรีภาพของประชาชน ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา การสรรหากรรมการองค์อิสระต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่กำลังเสนอสภาว่างรัฐธรรมนูญ ในขณะนี้ มีหลักสำคัญเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนยิ่งขึ้น สนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรม และเกิดความสัมฤทธิ์ผล ทั้งยังได้กำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองทุกส่วนให้มีดุลยภาพ บัดนี้ คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีกระผมเป็นประธานนั้น ได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเสร็จแล้ว จึงใคร่ขอเสนอต่อที่ประชุมสภาว่างรัฐธรรมนูญแห่งนี้ พิจารณาต่อไป ขอขอบพระคุณครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านสมาชิกที่เคารพครับ ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวันนี้ ผมขอปรึกษาที่ประชุม เพื่อดำเนินการดังนี้ครับ ๑. ผมจะให้ที่ประชุมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ โดยเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ และพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างนะครับ ท่านไม่มีความเห็นเป็นอย่างอื่นนะครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ๒. การอภิปรายผู้มีสิทธิอภิปราย ได้แก่ ผู้แปรญัตติซึ่งได้ส่งวนคำแปรญัตติ ผู้รับรองคำแปรญัตติ สมาชิกมีสิทธิอภิปรายในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ หรือข้อความ กรรมการยกกร่างรัฐธรรมนูญมีสิทธิแถลงชี้แจงคำอภิปรายของผู้แปรญัตติทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรวบรวมชี้แจงครั้งละหลายคนก็ได้ ท่านไม่มีความเห็นเป็นอย่างอื่นนะครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ๓. การลงมติในแต่ละมาตรา มีวิธีการดังนี้ มาตราที่สมาชิกยื่นคำขอแปรญัตติตามมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ การลงมติให้ถือเอาเสียงข้างมาก มาตราที่คณะกรรมการเห็นชอบให้แก้ไขเพิ่มเติม หากมีสมาชิกไม่เห็นด้วย การลงมติให้ถือเอาเสียงข้างมาก มาตราที่สมาชิกขอแก้ไขเพิ่มเติมในระหว่างการประชุม คือ ไม่ได้ยื่นคำขอแปรญัตติตามมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญไว้ การลงมติต้องมีสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าสามในห้า คือ ๖๐ คน เห็นชอบด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น การลงมติทุกครั้งจะมีการบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ในที่ประชาชนอาจเข้าไปตรวจสอบได้ ข้อ ๓ นี้ท่านมีความเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ไม่มีนะครับ เป็นไปตามนี้ครับ ถ้าอย่างนั้นจะเริ่มเลยนะครับ เชิญท่านสุนทรครับ

นายสุนทร จันทรังสี : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผม สุนทร จันทรังสี สสร. นม. กระผมขอความกรุณาท่านประธานโปรดได้ดำเนินการประชุมตามระเบียบใน

มาตรา ข้อ ๕๑ โดยเคร่งครัดด้วยนะครับ ตั้งแต่การอภิปรายที่จะต้องใช้ภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ อย่างหนึ่งนะครับ แล้วก็ว่าจากต้องไม่เสียดสีกับผู้ใด ท่านประธาน ประการสำคัญ สิ่งที่ผมกำลังมองแล้วก็คงนสนทนาก็คือ อยากจะเรียนถามท่านประธานว่า สิ่งนี้ท่านประธานสภาได้อนุญาตให้เข้ามาตั้งในที่นี้หรือเปล่า ถ้าท่านเห็นชอบด้วย จะได้เป็นที่ทราบกันว่า ท่านเห็นชอบกับท่านศิวะ แสงมณี ซึ่งผมจะเข้าใจว่า ท่านศิวะนำเข้ามาตั้ง เพราะท่านนั่งอยู่ข้าง ๆ นะครับ สิ่งนี้ผมว่า เป็นของสูงนะครับ ไม่ใช่จะเป็นสิ่งที่ใครจะยกไปแสดงอะไร ที่ไหนก็ได้ อีกทั้งยังเป็นการผิดข้อบังคับที่ ๕๑ ด้วย นอกจากท่านประธานจะอนุญาตให้ตั้งได้ มิเช่นนั้นแล้ว ผมว่า ต่อไปใครอยากจะทำอะไรเข้ามาตั้งก็ตั้งกันเกะกะเรื่อยเปื่อยไป ขอให้ท่านประธานพิจารณาด้วยครับว่า จะอนุญาตหรือไม่ หรือจะให้นำไปไว้ที่ใด เพราะว่าสิ่งนี้เป็นของสูงนะครับ มิใช่เป็นเครื่องมือทางการเมืองของใคร

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ขอบพระคุณครับ ท่านศิวะถูกพาดพิง ท่านศิวะช่วย เอาอะไรมาตั้ง เอาออกด้วยสิ

นายศิวะ แสงมณี : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผม ศิวะ แสงมณี สสร. ผู้ที่นั่งอยู่ข้าง ๆ ผมนี้ ไม่ทราบว่าเป็นผู้อะไรนะครับ เพราะว่าผมเองคนละที่กัน นี่มันอยู่ตรงกลางนะครับ ผมว่า ผมขออนุญาตว่า ไม่ทราบว่าเป็นผู้อะไร ก็คงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐสภาที่จะต้องมาดูนะครับ เพราะว่าหน้าที่ผม เขาให้มาอภิปรายอย่างเดียวครับผม ขอบพระคุณครับ

นายนวนิธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : เจ้าหน้าที่ คุณศิริจะไม่ใช่ ตกลงใครเอาเข้ามาครับ มีไหมครับ ไม่มี เจ้าหน้าที่ช่วยเอาออกทีนะครับ ผมขอดำเนินการต่อไปนะครับ เดี่ยวเจ้าหน้าที่จะเอาออกครับ ท่านเลขาเริ่ม

นายวัชรินทร์ จอมพลาพล (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ชื่อร่าง ไม่มีการแก้ไข คำปรารภ ไม่มีการแก้ไข มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ คือ ท่านสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย ครับ

นายนวนิธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : เชิญครับ ท่านสุรชัยครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ขอขอบคุณครับท่านประธาน ผม สุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญครับ สำหรับคำปรารภ กระทบได้ขอแปรญัตติไว้ โดยเพิ่มเติม พระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ลงในย่อหน้าที่ ๓ ของคำปรารภ เหตุผลที่กระทบได้ขอเพิ่มเติมดังกล่าว นั้น ก็ขอกราบเรียนต่อท่านประธานและที่ประชุมว่า กระทบมีความต้องการที่จะให้พระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น เป็นที่มาของอุดมการณ์แห่งชาติ ให้ปรากฏในรัฐธรรมนูญ เพื่อประกาศให้พี่น้องประชาชนชาวไทยทั่วประเทศได้ทราบว่าการปกครองแผ่นดินโดยธรรม ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานไว้ นั้นสมควรที่จะบัญญัติให้เป็นหลักการสำคัญในรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สอดคล้องกับอุดมการณ์เรื่อง แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง รายละเอียดของการแปรญัตติดังกล่าว กระทบขออบหมายให้ท่านสุรพล พงษ์ทัตศิริกุล เป็นผู้อภิปรายแถลงต่อที่ประชุมแห่งนี้ครับ

นายนวนิธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : นิดหนึ่งนะครับ ท่านสุรพล ตกลงยกร่าง คำปรารภนี้ เอาแต่ต้นเลยใช่ไหม เชิญครับ ท่านสุรพลต่อ

นายสุรพล พงษ์ทัตศิริกุล : กราบเรียนท่านประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญที่เคารพ ท่านสมาชิกทุกท่านครับ ในเรื่องการขอแปรญัตติ การเพิ่มอุดมการณ์แห่งชาติ โดยอัญเชิญพระปฐมบรมราชโองการมาใส่ไว้ที่นี่ครับ ต้องขออนุญาตกราบเรียนว่า จากการรับฟังความคิดเห็นจากหลายฝ่าย ก็มีความเห็นว่า ในการบริหารบ้านเมื่อนั้นเราก็มี

วัตถุประสงค์ที่จะทำให้ชาติบ้านเมืองนั้น มีความมั่นคง มีความปลอดภัย มีความเจริญ เพราะฉะนั้นจากรัฐธรรมนูญ ๑๖ ฉบับนี้ะครับ เราก็จะพูดแต่โครงสร้างทางอำนาจว่า อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหารมาจากไหน อำนาจตุลาการมาจากไหน อำนาจนิติบัญญัติมาจากไหนเท่านั้นเอง พูดถึงวิกฤตการณ์ของบ้านเมืองว่า ทำไมจึงจะต้องมีรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ แต่ว่าเราไม่เคยพูดถึงว่า เป้าหมายของชาติ เป้าหมายทางการปกครอง ประชาธิปไตย ซึ่งจะสอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณีทางการปกครอง ที่บอกว่า ประเทศไทยเรานั้น มีการปกครองประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข เราไม่ได้เคยเขียนได้เลย เพราะฉะนั้นก็จะขออนุญาตครับ ท่านประธานครับ ซึ่งในตอนแปรญัตตินี้ กระผมได้กราบเรียนคณะกรรมการไปครั้งหนึ่งแล้วว่า เราน่าจะหาอุดมการณ์แห่งชาตินี้มาใช้ โดยเฉพะอย่างยิ่งที่สอดคล้องกับพระปฐมบรมราชโองการ คือ อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ซึ่งต้องขออนุญาตกราบเรียนว่า บ้านเมืองที่ผ่านมานั้น พวกเราได้ทำกันในเรื่อง อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เราทำตลอดทั่วพระราชอาณาจักร ไม่ว่าจะเป็นเหนือ ใต้ ออก ตก ที่ไหนก็แล้วแต่ เพราะฉะนั้นในส่วนนี้น่าจะมีบทบาทอย่างสำคัญในการใส่เอาไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของชาติครับ แต่ว่าในตอนแปรญัตติในชั้นกรรมาธิการนั้น กระผมได้กราบเรียนท่านกรรมาธิการว่า ก็สุดแล้วแต่ท่านกรรมาธิการจะใส่ไว้ในตรงไหนที่คิดว่าเหมาะสม เพราะฉะนั้นก็ขออนุญาตกราบเรียนครับ ท่านประธานครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ในนี้เดี่ยวฝากท่านกรรมาธิการคนหนึ่ง ร่างรัฐธรรมนูญ ร่าง มันเกินมาคำหนึ่งหรือเปล่า ฝากดูด้วยนะครับ พรรคที่ ๓ กรรมาธิการจะชี้แจงเลยใช่ไหมครับ เชิญครับ ท่านอาจารย์ธงทองครับ

นายฉงทอง จันทรางศุ (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญที่เคารพ กระผม ฉงทอง จันทรางศุ กรรมาธิการครับผม สำหรับข้อสังเกตเบื้องต้นที่ท่านประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญได้กรุณาทักเมื่อครูนี้นะครับ คณะกรรมาธิการขอประทานอนุญาตที่ประชุมแห่งนี้ ที่จะปรับแก้ไขตามข้อสังเกตของท่านประธาน โดยที่ ใช้คำจำเรื่องว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไม่มีคำว่า ว่าง ครับผม ส่วนประเด็นที่ท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติได้กรุณาแปรญัตติ และเสนอเพิ่มข้อความ โดยเติมเนื้อความลงในส่วนของคำปรารภ ตอนที่ เป็นความตอนท้าย โดยเพิ่มความถึงเรื่อง พระปฐมบรมราชโองการ ในรัชกาลปัจจุบัน แล้วก็อ้างอิงถึงอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองนั้น กระผมขอประทานกราบเรียนว่า ในขั้นที่ผู้แปรญัตติได้พบหารือกับคณะกรรมาธิการนั้น คณะกรรมาธิการได้กราบเรียนชี้แจง แล้วก็ชี้เหตุผลทางฝ่ายกรรมาธิการที่จะขอประทานอนุญาตยื่นเหตุผลเดิมสองสามประการดังนี้ครับผม ข้อแรก ก็คือ คำปรารภ ที่ปรากฏในร่างที่เราพิจารณาอยู่ในเวลานี้นะครับ เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้ว มีแบบฟอร์ม (Form) หรือว่าถ้อยคำ ซึ่งทางฝ่ายสำนักราชเลขาธิการจะได้เป็นผู้จัดทำเพิ่มเติมขึ้น ในส่วนที่เป็นข้อความในตอนต้น เพื่อที่จะเชื่อมโยงว่า ข้อความในคำปรารภนี้เป็นประกาศพระบรมราชโองการ ผมขอประทานอนุญาตที่จะยกตัวอย่างที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ นะครับ ในวรรคสองของคำปรารภนั้น ก็จะมีดำเนินความว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง รัชกาลที่ ๑๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า เพราะฉะนั้นข้อความที่สภาว่างจะได้พิจารณากันให้ความเห็นชอบในที่นี้ครับ สุดท้ายแล้ว จะไปเดินกระแสด้านความเป็น ประกาศพระบรมราชโองการ เป็นสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะได้มีประกาศพระบรมราชโองการเช่นนั้น นี่เป็นข้อสังเกตประการแรกครับผมว่า ในส่วนนี้เราจึงรู้สึกว่าจะไม่เป็นภาระพหุพอเหมาะพอควรที่จะนำพระปฐมบรมราชโองการ ตามแนวที่ท่านสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญผู้ทรงเกียรติได้กรุณาแปรไว้มากกว่าซ้ำอีกที เพราะว่าหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านมีพระปฐมบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ปี ๒๕๓๓ แล้วนี้ คนอื่นจะอ้างว่า ท่านมีพระปฐมบรมราชโองการอย่างนั้น ก็ว่าไป แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่เคยมี

พระบรมราชโองการเช่นว่านั้นซ้ำอีกหนหนึ่ง ซึ่งเป็นข้อความของพระองค์เองนะครับ เพราะท่านรับสั่งหนเดียว พูดหนเดียว ก็หนักแน่นและทรงปฏิบัติต่อเนื่องมา โดยตลอดแล้ว ความจำเป็นที่ต้องมากล่าวซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ในฐานะซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ พระบรมราชโองการนั้น ไม่เคยมีแบบธรรมเนียมที่เราคิดว่าเคยปฏิบัติมาก่อน ในส่วนนี้ก็มี ความเห็นของกรรมาธิการร่วมกันว่า น่าจะยืนยันไว้ นะครับ อีกประการหนึ่ง การพูดถึง อุดมการณ์แห่งชาติ ในเรื่อง แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง นั้น ผมคิดว่า ก็เป็นสิ่งที่ดีนะครับ แต่ความตกผลึกชัดเจนว่า เราเรียกว่า สิ่งนี้เป็นอุดมการณ์ของชาติ แท้เพียงหรือเปล่า แล้วสรุปได้ด้วยคำสองคำจริงหรือไม่ ในหลาย ๆ เวทีอาจจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันอยู่ แล้วก็ในเวลาจัดทำร่างรัฐธรรมนูญคราวนี้ ประเด็นอภิปราย ประเด็นถกเถียง ก็ยังไม่เคยมีการพูดจกัันลึกซึ้งว่า ถ้าจะค้นสาระกันมาให้ได้ว่า อุดมการณ์ของชาติจริง ๆ แล้วนะ สรุปว่าอยู่ในวลีหรือประโยค จะเป็นเพียงใด แค่นั้น ผมคิดว่า แนวทางที่เรา จะต้องมาพิจารณาจัดทำร่างรัฐธรรมนูญเวลานี้ครับ ระยะเวลาอาจจะไม่เพียงพอ ที่เราจะ มาพูดกันในรายละเอียดที่มีความสำคัญในส่วนนี้ อีกประการหนึ่ง ก็คือว่า แนวการจัดทำ คำปรารภที่กรรมาธิการได้ยกวางขึ้นนี้ ก็เป็นแนวทางการจัดทำคำปรารภ ซึ่งได้ยึดถือ แนวที่ได้เคยจัดทำมาแล้วในปี ๒๕๔๐ ซึ่งผมคิดว่า ก็มีข้อความที่กระชับ แล้วก็ส่วนใดที่เป็น เนื้อหาสาระนั้น ก็พยายามทำให้มีเฉพาะแก่นสาระจริง ๆ ที่ปรากฏอยู่ ขอประทาน กราบเรียนเหตุผลของคณะกรรมาธิการดังที่วานี้ครับ แล้วก็สำหรับเหตุผล คงเป็นอย่างนี้ ครับ

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ตัวร่างนี้ คำว่า ร่าง อยู่ในเนื้อในด้วยนะครับ ท่านอาจารย์ธงทอง ย่อหน้า

นายธงทอง จันทรางศุ (กรรมาธิการ) : ในเนื้อใน ขอประทานตัดคำว่า ร่าง ออกจากเนื้อเนื้อหาที่อยู่ในคำปรารภอีก ๓ ที่ครับผม

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ครับ บางส่วนต้องมีร่างอยู่นะครับ ตัดเฉพาะที่เกิน ก็ฝากคณะกรรมการยกร่างตรวจทานภาษาอันนี้ อีกทีหนึ่ง ท่านสมาชิกท่านใดจะมีความเห็นอีกไหมครับ ในเรื่องคำปรารภครับ ถ้าไม่มี ผมจะได้ขอมติ นะครับ ก็มีเพียงแต่ความติดตามที่ของคณะกรรมการ นะครับ ท่านสุรพลครับ

นายสุรพล พงษ์ทัตศิริกุล : กราบเรียนท่านประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ ที่เคารพครับ การที่ท่านกรรมาธิการได้กรุณาชี้แจงมานี้นะครับ กระผมก็ต้องขอขอบพระคุณนะครับว่า ไม่ควรจะเอ่ย หรือว่ายกถ้อยคำของพระองค์ท่านมากล่าวซ้ำ นี้ นะครับ แต่ว่าอยากจะทำกราบเรียนนิดหนึ่งครับว่า อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองนั้น ได้มีการปฏิบัติ ได้มีการทำกันมา ในที่ต่าง ๆ ในพื้นที่ต่าง ๆ ของพระราชอาณาจักรนี้ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ซึ่งกระผมได้รับราชการมาทั่วประเทศนี้นะครับ แล้วก็เป็นแนวทาง ซึ่งตามพระปฐมบรมราชโองการด้วย ถ้าจะมีทางใส่ไว้ได้นี้นะครับ กระผมคิดว่า ก็ไม่น่าจะเสียหายตรงไหน แต่กลับดีเสียอีกว่า นอกจากเราจะพูดถึงเรื่องที่มาของรัฐธรรมนูญตามระบบประชาธิปไตยแล้วนี้ ยังเป็นการยกย่อง เชิดชูสถาบันที่เราเคารพรักกันนะครับ เพียงแต่ว่า ถ้าจะไม่ใส่ในสิ่งที่ไม่สมควร เราก็ไม่ใส่นะครับ แต่ว่าถ้าจะใส่ อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง นี้ ผมเชื่อว่าคนทั้งแผ่นดินเขารู้ครับว่า อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง นั้นมาจากไหนครับ กระผมขออนุญาตครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : กรรมาธิการไม่ชี้แจงเพิ่มเติมแล้วนะครับ เชิญท่านวัชราครับ

นายวัชรา หงส์ประภัสสร : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพ กระผม นายวัชรา หงส์ประภัสสร สสร. ในเรื่องคำปรารภนี้นะครับ กระผมได้แปรญัตติไว้ด้วย แล้วเนื่องจากทางคณะกรรมการได้รับที่จะนำไปปรับปรุง โดยจะใช้ส่วนหนึ่งของคำแปรญัตติไปพิจารณาด้วย เพราะฉะนั้นถ้าท่านประธานจะถามมติว่า จะเอาหรือจะยืนตามที่คณะกรรมการร่างเอาไว้ กระผมว่าก็น่าจะไม่ใช่เป็นการสมบูรณณ์นะครับ โดยที่ในที่ประชุมคณะกรรมการได้พูดไว้เช่นนั้นครับ ขอขอบคุณครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : คือ ในเอกสารบอกว่า อันนี้ท่านพอใจแล้ว ท่านสงวนไว้หรือเปล่า ผมไม่รู้ที่ท่านตกลงอะไรกับกรรมวิธีการ ท่านตกลงกับกรรมวิธีการ เดียวกรรมวิธีการเขาคงบอกเองนะ ท่านวัชราครับ ใช่ไหม ท่านตกลง เอกสารบอกว่า ผู้แปรญัตติพอใจ ก็เลยเหลือเพียงแต่ว่า ท่านสุรัชย์ผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรใช่ไหม เพราะฉะนั้นเรื่องเวลานี้มันก็เหลือระหว่างที่กรรมวิธีการเสนอกับที่ผู้แปรญัตติ เชิญท่านวัชรา เชิญครับ

นายวัชรา หงส์ประภัศร : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมวัชรา หงส์ประภัศร กระผมกราบเรียนนั้น กราบเรียนตามที่ได้มีการพูดคุยกันในที่ประชุมคณะกรรมวิธีการ เป็นเช่นนั้นจริงครับว่า ทางคณะกรรมวิธีการจะรับไปพิจารณาโดยปรับปรุงคำแปรญัตติ โดยจะถือเอาคำแปรญัตติของกระผมนี้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งด้วยขอขอบคุณครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ก็เอาตามเอกสาร
ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมวิธีการ) : ท่านประธานครับ ผม สมคิด เลิศไพฑูรย์ กรรมวิธีการครับ กรรมวิธีการไม่ติดใจ ถ้าท่านวัชราจะอภิปรายนะครับ แล้วก็ยังมีในเรื่องนี้ไปด้วยนะครับ ก็เป็น ๒ คำแปรญัตตินะครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : หมายความว่าให้ท่านวัชราเสนอที่ท่านแปรไว้ใช่ไหม

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมวิธีการ) : ใช่ครับ

นายวัชรา หงส์ประภัศร : ขอขอบคุณครับ กระผมขอให้ท่านวุฒิสภาตินำเสนอครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : เชิญท่านวุฒิสภาตินะครับ

นายวุฒิชชาติ กัลยาณมิตร : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพครับ ท่านประธานครับ คือประเด็นนี้ ในเรื่องของคำปรารภ วันนั้นหลังจากที่เราเข้าไปชี้แจงกับ คณะกรรมาธิการยกกว้าง ทางผมเป็นคนบอกเองว่า เราไม่ติดใจ เพียงแต่ว่า ขอให้ฟังรับ ข้อสังเกตจากคำปรารภของที่กระผมทำไว้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งบ้าง เพราะว่า อยากจะ เพิ่มเติมข้อความให้มันครบถ้วนสมบูรณ์ อ่านแล้วก็ดูมีถ้อยคำที่สละสลวยได้ใจความ กระผมขออนุญาตอย่างนี้ว่า จริง ๆ วันนั้นทางท่านกรรมาธิการท่านก็รับปากผมว่า เดี่ยวท่านจะดูแลให้ นะครับ เราก็เลยไม่ติดใจที่จะไปสงวนคำแปรญัตติไว้ นะครับ อย่างไรก็ตาม ก็ตาม ด้วยความเคารพต่อที่ประชุมแห่งนี้ นะครับ ในเมื่อทางกระผมไม่ได้สงวน คำแปรญัตติไว้ กระผมก็ขออนุญาตให้ดำเนินไปตามระเบียบข้อบังคับการประชุม นะครับ ขอขอบคุณครับ

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ขอขอบคุณครับ เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็ไม่มีท่านอื่น ตรงนี้ก็คงเหลือ ๒ ฝ่าย ตามที่กรรมาธิการเสนอ แล้วก็ ตามที่ท่านสุรชัยขอสงวนคำแปร ท่านสุรชัยเชิญครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ขอขอบคุณครับ ท่านประธานครับ ผม สุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย สสร. ผู้ยื่นคำแปรญัตติในคำปรารภ นะครับ ก็ขอกราบเรียนต่อ ท่านประธาน แล้วก็ที่ประชุมแห่งนี้ว่า เมื่อได้รับฟังคำชี้แจงของกรรมาธิการผู้ชี้แจงแล้ว กระผมมีความพอใจ แต่ขอกราบเรียนว่า เรื่องของคำปรารภตามที่กระผมได้ยื่นคำขอ แปรญัตติไว้ แล้วก็ตามที่ท่านสุรพลได้อภิปราย แถลงถึงเหตุผลที่มีความตั้งใจต้องการ ให้มีการบรรจุเรื่องของพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไว้ในคำปรารภนั้น ก็ด้วยมีเจตจำนงที่ต้องการให้คำประกาศหรือพระบรมราชโองการ ในการที่จะประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ต่อไปนั้น ได้มีการบ่งชี้ให้เห็นถึงเรื่องของ เจตจำนงในการที่ใช้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในการปกครองประเทศไทยตามแนว พระบรมราชโองการ ก็คือ ในเรื่องของแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เพราะฉะนั้นก็ฝาก กราบเรียนท่านกรรมาธิการครับ ถ้ามีความเป็นไปได้ ในเรื่องของการปรับปรุงถ้อยคำลงใน คำปรารภ ก็จะเป็นพระคุณยิ่ง สุดท้ายกระผมไม่ติดใจครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านไม่ตั้งใจนี้ไม่ต้องโหวต (Vote) แต่หมายความว่า ท่านฝากกรรมาธิการยกร่าง ที่นี้ผมก็เรียนถามว่า ถ้าท่านฝากแบบนี้ กรรมาธิการยกร่างไปยอมแล้วนี้ เข้าใจว่า ข้อแก้ของกรรมาธิการยกร่างนี้ต้องโหวตด้วย ๖๐ เสียงใช่ไหม ต้องใหม่ กรรมาธิการยอมใหม่ ยอมรับของท่านไปหรือเปล่า

นายทอง ทอง จันทรางศุ (กรรมาธิการ) : ขอประทานกราบเรียน ท่านประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ กระผม ทอง ทอง จันทรางศุ กรรมาธิการครับ ก็ขอขอบคุณสำหรับความเข้าใจที่ท่านสมาชิกผู้ขอแปรญัตติได้กรุณาได้อธิบายไปเมื่อครูนี่นะครับ แต่อย่างที่ผมได้กราบเรียนนะครับ มีเหตุผลอยู่ ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งว่าด้วยเรื่องของพระบรมราชโองการ ซึ่งเมื่อนี้ก็ก็ได้กราบเรียนไว้แล้ว ประเด็นที่ ๒ เรื่องอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง นั้น กระผมกราบเรียนเหตุผลไปว่า ระยะเวลาการพูดกันเรื่องนี้ ไม่เฉพาะแต่ในสภาว่างนะครับ ในสังคมไทยผมคิดว่า ยังไม่ตกลึกและชัดเจนเพียงพอ ผมคิดว่า การที่จะด่วนนำเอาประเด็นนี้มาบรรจุไว้ในคำปรารภ ซึ่งเป็นเนื้อหาสาระสำคัญส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญนั้น ดูจะเร็วเกินไป คณะกรรมาธิการขอประทานอนุญาตที่จะยื่นตามร่างครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ยื่นตามร่างนะครับ ท่านสุรชัย ก็แล้วแต่กรรมาธิการแล้วนะครับ ใช่ไหมครับ ไม่ตั้งใจแล้วนะครับ ก็ผ่านครับ เชิญท่านเลขา

นายวัชรินทร์ จอมพลาพล (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : หมวด ๑ บททั่วไป ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๑ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๒ ไม่มีการแก้ไข มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายบรรณิณี เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ผู้สงวนความเห็นเชิญท่านสดศรีครับ

(นางสดศรี สัตยธรรม ไม่อยู่ในที่ประชุม)

๑๗

สสร ๒๒/๒๕๕๐

วิรุฑัย ๘/๓

นายมนตรี เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ท่านสดศรีไม่อยู่
ท่านต่อไป ท่านพิเชียรครับ

- ๘/๑

นายพิเชียร อำนาควรประเสริฐ : ครับ กราบเรียนท่านประธานสภา
ร่างรัฐธรรมนูญ ท่านกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ท่านผู้มีเกียรติที่รับฟังอยู่ทางบ้าน พี่น้องประชาชนทั่วประเทศนะครับ และเพื่อน
สื่อมวลชนที่เคารพนะครับ กระผม นายพิเชียร อำนาควรประเสริฐ สสร. หมายเลข ๐๔๕
นะครับ ก็ได้ขออนุญาตสงวนคำแปรญัตติ ในมาตรา ๒ นี้ไว้ นะครับ โดยกระผมได้เสนอ
คำแปรญัตติ ดังนี้ นะครับ มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กระผมได้ขออนุญาตแปรญัตติ เพิ่มเติมข้อความ
ในวรรคสองว่า และมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ

(นายศักดิ์ชัย อุ่นจิตติกุล ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายบรรณิธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : คุณพิเชียร
ขอคิดหนึ่ง ท่านศักดิ์ชัย ประท้วงหรืออะไรครับ เชิญครับ

นายศักดิ์ชัย อุ่นจิตติกุล : ท่านประธาน ผมขออนุญาตหารือครับ
ท่านประธานครับ ท่านประธานที่เคารพครับ ผม ศักดิ์ชัย อุ่นจิตติกุล สสร. ครับ
ผมขออนุญาตหารือครับ เนื่องจาก มาตรา ๒ และมาตรา ๗๘ มีเนื้อความสาระ
ที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้น จึงอยากให้ที่ประชุมได้พิจารณาในเรื่องของ มาตรา ๒ กับ ๗๘ ว่า
ควรจะพิจารณาพร้อมกันหรือไม่ครับ

นายบรรณิธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : เดี่ยวก่อน เรื่องนี้
มีเกี่ยวกับ ๒ มาตราเท่านั้นหรือ เข้าใจว่า มีมากกว่านี้หรือเปล่า

นายพิเชียร อำนาควรประเสริฐ : มีมาตรา ๓๗ อีกมาตราหนึ่งครับ
ท่านประธานครับ รวม ๓ มาตรา

นายบรรณิธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : แล้วก็ ๗๘ ใช่ไหม

นายพิเชียร อำนาควรประเสริฐ : ครับผม

นายบรรณิธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านเสนอว่า
จะขอให้ดูพร้อมกัน

นายพิเชียร อำนาควรประเสริฐ : ครับ ผมขออนุญาตตั้งนี้ได้ไหมครับ
ท่านประธานครับ คือ ขออนุญาตพูดเหตุผลสั้น ๆ นิดเดียว แล้วก็ประเด็นทางที่

ประชุมใหญ่จะพิจารณาร่วมกันอย่างไรก็ได้ ซึ่งเมื่อวานนี้ เราก็ได้มีการประชุมนอกรอบกัน ก็คิดว่า โดยหลักการใหญ่ นั้น น่าจะมีการเลื่อนการพิจารณาของ มาตรา ๒ ไปรวมอยู่ใน มาตรา ๙๘

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : คืออย่างนี้ คุณพิเชียร ถ้าเห็นพ้องกันว่า จะเลื่อนนี้ ก็ยังไม่ต้องพูด ต้องไปพูดตอนนี้นั้นน่าจะ คือ ต้องได้พูดแน่ แต่ต้องไปพูดพร้อมกันนะ แต่ว่า เดี่ยวต้องถามสมาชิกเสียก่อนดีกว่า ขอนิดหนึ่ง

นายพิเชียร อำนาจวรประเสริฐ : ได้ครับ

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : คุณศักดิ์ชัยอยาก ให้เลื่อน

นายศักดิ์ชัย อุ่ณจิตติกุล : ครับ ท่านประธานสภาที่เคารพครับ ผม ศักดิ์ชัย อุ่ณจิตติกุล สสร. ครับ ผมคิดว่า อยากจะให้ที่ประชุมพิจารณาเลื่อน มาตรา ๒ ๓๗ ไปรวมกันที่มาตรา ๙๘ ครับ

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านสมาชิกครับ เนื่องจากในการพิจารณา มาตรา ๒ พึงท่านยก่าง

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานสภา ร่างรัฐธรรมนูญ ผม สมคิด เลิศไพฑูรย์ กรรมาธิการยก่างรัฐธรรมนูญครับ ทางฝ่าย กรรมาธิการยก่างได้หารือกันแล้วนะครับ มีความเห็นตรงกับท่านศักดิ์ชัยครับ เพราะ อยากให้นำเรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ นี้ไปคุยกัน ใน มาตรา ๙๘ เลย เพราะว่าเนื้อหา นี้ ก็เป็นเนื้อหาเดียวกันนะครับ เพราะว่าในท้ายที่สุดนี้ เมื่อมีการคุยกันใน มาตรา ๒ แล้วนี้ อาจจะต้องไปเขียนใน มาตรา ๙๘ ถ้าเลื่อนไปก็อาจจะเป็นประโยชน์แก่ ส่วนรวมทั้งหมดครับ กรรมาธิการยก่างเห็นด้วยกับท่านศักดิ์ชัยครับ

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านสมาชิกครับ คุณวัชราเชิญครับ ในเรื่องนี้นะครับ

นายวัชรา หงส์ประภัสร์ : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพ กระผม วัชรา หงส์ประภัสร์ สสร. ขอกราบเรียนท่านประธานว่า ในเรื่อง มาตรา ๒ นี้ ทางกระผมได้ยื่นคำขอแปรญัตติเพิ่มเติม ยื่นเมื่อวานนี้ มีผู้รับรองครับ ครบถ้วน

มีท่านสวัสดิ์ ท่านวุฒินันท์ ท่านธวัช ท่านชำนาญ ท่านธิติพันธ์ ท่านสดศรี ท่านวุฒิชาติ
ท่านนุรักษ์ ท่านวิทยา ท่านธนพิชญ์ และบุคคลอื่นที่รับรองไว้ในขอเดิมของกระผม
มีท่านปริญญา ท่านโอกาส ท่านศิวะ และท่านศักดิ์ชัย ในข้อที่ว่า ขอแปรญัตติเพิ่มเติม
เป็น วรยศของของ มาตรา ๒ ข้อความว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของ
ประเทศไทย ซึ่งทางคณะกรรมการได้รับไว้แล้วครับ ขอบพระคุณครับ

นายธนิต เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ถามท่านครับ
เอาประเด็นนี้ก่อนนะครับ ถามท่านกรรมาธิการ ประเด็นนี้ครับ ว่าอย่างไรครับ
ท่านกรรมาธิการครับ เชิญครับ

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานสภาร่าง
รัฐธรรมนูญครับ สมคิด เลิศไพฑูรย์ เลขาธิการกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญครับ
ท่านวัชราได้ยื่นมาจริงนะครับ ฝ่ายเลขาธิการกรรมาธิการร่างได้ตรวจสอบแล้วนะครับ
ก็อยู่ภายในเวลาของเมื่อวาน กรรมาธิการร่างไม่ติดใจครับ หากจะมีการแปรญัตติ -----

แต่ขออนุญาตเรียนเพิ่มเติมว่า เนื่องจากเอกสารที่ท่านวิจัยมานี้ เป็นเอกสารที่ยื่นมา หลังจากที่ฝ่ายเลขาของสภาได้ทำเอกสารขึ้นที่อยู่ในมือท่านทั้งหลายมาแล้วนะครับ แต่ว่า ในเชิงการแปรญัตตินั้นก็คิดว่า น่าจะให้รับเป็นญัตติที่สามารถแปรญัตติได้ครับ กรรมการยกย่องไม่ติดใจนะครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านสมเกียรติ ครับ

นายสมเกียรติ รอดเจริญ : ขอบคุณท่านประธานครับ ผม สมเกียรติ รอดเจริญ สสร. ครับ เท่าที่ฟังจากชื่อที่ลงรับรองญัตติไว้ ดูท่าทางจะมีซ้ำกันหรือเปล่า ไม่ทราบครับ ทางฝ่ายเลขาขอความกรุณาช่วยตรวจสอบด้วยครับ ถ้าเพื่อซ้ำกันแล้วมีผล ต่อญัตติหรือเปล่าครับ ขอความกรุณาตรวจสอบด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : เดี่ยวฝ่ายเลขา รายชื่อเป็นอย่างไร เมื่อกี้ท่านสดศรี เชิญครับ

นางสดศรี สัตยธรรม : ประธานกราบเรียนท่านประธานสภานะคะ ดิฉัน สดศรี สัตยธรรม ในส่วนประเด็นที่ระบุไว้ในข้อ มาตรา ๒ นะคะ คงจะทราบว่าในมาตรา นี้ เดิมดิฉันได้ลงนามร่วมกับกลุ่มที่ ๑ โดยมีท่านพิเชียร อำนาควรประเสริฐ เป็นผู้ขอ แปรญัตตินะคะ แล้วก็อุบัติเหตุอะไรเกิดขึ้นมา ก็คงทราบในหน้าหนังสือพิมพ์แล้ว คือ เรื่องนี้มันเกิดจากการที่หลังจากมีการยื่นไปแล้วนะคะ ก็ปรากฏว่า ดิฉันก็ได้มีข้อตกลงกับ ทางคุณพิเชียรว่า มาตรา ๖๘ วรรคสอง นี้ะคะ เป็นเรื่องที่ดินจะขอแปรไว้ แล้วก็มา ร่วมกับมาตรา ๒ ของท่านพิเชียรแล้ว ก็จะลงล็อก (Lock) กันได้ด้วยดี หลังจากนั้น ปรากฏว่า ในการทำเอกสารของสภา มาตรา ๖๘ (๒) ของดิฉันหายไปเลย ดิฉันก็ สอบสวนว่า เหตุผลอะไรจึงหายไป ก็ได้ทราบว่า ทางเจ้าหน้าที่สภาบอกว่า ท่านพิเชียร ตัดออกนะคะ ดิฉันก็บอกว่า เอ๊ะ ถ้าตัดออกอย่างนี้ ดิฉันก็ถือว่า เราตกลงกันโดยตาม สัญญาแล้วว่า จะต้องรับทั้งหมด แล้วดิฉันเห็นด้วยในเรื่องที่มี มาตรา ๒ ไว้ด้วยนะคะ ดิฉันเลยขอถอนชื่อออกจากการรับรองในครั้งนี้นะคะ ผลต่อมาก็ท่านพิเชียรก็มาทำความเข้าใจว่า อย่างไรก็ตามจะเสนอ ๖๘ (๒) เข้าไปนะคะ แล้วดิฉันก็เลยรออยู่ว่ามันจะเป็น

จริงอย่างที่ท่านว่าไหม แต่ก็เกิดอุบัติเหตุอีกครั้งที่ ๒ ก็คือว่า ของท่านการุณ ไสงาม
 นะคะ ถูกตัดหมดเลยทั้ง ๑๓๗ มาตรา ออกไปจากกลุ่มของท่านพิเชียร จนเหลือเพียง
 มาตราเดียว ซึ่งดิฉันก็ได้สอบถามแล้ว ทางเจ้าหน้าที่สภา ก็บอกยืนยันว่า ทางท่านพิเชียร
 ขอให้ตัดออกนะคะ เพราะว่าของท่านการุณขอสภาเดียว ซึ่งไม่ตรงกับท่านพิเชียร ก็ตัดใน
 ส่วนของท่านการุณออก จนเหลือเพียงมาตราเดียว แล้วดิฉันได้รับหนังสือยืนยันจาก
 เจ้าหน้าที่นะคะ มีข้อเท็จจริงอยู่อันนี้หมด ที่ส่งให้กับทางประธานกรรมการยกเว้นนะคะ
 หนังสือนี้อยู่ทางนี้ ทางเจ้าหน้าที่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงให้ทราบว่า เหตุเกิดมันเกิดจากอะไร
 นะคะ แล้วถ้าท่านสมาชิกท่านสนใจ ดิฉันจะขออนุญาตท่านแจกถ้าเห็นว่า เป็นการ
 สมควรในที่นี้ ดิฉันว่าขอเก็บในเรื่องนี้ไว้ก่อน ในเมื่อดิฉันเห็นอย่างนั้นแล้ว แล้วก็มีการโทษ
 เจ้าหน้าที่ว่า เจ้าหน้าที่ผิดพลาดเอง ดิฉันเห็นว่า เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง เพราะเจ้าหน้าที่
 รัฐสภาดิฉันเชื่อว่าเป็นมืออาชีพกันทั้งนั้น การที่ทางเจ้าหน้าที่ตัดออกถึง ๑๓๗ มาตรานี้
 ดิฉันไม่เชื่อว่า เป็นการตัดโดยจงใจของเจ้าหน้าที่รัฐสภานะคะ ดิฉันเชื่อว่า ผู้ที่ขอ
 แปรญัตติเป็นผู้ตัด ดังนั้น ดิฉันจึงบอกว่า ถ้าเป็นเช่นนี้ ดิฉันก็คงจะร่วมสังฆกรรมไม่ได้
 เพราะเนื่องจากว่า เป็นการไม่ทำตามสัญญาที่จะเรียกว่า สัญญาสุภาพบุรุษกันนะคะ
 เพราะฉะนั้นดิฉันเห็นว่า ในตอนที่ตัวเองโดนนี้ ก็คิดว่าจะ โอ.เค. (O.K. – Okay) ผ่านไปได้
 นะคะ แต่ครั้งที่ท่านการุณโดนนี้ ดิฉันเห็นว่ามันไม่ถูกต้อง -----

แล้วก็มีกาโรโทษเจ้าหน้าที่รัฐสภา ซึ่งดิฉันเห็นว่า การทำร้ายผู้ที่ไม่สามารถแก้ปัญหาอะไรได้ คือ หมายความว่าเจ้าหน้าที่ที่เขาทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ประจำ ส่วนพวกเรา สสร. นี่มาอยู่แค่ชั่วคราว หมดวาระเราก็ไปกันนะคะ แต่ถ้าต้องสอบสวนเจ้าหน้าที่รัฐสภาแล้ว ดิฉันทนไม่ได้ที่จะเห็นเด็กโดนผู้ใหญ่วังแวนะคะ จึงเห็นว่า ขอให้น้องเขาชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ในส่วนของท่านการุณ ไสงาม ซึ่งเขาก็ชี้แจงข้อเท็จจริงมาให้ทราบ แล้วก็ส่งไปที่ท่านประธาน ส่งไปที่ท่านประธานยกกว้างเรียบร้อยแล้วนะคะ ส่วนหนึ่งอันนี้ก็คือสำเนาที่ดิฉันขอไว้ นะคะ เพราะฉะนั้นในส่วนร่างที่ท่านพิเชียรยกขึ้นมา ดิฉันได้แจ้งต่อทางท่านประธานยกกว้างว่า ดิฉันขอถอน และก็ดิฉันได้ขอสงวนคำแปรญัตติไว้ใน มาตรา ๒ และ ๖๘ รวมทั้ง ๒๘๙ ด้วย ตามที่ได้แจกท่านสมาชิกทุกท่านแล้วในวันนั้นนะคะว่า มาตรา ๒ ดิฉันก็ยังขอให้มีการพุทธศาสนาเข้าไป แต่ไม่ได้เรียบเรียงอย่างที่ท่านพิเชียรว่าไว้ นะคะ ดิฉันเขียนไปว่า พุทธศาสนิกชนชาวไทยพึงจรรโลงศาสนาพุทธให้ยั่งยืน วัฒนาสถาพร คู่ชาติบ้านเมืองสืบไป อันนี้เป็นเรื่องที่ดีดิฉันได้เสนอขอสงวนไว้ใน มาตรา ๒ นะคะ แล้ว มาตรา ๖๘ ก็ขอสงวนไว้ ที่จะให้มีผู้นำเหล่าทัพของสภากลาโหมร่วมด้วยในองค์กรแก้ไขวิกฤติ แล้วก็ มาตรา ๒๘๙ ขอให้คงไว้ตามร่าง ในส่วนเกี่ยวกับอายุขององค์กรอิสระต่าง ๆ เพราะดิฉันไม่เห็นความจำเป็นที่จะตัดทอนอายุขององค์กรอิสระต่าง ๆ นะคะ เหล่านี้เป็นต้น ดิฉันก็ได้เสนอเข้ามาแล้ว เพราะฉะนั้นวันนี้ดิฉันขอได้ชี้แจงต่อทางสภาว่า เหตุผลอย่างไรถึงดิฉันได้ถอนชื่อออกจากการรับรองในกลุ่มที่ ๑ ออกไปนะคะ แล้วดิฉันได้เห็นรับรองในเรื่องพุทธศาสนาของกลุ่มที่ท่านวัชราเป็นผู้แปรญัตติ แล้วก็ในเมื่อวานนี้ที่ว่าขอเพิ่มเติมนะคะว่า มาตรา ๒ ในส่วนพุทธศาสนายังคงมีไว้ เพราะฉะนั้น ดิฉัน เพื่อความชัดเจนในที่ประชุมสภาแห่งนี้ ซึ่งเป็นสภาอันทรงเกียรติ เพราะฉะนั้นดิฉันจึงถือว่า การที่บุคคลใดออกไปให้สัมภาษณ์ในลักษณะที่ไม่ถูกต้องนะคะ ดิฉันก็คงจะต้องรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศของสภาแห่งนี้ ขอกราบขอบพระคุณคะที่ให้โอกาสชี้แจงคะ ขอขอบพระคุณคะท่าน

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : ท่านประธานครับ ขอใช้สิทธิพาดพิงครับ เพราะว่าท่านได้กล่าวพาดพิงกระผมมากเลยครับ ขอใช้สิทธิสั้น ๆ เท่านั้นครับ กราบเรียนท่านประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ ท่านกรรมาธิการ เพื่อน สสร. ที่เคารพนะครับ กระผมได้

ฟังท่านสดศรี สัตยธรรม ได้พูดเมื่อสักครู่นี้ กล่าวพาดพิงกระผมหลายเรื่อง หลายกรณี นะครับ กระผมใคร่ขอถือโอกาสนี้ชี้แจงมายังท่านทั้งหลาย รวมทั้งพี่น้องประชาชนคนไทย ทั้งชาติ นะครับ ที่รับฟังอยู่ผ่านทางสถานีโทรทัศน์และสถานีวิทยุ นะครับว่า เรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้น ผมมิได้โทษเจ้าหน้าที่เลยนะครับ ท่านต่างหากที่พูดแล้วพูดอีก ย้ำแล้ว ย้ำอีก นะครับ ผมได้เรียนไปแล้ว นะครับว่า เรื่องทั้งหมดนั้น กระผมได้ยื่นให้กับทาง เจ้าหน้าที่ไป เอกสารทั้งหมด นะครับ ไม่ว่าจะเป็นคำแปรญัตติของท่านสดศรี ซึ่งผมเขียนไว้ในข้อ ๒ ของคำแปรญัตติของกระผม นะครับว่า ให้คง มาตรา ๖๘ วรรคสอง แล้วยัง แถมเติมคำว่า รวมทั้งผู้นำสามเหล่าทัพ เข้าไปอีกด้วย ของท่านสดศรีนี้ ก็ปรากฏอยู่ครับ ไม่ได้มีการถอดออกแต่อย่างใดเลย ท่านเข้าใจผิด ผมก็ไปอธิบายให้ท่านฟังครั้งแล้วครั้งเล่า ท่านก็ไม่ฟังกระผม ผมก็สุดปัญญา ไม่รู้จะอธิบายอย่างไรแล้ว นะครับ แล้วก็ในครั้งแรกที่เจ้าหน้าที่มาถามผมนั้น ผมก็ไม่ได้ให้ตัดออกแต่อย่างใด ผมก็ให้คงเอาไว้ นะครับ แต่ผมก็ไม่ทราบว่า ทำไมมันถึงมีการตัดออกในเอกสารสีเขียว แต่ว่าต่อมาเจ้าหน้าที่เขาก็ได้เปลี่ยนแปลง นะครับ ได้บรรจุลงไปแล้ว นะครับ เพราะฉะนั้นกรณีของท่านสดศรีนี้ มันไม่ใช่ ความผิดของใครเลย นะครับ เจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้กระทำผิด ผมก็ไม่ได้กล่าวหานะครับ -----

แล้วก็ในกรณีของท่านการุณ ใสงาม นั้น กระผมก็ได้ยื่นเอกสารทั้งหมดของท่านการุณ ๑๓๘ ประเด็นนะครับ แล้วก็ประมาณเจ็ดสิบกว่ามาตรานี้ ให้กับทางเจ้าหน้าที่นะครับ ณ เวลา ๑๖.๓๐ นาฬิกา ผมได้ไปยื่นเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา แล้วก็ท่านการุณ ใสงาม กับ กระผม ก็นั่งอยู่ตรงนั้นแหละครับ ตั้งแต่ ๑๖.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๗.๐๐ นาฬิกาเศษ นะครับ เอกสารทั้งหมดท่านการุณเซ็นทุกหน้านะครับ แล้วก็ได้ยื่นให้เจ้าหน้าที่ไปพร้อมกัน ในระหว่างที่ยื่นนั้น กระผมก็เห็นนะครับว่า ประเด็นของท่านการุณ กับประเด็นของ เพื่อน ๆ ที่ยื่นร่วมไปใน สสร. นั้น ไม่ตรงกัน ก็คือ ท่านอยากจะแปรให้มีสภาเดียว แต่ว่า ทางท่านอรรถวิรัตน์ กระผม นะครับ แล้วก็ก็มีคุณหมอธีรวัฒน์ด้วยนี้ เราแปรสภาคู่ไป มั่นขัดแย้งกันครับ ในญัตติที่เราได้นำเสนอ ตรงนี้ผมก็ได้กราบเรียน ผมได้โทรศัพท์เรียน ท่านเลขาธิการสมาธิกรรมาธิกรรกว้าง ก็คือ ท่านอาจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ผมได้เรียนท่านไปว่า ประเด็นตรงนี้ผมมีความคิดเห็น ๒ ด้านที่ยังไม่ได้ตกลงกัน ผมได้เรียนท่านอาจารย์สมคิด ไปตั้งแต่เวลา ๑๖ นาฬิกา ๓๐ นาที วันนั้นแล้วนะครับ ซึ่งตรงนี้ส่วนหนึ่งที่ขออนุญาตเรียน นะครับว่า อาจเกิดจากความเข้าใจผิดของกระผมที่ว่า ในประเด็นใดประเด็นหนึ่งนี้ นะครับ เรายังจะต้องให้มีความคิดเห็นเป็นเพียงประเด็นเดียวเท่านั้นนะครับ ซึ่งตรงนี้ กระผมในช่วงนั้น เมื่อเวลา ๑๖ นาฬิกา ๓๐ นาที วันศุกร์ที่ ๒๔ พฤษภาคม กระผมเห็นว่า ในบางประเด็นเราอาจจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างได้เป็น ๒ ประเด็นนะครับ กระผมก็ได้ ยื่นไปครบทั้งหมดเลยนะครับ ตรงนี้แหละคือจุดที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาะครับ กระผม มิได้โทษเจ้าหน้าที่เลยนะครับ ถ้าความผิดทั้งหมดที่จะเกิดขึ้นนี้ ถ้าจะมี กระผมก็ยินดี น้อมรับไว้ กระผมก็ได้พูดครั้งแล้วครั้งเล่า ทั้งในวันที่ ๔ ที่ ๕ ที่ ๖ มิถุนายน ที่ผ่านมานะครับ ผมก็ไม่เข้าใจว่า ท่านสทศรี สัตยธรรม ทำไมติดใจเรื่องนี้ แล้วก็คอยที่จะมา อภิปราย จะมาพูดเน้นย้ำตรงนี้อยู่ตลอดเวลาะครับ ผมก็ไม่เข้าใจ วิงวอนก็แล้ว กราบก็ แล้วนะครับ ผมก็กราบท่านหลายครั้งนะครับ แต่ทำไมไม่เข้าใจ ผมก็ไม่ทราบนะครับ ซึ่งตรงนี้ แล้ววันนี้ท่านก็มาหยิบยกประเด็นนี้ขึ้นมาพูดอีกนะครับ ไม่เป็นไรหรอกครับ ถ้าท่านปรารถนาที่จะพูดนี้ กระผมก็ยินดีนะครับ แล้วก็ประเด็นนี้ กระผมก็ขออนุญาต เรียนนะครับว่า ผมไม่ได้หักหลังใคร นี่สำคัญที่สุดเลยนะครับ เพราะว่าผมได้ยื่นเอกสาร เข้าไปครบถ้วน ถูกต้อง และกระผมก็ได้ไปตัดญัตติของใครออกนะครับ เพราะว่าตรงนี้

ผมก็ได้เรียนทางกรรมมาธิการยกวางไป โดยท่านอาจารย์สมคิดนะครับ ผมก็ได้เรียนให้ท่านทราบว่า มันมีความแตกต่างอยู่ในประเด็นสภาเดียวกับสภาคู่ เพราะว่าของท่านการุณท่านยื่นมาเยอะมาก และเอกสารของท่านก็เข้าไปอยู่ด้วยนะครับ แต่ว่าตอนนั้น ก็หลังจากวันศุกร์แล้ว ก็เป็นวันเสาร์ และวันอาทิตย์นะครับ การติดต่อประสานงานในเรื่องนี้ ก็ไม่ชัดเจนนะครับ แต่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นของท่านสดศรี สัตยธรรม ใน มาตรา ๖๘ วรรคสอง ได้มีการบรรจุไว้อย่างแน่นอน แล้วก็ไม่ได้ไปตัดทอนอะไรของท่านเลย ผมก็ไม่เข้าใจว่า ทำไมมันถึงยุ่งยาก แล้วก็ยังมีปัญหามากมายปานนี้นะครับ แล้วกระผมเองก็ได้ยอมรับนะครับว่า ถ้าหากจะมีความผิดพลาดบกพร่องทั้งหมดที่ขึ้นมาเนี่ย กระผมก็ยอมรับผิดครับ ผมไม่ได้ปฏิเสธความรับผิดชอบ หรือไม่ได้จะไปโยนความผิดให้กับเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด ผมสงสัยว่า ทำไมจะต้องเอาเรื่องนี้มา คล้าย ๆ กับว่า มาจิก มาตี หรือว่ามากล่าวว่าร้าย ผมอยู่เรื่อย ๆ กระผมขออนุญาตฟ้อง หรือบอกกล่าวไปยังพี่น้องประชาชนทั่วประเทศนะครับว่า กระผมเองก็ทำหน้าที่ของ สสร. อย่างดีที่สุด ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต แล้วก็ปรารถนาที่จะให้มีการแปรรูปติของทุกคน ทุกเรื่อง อย่างเต็มที่นะครับ กระผมไม่อยากจะให้มีเรื่องมีราว เพราะมันไม่ดี

(นายสุนทร จันทรวงศ์ ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านสุนทร ประท้วงเรื่องอะไร เดี่ยว ท่านพิเชียร ท่านสุนทรเขาประท้วง

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : ก็ขออนุญาตเรียนให้ท่านทั้งหลาย ได้รับทราบ แล้วก็จริง ๆ เรื่องราว คือ เมื่อท่านประสงค์จะถอน

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : คุณพิเชียร นิดหนึ่งนะครับ คุณสุนทรเขาประท้วง

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : ครับผม เข้าใจครับ ขอนิดเดียวเองครับ สั้น ๆ นิดเดียว

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ไม่ เขาประท้วง ต้องให้เขาพูดก่อน เขาประท้วง

นายพิเชียร อำนาจวรประเสริฐ : ครับ ผมขอกราบขอบพระคุณนะครับว่า ในทำยที่สุดผมไม่มีอะไรครับ มีแต่ความจริงใจ และความซื่อสัตย์สุจริตครับ ขอขอบพระคุณครับ

นายสุนทร จันทร์รังสี : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมได้กราบเรียน เสนอแนะตั้งแต่เริ่มแรกแล้วนะครับ ก่อนที่จะดำเนินการประชุม กระผมขอวิงวอนให้ท่าน รักษา ข้อบังคับที่ ๕๑ อย่างเคร่งครัดนะครับ และผมก็ไม่เข้าใจเหมือนกันครับว่า ทำไมเรา ต้องมีการพูดวนเวียน ซ้ำซาก แล้วก็ประการสำคัญที่สุด ผมก็ไม่เข้าใจจริง ๆ ครับว่า เพราะเหตุอะไร กลุ่มที่ ๑ นี่จึงมีเรื่องวุ่นวายสับสนมากกว่าเพื่อนเลย แล้วก็มาขอใช้คำว่า อีรุงตุงนัง อุดลุดกัน จนเสียเวลาสภาแห่งนี้มาก เราจะต้องมีภาระที่จะต้องทำอีกเยอะ ท่านผู้อภิปรายเมื่อสักครู่นี้ท่านก็กล่าวแล้วว่า ไม่ติดใจ ไม่ติดใจ แต่ท่านก็พูดไม่หยุด เป็นเวลากว่า ๑๐ นาที ผมขอเรียกร้องให้ท่านประธานสภารักษาระเบียบ ข้อที่ ๕๑ ด้วยครับ ขอขอบคุณ

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ขอขอบคุณครับ เดียวมีผู้ที่ถูกพาดพิงอีก พอดีเลย ท่านการุณเชิญ

นายการุณ ไสงาม : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผม นายการุณ ไสงาม นะครับ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกลบคม ผมเองถูกเขาล้วงคองูเห่าในครั้งนี้เป็น ครั้งแรกครับ ผมจะใช้เวลาให้สั้นที่สุด ผมเอง ท่านประธานที่เคารพครับ ก็ยอมรับ ละครับว่า ผมแปรญัตติเยอะมาก จำนวนการแปรญัตติถึง ๑๓๘ ประเด็น ปราบฎตาม เอกสารฉบับนี้นะครับ ที่ผมยกร่าง ทั้งหมด ๔๕ หน้า ๑๓๘ ประเด็น ประมาณทั้งหมด ๗๒ มาตรา คนเดียว สาเหตุที่ประเด็นมันเยอะ เพราะผมเองปรับระบบอำนาจนิติบัญญัติ ใหม่ทั้งหมด โดยให้เป็นสภาเดียว เรียกว่า รัฐสภา พอปรับวิธีการเลือกตั้งเสียอีก เป็นการ เลือกตั้งแบบสาขาอาชีพ เพราะฉะนั้นระบบของผมตรงนี้นะครับ ว่าด้วยเรื่องอำนาจนิติ บัญญัติ จึงต้องปรับปรุง เปลี่ยนเกือบทุกมาตรา ในขณะที่เดียวกันก็เลยต้องจัดการถ่วงดุล อำนาจระหว่างนิติบัญญัติกับบริหารเสียใหม่ จึงเกี่ยวข้องกระทบกระเทือนไปเกือบ ทุกมาตรา ระหว่างนิติบัญญัติกับบริหาร ในขณะเดียวกันก็จัดการเกี่ยวกับเรื่ององค์กร อิสระตามรัฐธรรมนูญอีก ในส่วนกรรมการสรรหา ในส่วนอำนาจหน้าที่อีกเกือบทุกมาตรา

ด้วยเหตุนี้แหละครับท่านประธาน จึงทำให้ของผมมีถึง ๑๓๘ ประเด็น ประมาณ ๗๒ มาตรา สาเหตุที่เยอะ ประกอบกับด้วยเหตุที่ประเด็นหลักก็คือว่า สภาเดียว รัฐสภา ของผมมีวิธีการเลือกตั้งแบบสาขาอาชีพนี้แหละ จึงทำให้ผมต้องระแหร่ร้อนไปหาขอเข้า พวก เข้าหมู่ที่ไหนไม่ได้เลย สาเหตุอันนี้ครับ ผมขอเข้าพวก เข้ากลุ่ม กับเข้าหมู่ที่ไหน ไม่ได้เลย อีก ๖ กลุ่ม ท่านประธานครับ มี ๕ กลุ่ม เป็นแบบ ๒ สภา ท่านเห็นไหมครับ เพราะฉะนั้นผมจะไปเข้ากับกลุ่ม ๒ สภา ก็ฝากเขาก็ไม่ได้ ท่านเห็นไหมครับ ประเด็น ปัญหา มีเหลืออยู่เพียงกลุ่มเดียวที่บอกว่า มีสภาเดียว ผมก็เฝ้าติดตามท่านนะครับ สภาเดียว ท่านอาจารย์สมชัย ฤชุพันธุ์ ท่านเป็นเจ้าภาพ เป็นประธานในที่ประชุมให้ มี ดร. เจิมศักดิ์ มีพี่น้องสมาชิกของเราสืบทอดว่าคนครับ ประมาณร่วมยี่สิบคนไปนั่งอยู่ที่นั่น ผมตามมาหลายวัน อยู่อาศัยกับเขาตั้งหลายวัน แต่สุดท้ายครับ วันสุดท้าย คือ วันที่ ๒๘ ของการแปรญัตติของพวกเขาใช้ใหม่ครับ ก็เลยเป็นญาติ ก่อนที่จะหมดเวลาประมาณสี่โมง ครึ่งนี่นะครับ ก่อนหมดเวลาประมาณ ๒ ชั่วโมง มันเป็นเวลาสุดท้ายแล้วของวันนั้น ผมก็ เลย ดูแล้วนี่นะครับ ถามเขาตรง ๆ เขาก็เลยสุดท้าย เขาก็ตอบตรง ๆ ว่าของผมเข้ากับ ของเขาไม่ได้ นี่แหละคือสิ่งที่ผมหลุดออกจากทุกจุด แต่ท่ามกลางการหลุดออกจากทุกจุด นั้น ผมก็ประสานกับคุณพิเชียรอยู่เช่นกัน คุณพิเชียรก็บอกว่า ยินดีมาก ขอให้คุณการุณ มาช่วยลงนามรับรองเถอะ เพราะฝ่ายพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ก็ไม่ครบ เช่นกัน -----

นี่ประเด็นตอนนี้ ผมก็เร่งร้อนไปหาคุณพิเชียรครับตอนนี้ คุณพิเชียรก็ยืนยันกับผมครับ บอกว่า ตอนนี้อย่างท่านนั้นมีสมาธิรับรองแล้ว ๘ ท่าน บวกกับคุณพิเชียรอีก ๑ ผู้เซ็นชื่อ ญัตติ ก็คือ ๙ เมื่อเป็น ๘ ท่านนี้ ผมก็ถามว่า แล้วของคุณมีใครแปรญัตติอะไรบ้าง ของผม นี่เร่ มันเข้าใครไม่ได้แล้วนะ คุณพิเชียรเขาก็ยืนยันบอกว่า ของท่านไม่มีปัญหาอะไร เพราะของคุณพิเชียรนั่น ว่าด้วยเรื่องพระพุทธรูปศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติประเด็นเดียว ประเด็นเดียว แล้ว ๘ ท่านละ คุณพิเชียรก็บอกว่า มีของคุณสดศรีนะครับ ที่ท่านได้ ลูกขึ้นมากล่าวเมื่อสักครู่ที่ว่าด้วยเรื่อง มาตรา ๖๘ เกี่ยวกับเรื่องการตั้งองค์กรแก้วิกฤติ ผมก็บอกว่า ก็ไม่ขัดข้อง แม้ของผมจะขอตัด มาตรา ๖๘ ไป ของคุณสดศรีคนละอย่างกัน คือ ยื่น ๖๘ และเพิ่มด้วย ทหารบก ทหารเรือ และทหารอากาศ ทั้งกองทัพ ก็ไม่ขัดข้อง เอาของผมออก ๖๘ เอาของท่านสดศรีเข้าไปก็ไม่เป็นไร เพราะอะไรท่านประธานครับ เพราะผมเห็นว่า ๑๓๘ ประเด็นนั้น หลุด ๑ ประเด็นมันได้ ๑๓๗ ท่านประธานก็ต้องคิด เหมือนผมใช้ใหม่ครับ ๑๓๘ ประเด็น หลุด ๑ ประเด็น คือ มาตรา ๖๘ ท่านประธานเอา ใหม่ ก็ต้องเอา ผมนะมันเดินหาไม่ได้อยู่แล้ว มันเข้าสักอันเดียวก็ยังไม่ได้อยู่แล้ว มันได้ ๑๓๗ ตก ๑ ท่านประธาน ผมแทบจะคลานจากหน้าสภาไปเขาดินเลย อย่าให้เดินเลย มันต้องขอบคุณท่าน ผมก็ยินดี ผมก็ถือทั้งปึกนี้ล่ะครับ ที่เดินเร่งร้อนไปหลายวันนี่นะครับ ก็ไปพบคุณพิเชียรนะครับ ก็ลงนามกัน ผมไปผมก็ดูนะครับ เอ้อ พระพุทธรูปศาสนา ศาสนา ประจำชาติ อันเดียวนะ ผมก็ดูลงนามมา ผมก็นับ หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า หก เจ็ด แปด เอ้อ ๘ แล้วนี่ ผมก็ถามว่า ถ้าผม ๙ นี่ อีก ๑ ท่านคือใคร เป็น ๑๐ ท่าน ถ้าไม่ ๑๐ แล้วมันจะไม่ครบตามรัฐธรรมนูญ คุณพิเชียรก็บอกว่า อีก ๑๐ นะ ตัวท่านสุดท้าย คือ ท่านจรัญ ภัคดีธนากุล ผมก็บอก ถ้าอย่างนั้นก็เฮโลเลยสิ ครบเลย ผมก็เซ็นชื่อปั๊บเลย ปั๊บเสร็จผมก็ มอบอันนี้ ประมาณตอนนั้นสักประมาณบ่ายสองหน่อย ๆ มอบปั๊บ ผมออกมาจากห้อง ดร. เจิมศักดิ์ นั่งทะเล่ออยู่那儿 ดร. เจิมศักดิ์ ยังกัว๊กมือเรียกผมอีก การุณ ๆ มึงมานี่ก่อน เดี่ยวกูจะหาช่องทางให้ ผมก็เลยบอกว่า มึงไม่ต้องมาพูด ของกูตกหมดแล้ว ในห้องประชุม ท่าน อันนี้พูดตรง ๆ ใช้คำแบบตรงไปตรงมานะ ชัด ๆ เสร็จแล้ว ทีนี้ผมบอกหมด ทำแล้วแบบนี้ผม พอผมไปลงนามได้เสร็จ มอบเสร็จ ผมก็เดินไปที่ห้อง ๓๒๐๑ ห้องที่ยื่น แปรญัตติ ผมก็ไปยื่นดูการยื่นแปรญัตตินี้แหละครับ ไปดูด้วย คุมด้วย เพราะผมก็กลัวจะ

ตกหล่นเหมือนกัน ท่ามกลางการดู ผมก็รอบคอบ ท่านกล้าณรงค์สอนไว้ บอกว่า การยื่นเอกสารนั้นจะต้องรอบคอบ เพราะเอกสาร ปปช. ท่านไปถามท่านกล้าณรงค์สิ ต้องทุกหน้า แม้แต่หน้านี้มีหน้า ๒ หน้า หลัง ต้องเซ็นกำกับทุกหน้าเลย ผมได้ตำราท่านกล้าณรงค์นี้แหละ ก็เซ็นกำกับเหมือนแบบ ปปช. เลย หมายความว่า ถ้าคุณจะตั้งหน้า ๗ ผมออกนี่นะ แล้วเอาหน้า ๗ มาแทรกแทนผิดเพี้ยนนี่นะ มันจะไม่มีลายเซ็นผม สมมุตินะครับ ผมก็ยื่นเซ็นกำกับทุกหน้าเลย หลายคนในตอนนั้นนะครับ มี สสร. อยู่ไม่ต่ำกว่าห้าหกท่าน มีคณะที่ ๒ กลุ่มที่ ๒ ก็กำลังจะเริ่มเข้าไปยื่น ยื่นกำกับเลย เจ้าหน้าที่ยังบอกเลย บอกว่า ท่านการุณนี่ละเอียดรอบคอบจริง ๆ ผมเลยบอกว่า ผมก็ต้องอย่างนี้แหละ ให้ชัดเจน เพราะท่านกล้าณรงค์สอนไว้ เสร็จ ท่านประธาน เมื่อเป็นดังนี้แล้วนะครับ ผมก็เดินกลับมา ถอยมา กะว่าจะเดินไปหาอวดเพื่อน บ่ายสองกว่าแล้ว ผมก็กะจะเดินไปหาอวดเพื่อนว่า เห็นไหมที่ผมเข้าไม่ได้ เข้าได้แล้วนะตอนนี้ ภูมิใจมากท่านประธาน ลงรับรอง คุณพิเชียรก็บอกว่า เออ ท่านประธานลองนึกดูว่า คุณพิเชียรมีประเด็นเดียวนะ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ว่าอย่างนั้น มีของท่านสดศรี มาตรา ๖๘ มีของผมนี้ หลักเริ่มอยู่ที่มาตรา ๙๐ ๙๑ ๙๒ เป็นต้นไป -----

ว่าด้วยเรื่องของอำนาจนิติบัญญัติ ๙๑ เป็นต้นไปโดยประมาณ เรียงเป็นพีรีดมา ท่านประธานเห็นไหมครับว่า ประเด็นมันไม่มีขบเคืองอะไรกันเลย ถ้าเป็นอย่างที่ข้อตกลงที่ว่า ไม่มีอะไรขบเคืองกันเลย และไม่มีอะไรตกลง แต่ปรากฏ พอวันที่ท่านประธาน ประสงค์ สุนศิริ กรรมการยกร่าง ท่านเชิญพวกเราที่แปรญัตติเข้าไป เท่านั้นละ พอไปนั่ง ท่านประธาน เล่มเขียนตอนนั้นบางกว่านี้ เปิดฟ้าบ หาทุกหน้า อ้าว ของผมไม่มี ลักอันเลย

นายพิเชียร อำนาจวรประเสริฐ : ท่านประธานครับ ตรงนี้มีของ ท่านธีรวัฒน์ กับของท่านอรรถรัตน์ด้วยนะครับ ซึ่งผมก็เรียนท่านการุณแล้ว แล้วคุณหมอธีรวัฒน์ท่านก็อยู่ตรงนั้นด้วย

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ) : เดียวก่อน ท่านพิเชียร ท่านไม่ได้ประท้วงนะ ท่านลุกขึ้นอภิปรายไม่ได้ เชิญท่านการุณ

นายการุณ ไสงาม : เมื่อผมเปิดฟ้าบ ไม่มีเลย ผมก็บอกท่านประธานครับ ยังไม่ได้บอกท่านประธาน เจ้าหน้าที่อยู่ฝั่งซ้ายมือใช่ไหม ผมก็เจอเจ้าหน้าที่พอดี ผมก็น้องมานี่หน่อยสิ น้องเขาก็มานั่ง ผมนั่ง คุณพิเชียรก็นั่งอยู่แถวหน้า มีคุณหมอธีรวัฒน์ นั่งคู่ด้วย คุณพิเชียรนั่งอยู่แถวหน้า แปรญัตตินะ ผมก็นั่งอยู่แถวที่ ๒ เจ้าหน้าที่มา ก็มานั่งข้างซ้ายผมนี่ ผมก็ถาม ท่ามกลางการกำลังจะถามนั้นนะครับ คุณพิเชียรก็ลุกจากข้างหน้า มานั่งข้างขวาผม ผมถามเจ้าหน้าที่ว่า น้อง มันเกิดอะไรขึ้น ๑๓๘ ประเด็นหายไปตรงไหน น้องเขาบอกว่า ของผมมันมันไปอยู่ เหลืออยู่เพียงมาตราเดียว ประเด็นเดียว คือ ประเด็น มาตรา ๒๖๗ เหลืออันเดียว คือ มาตรา ๒๖๗ ว่าด้วยเรื่อง ปปช. และ ปปช. นั้น ปรากฏว่า มันเป็นการแก้ไขไปตามร่างของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ปปช. ไปแล้ว ได้อันเดียวท่าน ผมบอกเป็นไปได้อย่างไร อีก ๑๓๗ หายไปไหน น้องเขาก็บอก พอดีคุณพิเชียรก็นั่งข้าง ๆ น้องเขาก็ชี้ไปบอกว่า ท่านพิเชียรให้อาออกทั้งหมด หูซ้ายผมนี่ เจ้าหน้าที่บอก ท่านพิเชียร ชี้แบบนี้เลย ให้อาออกทั้งหมด เหลืออันเดียว ผมบอก คุณพิเชียร อยู่ข้างขวามือ ทันทิเลยนะ มันเป็นอย่างไร หายไปตั้ง ๑๓๗ คุณให้ได้อันเดียว คุณพิเชียรก็บอกว่า เจ้าหน้าที่คงพิมพ์ตก ใ้ะ ๑๓๘ ประเด็น ตก ๑๓๗ เหลืออันเดียวเข้ามา ผมบอกมันเป็นไปได้อย่างไรคุณพิเชียร นี้อย่างไร เจ้าหน้าที่ยังไม่ไปไหน

ยั้งนั่งอยู่ข้างซ้ายผมนี่ เขาบอกว่า คุณนะเอาออกทั้งหมด ตกลงเจ้าหน้าที่โกหกผมหรือ คุณพิเชียรโกหกผมแน่ เพราะ ๒ ข้างหูอยู่ท่ามกลาง ๒ ฝั่งเลย ข้างซ้าย และข้างขวา ผม อยู่ท่ามกลางอะไรนะ เขาหวางเขา ทันที่เหมือนกัน ท่านประธาน ผมก็กราบเรียนท่าน ประธานประสงค์ นั่งประธานในกรรมาธิการ บอก ท่านประธานขออนุญาตเถอะ ผมก็เล่า เรื่องคล้ายทำนองนี้มาเป็นลำดับ ผมบอก ท่านประธานให้ความเป็นธรรมผมด้วย หูซ้าย ผมนี่ เจ้าหน้าที่ข้างหูซ้ายผม ซึ่งลุกออกไปเมื่อคืนนี้ บอกว่า คุณพิเชียรเอาออกทั้งหมด ให้ อันเดียว มาตราเดียว คือ ๒๖๗ ขณะเดียวกัน คุณพิเชียรบอกว่า เจ้าหน้าที่คงจะพิมพ์ตก หล่น ท่านประธานให้ความเป็นธรรมผมด้วย บัดนี้ คำแปรญัตติของผม ๑๓๗ ประเด็น ได้ ๑ นะ ได้ ๑ เหลือ ๑๓๗ ประเด็น ตกหายหมดเลย ท่านจะให้ความเป็นธรรมกับผม อย่างไร ก็จึงอภิปรายเรื่องนี้ยาวนะครับ ประเด็นเรื่องนี้ยาว ท่านประธานครับ จนกระทั่ง มาอนุญาตกัน คู่กันต่อไปนะครับ บอกว่า เอาละ ก็ให้แปรญัตติกันได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ท่านเสรีจำได้ไหม เราประชุมนอกรอบกัน ท่านอาจารย์สมคิดจำได้ใช่ไหมครับ เราตกลงกันบอกว่า ที่ประชุมมีมติว่า ให้แปรได้ภายในวันที่ ๒๕ ผมเป็นคนขอตัวเองว่า ขอขยายเถอะ เพราะวันที่ ๒๕ คือ วันสุดท้ายขององค์กรอิสระต่าง ๆ องค์กรต่าง ๆ ๑๒ องค์กรตามรัฐธรรมนูญ แปรเข้ามา แจ้งเข้ามา ผมขอเถอะ ขอเพิ่มอีก ๓ วัน จำได้ไหม ครับ ขอเลื่อนจาก ๒๕ เป็น ๒๖ เสาร์ ๒๗ อาทิตย์ ๒๘ วันสุดท้าย คือ วันจันทร์ ท่านเสรี สุดท้าย พี่น้องเราก็บอกว่า เอา ตกลงตามนั้น ให้ขยาย ๒๘ กว่าจะได้ ๒๘ ท่านสมคิดเอง บอกว่า มันจะกระทบกระเทือน -----

กรรมวิธีการยกวางจะเสียหาย เวลาจะหมดไป อะไร โอบ ยาว กว่าจะยอม สุดท้ายท่านเสรี ในฐานะที่เป็นประธานที่ประชุมในวันนั้นก็เลยบอก พี่น้องเราก็เลยบอก เอาเวลา เวลาไหน กันแน่ ท่านไปดูบันทึก เวลาที่เวลาราชการสี่โมงครึ่ง ผมก็ไม่ว่าอะไร และไ้มาตรา ๒๗ บอกว่า ให้แปรญัตติได้ไปถึงวันที่ก่อนวันนัดประชุม คือ วันที่ ๑๑ คือ แปรได้ไปถึง วันที่ ๑๐ ผมก็ขีดเส้นใต้ให้พวกข้างซ้ายดู ข้างขวา ดู นี้ ๆ จะอย่างไรก็ตามขอได้ ขอไม่ได้ ก็ จะลอบแปรญัตติ ถ้าอยากจะแปรญัตติ จะลอบแปรไปถึงวันที่ ๑๐ คอยดู จะเถียงอย่างไร มติทั้งหลายมันจะเกินรัฐธรรมนูญได้อย่างไร เอาล่ะ ประเด็นนี้ก็ว่าไป แต่ท่านประธาน ครับ สุดท้ายเราก็มาเจรจา มาขอแปรญัตติได้กันจนตอนสุดท้าย เอาเมื่อตอนวันศุกร์ สุดท้ายก็ตาม จนกระทั่งผมไม่รู้จะทำอย่างไร ก็ไปจำทบทวนครับท่านประธาน ท่านประธานไม่ยอมดูลายเซ็นเลย ไม่ดูเลย ผมยอม สุดท้ายผมทบทวน คุณพิเชียร เราคุยกัน เราตกลงกันนี้เป็นตามนี้ใช่ไหม นี่ตามนี้ ๑. ของคุณ คือ พระพุทธศาสนาเป็น ศาสนาประจำชาติ ผมก็เถียงคุณพิเชียร ๒. มาตรา ๖๘ ของท่านสดศรี ๓. นโยบายแห่ง รัฐ ก็มีหมอธีรวัฒน์ คุณพิเชียรก็เติม ไม่ใช่เฉพาะหมอธีรวัฒน์ มีลายมือคุณพิเชียรเอง คุณอรรถศรี และคุณพิเชียรด้วย ๔. รัฐสภา สภาเดียว ๑๓๘ ประเด็น เมื่อ ๑๓๘ ประเด็น กระทับกับของท่านสดศรี มาตรา ๖๘ จึงลบ ๑ เหลือ ๑๓๗ ประเด็น นี้ การดู คุณพิเชียรก็เขียนอีกว่า อันดับที่ ๕ มีของคุณอรรถศรีในเรื่องอื่น ๆ เล็กน้อย ซึ่งมัน ก็ไม่กระทบกระเทือนกับเรื่องของ ๑๓๗ ประเด็น ใช่อย่างนี้ใช่ไหม ต่อไปนี้เราพูดกันเปล่า ไม่ได้แล้ว ต้องลงชื่อ เจ้าหน้าที่จะได้ทำถูก ลงชื่อเลย ผมก็เซ็นชื่อ การดู นี้ท่านประธาน เห็นลายเซ็นผมไหม แล้วท่านประธานดูนี้ ลายเซ็นข้างล่าง พิเชียร ลงวันที่เรียบร้อย ผมก็ เอารายชื่อผมนี้บวกด้วยเบอร์โทรศัพท์ผมให้เจ้าหน้าที่ด้วย เพื่อประกอบว่า คุณมีปัญหา อะไรถามผมบ้าง อย่างนี้ใช่ไหม ท่านประธาน ถ้าเป็นไปตามข้อตกลงอย่างที่ว่านี้ ท่านประธานเห็นไหม ไม่มีอะไรขัด ไม่มีอะไรเคือง ไม่มีอะไรขบกันเลย และการแปรญัตติ ก็เรียบร้อย เข้าสภาพิจารณากันตามลำดับ ท่านสมาชิกจะเห็นด้วยกับซ้าย เห็นด้วยกับ ขวา เห็นด้วยกับหน้า เห็นด้วยกับหลัง ไม่เห็นด้วยกับใคร หรือร่วมเห็นด้วยกับอย่างไร ต่าง ๆ นั่นก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่เราได้นำข้อเท็จจริงทั้งหลาย นำเหตุ นำผลทั้งหลาย และ นำข้อมูลทั้งหลายนี้มาให้สภาเสียให้หมด ให้ครบ พี่น้องประชาชนทั่วประเทศจะได้ฟัง

พร้อมกันกับเรา เร็ยารู้พร้อมกันกับเรา เข้าใจพร้อมกันกับเรา ท่าน นี้คือเหตุผลของ
ทุกฝ่าย ทุกคน ทุกท่าน แต่ท่านประธานครับ ผมถูกตีครั้งแรกในการอยู่สถานะ

(นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : ท่านประธานครับ ขอประท้วงนะครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ประท้วงว่าอะไร

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : ประท้วงว่า ท่านผู้อภิปรายใช้คำพูด
ไม่สุภาพครับ แล้วก็ขัดต่อความเป็นจริงด้วยครับ คลาดเคลื่อนต่อความเป็นจริง เพราะว่า
จริง ๆ นี้มีข้อมูลของท่านอรรถวิวัฒน์ มีข้อมูลของคุณหมอธีรวัฒน์ แล้วก็ข้อมูลของกระผม
ด้วยที่อยู่ในญัตตินะครับ ไม่ได้มีดังที่ท่านว่าเท่านั้นนะครับ ตรงนี้ขออนุญาตเรียนเพื่อทำ
ความเข้าใจครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ความเป็นจริง
เดี่ยวต้องฟังเขา เพราะยังตัดสินไม่ได้ว่าเขาพูดมีอะไรไม่จริง เดี่ยวก่อนนะ ท่านการุณ
ก็ช่วยสรุปเร็ววันหนึ่ง

นายการุณ ไสงาม : เพราะฉะนั้นนี่นะครับ ด้วยพยานหลักฐานทั้งหลายที่
ปรากฏมีอยู่ ประกอบด้วยพยานเอกสารของเจ้าหน้าที่ที่ที่ทำเรื่องที่ท่านสดศรีนำมาชี้แจง
เพราะฉะนั้นคำเบิกความทั้งหลายที่อยู่ที่นี่นะครับ มีของท่านสดศรีเป็นพยาน มีของผม
มีรายงานการประชุมในห้องกรรมาธิการทั้งหลาย ท่านประสงค์ สุ่นศิริ และกรรมาธิการ
ทุกท่านก็นั่งอยู่ในวันนั้น สมาชิกที่ยกวางในการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมก็เต็มห้องในวันนั้น
เจ้าหน้าที่ก็เพียบ วันนั้นนะครับ ผมจึงบอกว่า ผมนี้ถูกตี ท่านประธานรู้หรือยังใครตีผม
แล้วจะทำอย่างไร ถ้าให้ญัตติผมตก ผมได้รับความเป็นธรรมใหม่ท่านประธาน ผมไม่ได้ทำ
อะไรผิดเลย ผมเข้าใจของผมอย่างนี้ และทำอย่างนี้ ทำตามกฎหมาย ตามเกณฑ์ ตามเงื่อนไข
ตามใจ เสนอด้วยความตั้งใจออกตั้งใจ -----

ท่านประธานลองไปแก้ไข ปรับปรุง ๑๓๗ ประเด็น ประมาณ ๗๒ มาตรา แล้วแก้ไขอย่างเป็นระบบมาทั้งหมดนี้ นะครับ ทำเสร็จก่อนเพื่อน เดี๋ยวจะเหว่ร้อน นะครับ ท่านประธาน ท่านลองทำดูเถอะ ไม่ง่ายเลย ท่านกรรมาธิการท่านลองทำดูเถอะ แปรญัตติ ๑๓๗ ๑๓๘ ประเด็น ในรัฐธรรมนูญ ๑ ร่าง ๒๙๙ มาตรา ๗๒ ประเด็น ท่านลองดูกับผมเถอะ ไม่ง่ายเลย ผมตั้งใจมาก และความตั้งใจของผมนี้มันตกไปท่านประธาน ท่านจะให้ความเป็นธรรมกับผมอย่างไรถ้าอย่างนี้ แล้วผมผิดอะไร ทั้ง ๆ ที่ผมถูกตั้มอย่างนี้ท่านประธาน เพราะฉะนั้นที่ประชุมจะต้องให้ความเป็นธรรมกับผมครับ ต้องให้ความเป็นธรรมกับผมแล้วละครับว่า บัดนี้นะครับ แล้วในสภาของเราถ้ามาเดินตัมกัน หลอกกัน ท่านสดศรีเห็นเถอะ เห็นเถอะ ของท่านสดศรีก็ได้ ท่านการุณได้ ท่านโน้นได้ ท่านโน้นได้ สุดท้ายรอบตัวโกหกหมดเลย

(นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : ท่านประธานครับ กระผมขอประท้วง นะครับ ตกลงจะอย่างไรครับ เพราะว่าท่านยังไม่ได้กล่าวอีกหลายเรื่องว่า หลังจากนั้น เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายนนี้ เมื่อได้ประชุมกับกรรมาธิการยกร่างแล้วนั้นนะครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ประท้วง ท่านพิเชียรประท้วงอะไร ตอนนี้อยู่ท่านการุณยังพูดไม่เสร็จ

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : ผมประท้วงว่า ท่านผู้อภิปรายนี้ยังให้ ข้อมูลข้อเท็จจริงไม่ครบถ้วนกับสภาครับ แล้วหลังจากนั้น ท่านก็มานั่งกับกระผม นะครับ แปรญัตติทีละมาตรา กับเจ้าหน้าที่ ผมเลยไม่เข้าใจว่า ตกลงท่านจะเอาอย่างไรแน่ครับ แล้วขณะนี้ข้อมูลทั้งหมดของท่าน ที่ท่านบอกว่า ๑๓๘ ประเด็น

(นายสมเกียรติ รอดเจริญ ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายสมเกียรติ รอดเจริญ : ท่านประธานครับ ทีละคนสิครับ ท่านประธานครับ ขอประท้วงครับ ทีละคนครับ ฟังไม่รู้เรื่องครับ ท่านประธานครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านพิเชียร ท่านการุณยังไม่นั่ง ท่านพิเชียรนั่งก่อน ท่านประท้วงว่าอะไรเล่า ท่านจะชี้แจงเดี๋ยวลี

นายพิเชียร อำนาควรรประเสริฐ : ผมประท้วงนิดเดียวเองครับ ท่านประธาน ว่า ท่านการุณพูดข้อเท็จจริงไม่ครบถ้วนครับ พูดเพียงแค่นี้ไม่ถึงครึ่งด้วย เพราะว่า หลังจากนั้นท่านมานั่งแปรญัตติกับผมทีละมาตราครับ ขอขอบพระคุณครับ ท่านประธาน

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านพิเชียร ข้อเท็จจริงเดียวท่านต้องชี้แจง ยังไม่รู้ว่าข้อเท็จจริงใคร ท่านการุณจบแล้วใช่ไหมครับ (นายวินัส ม่านมุงศิลป์ ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : เดียวก่อนท่าน ท่านวินัสจะว่าอย่างไร ประท้วงว่าอย่างไรครับ

นายการุณ ไสงาม : ท่านประธานครับ ขอนิดเดี๋ยวนะครับ ก็ไม่มีอะไรครับ เมื่อผมถูกตีมาแล้วครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : เดียวก่อนท่าน วินัสจะว่าอย่างไร นิดหนึ่ง

นายการุณ ไสงาม : สั้น ๆ นะครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ประท้วงอะไร หรือเปล่า

นายวินัส ม่านมุงศิลป์ : ครับ ประท้วงครับ ท่านประธานครับ ขอขอบคุณครับ ท่านประธานครับ ผม วินัส ม่านมุงศิลป์ ครับ สสร. ครับ ท่านประธานครับ ผมประท้วงว่า ตอนนี้นั้นมันเกิดอะไรขึ้นครับ เพราะผมลงไปหมดแล้ว เพราะว่ามี ๒ ท่านที่ได้เถียงกัน ผมอยากให้อย่างนี้ครับ ท่านประธานครับ เอา ๒ ท่านอยู่หลังวัดครับ ท่านครับ ขอขอบคุณครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : คืออย่างนี้นะครับ เขามีการพูดถึงพาดพิงท่านการุณ ท่านการุณก็ชี้แจง ผมก็บอกให้ชี้แจงให้เร็ว ทีนี้ถ้าข้อเท็จจริงของท่านการุณเป็นอย่างไรมันไม่รู้ ไปพาดพิงใคร เดียวใครก็ต้องชี้แจง แต่พยายามอย่าไปพาดพิงกันเยอะ เดียวไม่ต้องพิจารณาว่างรัฐธรรมนูญหรอกครับท่านแล้วประชาชนเขาฟังอยู่ก็จะไม่ดี ท่านการุณจบไหม ขอสั้น ๆ ถ้าไม่จบ ก็เอาให้จบนิดหนึ่ง

๓๗

สสร ๒๒/๒๕๕๐

รสรินทร์ ๑๗/๓

นายการุณ ไสงาม : ที่จริงผมก็จะจบแล้วละครับ สุดท้ายก็คือ ไม่มีอะไร
นะครับ เมื่อผมถูกตัมแล้วนี่นะครับ ก็ขอความเมตตา ขอความเป็นธรรมจากที่ประชุม
แห่งนี้ จากท่านประธานท่านนั้นแหละ อย่างน้อยอย่างไรก็ตามนะครับ ให้ของผมมีส่วน
ในการได้พิจารณาด้วยก็แล้วกันนะครับ ก็มีเท่านี้แหละครับ ขอบพระคุณครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ที่ท่านแปรไว้
หายวับไปหมดเลยใช่ไหม เอาข้อมูลให้แน่ ๆ ตอนนี้อยู่ในนี้มีหรือเปล่า

นายการุณ ไสงาม : ตอนนี้อยู่มาใหม่แล้วครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ตกลงมีแล้ว
ใช่ไหม

นายการุณ ไสงาม : ตอนนี้อยู่มาใหม่แล้ว คืออย่างนี้ท่านประธาน
พอวันนั้นใช่ไหมครับ เมื่อวันที่พิจารณานั้น พอท่านสดศรีท่านเห็นอย่างที่ผมว่านี่
นะครับ ท่านสดศรีท่านก็ เออละ ท่านสดศรีท่านไม่ได้ถูกตัมนะครับ ผมถูกตัมก็แล้วกัน
นะครับ ท่านสดศรีเจออย่างนั้นบ๊อบ ท่านก็บอกว่า ไม่ใช่ไร ก็คงแก้ได้ เพราะตัวท่าน
ท่านเดียว ตื่นเช้าขึ้นมาเจอของผมอีก อ้าว ทำไมมันโดนตัมได้รอบทิศทางอย่างนี้
ท่านสดศรีก็เลยถอน อยู่ด้วยสังกรรมไม่ได้ เหมือนท่านสดศรีรายงานครับ จึงถอนตัว
พอถอนตัวท่านนั้นแหละ ก็ทำให้การรับรองเป็นเหลือเพียง ๙ วันนั้นนะครับ เฉพาะวันนั้น
เมื่อเป็น ๙ ก็เลยทำให้ญาติตัวนี้ต้องตกไปก่อน เมื่อตกไปก่อนแล้ว ที่นี้รุ่งเช้าขึ้นมาครับ
ก็เลยเกิดการมาคุยกัน มาทำข้อตกลงอะไรกัน แล้วก็ไปที่ห้องเจ้าหน้าที่ ต่อไปอย่าได้เป็น
อย่างนี้อีก ของคุณพิเชียร คุณพระพุทศศาสนาอันเดียนนะ จึงได้ทำมาใหม่ เมื่อทำมาใหม่
จึงเข้ามาตามนี้ครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ของท่านมีแล้ว
นะครับ

นายการุณ ไสงาม : ครับ แต่ที่นี้การรับรองนั้น ทราบว่าดูเหมือนจะได้
๑๐ ท่านเหมือนเดิมแล้วนะครับ คือผมก็ไม่แน่ใจครับ

นายพิเชียร อำนาจวรประเสริฐ : มีท่านเสริมาเซ็น

นายนวนินิตี เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : เชิญ ท่านธวัช
ไม่ได้ประท้วงใช่ไหมครับ ท่านธวัช

(นายพิเชียร อำนาจวรประเสริฐ ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายพิเชียร อำนาจวรประเสริฐ : ท่านประธานครับ ผมยื่นประท้วงอยู่
ตรงนี้ครับท่านประธาน เพราะว่าผมถูกท่านการุณพาดพิงนี้ คือผมก็ไม่เข้าใจครับ ตกลง
ท่านจะอยู่กลุ่มผมหรือเปล่าครับ เพราะว่าผมงงไปหมดเลยครับว่า ที่ท่านพูดมานี้
คือ ทั้งหลายทั้งปวงนี้ ของท่านเองนี่ร้อยกว่า ๑๓๘ ประเด็น ๗๒ มาตรา ของท่านก็ได้รับ
การบรรจุอยู่ในเอกสารที่เราแปรญัตตินี้ครบถ้วนหมดแล้ว เพราะว่าเมื่อสักครู่ที่ท่านชี้แจง
ท่านยังชี้แจงไม่หมดนะครับ ในท้ายสุดแล้วนี้ เมื่อวันศุกร์ที่ผ่านมาเองนี้ ท่านกับผม กับ
คุณหมอมธีวัฒน์ครับ ๓ ท่าน ก็ได้ไปนั่งที่ห้องของกรรมาธิการ ๓ นี้แหละครับ แล้วก็ได้อู้อะไร
มาตรา เรียงที่ละมาตราไปเลยนะครับ ทั้งหมดตั้งร้อยกว่ามาตรานี้ อยู่ในเอกสารสีเขียว
ฉบับนี้ทั้งหมดครบถ้วนแล้วครับ แล้วผมก็ไม่เข้าใจว่า ท่านการุณมาพูดกลางสภาว่า
ถูกตัม ถูกตัมนี้ ผมไม่ได้ตัมท่านนะครับ ท่านก็สมยอมละครับ ท่านก็สมยอมอย่างยิ่งเลย
นะครับ ที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์ทั้งหลายทั้งปวงนี้ กระผมไม่อยากจะพูดอะไรทั้งสิ้นแล้ว
นะครับ เพราะว่าท่านเองก็มาร่วมกับผม แล้วท่านก็ วันศุกร์ที่ผ่านมาท่านก็มาแปรที่ละ
มาตรา แล้วกระผมเรียนนะครับ ของผมไม่ได้มีเฉพาะเรื่องพระพุทธานุศาสนามาตราเดียว
ของกระผมเองก็มีอยู่ประมาณยี่สิบกว่ามาตรา เหมือนกันครับ ตรงนี้ท่านคลาดเคลื่อน
จากความเป็นจริง ท่านต้องฟังคนอื่นบ้าง แล้วก็ในกลุ่มนี้ไม่ได้มีเฉพาะผมกับท่าน
มีคุณหมอมธีวัฒน์ ร่มไทรทอง มีท่านอรรครัตน์ รัตนจันทร์ มีท่าน ช.ชัยนาท นะครับ
มีอีกหลายท่านเลยนะครับ ท่านจะมารวมกลุ่มกับเขา ท่านก็ขอความกรุณาเถอะครับ
 เพราะว่าท่านอื่นก็ได้แปรญัตติเข้ามาด้วย แล้วในท้ายที่สุด ท่านก็ได้ เพราะว่าด้วยความ
กรุณาของท่านประธานประสงค์ สุนศิริ นะครับ ซึ่งกระผมขอกราบขอบพระคุณท่านเป็น
อย่างยิ่ง ถ้ามีสิ่งใดที่กระผมกล่าวล่วงเกินท่านไป กระผมขอโทษท่านนะครับ เพราะท่าน
เป็นผู้ใหญ่ที่กระผมเคารพรักมายาวนานนะครับ ผมไม่มีความประสงค์ใด ๆ ที่จะไปทำให้
ท่านชุ่นเคือง แม้กระทั่งท่านสดศรี สัตยธรรม กระผมก็ยังเคารพรักท่านนะครับ คือ

มาตรา ๖๘ วรรคสองนั้น เราก็ยังคงอยู่ตามที่ท่านได้เสนอไว้กับพวกเราทั้งหลายทั้งปวงนี้ กระผมก็อยากจะเรียนนะครับว่า กระผมมิได้หักหลังใคร กระผมมิได้จะไปตีใครนะครับ หรือกระผมมิได้ว่า แอบเอาเอกสารของท่านออก หรือกระผมมิได้ว่า ไปตัดญาติตีใด เพราะ กระผมก็ได้เรียนให้ท่านอาจารย์สมคิด แม้กระทั่งผมก็ได้เรียนเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ผอ. นะครับ ผมก็ได้เรียนนะครับว่า มีของท่านการุณนี่ที่เยอะหน้อย แล้วก็ของท่านแปรสภาพเดียว ของพวกกระผมนี้ สามสี่ท่านนี้ กระผมแปร ๒ สภาพ มันขัดกันอยู่ เราก็เรียนความจริงให้ท่านทราบหมดทุกอย่าง ผมเรียนตามตรงนะครับ งานนี้ผมก็เรียกว่า กราบขออภัยทุกท่านแหละ แล้วผมก็อยากให้สภาร่างรัฐธรรมนูญของเรานี้ได้ดำเนินการไป เพื่อให้ร่างรัฐธรรมนูญนี้เป็นรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุด ตามความประสงค์ของท่านประธานนรนิติครับ ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงครับ

นายนรนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : พอแล้วครับ

นายการุณ ไสงาม : ขออนุญาตต่อเนื่องนิดเดียวครับท่านประธาน

นายนรนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : เดี่ยวไม่จบ โยงกันไปโยงกันมา นิดเดียวท่านการุณ อยู่ในแปรญาติแล้ว

นายการุณ ไสงาม : ครับ ผมนึกไม่ถึงว่า จะกล้าโกหกไปโกหกมารู้ไปนี่ต่อหน้าพวกเรา ทุกคนได้เห็นลำดับเหตุการณ์แล้ว ก็มันจนเกิดเรื่อง ท่านประธานมันเกิดเรื่องจนกระทั่งของผมตกไปหมดในวันพิจารณานั้น ทุกคนก็ฟัง เห็นหมด เหลือมาตรา ๒๖๗ มาตราเดียว จนเกิดเรื่องในการท้วงวันนั้น จนกระทั่งท่านสดศรีบอกไอ้โห ของฉันก็เจอตั้งแต่เมื่อวาน มาตรา ๖๘ วันนี้ของคุณการุณ ๑๓๗ ประเด็น ก็ตกอีกฉันอยู่ไม่ได้แล้ว จึงเกิดเรื่อง ท่านสดศรีถอนออกจากญัตตินี้ ก็ทำให้ญัตติฉบับนี้ตกไปท่าน

(นายเศวต ทินกุล ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายเศวต ทินกุล : ท่านประธานครับ ผมประท้วงครับ

(นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : ผมขอประท้วงครับ เพราะว่าท่านไม่ได้พูดความจริงทั้งหมดครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุตร (ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ) : เดี่ยวก่อน
ท่านพิเชียรนั่งลง เมื่อกี้เข้าใจว่าคนอื่นประท้วง เสียไม่ใช่ท่าน ใคร อ้อ ท่านเสวตประท้วง
ว่าอย่างไร ประท้วงนะท่าน ไม่อภิปรายเรื่องอื่น

นายเศวต ทินกุล : ครับ ผมไม่ได้ไปอภิปรายครับ ผมประท้วงก่อน แต่จะขออภิปรายทีหลัง ผมประท้วงว่า ท่านประธานให้ไปมา ๒ คน ๒ คน คนกลางอย่างผมนี้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผมไปเป็นสายลับ นักสืบมาเรียบร้อย ก่อนที่จะทะเลาะกัน ไม่มีใครผิดหรือครับ ผมชี้แจงได้ครับ ผมไปสืบมาหมดครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ท่านไม่ต้องชี้แจง

นายเศวต ทินกุล : ยังไม่ชี้แจง แต่ว่าประท้วงท่านประธานว่า ๒ คน ซึ่งกันขึ้นไปขึ้นมาอยู่แบบนี้ก็ทะเลาะกันทั้งปีละครับ ท่านประธานครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ท่านการุณริบจะให้จบ นิดเดียว

นายการุณ ไสงาม : ท่านประธานครับ สั้น ๆ นะครับ ท่านประธานครับ ผมพยายามลำดับเหตุการณ์มาเป็นลำดับๆ จนญาติของผมตอนต้นนะ ไม่ใช่ของผม นะครับ ของคุณพิเชียรกับพวก คือ คณะผมด้วยนะครับ ต้องตกไปในวันพุธที่ผ่านมานั้น คือ วันที่ ๖ นั้น ก็ด้วยสาเหตุแห่งการกระทำของคุณพิเชียรอย่างที่ว่ามา มันจึงหลุดหายไป การกระทำทั้งหมดเป็นลำดับขั้นตอนมาอย่างที่ทราบเรียนที่ประชุมนี้ครับ แต่ที่นี้ปรากฏว่า คุณพิเชียรก็พยายามจะมาพูดว่า บัดนี้มาแล้ว มาแล้ว ก็มันมาแล้วหลังจากเกิดเหตุผิดอย่างไร แล้วคุณมาตัมอีก มาโกหกคนแล้ว โกหกคนอื่นอีกอยู่ในนี้ อย่างไร ผมว่าสภาแห่งนี้ ถ้ามีคนอย่างนี้อยู่แยะนะครับ

(นายพิเชียร อำนาจวรประเสริฐ ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายพิเชียร อำนาจวรประเสริฐ : ท่านประธานครับ ผมขอประท้วง ผมไม่พอใจคำพูดที่บอก โกหกแล้วโกหกอีก ครับ ไม่ได้ครับ ผมคัดค้านอย่างยิ่งเลยครับ ผมไม่ได้โกหกแล้วโกหกอีก ผมพูดความจริงทั้งหมดครับ แล้วก็ท่านการุณพูดความจริงเพียงแค่นี้ถึงครึ่งด้วยครับ เพราะว่าท่านอยู่กับพวกเรานะครับ ท่านมานั่งแปรญาติกับ กระผมทีละมาตรา ทีละมาตรา ทำไมท่านไม่พูดตรงนี้ล่ะครับ ผมไม่เข้าใจครับ ท่านอยู่กลุ่มผมแล้วท่านมาพูดอย่างนี้ได้อย่างไร ท่านประธานครับ ไม่ถูกต้องครับ ไม่ถูกต้องครับ

(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายไพโรจน์ พรหมสาส์น (กรรมาธิการ) : ท่านประธาน ผมขอประท้วงผู้
อภิปรายครับ ท่านประธานผมขอประท้วงครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ครับ
ท่านกรรมาธิการ

นายไพโรจน์ พรหมสาส์น (กรรมาธิการ) : กระผม ไพโรจน์ พรหมสาส์น
สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนุญ ท่านประธานได้ปล่อยให้ผู้อภิปรายได้อภิปรายในเรื่อง
ความหลังที่มันผ่านมาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว กระผมถือว่าซ้ำซาก ตามข้อบังคับ
ข้อ ๕๑ บัดนี้สิ่งที่ได้ถกเถียงกันก็อยู่ในเล่มนี้หมดแล้ว เพราะฉะนั้นผมขอให้ยุติเรื่องนี้
และท่านประธานได้กรุณาดำเนินการประชุมต่อไป เพื่อไม่ให้เสียเวลาของที่ประชุมครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ครับ ท่านไพโรจน์
ครับ ให้คนนอก ท่านวิทยา ยกมือมานานแล้ว เชิญครับ

นายวิทยา งานทวี (กรรมาธิการ) : ขออนุญาตหารือท่านประธานและ
คณะกรรมาธิการครับ เนื่องจากที่ท่านการุณพุดมานี้ ผมเห็นว่ามีเหตุผลพอสมควร
ถ้าหากว่าคณะกรรมาธิการจะสงวนญัตติท่านอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการอภิปราย
ในญัตติต่าง ๆ นี้ ก็เลยขอหารือครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ในการจะยินยอม
ให้เติมอะไรเป็นเรื่องของกรรมาธิการอยู่แล้ว เดี่ยวกรรมาธิการหารือกัน ผมว่า ตกลงเรื่อง
นี้เมื่อถึงตอน เรื่องที่เถียงกันไม่ต้องแล้ว เขากลับไปว่า เรื่อง มาตรา ๒ นี้ มีผู้เสนอว่า
ให้ขอแขวนไปพิจารณาที่หลังนะครับ เรื่องอยู่ตรงนี้นะครับ ขอให้พุดเรื่องตรงนี้
ท่านวุฒิสภาติว่าอย่างไรครับ

นายวุฒิสภาติ กัลยาณมิตร : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพ กระผม
นายวุฒิสภาติ กัลยาณมิตร สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนุญ ท่านประธานครับ ผมขอหารือ
นิดเดียว คือ เป็นความไม่สบายใจอย่างมากนะครับ วันนี้เราปล่อยให้เพื่อนสมาชิก
ถกเถียงกัน โดยที่ผมว่าประชาชนเขาคงต้องตามว่าข้อเท็จจริงมันคืออะไร ผมว่า
ถ้าปล่อยให้วันนะครับ เราไม่รู้ว่ามีใครพุดจริง พุดโกหก มันเป็นความเสื่อมเสียของสภา ผม
อยากให้ท่านประธานมีมาตรการใดมาตรการหนึ่งที่จะสืบสวนหาความจริงเรื่องนี้ออกมา

ให้กระจ่างว่า ใครโกหกใคร ใครหักหลังใคร ใครพูดจริง ใครพูดไม่จริง แล้วก็ด้วยความเคารพท่านประธาน ระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาเนี่ยมันบอกไว้ แล้วก็ทุกคนจะต้องฟัง ประธานนะครับ ท่านประธานอนุญาตให้ใครพูดถึงพูดได้ ไม่ใช่สิทธิแต่ว่าลุกขึ้นแล้วกดไมค์ (Microphone) อยากจะพูดอย่างเดียว ขอขอบคุณครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : กรรมาธิการเขาต้องชี้แจง เมื่อกี้เขายกมือไว้นานแล้ว เชิญท่านกรรมาธิการ เมื่อกี้ท่านวิทยา เชิญครับ

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ ผม สมคิด เลิศไพฑูรย์ กรรมาธิการ ขออนุญาตเรียน เพื่อเข้าประเด็นที่ท่านวัชราได้ขอแปรญัตติไว้ตั้งแต่ต้นว่า ตามที่ท่านวัชราและคณะอีก ๑๐ ท่าน ได้ขอแปรญัตติเพิ่มเติมเรื่องพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทย โดยให้เพิ่มเติมอยู่ในข้อความของวรรคสองนั้น กรรมาธิการได้พิจารณาแล้วพบว่า รายชื่อของการแปรญัตติฉบับใหม่มีการซ้ำซ้อนกับญัตติเดิมอยู่หลายประการ เข้าใจว่า ท่านวัชราซึ่งอยู่กลุ่มที่ ๗ ก็มีท่านสวัสดิ์ โชติพานิช ท่านจตุตินันท์ ภิรมย์ภักดี ท่านธวัช ท่านชำนาญ ขออนุญาตท่านวุฒิสภาติ กัลยาณมิตร และท่านวิทยา ที่อยู่ในกลุ่มที่ ๗ แต่ว่ารายชื่ออีก ๔ ท่าน ท่านธิตินันท์ เชื้อบุญชัย ท่านสดศรี สัตยธรรม ท่านนุรักษ์ มาประณีต และท่านธนพิชฎ์ มุลพุกษ์ นี้ไม่ได้อยู่ในกลุ่มที่ ๗ กรรมาธิการมีความเห็นว่า ถ้ามีการแปรญัตตินี้ก็จะ เป็นทั้งหมด ๘ กลุ่ม ซึ่งอาจจะเกินไปจากที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ใน มาตรา ๒๗ วรรคสอง

ที่เขียนว่า สมาชิกที่ยื่นคำขอแปรญัตติหรือที่ให้คำรับรองคำแปรญัตติของสมาชิกอยู่แล้ว จะยื่นคำขอแปรญัตติหรือรับรองคำแปรญัตติของสมาชิกอื่นได้อีกไม่ได้ นะครับ เข้าใจว่ามีรายชื่อซ้ำอยู่ อย่างไรก็ตามนะครับ กรรมการมีความเห็นว่า ประเด็นเรื่องศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาตินั้นเป็นเรื่องที่สำคัญนะครับ กรรมการเลยขออนุญาตใช้มาตรา ๒๘ วรรคสองนะครับ ที่บอกว่า ในกรณีที่มีสมาชิกแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติม นอกจากที่ได้แปรญัตติไปแล้วนะครับ กรรมการมีอำนาจที่จะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ให้มีการแปรญัตติได้นะครับ กรรมการได้หารือแล้วก็เห็นชอบให้มีเฉพาะประเด็นนี้นะครับ เรื่องศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ซึ่งกลุ่มท่านวิฑูรย์ได้แปรญัตติเพิ่มเติมเข้ามา แต่ว่าเข้าใจว่า ในญัตติของท่านวิฑูรย์นั้น ได้แปรอีกมาตราหนึ่งนะครับ ๑๐๑ (๑๒) นะครับ กรรมการขออนุญาตไปหารือกันนะครับ ยังไม่เห็นด้วยกับการแปรญัตติใน ๑๐๑ (๑๒) นะครับ ก็เห็นด้วยกับมาตรา ๒ นะครับ ให้แปรเรื่องพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทย

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านวิฑูรย์ว่าอย่างไรครับ เชิญครับ

นายวิฑูรย์ หงส์ประภัสร์ : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพครับ กระผม วิฑูรย์ หงส์ประภัสร์ ก่อนอื่นกระผมขอกราบขอบพระคุณทางท่านกรรมการยกกว้างทุกท่านนะครับ แต่ขอเรียนชี้แจงว่า การยื่นขอแปรญัตติเพิ่มเติมของกระผมนั้นเป็นการยื่นขอเพิ่มเติม โดยความจริงนะครับ กระผมเพียงแต่เซ็นชื่อคนเดียวก็ใช้ได้ อันนี้กระผมได้รับคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ระดับผู้อำนวยการ ได้ชี้แจงให้เช่นนั้น แต่เนื่องจากว่ากระผมทำไปแล้วนี้ครับ ได้เรียนถามท่านอื่น ๆ ท่านอื่น ๆ เห็นชอบด้วย จึงขอลงชื่อเพิ่มเติมครับ คำขอของผมนี่เป็นคำขอ ๒ อย่างนะครับ ขอเพิ่มเติมผู้รับรอง และขอเพิ่มเติมการแปรญัตติ การขอเพิ่มเติมผู้รับรองนั้น ก็มี ๔ ท่าน คือ ท่านนิติพันธุ์ ท่านนุรักษ์ ท่านธนพิชญ์ และที่ท่านสดศรี ส่วนที่เป็นผู้รับรองอยู่เดิมนั้นนะครับ ท่านก็ยังยืนยันรับรองอยู่ ซึ่งก็พร้อมที่จะลงชื่อให้ครบ แต่เมื่อวานนี้ได้ลงชื่อไว้เพียง ๖ ท่าน นะครับ แล้ววันนี้ท่านก็มา เช่น ท่านศิวะ ท่านศักดิ์ชัย ท่านปริญญา แล้วก็ท่านโอกาสนะครับ ก็พร้อมที่จะลงชื่อเพิ่มเติม แต่ถึงไม่ลงชื่อเพิ่มเติม ก็ถือว่าใช้ได้ครับ เพราะเหตุว่า ได้เป็นการทำ

ประเด็นเพิ่มเติมครับ ซึ่งอันนี้ก็สุดแล้วแต่ แต่เรื่องประเด็นในข้อความ ในมาตรา ๑๐๑ (๑๒) นั้น กระผมก็ไม่ติดใจครับ ขอบพระคุณครับ

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านวัชรา ไม่ติดใจใช่ไหม ที่ยกว่างเขาจะดู อันที่ยกว่างเขายอม ก็เรียบร้อยไปแล้วนะ อย่างนี้นะ ท่านวัชรานะ ได้ดำเนินการต่อไปได้ ท่านหมอธีวัฒน์ครับ

นายธีวัฒน์ ร่มไทรทอง : กราบเรียนท่านประธานและท่านสมาชิก สภาว่างรัฐธรรมนูญอันทรงเกียรติครับ กระผม นายแพทย์ธีวัฒน์ ร่มไทรทอง นะครับ ทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ ไปรับฟังความคิดเห็นจังหวัดกาฬสินธุ์ แล้วก็ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นะครับ แล้วก็องค์กร ๑๒ องค์กร นะครับ เท่าที่ผมฟังมานะครับ สาเหตุที่ผมเข้ามาอยู่กลุ่มพระพุทธศาสนา เพราะจังหวัดของผม ผมไปรับฟังมาหลายเวที ครับ มีประมาณ ๕๖ ถึง ๖๐ เปอร์เซ็นต์ รับพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็เช่นเดียวกัน ๕๖ เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นตรงจุดนี้ ผมซึ่งไม่มี ส่วนได้ส่วนเสียด้านนี้ แต่ผมทำหน้าที่ของผม คือ ไปรับฟังความคิดเห็นประชาชนมา ตาม สโลแกน (Slogan) ที่บอก ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมร่างรัฐธรรมนูญ ครับ ผมก็นำสิ่งนี้มา เพราะว่าทางคณะกรรมการยกว่างท่านก็ได้ดัดแปลง ออกแบบต่าง ๆ มา ทางผมก็นำ สิ่งที่เราไปรับฟังมา เพื่อที่จะเอามาบรรจุในนี้นะครับ แล้วผมมาดูแล้ว ผมสับสนครับ เพราะว่าปัญหามันเกิดขึ้นนะครับ -----

วันนั้น ที่ครั้งแรกเลย ตอนที่เราไปยื่น ไปยื่นเอกสารพร้อมกับท่านการุณ ท่านพิเชียร นะครับ ครั้งแรกเลยครับ ทุกคนก็ยืนอยู่ ยืนอยู่ดู จนกระทั่งท่านรับเรื่องไปเสร็จเรียบร้อย เสร็จเรียบร้อยแล้วนะครับ ปรากฏว่ามันหายไป ที่มาประชุมนอกรอบกันนั้นมันหายไป แล้วปรากฏว่า ผมก็ไม่สบายใจว่า เอ๊ะ ทำไมมันถึงจะหายไป เพราะคุณพิเชียร หรือกลุ่มนี้ ต้องการคนอยู่แล้ว ไปขอให้ผมมาเซ็น ขอให้ใครมาเซ็น แล้วทำไมถึงจะไปทำเหตุการณ์ แบบที่ผู้มีเกียรติได้กล่าวอ้างนะครับ แต่ผมก็ไม่มั่นใจ ผมก็เลยบอก คราวนี้ผมขอไปดูด้วย ว่า ท่านเอาไปยื่นกันอย่างไรอะไรอย่างไร ครั้งสุดท้ายนี้หลังจากนอกรอบแล้วนะครับ ท่านการุณท่านก็ได้ไปนั่งเช็ก (Check) รายการตรา เช็ก ลิสต์ (Check list) กัน พวกผมกับ ท่านพิเชียรก็ไปนั่ง แบบที่ท่านกล่าวมานะครับ เพราะท่านการุณก็เป็นพี่ ผมรักเคารพมาก เลย ท่านก็ได้ไต่ถาม คุยกัน บรรยายภาคดีครับท่าน แล้วก็ไปถึงมาตราท่านสดศรี ท่านก็บอกว่า จะให้ตัดออก ผมกับคุณพิเชียรบอก อย่าไปตัดเลย ท่านไม่อยู่ก็ไม่เป็นไร เพราะว่าเรา ต้องรักษาสัจจะ เพราะคนเราต้องมีสัจจะ ธรรมะ ชันติ จาคะ นี่คือ สัจธรรมของคนทั่วไป จำเป็นจะต้องใส่ไว้ ท่านให้เอาออก ผมก็ขอร้องพี่การุณอยู่นานครับ พี่การุณก็เอา ๆ อย่างนั้นก็ใส่ ใส่ก็ทุกคน ไล่ไปจนกระทั่งพี่การุณบอก วงกลมแบบนี้มันสำหรับเอามา รวมกันนะ อะไร เราก็ช่วยกันคิดร่วมกันนะครับ เสร็จเรียบร้อยแล้วก็เดินจากกันไปครับ ก็ไม่มีปัญหา ผลสุดท้ายก็ออกมาตามนี้ครับ อันนี้เป็นสิ่งที่ผมรายงานให้ทราบครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ดีแล้ว ถ้าไม่มี ปัญหา ก็ไม่ต้องไปโยงถึง ท่านคุณหมอ

นายธีรวัฒน์ ร่มไทรทอง : สรุปลงแล้วไม่มีการตั้งหรือโกหกกันครับ
ขอขอบคุณครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านสมาชิกครับ เมื่อถึงเรื่องที่ มาตรา ๒ นี้ นะครับ พอคุณพิเชียรพูด แล้วก็จริง ๆ ยังไม่ได้พูดอภิปรายใน รายละเอียดอันนี้ จะขอชวนไว้ไปพิจารณากับ มาตรา ๗๘ นะครับ ทางกรรมาธิการ ยกร่างก็เห็นอย่างนั้น ท่านสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ เชิญครับ

นายกฤษฎา ให้วฒนานุกูล : ท่านประธานครับ ผม กฤษฎา ให้วฒนานุกูล ครับ ท่านประธานครับ ผมเห็นด้วยนะครับ กับการที่ชวน มาตรา ๒ นะครับ แต่ที่ยกมือ

พูดนี้ไม่ใช่อะไรครับ เผอิญว่าเมื่อวานนี่นะครับ ต้องขออนุญาตท่านประธานนิดหนึ่ง นะครับว่า ผมได้รับหนังสือจะหาความจริงเรื่องศาสนาประจำชาตินะครับ ผมเป็น ศสว. คนเดียว นะครับที่ได้ไปพบพระพรหมคุณาภรณ์ นะครับ ท่านประยุทธ์ ปยุตโต นั้น นะครับ เพราะฉะนั้นจึงขออนุญาตท่านประธาน นะครับ ในที่ประชุมนี้คงได้รับแจกกัณฑ์ไปพอสมควรแล้ว นะครับ เพื่อให้เพื่อนสมาชิกทุกคนได้ศึกษาข้อมูล และจะได้เป็นเอกสารหนึ่งเข้ามาประกอบ นะครับ จึงขอนำเรียนให้ท่านประธานได้ทราบด้วยครับ ขอบพระคุณครับ

นายบรรณินดี เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : แจกแล้วไม่เป็นไร อย่าเพิ่งไปพูดเนื้อหาอะไร เพราะเขาน่าจะไปพูดพร้อมกันในตอนนั้น ท่านมีความเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ ท่านวัชรินทร์

นายวัชรินทร์ หงส์ประภัสสร : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ กระผมวัชรินทร์ หงส์ประภัสสร ในประเด็นที่กระผมได้แปรญัตติไว้ แล้วกระผมได้ชี้แจงแล้วนี่ นะครับ ขอความกรุณาท่านประธานได้ชี้ขาดด้วย นะครับ ว่า กระผมได้แปรญัตติไว้เป็นที่ถูกต้องหรือเปล่า เนื่องจากว่าเป็นการขอเพิ่มเติม นะครับ แล้วผู้รับรองก็ครบถ้วน

นายบรรณินดี เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านวัชรินทร์ มั่นแล้วแต่ท่านตกลงกับยกร่าง แล้วยกร่างเขาเอาอย่างไร ท่านพูดกับยกร่างนี้ ใช่ไหม เขายอมท่านแล้วนี่ใช่ไหม

นายวัชรินทร์ หงส์ประภัสสร : กระผมพูดกับท่านประธานครับ

นายบรรณินดี เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ใช่ แต่หมายความว่า เรื่องที่ท่านพูดนี้มัน เมื่อยกยกแล้วยกแล้วไม่ใช่หรือ

นายวัชรินทร์ หงส์ประภัสสร : ใช่ครับ แต่สิ่งที่กระผมได้นำเสนอไว้ นั้น ถือว่าถูกต้องด้วยใช่ไหมครับ ขอบพระคุณครับ

นายบรรณินดี เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ถูกต้องไหม ไม่รู้ถ้ายกยกแล้วรับ เดียวก็ต้องไปดูกันตอนข้อความตามที่ท่านแปร นะครับท่าน ไม่มีความเห็นเป็นอย่างอื่น นะครับ ใช่ไหมครับ เขาน่าจะไปพิจารณา มาตรา ๒ ท่านเลขาครับ

นายวัชรินทร์ จอมพลาพล (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติ
ราชการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ) :
มาตรา ๓ ไม่มีการแก้ไข มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติครบ

นายบรรณิณี เศรษฐบุตตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : เชิญครับ
มาตรา ๓ ท่านวิชัยใช้ไหมครับ ท่านวิชัยเชิญครับ

นายวิชัย รูปขำดี : กราบเรียนท่านประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญที่เคารพ
 ผม วิชัย รูปขำดี ได้ขอแปรญัตติใน มาตราที่ ๓ มาตราที่ ๓ เป็นมาตราที่สี่เนื่องจาก
 รัฐธรรมนูญ ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ ในมาตรานี้ ผมมีเหตุผลที่จะเรียนท่านกรรมาธิการ
 ยกร่างดังนี้ครับ ในมาตรานี้ รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ มิได้มีข้อความในวรรคที่ ๒ มาตรานี้
 กล่าวถึงการใช้อำนาจอธิปไตยขององค์กรต่าง ๆ ได้แก่ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล ตาม
 บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนี้ เหตุผลของการเพิ่มในวรรคสองนั้น ก็ทราบจากข้อความที่
 กำหนดไว้ว่า ต้องการที่จะให้เป็นพื้นฐานของการใช้อำนาจ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม
 แล้วก็เป็นไปอย่างมีเหตุผลขององค์กรต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ แต่ว่าเหตุผล ก็คือว่า การที่มี
 วรรคสองนั้น ก็เพียงแต่บอกว่า การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อให้เป็นไป
 ตามหลักนิติธรรม ซึ่งถ้าหากพิจารณาแล้ว ก็ถือว่าไม่มีความจำเป็น เนื่องจากเหตุว่า
 บรรดาข้อความในการใช้อำนาจอธิปไตยก็ย่อมชัดเจนว่า จะต้องให้องค์กรเหล่านี้ได้
 ปฏิบัติตามกฎหมาย ตามหลักของนิติธรรมอยู่แล้ว ตัวอย่างเช่น ในการออก
 พระราชบัญญัติใด ๆ ก็ตาม ก็จะต้องมีองค์กร มีรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามบทบัญญัติ
 เหล่านั้น ดังนั้น ไม่น่าจะมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มข้อความในวรรคสอง นอกจากนี้
 คำว่า หลักนิติธรรม ก็อาจจะนำไปสู่การอธิบายให้เห็นว่า อาจจำเป็นต้องมีการใช้อำนาจ
 บังคับให้องค์กรต่าง ๆ นี้กระทำ ถ้าหากไม่กระทำ ก็อาจจะส่งผลให้เกิดการฟ้องร้อง ดังนั้น
 ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาตามมา แล้วก็ประการที่ ๓ การที่บัญญัติไว้ในวรรคที่ ๒ ก็อาจจะ
 นำมาซึ่งการตีความที่ยุ่งยาก แล้วก็อาจจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของวรรคที่ ๑ ด้วย
 เหตุว่า อาจจะมีการตีความที่ไม่ตรงกับกรใช้อำนาจของวรรคที่ ๑ ได้ ดังนั้น กระผมจึง
 เห็นว่า ไม่น่าจะมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดวรรคที่ ๒ ไว้ในมาตราที่ ๓ นี้ ก็อยากจะ
 เรียนขอเหตุผล แล้วก็สิ่งที่อาจจะมีความจำเป็นดังกล่าวด้วย ถ้าหากว่า มีเหตุผล
 ประการใด ผมไม่ต้องการให้ข้อสรุปของมาตรานี้เป็นผลเชิงชนะ หรือเชิงแพ้ แต่อยากจะ
 ให้เป็นการได้สิ่งที่ดีที่สุด ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กราบขอบพระคุณครับ

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : เชิญครับ
 ท่านกรรมาธิการ

นายอัชพร จารุจินดา (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธาน
ที่เคารพครับ กระผม อัชพร จารุจินดา กรรมาธิการครับ เหตุผลของคณะกรรมาธิการที่
เพิ่มวรรคสองของ มาตรา ๓ ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ที่จะเป็นไปตาม
รัฐธรรมนูญและเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น จะต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรมนั้น กราบเรียนว่า
วัตถุประสงค์ ก็คือ เพื่อต้องการวางกรอบในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการ
ใช้อำนาจเหนือประชาชนทั้งหลายว่า ในการใช้อำนาจหน้าที่นั้น จะต้องเป็นไปตาม
หลักนิติธรรม -----

ที่นี้คำว่า หลักนิติธรรม นั้น มันไม่ใช่เป็นคำซึ่งไม่มีความหมาย แต่หลักนิติธรรมนั้น เป็นคำที่บัญญัติอยู่ในพจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทยของราชบัณฑิตยสถาน แปลว่า หลักพื้นฐานของกฎหมาย และในความเข้าใจพื้นฐานของกฎหมายนั้น ในทางกฎหมายนั้น เข้าใจกันดีว่า หมายถึง ๒ ประการ ประการแรก ก็คือ เรื่องการตรากฎหมายขึ้น ว่าการตรากฎหมายขึ้นจะต้องคำนึงถึงหลักพื้นฐานแห่งความเป็นธรรม กฎหมายจะต้องตราขึ้นโดยให้ความเป็นธรรม โดยตัดเทียบกับประชาชนทั่ว ๆ ไป ประการที่ ๒ ก็คือ เรื่องการกระทำ การกระทำก็หมายความว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีการใช้กฎหมายไปใช้บังคับนั้น จะปฏิบัติหน้าที่ได้ก็ต้องประกอบด้วยเหตุ ๒ ประการ ก็คือ ๑. ก็ต้องมีกฎหมายรับรองการใช้อำนาจหน้าที่นั้น ประการที่ ๒ ก็คือ การกระทำจะเกินเลยไปกว่าขอบเขตหรือเจตนาของกฎหมายไม่ได้ นี่คือนี่ซึ่งเป็นความหมายของหลักนิติธรรมที่เป็นที่เข้าใจกัน และกรรมการก็เข้าใจว่า ในสิ่งนี้ได้มีการพูดกันมากอยู่ในวงสังคมอยู่แล้ว แต่ไม่เคยนำเรื่องนี้มาบัญญัติไว้โดยเฉพาะเจาะจงในทางกฎหมาย สิ่งที่เกิดขึ้น ในเหตุเกิดมาก่อนที่จะมีการยกร่างรัฐธรรมนูญนี้ จึงมักปรากฏอยู่เสมอว่า ได้มีการละเลยการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรมนั้น เพื่อเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของการยกร่างรัฐธรรมนูญในคราวนี้ แล้วก็ยืนยันหลักการนี้ว่า เป็นหลักการที่มีอยู่จริง และจะต้องได้รับการปฏิบัติจากผู้ปฏิบัติงานของรัฐทุกประเภทนั้น จึงเห็นควรที่จะมาบัญญัติเป็นวรรคสองของมาตรา ๓ เพื่อเป็นกรอบเช่นนี้ขึ้น จริงอยู่ในบางครั้งอาจจะมีการหยิบยกเหตุนี้ขึ้นฟ้องร้อง กรรมการก็เห็นว่า ไม่น่าเป็นห่วง เพราะในการฟ้องร้องนั้น บุคคลที่ถูกละเลยการปฏิบัติด้วยเหตุอันไม่ชอบด้วยหลักนิติธรรมนั้น จะต้องอ้างขึ้นมาด้วยว่า การที่ไม่ปฏิบัติตามหลักนิติธรรมนั้น ไม่ปฏิบัติในเรื่องใด แต่สิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่ช่วยยืนยันหรือคุ้มครองประชาชนหรือคนฟ้องทั่ว ๆ ไปนั่นเองว่า ว่าตัวเองนั้นต่อจากนี้ไปรัฐจะต้องดำเนินการตามหลักนิติธรรมเสียตั้งแต่ต้น ซึ่งจะเป็นการป้องกันการฟ้องร้องไปได้ในอนาคตด้วยครับ เพราะฉะนั้นโดยเหตุนี้คณะกรรมการจึงเห็นควรที่จะคงไว้ตามที่เสนอ เพื่อเป็นหลักประกันให้กับประชาชนทั่ว ๆ ไปครับ

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : มีท่านอภิปรายใหม่ครับ ท่านวัชรินทร์ ที่สงวนครับ

นายวิชา หงส์ประภัสร์ : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพ กระผม วิชา หงส์ประภัสร์ สสร. กระผมได้ขอแปรญัตติ แก่ความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๓ ครั้น โดยเดิมมาตรา ๓ นี้ได้บัญญัติว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ กระผมขอแปรญัตติเป็น มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการทางศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ กระผมมีเหตุผลดังนี้ครับ การที่บัญญัติไว้ตามร่างของคณะกรรมการนั้น เป็นการใช้อำนาจรวมกลุ่มของอำนาจอธิปไตย ซึ่งอำนาจอธิปไตยนั้น ตามหลัก ซึ่งท่านมองเตสกีเยอ (Montesquieu) ได้บัญญัติเอาไว้ใน ได้แบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็น ๓ ส่วน คือ อำนาจนิติบัญญัติส่วนหนึ่ง อำนาจบริหารส่วนหนึ่ง และอำนาจตุลาการอีกส่วนหนึ่ง เหตุผลที่ได้มีการแบ่งอำนาจออกเป็น ๓ ส่วน ก็เพื่อให้มีการถ่วงดุล คานอำนาจและตรวจสอบซึ่งกันและกัน และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่แล้ว ๆ มา โดยเฉพาะฉบับปี ๒๕๑๘ ก็ได้บัญญัติเอาไว้ในลักษณะที่กระผม กราบเรียน คือ ได้แบ่งแยกออกเป็นในรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๑๘ ๒๕๑๗ ขอประทาน โทษครับ มาตรา ๑๐ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา มาตรา ๑๑ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี มาตรา ๑๒ พระมหากษัตริย์ทรง ใช้อำนาจตุลาการทางศาล -----

เหตุผลที่สำคัญที่กระผมจำเป็นที่จะต้องให้มีการบัญญัติแยกเอาไว้เช่นนี้ เพราะเหตุว่าการใช้อำนาจรวมกลุ่มนั้น จะเป็นลักษณะการที่เรียกกันโดยทั่ว ๆ ไปว่า อำนาจเผด็จการ เช่น อำนาจในการที่บุคคลคนเดียวใช้อำนาจทั้งสาม หรืออำนาจที่ไม่ได้แบ่งแยก เช่น ในสมัยปฏิวัติของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เราจะเห็นว่า มีการประหารชีวิต ตัดสินและประหารชีวิตผู้กระทำผิด โดยคำสั่งของคณะปฏิวัติ อันนี้แหละครับ เป็นการแสดงหรือตัวอย่างของการใช้อำนาจรวมกลุ่ม ซึ่งเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เรากำลังร่างกันอยู่นี้ ประสงค์ที่จะให้เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย ฉะนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการแบ่งแยกอำนาจออกเป็น ๓ ส่วน ดังกล่าวแล้ว และต้องระบุให้ชัดครับว่า ฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจใด กล่าวคือ นิติบัญญัติก็รัฐสภา บริหารก็คณะรัฐมนตรี ตุลาการก็ทางศาลนะครับ ตามที่คณะกรรมการได้ระบุเอาไว้เดิมนั้น ไม่ได้บอกถึงในลักษณะของการแยกอำนาจไว้เลย ซึ่งนอกจากเป็นลักษณะของการรวมกลุ่มอำนาจแล้ว ยังอาจจะทำให้เกิดความไขว้เขวได้ว่า รัฐสภาใช้อำนาจใด คณะรัฐมนตรีใช้อำนาจใด และศาลใช้อำนาจใด ซึ่งถ้าเกิดกรณีที่มีการใช้อำนาจก้าวก่ายกัน เช่น ทาง กกต. หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งจะใช้อำนาจวินิจฉัย ซึ่งเป็นอำนาจทางศาล หรืออำนาจทางตุลาการเป็นผู้ใช้ เราก็ไม่อาจจะมียกข้อยกเว้นได้ว่า ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ แต่ถ้าได้มีการระบุเอาไว้ว่า อำนาจนิติบัญญัติเป็นเรื่องของรัฐสภา อำนาจบริหารเป็นเรื่องของคณะรัฐมนตรี อำนาจตุลาการเป็นเรื่องของศาล ก็จะไม่เกิดกรณีเช่นที่กระผมได้ยกตัวอย่าง คือ คณะกรรมการการเลือกตั้งมาใช้อำนาจวินิจฉัย ซึ่งเป็นอำนาจของศาล กระผมจึงมีความเห็นว่า เป็นเรื่องจำเป็น และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระบุไว้ตามที่กระผมได้แปรญัติไว้ ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ แล้วเป็นเรื่องที่จะทำให้การอ้างอิงต่อไปในข้อที่ว่า ชัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ ได้มีการหยิบยกขึ้นมาอ้างอิงได้โดยสะดวก ไม่ต้องมาตีความกันอีก ขอบพระคุณครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุต (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ประเด็นนี้ทางความในวรรคหนึ่ง ที่คุณวัชรขอแก้ไข ใครจะชี้แจงไหมครับ ของฝ่ายกร่าง ท่านอัคร

นายเศวต ทินกุล : ท่านประธานครับ ผมอภิปรายยังไม่หมดเลยครับ ผมจะสนับสนุนครับท่านประธาน

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : พังผู้ยกวางเขา
ชี้แจง เดี่ยว ๆ ยังไม่ได้ลงมติ ฉะนั้นยกวางชี้แจงก่อนดี

นายเศวต ทินกุล : ท่านประธานครับ หรือก่อนครับ อภิปรายแล้วชี้แจง
ทีเดียวไม่ดีหรือครับท่านประธาน ผม เศวตครับ คงไม่มากหรอกครับ นิดเดียวครับ
สนับสนุนท่าน

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : คุณเศวต
ไม่ได้รับรอง ไม่ได้แปรเอาไว้

นายเศวต ทินกุล : ไม่ได้แปรไว้ ก็ใช่ ผมอภิปรายสนับสนุนเฉย ๆ ละครับ
ผมไม่มีสิทธิหรือครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : คุณไม่ได้แปรไว้ละ

นายเศวต ทินกุล : ผมเป็นผู้สนับสนุน ผมเห็นด้วยประเด็นนี้ เป็นของดี
ครับ ผมจะอภิปรายเหตุผลให้ท่านกรรมาธิการยกวางว่า ผมก็ไม่ใช้เวลามากหรอกครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : เดี่ยวฟัง
กรรมาธิการยกวางเขาก่อนครับท่าน เชิญท่านกรรมาธิการยกวางครับ

นายอัคร จารุจินดา (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ
 กระผม อัคร จารุจินดา กรรมาธิการครับ ขออนุญาตกราบเรียนชี้แจงท่านผู้แปรรูปคดี
 อย่างนี้ครับว่า หลังจากที่ที่มีการแปรรูปคดี คณะกรรมาธิการก็ได้ไปสืบค้นเหตุผล
 ในการตรารัฐธรรมนูญที่ผ่านมา การใช้ข้อความว่า การใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา
 อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการทางศาลนั้น ใช้ครั้งสุดท้าย
 เมื่อรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๗ หลังจากนั้น รัฐธรรมนูญต่อมา ฉบับต่อมา คือ รัฐธรรมนูญ
 ๒๕๒๑ รัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ และรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๒๕๔๐ ก็ไม่ได้บัญญัติเช่นนั้นอีก
 และบัญญัติเช่นข้อความเดียวกับที่คณะกรรมาธิการเสนอ ข้อความที่คณะกรรมาธิการ
 เสนอนั้น ความจริงแล้วเอามาจากรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ ฉบับที่เขียนสืบทอดกันมานะครับ
 ไปสืบค้นความเห็น หรือเหตุผลที่มีการเปลี่ยนแปลงการบัญญัติลักษณะเช่นนี้ไว้ ก็ปรากฏว่า
 พบว่า ในการพิจารณาของรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา นั้น เข้าใจว่า การแยกอำนาจ การเขียน
 แยกอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการนั้น แยกโดยเด็ดขาดนั้นมัน
 ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการปกครองในรูปแบบของรัฐสภา เพราะรูปแบบการปกครอง
 แบบรัฐสภานั้น ฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัตินั้นจะทำงานสัมพันธ์กัน ถ้าเขียนแยก
 อำนาจกันออกไปแล้วนั้น ก็จะทำให้มีปัญหาในสิ่งที่บัญญัติอยู่ในตัวบทบัญญัติของ
 รัฐธรรมนูญเอง เช่น ฝ่ายบริหารนั้นยังมีสิทธิที่จะเสนอกฎหมายต่อสภา ซึ่งเป็นการใช้สิทธิ
 ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารเองนั้นสามารถตราพระราชกำหนด
 ฝ่ายบริหารสามารถตรากฎหมายลำดับรอง คือ พระราชกฤษฎีกาต่าง ๆ เพราะฉะนั้นคือ
 การเกี่ยวเนื่องของการใช้ การใช้การปฏิบัติหน้าที่นั้นครับ ในทางฝ่ายบริหารก็ต้องสัมพันธ์
 อยู่กับการใช้การปฏิบัติหน้าที่ของนิติบัญญัติ ในทางนิติบัญญัติเองนั้น ก็ได้ใช้อำนาจ
 ในทางปกครองอยู่หลายเรื่อง การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งบุคคล หรือแม้แต่การ
 ดูแลสำนักงานรัฐสภาเอง ก็เป็นการใช้อำนาจหรือหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการ
 บริหาร เช่นเดียวกับศาล ก็มีการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการกระทำ หรือการ
 ออกคำสั่งทางปกครองอยู่ด้วย ในรัฐธรรมนูญในฉบับที่กระผมได้กราบเรียนมานั้น จึงได้
 พิจารณารวมไปถึงแนวความคิดทางวิชาการของต่างประเทศ ซึ่งมีการพัฒนาไป
 เช่นเดียวกันว่า อำนาจอธิปไตยนั้น มันมีความหมายว่า ทั้ง ๓ อำนาจจะรวมอยู่ในกลุ่ม

คนใดกลุ่มคนหนึ่งนั้นไม่ได้ แต่จะต้องกระจายออกไป แต่ก็ไม่ได้เด็ดขาดไปว่า ใครคนใดคนหนึ่งจะใช้อำนาจใดอำนาจหนึ่งเพียงอำนาจเดียว เพราะฉะนั้นในรัฐธรรมนูญนั้น ก็จะกำหนดอำนาจที่บุคคล หรือการปฏิบัติหน้าที่ที่กลุ่ม ไม่ว่าจะรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือศาล ไว้ในตัวบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนั่นเอง หมายความว่า การใช้อำนาจใด ๆ ในอธิปไตย ในอำนาจการใช้อำนาจอธิปไตยขององค์กรใดองค์กรหนึ่งจะเป็นเช่นไร ก็อยู่ในเนื้อหาของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แล้วก็ไม่ได้บัญญัติแยกโดยเด็ดขาดเหมือนอย่างแต่เก่าแต่ก่อนอีก เพราะฉะนั้นรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงได้เดินตามแนวทางการพัฒนาของรัฐธรรมนูญประเทศไทยที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี ๒๕๒๑ เลยกราบเรียนผ่านท่านประธานว่า มาตรานี้อาจจะขอคงไว้ เพื่อให้เป็นการสืบเนื่องการพัฒนาของรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาตั้งแต่ต้นครับ กราบเรียนท่านประธานครับ

นายบรรณิธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : เชิญท่านวัชราครับ

นายวัชรา หงส์ประภัสร์ : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมวัชรา หงส์ประภัสร์ กระผมได้รับฟังคำชี้แจงของท่านกรรมาธิการแล้ว ก็ด้วยความเคารพครับ แต่ไม่อาจเห็นพ้องด้วยได้ครับ เนื่องจากว่า ในข้อที่ท่านอ้างนั้น ก็ไม่ใช่เป็นเรื่องหลัก เราพูดในเรื่องที่เป็นหลัก ท่านพูดในข้อที่เป็นข้อยกเว้น ในเรื่องหลักการนั้น จะต้องแบ่งแยกครับ ไม่มีกรณีใด ประเทศใดครับที่จะพัฒนาไปเท่าไรก็แล้วแต่ แต่จะต้องแบ่งแยกอำนาจออกเป็น ๓ ส่วนนะครับ และโดยหลักก็ต้องใช้อำนาจโดยบุคคลทั้งสามอย่างที่กราบเรียนแล้ว ส่วนที่ว่าฝ่ายบริหารจะออกข้อกำหนดในการที่จะมาปฏิบัติราชการนั้นนะครับ ก็เป็นข้อยกเว้น ซึ่งก็มีบ้างครับ กระผมว่าเป็นข้อยกเว้นนะครับ เคยเกิดปัญหาที่ถึงขนาดที่ถึงศาลรัฐธรรมนูญมาแล้วครับ -----

คือ พระราชกำหนดบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา ๕๘ วรรคสี่ ถ้าผมจำไม่ผิด เรื่องวรรคนี้ อาจจะผิดนะครับ ได้กำหนดเอาไว้ว่า ให้เจ้าหน้าที่ บสท. นี้ สามารถที่จะยื่นคำร้องต่อ ศาลล้มละลาย เพื่อที่จะบังคับการโดยที่ศาลไม่ต้องไต่สวนนะครับ ซึ่งเป็นเรื่องที่กำลังก้ำก่าย อำนาจตุลาการครับ เรื่องนี้ได้ขึ้นสู่ศาลรัฐธรรมนูญนะครับ ซึ่งเป็นเรื่องก้ำก่ายของทาง ศาลรัฐธรรมนูญ แต่ถ้าไม่มีบัญญัติเอาไว้ให้ชัดเจนอย่างนี้ ก็จะมีการอ้างถึงว่า ศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการนี้ ไม่รู้จะอ้างตรงไหนครับ ซึ่งความจริงศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ ผมขอเพียงแค่นี้ก่อนครับ

นายนวนิตี เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : เรื่องวรรคนี้ ไซ้ใหม่ครับ เชิญครับ

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญครับ ผม สมคิด เลิศไพฑูรย์ กรรมาธิการ ครับ ท่านประธานครับนอกจากมี ๒ ท่าน คือ ท่านวิชัย รูปขำดี ซึ่งได้แปรญัตติในวรรคที่ ๒ และกัท่านวัชรา ได้ขอแปรญัตติในวรรคที่ ๑ แล้วนะครับ เมื่อวานนี้ฝ่ายเลขาของกรรมาธิการยก่างรัฐธรรมนูญได้รับ คำสงวนคำแปรญัตติด้วยนะครับ ของท่านคมสัน โพธิ์คง ซึ่งแปรไว้หลายเรื่องด้วยกัน นะครับ ยังไม่ปรากฏในเอกสาร จะขออนุญาตให้ท่านคมสันได้อภิปรายในประเด็นนี้ด้วย นะครับ นอกจากนี้ตามที่ได้มีสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญบางท่านขออนุญาตอภิปรายนั้น ขออนุญาตเรียนว่า ตามข้อบังคับการประชุมสภา ข้อ ๕๐ นะครับ ซึ่งเมื่อเข้าท่านประธาน ได้อ่านให้สมาชิกสภาว่างทุกท่านได้รับทราบแล้วนะครับ เข้าใจว่า ผู้มีสิทธิอภิปราย ได้แก่ ๑. ผู้แปรญัตติครับ ๒. คือผู้สงวนคำแปรญัตติ และ ๓. ผู้รับรองคำแปรญัตติเท่านั้น นะครับ เข้าใจว่า สมาชิกสภาว่างท่านอื่นซึ่งไม่อยู่ในข่ายทั้ง ๓ เรื่องนี้ คือ ผู้แปรญัตติ ผู้สงวน หรือผู้รับรองนั้น คงไม่สามารถอภิปรายได้ เพราะเป็นการขัดกับข้อบังคับ การประชุมสภาครับ

นายนวนิตี เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : เชิญท่านคมสัน ครับ

นายคมสัน โพธิ์คง (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานสภาว่าง รัฐธรรมนูญ ครับ กระผม คมสัน โพธิ์คง กรรมาธิการยกกว้าง ผู้สงวนความเห็นไว้ในมาตรา ๓ วรคสองนะครับ ในประเด็นเรื่องขอ คำว่า หลักนิติธรรม นะครับ ผมขอสงวนความเห็นในวรรคสอง ในเรื่องหลักนิติธรรมนั้น ขอให้แก้ไขเป็น คำว่า หลักนิติรัฐ แทน คำว่า หลักนิติธรรม นะครับ ด้วยเหตุผลอย่างนี้ครับ ท่านประธานครับ คำว่า หลักนิติรัฐ นี้ นะครับ โดยหลักการขอ คำว่า หลักนิติรัฐ นี้ นะครับ มันมีความหมายที่ครอบคลุมกว้างขวางมากกว่า คำว่า หลักนิติธรรม ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว คำว่า หลักนิติธรรม นั้น มีความหมายในลักษณะที่มักจะใช้กันในภายในองค์กรศาลเท่านั้นนะครับ คำว่า หลักนิติรัฐ นี้ นะครับ โดยหลักการไม่ได้แปลว่า รัฐตามกฎหมายอย่างที่มีหลายคนเข้าใจว่า คำว่า นิติรัฐ นั้น คือ รัฐตามกฎหมาย แต่ความจริงแล้วหลักนิติรัฐนี้เป็นอุดมการณ์และเป็นอุดมคติ ในทางปรัชญารากฐานของกฎหมายมหาชนนะครับ ที่วางหลักการในเรื่องขอ คำว่า หลักนิติรัฐ นั้น คือ รัฐที่ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตย แล้วก็เคารพในหลักนิติธรรม นะครับ หลักนิติรัฐไม่ได้กำหนดเรื่องขององค์ประกอบของรัฐนะครับ แต่เป็นหลักในทางปรัชญาที่วางหลักการในเรื่องของการทำให้รัฐนั้นยอมตนเคารพอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย ซึ่งรัฐนั้นได้เป็นผู้ตราขึ้นเอง และก็ยอมใช้บังคับขึ้น ซึ่งรวมถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญด้วย การยอมตนอยู่ภายใต้การบังคับของกฎหมายที่ว่านี้นะครับ กฎหมายนั้น จะต้องตั้งอยู่บนเหตุผลของความเป็นธรรม จึงจะเป็นกฎหมายที่สามารถใช้บังคับได้ ภายใต้หลักการเรื่องหลักนิติรัฐ เพราะฉะนั้นหลักนิติรัฐนี้จึงเป็นหลักการในการควบคุมการใช้อำนาจของรัฐที่สำคัญนะครับ ซึ่งโดยหลักการแล้วทำให้รัฐนั้นเป็นรัฐที่มีความมีความ มีผลนะครับ เป็นรูปแบบของการมีเหตุผล การอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของประชาชน ภายใต้หลักการเรื่องนิติรัฐนี้ นะครับ มีหลักการสำคัญมาจากการที่ประชาชนนั้นได้ต่อสู้กับการปกครอง จากการกดขี่ในการปกครอง เพื่อให้ตนมีสิทธิและเสรีภาพขึ้นนะครับ หลักนิติรัฐเมื่อใช้ในประเทศต่าง ๆ นะครับ จะมีลักษณะสำคัญอยู่ ๓ ประการนะครับ -----

ประการแรก ก็คือ ในประเทศนั้นกฎหมายจะต้องอยู่เหนือสิ่งอื่นใดทั้งหมด การกระทำต่าง ๆ ของรัฐ ไม่ว่าจะในทางนิติบัญญัติ ในทางปกครอง ก็ต้องเคารพต่อกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนะครับ ในการกระทำในทางปกครอง การกระทำของตำรวจจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย และต้องชอบด้วยกฎหมาย และมีการประกันซึ่งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอยู่ภายใต้กฎหมาย ถ้าเจ้าพนักงานของรัฐมากล้ำกรายสิทธิเสรีภาพของราษฎรโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจ เจ้าพนักงานย่อมมีความผิดตามกฎหมาย ประการที่ ๒ ก็คือ ในประเทศที่เป็นนิติรัฐนั้น ขอบเขตแห่งอำนาจของรัฐย่อมมีการกำหนดไว้ชัดเจน เริ่มตั้งแต่การแบ่งแยกอำนาจออกเป็น ๓ อำนาจ คือ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ มีขอบเขตของการใช้อำนาจทั้งสามนี้อย่างครบถ้วนนะครับ แล้วก็อำนาจของเจ้าพนักงานซึ่งเป็นอำนาจภายใต้ฝ่ายบริหารนั้นนะครับ ก็ต้องมีขอบเขตในการควบคุมให้อยู่ภายในขอบเขตของกฎหมายเช่นเดียวกันนะครับ หลักการประการที่ ๓ ก็คือว่า ภายใต้หลักนิติรัฐนี้ะครับ ผู้พิพากษาจะต้องมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี โดยต้องมีหลักประกันไว้ในรัฐธรรมนูญนะครับ แล้วก็ต้องกำหนดให้ผู้พิพากษาที่มีอิสระในคดีแพ่งและคดีอาญานั้น อยู่ใน การควบคุมภายใต้หลักกฎหมายด้วยนะครับ ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ะครับวางหลักการในเรื่องของความเป็นอิสระของศาล และตุลาการ เพื่อเป็นหลักประกันในเรื่องสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน ภายใต้หลักนิติรัฐนี้ะครับ ก็เกิดแนวคิดในเรื่องหลักนิติธรรม หรือที่เรียกว่า เดอะ รูล ออฟ ลอว์ (The Rule of Law) ขึ้นในประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ในระบบคอมมอน ลอว์ (Common law) นักกฎหมายรัฐธรรมนูญชาวอังกฤษคือ เอ.วี. ไดซี่ (A.V. Dicey – Albert Venn Dicey) ได้กล่าวถึงหลักนิติธรรมว่า ต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ ประการที่ ๑ ก็คือ ฝ่ายบริหารไม่มีอำนาจตามอำเภอใจ แล้วก็บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อมีหลักกฎหมายว่าด้วยกำหนดความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษนั้นจะต้องเป็นโทษที่แสดงให้เห็นว่า บุคคลจะถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพภายใต้กฎหมายเท่านั้น เจ้าพนักงานของรัฐจะใช้อำนาจตามอำเภอใจอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ ประการที่ ๒ ก็คือ บุคคลที่อยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน และศาลเดียวกันคือ ศาลจะเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีนะครับ แล้วก็ทั้งบุคคลใด ไม่ว่าจะรัฐหรือเอกชนอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของหลักนิติธรรมในกฎหมาย

อังกฤษเท่านั้น แต่ในประเทศไทยนั้นอาจจะมี ความแตกต่าง เนื่องจากเรามีระบบศาลหลายศาลนะครับ ประการที่ ๓ หลักทั่วไปของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เกิดจากผลของกฎหมายนั้น เกิดขึ้นจากศาลตีความ เพราะฉะนั้นหลักนิติธรรมที่ใช้ในประเทศของคอมมอน ลอร์ และในประเทศไทย ซึ่งใช้หลักของประมวลกฎหมายนั้น ผมคิดว่า การใช้หลักนิติรัฐนี้ จะมีความครอบคลุมกว้างขวางกว่าการตีความโดยใช้คำว่า เพียงแค่หลักนิติธรรม ในเชิงความหมาย ซึ่งอาจจะให้เกิดความเข้าใจสับสนในการใช้ตีความ คำว่า นิติธรรม ได้ ผมขออนุญาตกล่าวเพิ่มเติมถึงหลักนิติรัฐว่ามีหลักสำคัญอะไรบ้างอีกสักนิดหนึ่งนะครับ ท่านประธาน หลักสำคัญในเรื่องของหลักนิติรัฐนี้ นะครับ โดยหลักแล้วมีหลักสำคัญที่ประกอบกับหลักการในเรื่องปรัชญาเรื่องนิติรัฐอยู่ ๗ เรื่องนะครับ อันที่ ๑ ก็คือเรื่องของหลักการแบ่งแยกอำนาจ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการกำหนดขอบเขตการใช้ อำนาจของรัฐ ๒. ก็คือ หลักการในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยบทบัญญัติของกฎหมาย ๓. ก็คือ หลักความชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตุลาการ และองค์กรฝ่ายปกครองในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด หรือมีการกระทำอย่างใด ๔. ก็คือ หลักความชอบด้วยกฎหมาย ในเนื้อหาของกฎหมายนั้น จะต้องมีความชอบในเนื้อหาที่มีหลักประกันความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน ๕. ก็คือ หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักนิติรัฐ ๖. ก็คือ หลักในเรื่องของการไม่มีกฎหมาย ไม่มีความผิด และไม่มีโทษ และ ๗. ก็คือ หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญนะครับ นอกจากนี้ในบางประเทศได้มีหลักการเพิ่มเติมอีก ๒ ประการครับ ท่านประธาน ครับ ก็คือ ในเรื่องของหลักความมั่นคงของกฎหมาย และความได้สัดส่วนในการใช้กฎหมายนั้นกับมาตรการที่ใช้ครับ เพราะฉะนั้นภายใต้หลักการนิติรัฐนี้ ผมจึงมีความเห็นว่า ในมาตรา ๓ วางหลักการในเรื่องการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งครอบคลุมทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ เพราะฉะนั้นการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรดังกล่าว และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งหน่วยงานของรัฐนี้ควรจะ ต้องเป็นไปตามหลักนิติรัฐ ซึ่งจะมี ความหมายครอบคลุมกว้างขวาง รวมถึงทุกองค์กรครับ ขอขอบคุณครับท่านประธาน

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านกรรมาธิการ จะชี้แจงเรื่องนิติธรรม นิติรัฐเลยไหม เชิญครับ

(นายเศวต ทินกุล ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายเศวต ทินกุล : ผมประท้วงท่านประธานครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ประท้วงเรื่องอะไร
ครับ

นายเศวต ทินกุล : ท่านประธานครับ ผมหลายที่แล้วนะครับ แล้วก็
ประท้วงข้อบังคับ มาตรา ๔๙ ขออนุญาตครับผม คือ ท่านอาจารย์สมคิดนะครับ บอกว่า
ผมไม่มีสิทธิที่จะอภิปราย ดูมาตรา ๔๘ ก่อนนะครับ -----

เรื่องเกี่ยวกับการอภิปรายส่วนที่ ๓ นะครับ แล้วเขาให้ผู้สนับสนุน ผู้คัดค้านสลับกันไป สลับกันมา ท่านประธานต้องเอาตามนี้สิครับ ไม่ใช่กฤษฎีกาการตีพิมพ์ ใครสนับสนุนว่ามา ใครคัดค้านว่ามา เป็นเหตุเป็นผลนะครับ ในสภาครับ ท่านประธานครับ เพราะถ้าผมยกมือหลายทีแล้ว ผมไม่ได้พูดสักที ผมก็จะอภิปรายกันไปนะครับ ท่านประธานครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านเสวต เขาต้องให้ผู้ที่เขาเสนอ นะครับ แล้วก็ส่งเขาไว้ แล้วก็ผู้รับรองที่เขารับรองในนั้น แล้วก็ทางฝ่ายกฤษฎีกาก็ชี้แจง ก็ยังสลับกันอยู่เนี่ย นี่ท่านคมสันพูดเสร็จก็เนี่ย นะครับ ท่านเสวต เสิญท่านอาจารย์สมคิด กฤษฎีกาว่างครับ

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กฤษฎีกา) : ท่านประธานที่เคารพ สมคิด เลิศไพฑูรย์ กฤษฎีกาว่างครับ ขออนุญาตเรียนตอบคำถามเรื่องนิติธรรมกับ นิติรัฐ ว่า ความจริงแล้วก็เป็นเรื่องที่นักวิชาการพูดกันโดยทั่วไปในมหาวิทยาลัยว่า ๒ คำนี้มีความหมายที่ใกล้เคียงกัน ความจริงคำว่า นิติธรรม นั้น มาจากคำว่า ภาษาอังกฤษ เดอะ รูล ออฟ ลอร์ ซึ่งเป็นหลักที่ทุกประเทศใช้ นะครับ แล้วก็หลักที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศที่เป็นคอมมอน ลอร์ คือ ประเทศอังกฤษ ส่วนหลักเรื่อง นิติรัฐนั้น เป็นหลักที่เกิดในประเทศซีวิล ลอร์ (Civil law) ก็คือ ประเทศเยอรมัน ใช้คำว่า เรชท์สตาต (Rechtsstaat) ซึ่งเป็นคำที่กฤษฎีกาได้พิจารณาอย่างถ่องแท้พอสมควรแล้วว่าคำว่า นิติรัฐ นั้น เป็นคำที่ความหมายคล้ายคลึงกัน นะครับ ในทางวิชาการ แม้ว่า จะพูดว่าต่างกัน ก็ต่างกันเล็กน้อย ความจริงหลักทั้ง ๒ หลักมีหลักตรงกันครับว่า หลักที่ ๑ ก็คือหลักที่บอกว่า ถ้าไม่มีกฎหมายนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ ฝ่ายปกครองไม่มีอำนาจ กระทบการใด ๆ ทั้งสิ้น นะครับ ซึ่งต่างจากเอกชน เอกชนนั้น ถ้าจะดำเนินการอย่างใด อย่างหนึ่งนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายห้ามไว้ก็สามารถดำเนินการได้เสมอ แต่ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ นั้นจะดำเนินการอย่างไรได้ ถ้าไม่มีกฎหมายนี้ต้องตีความว่า ไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะถ้าดำเนินการแล้วก็ไปกระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชน หลักที่ ๒ ก็คือ แม้มี กฎหมายบัญญัติให้ฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการได้เนี่ย ก็จะกำหนดเงื่อนไข กำหนดขอบเขตไว้ว่า มีขอบเขตน้อยแค่นั้น อย่างไรบ้าง หลักที่ ๒ ก็คือหลักที่บอกว่า เมื่อกำหนดขอบเขตไว้เช่นใด ฝ่ายปกครองก็ใช้กฎหมายไปตามขอบเขตนั้น จะใช้อำนาจ

เกินกว่าขอบเขตที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้ ผมคิดว่า คำทั้ง ๒ คำ ก็มีความหมายที่ใกล้เคียงกัน อาจจะแตกต่างกันเล็กน้อย อย่างที่ท่านคมสันได้อภิปรายมานะครับ กระผมคิดว่า คำว่า นิติธรรม นั้น เป็นคำที่คนไทยโดยทั่วไป หรือพวกเราโดยทั่วไปเป็นคำที่คุ้นเคย และรู้จักกันดีนะครับ แต่คำว่า นิติรัฐ นั้น อาจจะมีคำถามในเชิงของคำว่า มีความหมายกว้างขวางอย่างไรบ้าง ก็ขออนุญาตว่า กรรมาธิการขออนุญาตใช้คำว่า นิติธรรม น่าจะถูกต้องแล้วครับ ท่านประธานครับ

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : เชิญท่านวัชรา

นายวัชรา หงส์ประภัสสร : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมวัชรา หงส์ประภัสสร สสร. กระผมขอกราบเรียนเพิ่มเติมว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย และได้มีการแบ่งแยกอำนาจนั้น ไม่มีระบุไว้ในกฎหมายใด ๆ เลย และสมควรที่การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะต้องมีระบอบเอาไว้สักแห่งหนึ่ง ซึ่งก็เหมาะสมครับที่จะต้องระบุเอาไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด เพราะฉะนั้นจะต้องเป็นการสอบถามกัน หรือการตีความกันว่า อำนาจอธิปไตยของประเทศไทยนี้มีการแบ่งแยกกันอย่างไร เพราะฉะนั้นกระผมเห็นว่า เป็นความจำเป็นที่จะต้องระบุไว้ว่า มีการแบ่งแยกเป็น ๓ ส่วนดังกล่าวแล้ว อีกอย่างหนึ่งที่ท่านกรรมาธิการได้พูดว่า ไม่ได้มีการแบ่งแยกเป็นเด็ดขาดนั้น กระผมเห็นว่า ในเรื่องนี้มันมีหลักและมีข้อยกเว้น ซึ่งในมาตรา ๓ ในตอนท้ายก็ได้ระบุไว้ว่า การแบ่งแยกที่กระผมแปรญัติตินี้ะครับ การแบ่งแยกเป็นนิติบัญญัติทางรัฐสภา บริหารทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการทางศาลนั้น มีต่อท้ายด้วยว่า ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ นั่นก็คือว่า ข้อใดที่เป็นข้อยกเว้นก็จะไปว่าไว้ในบทบัญญัติที่เป็นรายละเอียดลงไป ขอขอบคุณครับ

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านสมาชิกครับ ทางกรรมาธิการไม่ชี้แจงเรื่องนี้แล้วใช่ไหมครับ เพราะฉะนั้นทั้ง ๒ ฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นเรื่องนี้แล้วนะครับ ผมจะขอมตินะครับ จะขอมติมาตรา ๓ นี้ะครับ เออวรรคแรกนะครับ วรรคแรกนั้น ที่ท่านวัชราขอสงวนคำแปรญัติติ และขอสงวนคำแปรญัติตินะครับ เชิญท่านวิชัยครับ

นายวิชัย รูปขำดี : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ ผม วิชัย รูปขำดี จากการศึกษาที่ได้รับฟังคำอธิบายเหตุผลของคณะกรรมการยกกว้าง แล้วก็ทราบถึงการที่ท่านได้ใคร่ครวญพิจารณาเรื่องนี้เป็นอย่างดีแล้ว กระผมขอถอนคำแปรญัตติในเรื่องการตัดวรรคที่ ๒ ออกนะครับ ขอบพระคุณครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : วรรคที่ ๒ ถึงท่านวิชัยถอนไป ท่านกรรมการยกกว้างยังสงวนอยู่หรือเปล่าครับ ยังสงวนอยู่นะครับ เพราะฉะนั้นขอให้ออกวรรคแรกเสียก่อน

(นายเศวต ทินกุล ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายเศวต ทินกุล : ผมประท้วงท่านประธานครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านประท้วง

นายเศวต ทินกุล : ก็ประท้วงท่านประธาน ผม เศวต ทินกุล ครับ ผมประท้วงท่านประธานบอก ผมขออภิปรายแล้วท่านไม่ให้ผมพูด ท่านเลือกปฏิบัติหรือเปล่าครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านเศวตครับ นั่งลง ผมจะชี้แจง เราตกลงกันแล้วว่า ในการอภิปราย ผู้มีสิทธิอภิปรายได้แก่ผู้แปรญัตติ อะไรนี้ เมื่อวานเราตกลงกันนอกรอบ วันนี้ตอนเช้าก็บอกแล้ว ท่านเศวตครับ

นายเศวต ทินกุล : ท่านไม่อยู่ในที่ประชุมครับ ถามท่านเสรี สุวรรณภานนท์ ดูสิครับ แล้วท่านไม่อยู่ในที่ประชุม แล้วท่านก็มาพูดอย่างนั้นครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ไม่อยู่ได้อย่างไร

นายเศวต ทินกุล : ผมพยายามประนีประนอมท่านประธานนะครับ ผมไม่ออกจากจ้วงอะไรนะครับ เมื่อวานเราตกลงกันแล้วนะครับ ในที่ประชุมนอกรอบนะครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านเศวตครับ เมื่อเช้าผมไม่อยู่อย่างไร ผมเป็นคนดูตามรายการนี้

นายเศวต ทินกุล : เมื่อวานนี้ครับ ท่านออกไปดูเรื่องอะไรล่ะครับ แล้วเราได้พูดกันเรื่องนี้ ท่านเสรีเป็นคนพูด ถามท่านเสรีนั่งอยู่ข้าง ๆ ท่านสิครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ท่านเสวต ท่านนั่งลงครับ เมื่อเข้านี้ผมเป็นคนอ่านตามรายการนี้เองครับท่าน จะลงมติ เชิญท่าน สมาชิกเตรียมลงมตินะครับท่านครับ ผมถามว่า มาตรา ๓ นี้จะครับ ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ ผม เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ผมขอหารือเป็นหลักการไว้ก่อน ถึงแม้ว่าในครั้งนีทางอาจารย์วิชัย รูปขำดี ไม่ตั้งใจ แต่ว่าในการลงมตินี้ ท่านประธานจะลงมติอย่างไร เพราะว่ามันมีร่างแรก ที่กรรมการได้ยกร่างมา ขณะเดียวกันจากร่างแรก มีผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติม ๒ แนวทาง เพราะฉะนั้นมันก็มีวิธีลงมติหลายอย่าง วิธีที่เราเคยใช้กันในสภาก็คือว่า จะยื่นตาม ร่างแรก หรือจะมีการแก้ไข ถ้าลงมติดังนั้น ถ้ามี ถ้าการแก้ไขชนะ จึงถามว่า จะแก้ไข แบบใด ก็จะได้ติดต่อ หรือว่าท่านจะยื่นว่า ร่างแรกเทียบกับแก้ไขแบบหนึ่ง ร่างแรก เทียบกับแก้ไขแบบสอง การลงคะแนนก็จะแตกต่างกันออกไป ผมคิดว่าอันนี้ เราควรจะต้องตกลงกันในหลักการเสียก่อน เพราะว่ามาตราอื่น ๆ จะมีเยอะกว่านี้ อีกเยอะเลย ในเมื่อเราเริ่มต้นใหม่ ๆ ควรจะพูดถึงกติกาเสียให้ชัดเจน ท่านประธาน ครับ ขออีกนิดเดียว ผมอยากจะเรียนท่านสมาชิกนะครับ ถ้าท่านจะประท้วงให้ถูกกฎ กฏหมายอย่ากดไม้ค้ำพูดเลย การประท้วงที่ถูกกฎเกณฑ์ของผู้ประท้วงที่มีอารยะ แล้วก็ ถูกต้อง คือ ท่านจะต้องลุกขึ้นยืน แล้วก็ยกมือเหนือศีรษะในลักษณะนี้ แต่ห้ามพูด ประธานนี้เมื่อเห็นท่านยกมือเหนือศีรษะ เขาจะต้องขอให้ผู้ที่กำลังพูดนั้นหยุดพูด จะนั่งลง หรือจะยืนอยู่ก็แล้วแต่ แล้วก็จะต้องให้ผู้ประท้วงได้มีสิทธิประท้วงทันที ไม่ใช่ว่า คนอื่นเขากำลังอภิปรายอยู่ก็กดไม้ค้ำ แล้วก็ตะเบ็งเสียงออกมาว่า ประท้วง ทำให้คนที่ กำลังพูดตกอกตกใจหมดว่ามีอะไรเกิดขึ้น ผมคิดว่า กฎเกณฑ์นี้มีอยู่ แต่ว่าท่านอาจจะไม่ คำนึงต่อสภา ผมก็ต้องกราบเรียนนะครับ เพื่อให้ท่านประธานจะได้ควบคุมได้ง่ายขึ้น แล้ว กรณีที่มีผู้พาดพิง ต้องใจเย็น ๆ ให้เขาพูดจบ แล้วก็ใช้สิทธิพาดพิง การใช้สิทธิพาดพิงก็ ไม่ใช่กดไม้ค้ำพูดเลย การใช้สิทธิพาดพิงก็ให้ลุกขึ้นยืน แล้วเอามือเหนือศีรษะ เช่นเดียวกับ กับผู้ประท้วง หมายความว่า เมื่อเขาพูดจบแล้ว ท่านประธานอาจจะไม่ทราบ ไม่คิดว่าเป็น การพาดพิง จะไปชี้คนอื่น ก็ลุกขึ้นยืน แล้วก็ทำมือเหนือศีรษะอย่างนี้ แล้วก็ เป็นกฎเกณฑ์เลยว่า ประธานจะชี้ใครอีกไม่ได้ คนที่ประท้วงจะต้องได้สิทธิก่อนเสมอ แล้วท่าน

จะต้องชี้แจงว่าท่านประท้วงนี้ด้วยเหตุผลอันใด ไม่ใช่คำว่า ประท้วง คือ เอาเป็นเอาตาย แต่ประท้วงเพื่อเตือนประธานว่า ผมมีสิทธิที่จะพูด เพราะฉะนั้นขอความกรุณา ได้ไหมครับ เราจะต้องทำงานกันทุกวัน ประเดี๋ยวมันจะเครียดกันมากนะครับ ขอความกรุณาให้เข้าใจกฎเกณฑ์ตรงนี้ของสภาที่ทำกันมานานแล้ว ขอบพระคุณครับ
ท่านประธานครับ

นายธนิต เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ อย่างนี้ครับ ที่ถามในมาตรา ๓ นี้ เนื่องจากวรรคแรกนี้กรรมาธิการ ทั้ง ๒ วรรคนะครับ กรรมาธิการเสนอมานะครับ ก็จะถามวรรคแรก เพราะว่ามีผู้ขอแปรญัตติเอาไว้ นะครับ ก็จะถามเฉพาะวรรคแรก ว่า จะยื่นอย่างไรกรรมาธิการ หรือจะตามที่มีผู้แปรญัตติ ถ้าได้อันนี้แล้วจะไปถามวรรคที่ ๒ เพราะมันต่างกัน คือ ไม่ใช่ในเรื่องเดียวกันแล้วมีผู้มีความเห็นแยกเป็น ๓ ความเห็น ปรากฏว่า กรรมาธิการนี้เขายื่นตามเขา แล้วก็วรรคแรก มีท่านวัชรมาแปรญัตติเอาไว้ ก็จะถาม พอเสร็จแล้วจะไปถาม วรรคที่ ๒ ซึ่งท่านอาจารย์วิชัยถอนไปแล้ว เหลือท่านอาจารย์คมสันนี้ ท่านยังสงวนคำแปรตรง นิติธรรมกับ นิติรัฐ ก็เลยจะถาม ๒ ตอนอย่างนี้ ถามอันแรกว่า ยื่นวรรคแรก จะเอาตามท่านกรรมาธิการ หรือจะเอาตามที่สมาชิกขอแปรญัตติ ก็จะถามอย่างนี้ที่ละ ๒ ตอน ตรงกันใหม่ หรือต่างกัน เชิญครับ อาจารย์เจิมศักดิ์ เอาประเด็นตรงนี้นะ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ ผม เจิมศักดิ์ นะครับ คือ กรณีนี้ ผมไม่กังวล แต่ที่ผมถามไว้เพื่อที่จะเจอว่า วรรคเดียวกัน แต่มีผู้ขอแปร ต่างกัน ตรงนั้นท่านจะถามอย่างไร ท่านจะถามว่า จะยื่นตามร่างของกรรมาธิการ หรือจะมีการแก้ไข แล้วค่อยไปถามว่า จะแก้อย่างไร ผมรู้ว่าอาจารย์สมคิดนี่คงจะพูดอะไร เพราะว่าถึงแม้ว่าผมไม่อยู่ อาจารย์สมคิดนี่ก็อยากจะตั้งกติกาให้กรรมาธิการได้เปรียบ ก็คือว่า ไม่อยากให้ถามอย่างที่ผมถาม ก็คือ อยากที่จะให้เอาร่างแรกไปชนกับแต่ละคนที่ จะแปรญัตติ เพราะฉะนั้นอันนี้ท่านก็ได้เปรียบ ผมก็วิเคราะห์กันตรง ๆ ตรงนี้ แล้วก็ อีกประเด็นหนึ่งด้วย ท่านประธานครับ เราควรจะต้องเสียเวลาคุยกันเสียให้ชัดเจน ไม่อย่างนั้นแล้วเดี๋ยวจะยุ่งทุกมาตรา ก็คือว่า ตอนที่ท่านทำเล่มนี้ออกมา พวกผมเห็นแต่ เล่มนี้ ผมก็แปรญัตติไปตามเล่มนี้ ถูกไหมครับ ท่านประธานครับ แต่ระหว่างที่ผม แปรญัตติเล่มนี้นี้ ท่านก็ไปเปลี่ยนแปลงอันใหม่ของท่าน ผมก็ไม่เห็นเลยว่า ที่ท่าน เปลี่ยนแปลงอันใหม่ของท่านนี้เป็นอย่างไร เพิ่งมาเห็นในวันนี้ ท่านจะมาบอกว่า เมื่อวานนี้ทำไมไม่มาดูเสียเองละ ผมมีภารกิจครับ ภารกิจวันอาทิตย์ ผมไม่ได้เรื่องส่วนตัวเลย ผมไปทำให้สภาทั้งคืน ผมไปที่ศรีสะเกษเมื่อวานนี้ เมื่อคืนนี้ด้วยความที่เป็นห่วง ลงจาก เครื่องบินก็โทรถึงอาจารย์เสรี อาจารย์เสรีบอกว่า ตอนนั้นประมาณสี่สองสามทุ่ม

ผมเข้ามา เอาไปดูเลยได้ใหม่ทีสกา ผมบอกว่า จะมากไปกระมังครับ ผมคิดว่า อันนี้ก็ไม่ใช่ ค่อยดีนักนะครับ นี่พูดกันตรง ๆ ท่านนี้ก็ไปแก้ของท่านทีหลัง หลังจากที่คุยกับพวกผม แล้ว ทีนี้ผมจะไปแปรอะไรของท่านอีกล่ะ ทีนี้ละมันจะเหมือนกับท่านแปรญาติของท่านเองอีกส่วนหนึ่ง กรรมธิการมีร่างแรก แล้วกรรมธิการก็ไปแก้ใหม่ของท่าน ซึ่งพวกผมไม่เคยเห็นมาก่อน แล้วพวกผมก็มีการแปรญาติตามร่างแรกของท่าน ทีนี้จะโหวตกันอย่างไร ตรงนี้ต้องตกลงกันเสียก่อน จะโหวตอันนี้ เทียบกับอันใหม่ของท่านหรือเปล่า ท่านจะมาบอกว่า ยึดอันใหม่เป็นหลัก อันเก่าไม่เอา อันนี้ผมรับไม่ได้เด็ดขาด เพราะพวกผมไม่เห็นนี่ครับ ผมได้แต่แปรอันเก่า ท่านวางกฎเกณฑ์ตรงนี้นักหนึ่ง ถ้าตกลงกันอย่างไร เราจะได้เดินกันได้ครับ ขอบพระคุณครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : คืออย่างนี้ ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ เข้าใจว่าต้องเอาร่างอันเก่าเป็นหลักด้วยครับ ร่างอันเก่า แต่อันนี้เขาใส่มาให้เสร็จนะครับ ที่กรรมธิการเขาเปลี่ยนแปลงอย่างไร ที่เมื่อวานนี้พูด ไม่มีทางล้มร่างเก่า เพราะว่าหลายคนก็ไม่ได้เห็น ไม่ใช่กรรมธิการเขาแก้แบบนี้ พวกเราไปแปรญาติกลุ่มอื่นก็อาจจะไม่เห็น แล้วไปตกลงกับกรรมธิการได้ อะไร เดี่ยวกรรมธิการชี้แจงเชิญครับ

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมธิการ) : ท่านประธานที่เคารพครับ ผม สมคิด เลิศไพฑูรย์ กรรมธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ ไม่ได้ขึ้นมาพูดอย่างที่ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์คิดหรือครับ เพราะท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ชอบแบ่งแยกระหว่างกรรมธิการยกร่างรัฐธรรมนูญกับสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ความจริงกรรมธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ ก็มี ๒๕ คน ซึ่งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญด้วย และก็ป็นองค์กรเดียวกัน สมัครสมานสามัคคีกัน แล้วก็ร่วมมือกันทำรัฐธรรมนูญฉบับที่ดีที่สุดออกมา ผมคงไม่พูดประเด็นเรื่องที่ว่าอาจารย์เจิมศักดิ์พยายามจะบอกว่าผมคิดนะครับว่า ได้เปรียบ หรือเสียเปรียบ เพราะผมคิดว่า ผมไม่เคยคิดเรื่องนั้นอยู่เลย แต่ว่าถ้าอาจารย์เจิมศักดิ์คิดนี้ ก็เป็นเรื่องของอาจารย์เจิมศักดิ์ที่จะคิดว่า มีการได้เปรียบเสียเปรียบโดยตลอดเวลา ขออนุญาตเรียนท่านประธานสั้น ๆ เท่านั้นเองว่า -----

ผมเสนอทางออกสั้น ๆ ครับว่า เรื่องการหารือในประเด็นที่อาจารย์เจิมศักดิ์พูดนี้ เราหารือ ตอนบ่ายได้ไหม ช่วงเช้านี้ก็ลงมติในเรื่องที่ มาตรา ๓ ไปก่อนนะครับ เพราะว่าเราคงต้อง พักกัน แล้วก็คุยกันมานานพอสมควรแล้ว ส่วนเรื่องที่ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์หารือนี้คง อภิปรายกันตอนบ่ายได้ แล้วก็หารือกันนะครับ ส่วนใหญ่ก็คงต้องเป็นไปตามข้อบังคับ นะครับ คงไม่ใช่ดูเรื่องความได้เปรียบเสียเปรียบ อย่างที่ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์คิดแต่ ประการใดทั้งสิ้น

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : เอมามาตรา ๓ นะครับ โดยนั้นแล้ว มาตรา ๓ แล้วเดี๋ยวไว้ท่านจะต้องหารือกันก็ได้ครับ มาตรา ๓ ที่ผม ถาม ก็คือถามว่า พรรคแรกจะเห็นด้วยตามกรรมาธิการ หรือว่าจะเห็นด้วยกับที่มี ผู้แปรญัตตินะครับ คือที่ท่านวัชราแปรไว้ นะครับท่าน ท่านดู ขอเชิญสมาชิกที่อยู่ข้างนอก ด้วยนะครับ ท่านใช้บัตรให้เรียบร้อย นะครับท่านสมาชิก ท่านสมาชิกที่มีบัตรใช้บัตร นะครับ ดูให้รอบคอบ นะครับ

(นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) มีสัญญาณให้ สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : เฉพาะพรรคแรก เห็นตามกรรมาธิการ หรือเห็นตามที่มีผู้แปรญัตติครับท่าน ถ้าเห็นตามกรรมาธิการนั้น ให้กด เห็นด้วย นะครับ ถ้ากด ไม่เห็นด้วย ก็เป็นไปตามที่มีผู้แปรญัตตินะครับ เข้าใจตรงกัน นะครับ เห็นด้วย คือ เห็นด้วยตามกรรมาธิการ นะครับ ที่ลงมติตรงไหน ไม่เวิร์ก (Work) ไม่ทำงาน ทำไม่ได้ ให้ยกมือ เจ้าหน้าที่จะไปช่วย ท่านอาจารย์จรัญครับ ท่านสมาชิก ข้างล่างได้ไหมครับ ท่านสมาชิก นะครับ เรามากันเยอะก็ลงหน่อย นะครับ จะได้เห็นเรา ทำอย่างไร ท่านครับ ท่านสมาชิกครับ

(นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) มีสัญญาณให้ สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ท่านสมาชิกครับ เข้าประจำที่ กรรมาธิการเองใช้ที่ข้างล่างก็ได้เหมือนกันละครับ ท่านครับ ท่านสมาชิกที่เป็นกรรมาธิการ นะครับ ใช้ที่ข้างล่างก็ได้ ที่ข้างขวาก็ได้

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านออกเสียงหมดหรือยังครับ ใครยังไม่ได้ ยกมือค้างไว้หน่อยครับ เจ้าหน้าที่จะได้ไปดำเนินการให้ครับ เขาบอกให้ท่านกดปุ่มแสดงตนก่อน ปุ่มแสดงตนนะ ท่านครับ ใครมีปัญหายกมือให้เจ้าหน้าที่เขาจะไป อ้าว ข้างบนนี้ มติว่า ถ้าเห็นด้วย คือ เห็นด้วยกับกรรมาธิการ ถ้าไม่เห็นด้วยมีความหมายว่า เห็นด้วยกับท่านผู้แปรญัตติ ท่านวัชรา เห็นด้วย คือ เห็นด้วยกับกรรมาธิการนะครับ ไม่เห็นด้วย ก็เท่ากับไปเห็นด้วยกับที่มีผู้แปรญัตติ ตรงนะครับ ความเข้าใจต้องตรงกันนะครับ ก่อนที่ท่านจะลงมติ มีท่านใดยังไม่ได้ลงมติไหมครับ มีไหมครับ พรรคนี้ เรียบร้อยหมดทุกท่านแล้วนะครับ ใครยังลงไม่ได้ ให้ยกมือค้างไว้นิดหนึ่ง ท่านครับ ไม่มี เรียบร้อยแล้ว เชิญเจ้าหน้าที่รวมคะแนนครับ ผู้เข้าประชุม ๙๑ เห็นด้วย ๖๐ ไม่เห็นด้วย ๒๘ งดออกเสียง ๒ ไม่ลงคะแนนเสียง ๑ นะครับท่าน เป็นอันว่า พรรคแรกนี้เป็นไปตามที่กรรมาธิการเสนอแนะครับ

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาข้าราชการรัฐธรรมนุญ) : ผมจะไป
วรรคสองนะครับ วรรคสองนี้ต่างกันระหว่างกรรมการกับผู้สงวนความเห็น คือ
กรรมการนั้น เพื่อท่านที่ฟังแล้วจับอย่างไรได้ ก็คือ กรรมการนั้นเป็นไปตามนี้หมด
ต่างกันตรงหลักของกรรมการหลักนิติธรรม ของผู้สงวนหลักนิติรัฐใช่ไหมครับ
เพราะฉะนั้นเหมือนเดิมนะครับ ท่านเห็นด้วยกับกรรมการ ให้กด เห็นด้วย ถ้าท่าน
เห็นด้วยกับผู้สงวนความเห็น เป็นกรรมการสงวนความเห็น ให้กดว่า ไม่เห็นด้วย
นะครับ เชิญออกเสียงลงคะแนน

(นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาข้าราชการรัฐธรรมนุญ) มีสัญญาณให้
สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาข้าราชการรัฐธรรมนุญ) : ทบพนนะครับ
เห็นด้วย นี่คือ เห็นด้วยกับกรรมการนะครับ มีผู้ใดยังลงคะแนนไม่ได้ครับ มีปัญหา
อย่างไรยกมือขึ้นนะครับ จะให้เจ้าหน้าที่ไปดู เป็นอันว่า ทุกท่านลงคะแนนหมดแล้ว
นะครับ รวมคะแนนครับเจ้าหน้าที่ จำนวนผู้เข้าประชุม ๙๐ เห็นด้วย ๕๘ ไม่เห็นด้วย ๓๑
งดออกเสียง ๑ เป็นไปตามกรรมการนะครับท่าน มาตรา ๓ ผ่านเรียบร้อยตามนี้
นะครับ เนื่องจากเวลาล่วงเลยจนเที่ยงมา ผมขอพัก ๑ ชั่วโมง ก็พักไป กลับมาเจอกันตรง
เวลา คือ บ่ายโมงครึ่งแล้วกันนะครับ

พักประชุมเวลา ๑๒.๒๓ นาฬิกา

เริ่มประชุมต่อเวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายบรรณิตรี เศรษฐบุตร ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ ได้ลงจากบัลลังก์ โดยมอบให้ นายเสรี สุวรรณภานนท์ รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทน)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : ท่านสมาชิกที่เคารพครับ ขอดำเนินการประชุมต่อจากภาคเช้า นะครับ ในการประชุมเมื่อภาคเช้าก่อนที่เราจะพักไป ได้ลงมติ และผ่านมาตรา ๓ ไปเรียบร้อยแล้ว ต่อไปขึ้นมาตรา ๔ นะครับ เชิญท่านเลขาครับ

นายวิจักขณ์ นาควัชระ (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : มาตรา ๔ มีการแก้ไขครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : มีผู้แปรญัตติ ขอสงวนคำแปรญัตติไว้ คือ ท่านสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย เชิญท่านสุรชัยครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ขอบคุณครับ ท่านประธานครับ ผม สุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ ในฐานะผู้แปรญัตติ ในมาตรา ๔ ผมขอกราบเรียนต่อที่ประชุมแห่งนี้ว่า ในบทบัญญัติของ มาตรา ๔ ตามร่างที่กรรมาธิการยกร่างได้ยกร่างไว้ นั้น มีข้อความดังต่อไปนี้ นะครับ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลทั้งที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่มีอยู่ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ประเด็นที่กระผมขอแปรญัตตินั้น ผมได้ขอแปรญัตติโดยตัดข้อความว่า และตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่ ออก เหตุผล ก็คือ ผมขอกราบเรียนว่า ข้อความ คำว่า และตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่ นั้น ถ้าดูผิวเผินแล้ว ดูเป็นประหนึ่งว่าดี เนื่องจากเป็นการยอมรับเอาพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่ประเทศไทยไปทำกับองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความ

เสมอภาคของบุคคลมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทำให้ดูเหมือนหนึ่งว่า ประเทศไทยกำลังจะยกระดับการคุ้มครองในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ในเรื่องของความเสมอภาคของบุคคลให้มีมาตรฐานสากลเท่าเทียมกับนานาอารยประเทศ แต่กระผมมองว่า ข้อความตามที่บัญญัติไว้นั้น จะก่อให้เกิดปัญหาใหญ่หลวงต่อมา เนื่องจากคำว่า พันธกรณีระหว่างประเทศ นั้น อาจแปลความได้หลายนัยว่า หมายถึงพันธกรณีระหว่างประเทศในระดับใด ผมขอกราบเรียนว่า องค์การระหว่างประเทศนั้น มีตั้งแต่ ดับบลิวทีโอ (WTO – World Trade Organization) มีตั้งแต่เอเปก (APEC – Asia Pacific Economic Cooperation) มีตั้งแต่ อาเซม (ASEM – Asia Europe Meeting) มีตั้งแต่อาเซียน (Asian) ซึ่งองค์กรต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นองค์การระหว่างประเทศทั้งสิ้น -----

การที่เราเขียนโดยผู้รวมเอาพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่กับนานาประเทศนั้น จะทำให้มีปัญหาในการที่จะต้องมาตีความในเรื่องของพันธะ ข้อตกลง พันธกรณี ซึ่งก็มีอยู่ในอีกหลายระดับ ตั้งแต่ในเรื่องของพันธกรณีที่ป็นรูปของสนธิสัญญา เป็นรูปของอนุสัญญา หรือเป็นข้อตกลง หรือเป็นความตกลงระหว่างประเทศ นั้นประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางกฎหมาย ความสัมพันธ์ทางกฎหมายที่กระผมกำลังจะกราบเรียนนั้น หมายถึงความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างกฎหมายประเทศกับกฎหมายภายในประเทศ ถ้าพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยไปทำ แล้วเรารับเอาว่าพันธกรณีระหว่างประเทศเหล่านั้นจะต้องได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ถ้าเป็นกรณีที่พันธกรณี หรือความตกลงที่ประเทศไปกระทำกับองค์ระหว่างประเทศ ยังไม่มีบทบัญญัติภายในของประเทศรองรับไว้ จะมีปัญหาในทางปฏิบัติ จะมีปัญหาในการบังคับใช้ โดยเฉพาะถ้าหากประชาชนใช้สิทธิตามบทบัญญัติของมาตรา ๒๘ นำกรณีดังกล่าวไปฟ้องบังคับศาล เพื่อให้ศาลบังคับให้มีการปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว จะมีปัญหาทันทีในทางปฏิบัติว่า ศาลจะสามารถบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ อย่างที่เขียนไว้ในบทบัญญัติของมาตรา ๔ หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่อาจสามารถรับรองได้ ไม่ว่าในขณะนี้หรือต่อไปในอนาคตว่า บทบัญญัติหรือข้อตกลงที่จะปรากฏในพันธกรณีระหว่างประเทศนั้น จะไม่ขัดกับบทบัญญัติมาตราใดมาตราหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีการขัดกับบทบัญญัติมาตราใดมาตราหนึ่งของรัฐธรรมนูญไทย หรือขัดต่อบทบัญญัติมาตราใดมาตราหนึ่งของบทกฎหมายของประเทศไทย พันธกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ นั้น จะสามารถใช้บังคับเพื่อเป็นการคุ้มครองในเรื่องสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ดังเช่นบัญญัติอยู่ในร่างมาตรา ๔ หรือไม่ นั้นเป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งที่กระผมขอแปรญัตติได้ ประการสุดท้ายที่ผมขอแปรญัตติ ก็คือ ผมไม่ได้ปฏิเสธในเรื่องของการผูกพันตามพันธกรณีระหว่างประเทศ แต่ผมเห็นว่า เรื่องของพันธกรณีระหว่างประเทศนั้น ไม่ควรที่จะอยู่ในหมวด ๑ ซึ่งเป็นบททั่วไป แต่ควรที่จะอยู่ในเรื่องของแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ นั่นคือผมเห็นว่า ความตกลงหรือพันธกรณีระหว่างประเทศที่รัฐประเทศไทยจะให้การรับรองหรือคุ้มครองนั้น ควรที่จะไปอยู่ในหมวด ๕ ซึ่งว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ด้วยเหตุผลที่กราบเรียนมาทั้งหมด กระผมจึงได้ยื่นขอแปรญัตติว่า เห็นควรให้ตัดคำว่า และตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่ ออก ซึ่งเมื่อดูจากร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปรับปรุงแก้ไข ของกรรมาธิการยกร่างที่ได้เผยแพร่ให้กับสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวานนี้นะครับ ก็ปรากฏว่า ในร่างฉบับปรับปรุงแก้ไขของกรรมาธิการยกร่าง ท่านก็ได้ปรับปรุงถ้อยคำใหม่ เป็นว่า มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ซึ่งก็หมายความว่า กรรมาธิการยกร่างยอมตัดข้อความตามที่ผมขอแปรญัตติ ก็คือ คำว่า และตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่ ออก ตามที่ผมขอแปรญัตติแล้ว เพราะฉะนั้นผมเองก็เลยยังสับสนว่า ที่ปรากฏในเอกสารเล่มสีเขียวที่แจกว่า คณะกรรมาธิการไม่เห็นด้วยกับคำขอแปรญัตติของผม นั้น ท่านจะยืนยันตามเอกสาร ฉบับรายงานเล่มสีเขียวของท่าน คือ ยังคงไม่เห็นด้วยกับที่ผมขอแปรญัตติ หรือท่านเห็นด้วย และได้ตัดข้อความอย่างที่ผมขอแปรญัตติออกแล้ว ขอขอบคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : คืออย่างนี้ ท่านสุรชัยครับ เพื่อชัดเจนนะครับ ข้อความที่ท่านตัดออกตรงกับของกรรมาธิการยกร่าง แต่ส่วนที่กรรมาธิการยกร่างตัดออกนี่นะครับ มากกว่าที่ท่านขอแปรญัตติเข้ามา เพราะฉะนั้นท่านก็ตั้งใจส่วนนี้ใหม่ครับ ส่วนที่ตัดออกไปมากกว่าที่ท่านเสนอเข้ามาครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ไม่ตั้งใจครับ เพราะผมถือว่า ส่วนที่ผมได้แปรญัตติ และต้องการให้ตัดออก ตรงนั้นคือหลักการสำคัญนะครับ ส่วนที่มีการตัดข้อความนอกเหนือจากนั้น ผมเห็นว่า เป็นการทำให้ข้อความกระชับขึ้น ก็ไม่ตั้งใจครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : ยกร่างเขาไม่ติดใจแล้วครับ ก็คงมีปัญหาเรื่องที่กรรมาธิการแก้ไข มีท่านสมาชิกมีความเห็นตามร่างเดิมอย่างไรหรือไม่ครับ ท่านวิทยากรครับ

นายวิทยา คชเชื่อน : ท่านประธานที่เคารพครับ ผมอยากขอให้กรรมาธิการยกร่างชี้แจงข้อความที่ตัดออกครับ ขอขอบคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : เชิญท่านกรรมาธิการครับ

นายอัชพร จารุจินดา (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ กระผม อัชพร จารุจินดา กรรมาธิการครับ ขออนุญาตกราบเรียนว่า ในประเด็นแรกเรื่องพันธกรณีระหว่างประเทศนั้น เป็นอย่างไร ขอบประธานที่เอ่ยนาม คือ ท่านสุรชัยได้ยกเหตุผลชี้แจงต่อที่ประชุมแล้วนั้น คณะกรรมาธิการเห็นด้วยนะครับว่า การเขียนไว้ตรงนี้นั้น จะเป็นปัญหาว่า ทำให้ประเทศไทยนั้นรับพันธกรณีทันทีที่เกิดขึ้น ซึ่งอันที่จริงแล้วพันธกรณีมันจะผูกพันประเทศไทยหรือไม่ จะต้องไปอยู่ในกระบวนการตาม มาตรา ๑๘๖ ต่อไป เพราะฉะนั้นก็เห็นควรตัดตรงนี้ออก แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการยืนยันเจตนารมณ์ว่า การคุ้มครองตามพันธกรณีต่าง ๆ นั้น ยังคงมีอยู่ กรรมาธิการได้ไปเขียนอยู่ในมาตรา ๘๑ ว่า รัฐนั้นจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่ทำขึ้น แล้วก็มีผลผูกพันแล้ว ส่วนอื่น ๆ ที่คณะกรรมาธิการได้ตัดออกไปด้วยก็คือ ข้อความที่ว่า ไว้ตามรัฐธรรมนูญนี้ และตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข นั้น การที่มีข้อความว่า ที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่าเป็นข้อความที่ไม่จำเป็นต้องเขียน เพราะว่าสิ่งต่าง ๆ ในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ถ้าบัญญัติรายละเอียดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ก็คงจะเป็นไปตามนั้น คงไม่ต้องบัญญัติซ้ำไว้อีก ส่วนข้อความที่ว่า ตามประเพณีการปกครองประเทศไทย นั้น มีอยู่ในมาตรา ๗ อยู่แล้วก็ไม่จำเป็นต้องเขียนซ้ำไว้อีก เพราะฉะนั้นข้อความที่คณะกรรมาธิการได้ตัดออกและแก้ไขนั้น ก็จะมีเพียงว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ซึ่งเป็นข้อความเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญของปี ๒๕๕๐ ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
มีสมาชิกท่านใดตั้งใจไหมครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
ไม่มี ไปมาตรา ๕ เลยครับ เชิญท่านเลขาครับ

นายวิจักขณ์ นาควัชระ (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการ
แทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาว่างรัฐธรรมนุญ) :
มาตรา ๕ ไม่มีการแก้ไข มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น และมีผู้แปรญัตติขอสงวน
คำแปรญัตติ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
ท่านที่สงวนไว้ มีท่านวิทยา งานทวี ท่านพิเชียร ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ เชิญท่านอาจารย์
เจิมศักดิ์ครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ ก่อนที่เราจะ
พิจารณามาตรา ๕ ผมขอทวงที่ได้ถามที่ประชุมไว้เมื่อก่อนที่จะไปรับประทานอาหาร
ว่า หลักการในการที่จะลงมตินี้ เราจะเทียบเคียงอย่างไร ผมขอให้นำมาพิจารณาเสียก่อน
ดีไหมครับ ไม่อย่างนั้นเราจะเดินไปเรื่อย ๆ นะครับ ขอบพระคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
ขอบพระคุณครับ ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ครับ คือ ร่างรัฐธรรมนุญที่กรรมวิธีการยกร่างมานี้
นะครับ จะมีเล่มแรก เขาเรียกว่า ร่างแรก นี่นะครับ คือ เล่มสี่สี่กับสี่เหลืองนะครับ เข้าใจ
นะครับ ออกสี่เหลือง ๆ ที่หัวปกนะครับ แล้วฉบับอีกฉบับหนึ่งที่แจกต่อสมาชิกเมื่อวานนี้
นะครับ ที่ผมบอกให้อาจารย์เจิมศักดิ์มาเอากลางคืนนั้นนะครับ แล้วก็แจกตอนเช้าก็น่าจะ
มีนะครับ เล่มล่าสุดนะครับ เพราะฉะนั้นในการจัดทำเล่มล่าสุดนี้ครับ ก็จะเอาเนื้อหาของ
ฉบับแรกนั้นมาใส่ ถ้ากรรมวิธีการเขาไม่มีการแก้ไข และในเล่มนี้ก็จะมีส่วนที่กันนะครับว่า
กรรมวิธีการเขาแก้ไขหรือไม่ครับ ถ้าไม่แก้ไข นั่นเป็นไปตามร่างเดิม อยู่ในที่ทำปก
สี่เหลือง ๆ นะครับ แต่ถ้าแก้ไข กรรมวิธีการก็จะมีข้อความ แล้วก็ตีเส้นทับ ถ้ากรรมวิธีการ
เพิ่มเติม ก็จะมีข้อความ แล้วก็ขีดเส้นใต้ไว้ ดังนั้น เวลาเราพิจารณาร่างรัฐธรรมนุญฉบับนี้

๗๘

สสร ๒๒/๒๕๕๐

สุพิชชาภัย ๓๕/๓

จึงพิจารณาในร่างล่าสุดที่แจกท่านสมาชิกนะครับ คือเล่มนี้ ตั้งนั้น เวลาจะถามสมาชิกนี้
นะครับ ถ้ากรรมการแก้ไข ก็จะถามว่า มีใครติดใจร่างเดิมหรือไม่ ถ้าติดใจก็อธิบายได้
แล้วก็จะใช้เหตุผลกับกรรมการว่า ทำไมกรรมการถึงแก้ไข -----

- ๓๖/๑

ถ้าสมาชิกยังคงเห็นยืนว่า ร่างเดิมดีกว่า ก็ขอให้ลงมติได้ว่า จะเอาร่างเดิมที่ทำครั้งแรก และแจกสมาชิกไป ปกเหลือง ๆ กับร่างที่กรรมาธิการเขาแก้ไข จะเอาถ้อยคำไหน มันก็จะเดินไปตามนี้ ไม่ตกหล่นนะครับ ก็จะเหมือนกับพิจารณากฎหมายทั่วไป ทั้งในสภา ผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาที่ผ่านมา อันนี้จะได้เข้าใจตรงกัน ต้องขอบคุณท่านอาจารย์ เจิมศักดิ์ครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ ผมก็ทำกฎหมาย อยู่นานพอสมควรครับ ปกติเรามีร่างกฎหมายร่างแรกที่เข้าสู่สภา พวกเราก็ใช้กฎหมาย ร่างนั้นเป็นตัวบรรทัดฐานในการพิจารณาแปรญัตติ ทีนี้ในการพิจารณาในกรรมาธิการนี้ เมื่อมีผู้แปรญัตติขอแปรญัตติ กรรมาธิการเขาก็จะพิจารณาว่า เขาจะเห็นด้วย หรือ เขาเองอยากจะเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร เราก็ได้เห็นกันมาเลยตั้งแต่ตอนต้น แต่บังเอิญ เทียบนี้กรรมาธิการท่านบอกว่า ไม่พร้อมที่จะตกลง ท่านรับฟังพวกเรา เหมือนกับพวกเรา นี่เป็นองค์การตามรัฐธรรมนูญ องค์การที่ ๑๓ เพราะว่าเขาให้ไปฟัง ครม. ให้ไปฟังสภานิติบัญญัติ ให้ไปฟังหน่วยงานอื่น ๆ พวกผมนี่กลายเป็นองค์การที่กรรมาธิการรับฟัง ความเห็น แล้วก็ไปปรับปรุงแก้ไขเอง ตกลงพอปรับปรุงแก้ไขเองนี้ ท่านก็มา เอามาให้เรา เมื่อวานนี้ แล้วก็มาให้นอกกรอบ ผมก็กราบเรียนท่านประธานไปแล้วว่า ผมเองนี้ไม่มี ปัญหาที่จะมาเอาได้กลางดึกเมื่อคืนนี้ เพราะกลับจากต่างจังหวัดเมื่อคืนนี้ ก็ไปงานของ สภา ผมก็เพิ่งมาเห็นเมื่อเช้านี้ ตกลงธรรมเนียมอันนี้เราไม่เคยปฏิบัติ แต่ผมเห็นใจครับ เนื่องจากเงื่อนเวลามันกระชั้นชิด ท่านก็ไม่สามารถจะแก้เดี๋ยวนั้นได้ เพราะท่านหลายท่าน ก็บอกว่า ท่านคิดไม่ทัน ผมไม่ต้องบอกว่า ท่านใดบ้างที่พูดว่าคิดไม่ทัน ผมเป็นคนจำแม่น จะสามารถพูดได้ว่าท่านใดบ้างบอกท่านคิดเดี๋ยวนั้นไม่ทัน ต้องขอไว้ก่อน เสร็จแล้วท่านก็ ไปแปรญัตติเอง ก็เลยขณะนี้ สมมุติว่ามีมาตราหนึ่งที่พวกผมแปรญัตติอยู่ ๓ กลุ่ม ขณะนี้เรามีเล่มสีเหลืองนี้ ร่างแรก พวกผมก็แปรญัตติจากสีเหลืองนี้ออกมาเป็น ๓ กลุ่ม ที่อาจจะต่างกัน หรือเหมือนกันก็แล้วแต่ แล้วกรรมาธิการท่านก็ไปแปรญัตติของ ท่านเองอีกกลุ่มหนึ่ง ผมต้องถือว่า ท่านมีสิทธิที่จะแปรญัตติ ต้องยอมรับสิทธิก่อนว่า ท่านมีสิทธิ สิทธิเสมือนว่า พวกผมแปรญัตติเหมือนกัน เพราะว่ายังสรุปไม่ได้ว่าจะเอา อย่างที่ท่านพูดหรือไม่ ตกลงทุกคนนี้เห็นแต่ร่างนี้เป็นทางการ แล้วต่างคนต่างแปรญัตติ

ขณะนี้ ตกลงถ้าพวกผมแปรกันไว้ ๓ กลุ่ม ท่านไปแปรอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มที่ ๔ หรือจะเรียกว่า ท่านเป็นกลุ่มที่ ๑ ก็ได้ แล้วพวกผม ๓ กลุ่มถัดมา ตอนนั้นก็กลายเป็นว่า ร่างนี้กับการมีคนขอแปรญัตติ นี่พูดกันอย่างเสมอภาคเลยนะครับ ๔ กลุ่ม คือ ท่านแปรญัตติเอง ๑ กลุ่ม แล้วพวกผมแปรญัตติอีก ๓ กลุ่ม ตกลงเวลาพิจารณานี้ เราก็จะต้องพิจารณาจากอันนี้เป็นหลัก เมื่อจากร่างแรกเป็นหลัก เราก็ต้องดูว่า เราพอใจร่างแรก หรือจะมีการแก้ไขหรือไม่ ถ้าคิดว่าร่างแรกไม่พอใจแก้ไข เราจึงมาพิจารณาว่า เราจะแก้ไขแบบใคร ระหว่างกรรมวิธีการที่ไปขอแก้ไขเอง กับกลุ่มที่ ๑ กับกลุ่มที่ ๒ กับกลุ่มที่ ๓ ที่ขอแก้ไขว่าเป็นอย่างไร ด้วยเหตุด้วยผลอย่างนี้ ทุกอย่างจะต้องโฟกัส (Focus) หรือจะต้องพุ่งไปถึงร่างนี้ที่ผมถืออยู่ในมือ คือ ร่างแรก เพราะว่าพวกผมคิดไม่ทันครับ ผมจะไปคิดจากท่านได้อย่างไร เพราะท่านแก้ไขแล้วผมก็ไม่มีโอกาสในการที่จะแปรญัตติจากที่ท่านแก้ไขด้วย ผมก็ต้องถือว่าท่านมีสิทธิ แต่ท่านก็มีสิทธิเหมือนพวกผม คือ เป็นคนแก้เป็นกลุ่มหนึ่งๆ เหมือนพวกผม อันนี้เป็นธรรมที่สุดเลย ท่านมีสิทธิครับ แต่ท่านจะมีสิทธิเป็นตัวยืนไม่ได้ เพราะตัวยืนนี้ พวกผมบอกว่า อ้าว ผมไม่มีสิทธิไปแก้ของท่านอีกที แล้วจะไปเทียบกับท่านได้อย่างไร ตกลงผมต้องเทียบจากตัวนี้ เทียบจากร่างแรกถึงจะเป็นธรรม ---

ถ้าเช่นนั้น เวลาโหวตนี่นะครับ ท่านต้องเทียบระหว่างจะยื่นตามร่างของกรรมาธิการ นี่ผมถือว่าร่างของกรรมาธิการ หรือจะมีการแก้ไข ถ้าหากว่ายื่นตามร่างแรกของกรรมาธิการ จบ ไม่ต้องแก้หมด จบไปเลย แต่ถ้าท่านบอกว่า มีการแก้ไข ก็จะมาเทียบกันแล้วว่า จะแก้ไขอย่างไร ใน ๔ ร่าง ๔ แบบ อย่างนี้ถึงจะถูกต้อง พวกผมไม่เห็นนี่ครับ ท่านจะไปเทียบเลยไม่ได้ ตกลงถ้าเป็นเช่นนี้ แล้วเราก็มายกเทียบกันว่า ของกรรมาธิการก็ต้องเคารพว่า ท่านก็มีสิทธิ ไปเทียบกับกลุ่ม ๑ ก็มีสิทธิ กลุ่ม ๓ ก็มีสิทธิ กลุ่ม ๒ ก็มีสิทธิ ก็เทียบกันดู แล้วจะโหวตกันอย่างไรก็โหวตกันตามนี้ เพราะฉะนั้นตอนเริ่มต้นก็ต้องพูดกันเสียก่อนว่า จะเอาตามร่างของกรรมาธิการ คำว่า ร่างของกรรมาธิการ คือร่างนี้ หรือจะมีการแก้ไข ไซ้ไหมครับ ขอบพระคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 ครับ ขอบพระคุณครับ สรุปลงให้ นะครับ ร่างที่กำลังพิจารณาขณะนี้ นะครับ เรียกว่าร่างกรรมาธิการ ร่างกรรมาธิการนั้นเอาร่างปัจจุบันเป็นหลัก นะครับ ไม่ใช่ร่างตามเล่มสี่เหลือง นะครับ เล่มสี่เหลืองนั้นถ้าเทียบไปแล้ว มันก็เหมือนกับร่างของสภาผู้แทนราษฎร แล้วพอเวลาผ่านไปแล้วนี่ นะครับ กรรมาธิการในสภาจะมาพิจารณา นี่เทียบให้ฟัง แต่เพียงแต่ว่า ร่างแรกนั้นนี่ นะครับ ไม่ได้ผ่านสภาไหนมา ในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ นี่ นะครับ การตั้งกรรมาธิการนั้นเขาตั้งกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาคณะหนึ่ง พอพิจารณาในส่วนของการยกร่าง ร่างเสร็จแล้วนี่ นะครับ พอจะเอาเข้าสู่สภา เขาก็ตั้งอีกกรรมาธิการหนึ่ง เรียกว่า กรรมาธิการพิจารณาร่าง ซึ่งทั้ง ๒ คณะดังกล่าวนี้มีท่านอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธาน ทั้ง ๒ คณะ แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวที่เรา กำลังใช้อยู่ นี่ นะครับ พอดีรัฐธรรมนูญกำหนดว่า ให้กรรมาธิการทั้งยกร่างและพิจารณานั้น เป็นชุดเดียวกัน เมื่อเป็นชุดเดียวกันนี่ นะครับ ร่างใดก็ตามที่อยู่กรรมาธิการนี่ นะครับ ก็เรียกชื่อว่า ร่างของกรรมาธิการ ส่วนร่างที่เป็นการไปยกมาครั้งแรกนั้น เมื่อยกมาแล้วก็ให้สมาชิกไปพิจารณาแล้วก็แปรญัตติ สมาชิกเขาในระหว่างแปรญัตตินี่ นะครับ กรรมาธิการในร่างของเขา นี่ นะครับ เขาก็มาปรับปรุงแก้ไข นะครับ พอเขาทำแก้ไขเปลี่ยนแปลงอะไรแล้วนี่ นะครับ เขาก็ทำรายงาน รายงานนี่ นะครับ ก็จะปรากฏ

รายละเอียดในนี้ล่ะครับ ว่ารายงานในร่างเดิมที่เขาใช้ในปกสีเหลือง ๆ นั้น เขาแก้ไขใหม่ ถ้าเขาแก้ไขนั้นะครับ เขาก็จะเขียนในนี้แหละครับ ท่านดูนะครับ อย่างมาตรา ๔ ที่ท่านกำลังพิจารณา เขาจะบอกว่า มาตรา ๔ มีการแก้ไข พอมีการแก้ไข ก็ต้องเอาอันนี้เป็นหลักครับ ว่า เขาแก้ไขมาแล้วนี่ท่านเห็นด้วยไหม ถ้าถามว่าเวลาที่มีใหม่ในการพิจารณา มี ถ้าหากท่านเห็นว่า ร่างเดิมที่เขาเขียนไว้แล้วนี่นะครับ หรือบัญญัติมาก่อนหน้านี้แล้วท่านเห็นด้วย ท่านก็ต้องเข้าใจตามนั้น ถ้าท่านไม่เห็นด้วยตามนั้น ท่านต้องแปรญัตติ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ท่านเสนอนั้น จะเห็นด้วยตามร่างเดิมก็ดี หรือแปรญัตติก็ดี เป็นสิ่งที่ท่านเข้าใจอยู่แล้วนะครับ เมื่อกรรมาธิการแก้ไขนั้น มันก็มีปัญหาว่า ท่านจะเห็นด้วยกับที่กรรมาธิการเขาแก้ไขไหม ส่วนท่านที่ไม่ได้แปรญัตติอะไรเลย ท่านอาจจะเห็นตามร่างเดิม ท่านก็บอกว่าการกรรมาธิการแก้ไข ไม่เห็นด้วย แต่มีความเห็นว่า ร่างเดิมมันดีแล้ว ท่านก็อภิปรายนะครับ ให้เหตุผลว่า ร่างเดิมนั้น ปกสีเหลือง ๆ มันดีอย่างไร การที่กรรมาธิการเขาแก้ไขมานี้ ไม่เห็นด้วยนะครับ ก็เรามาลงมติกันว่า จะเอาร่างเดิมในเล่มสีเหลือง หรือร่างที่กรรมาธิการเขาแก้ไขมาแล้วนะครับ อันนี้ก็เป็นที่มาตัดสินกันในสภานะครับ หรืออาจจะต้องพิจารณาไปถึงว่า มาตรานี้อาจจะมีท่านสมาชิกสงวน ก็ต้องมาดูอีกว่า สิ่งที่กรรมาธิการแก้ไขนั้นนะครับ กับสิ่งที่สมาชิกเขาเสนอมา แล้วกรรมาธิการไม่เห็นด้วย และมีการเสนอคำแปรนั้น ท่านจะเอาร่างไหน จะเอาร่างของกรรมาธิการ หรือร่างที่สมาชิกเขาสงวนคำแปรญัตติ มันก็เดินแบบนี้ครับ เดียวให้ถึงปัญหาก่อนดีกว่า ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ครับ แล้วท่านมาแก้ปัญหาดตรงนั้น หรือเสนอตรงนั้นก็ไม่สายนะครับ ตอนนี้นั้นเดินอย่างนี้ อยู่ แล้วท่านมาเสนอตรงนี้นะครับ มันยังไม่มีปัญหาดตรงนั้นเลย

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ ปัญหานี้มันมีแน่ เพราะว่าประเดี๋ยวก็ต้องมีเรื่องทีพุดนี้อย่างแน่นอน -----

เพราะมาตรานี้ก็เริ่มมีแล้วว่าการมารีการก็แก้ไขเอง ก็เปรียบเสมือนกลุ่มหนึ่งที่ไปแก้ไข ท่านประธานพยายามจะเปรียบเทียบกับกฎหมายที่เราทำใน สส. แล้วก็ส่งมา สว. สส. เขาแก้ไข แล้วเขาก็ส่งมา สว. เมื่อแก้ไขแล้วนี่ เวลา สว. ขอแปรญัตตินี้ ขอแปรญัตติ จากสิ่งที่ สส. ได้แก้ไขแล้ว เพราะฉะนั้นท่านเทียบกันไม่ได้ แต่พวกผมแปรญัตติจากต้นร่าง พวกผมไม่ได้แปรญัตติจากสิ่งที่ท่านแก้ไขแล้ว นั่นคือตัวปัญหา ถ้าเราขอแปรญัตติ จากสิ่งที่ท่านแก้ไขแล้วนี่ มันไม่มีปัญหาเลย ก็จะเทียบเคียงกันได้ทันที แต่เนื่องจากว่า ขณะนี้มันมีร่างแรกที่พวกผมเห็น และพวกผมแก้ไขจากนี้ แต่ผมไม่บังอาจจะล่วงรู้ได้ว่า ท่านต้องการเปลี่ยนใจไปเป็นอีกอันหนึ่งอย่างไร ผมก็แปรจากตัวนี้ทั้งหมด ผมก็ยอมรับ แล้วก็เห็นด้วยว่า ท่านมีสิทธิที่จะแก้ไข แต่การแก้ไขของท่าน ในเมื่อพวกผมไม่เห็น แล้ว พวกผมไม่ได้แปรญัตติจากแก้ไขอันนั้น ผมก็ต้องถือว่า สถานภาพที่ท่านแก้ไขก็เหมือนกับ พวกผมแก้ไข อย่างนี้ผิดหรือถูก ผมว่าผมพูดถูกนะครับในหลักการ เพราะท่านไปแก้ไข จากอันเดียวกัน ท่านก็มีสิทธิ ผมไม่ได้บอกไม่มีสิทธิ แต่สถานภาพอันที่แก้ไขใหม่นี้จะให้ พวกผมรับรู้ที่เดียวยังไม่ได้ เพราะผมไม่ได้แก้ไขจากตัวนี้ ตกลงท่านแก้ไขไปก็เหมือนกับ ผมแก้ไขไป ผม ๑๑ คน ก็มานั่งแก้ไขไป เสร็จแล้วเวลาท่านจะโหวตนี้ ท่านจะเล่นไปโหวต เอาสี่เหลืองก่อน ร่างแรก กับกรรมาธิการอันใหม่ มาชนกันตัวต่อตัวว่าเราจะเอาอันไหน ผมว่าไม่น่าจะถูกต้อง ที่ถูกต้องก็คือร่างแรกกับแก้ไข จะแก้ไขหรือไม่แก้ไข ถ้าเกิดไม่แก้ไข ก็จะได้ไม่ต้องพูดกัน ก็คือ ไปเอาตามร่างแรก แต่ถ้าบอกว่า ร่างแรกยังมีปัญหา กรรมาธิการก็อยากแก้ ผมก็อยากแก้ เราก็โหวตกันว่า อ้าว ต่อไปนี้ อันนี้ มาตรา นี้นะ สำหรับสี่เหลืองนี้ร่างแรกไม่ใช่ ก็มาเทียบระหว่างกรรมาธิการอันใหม่ ผมนี่นะครับ ยินดีให้เทียบเอากรรมาธิการเป็นหลักด้วย อ้าว ให้เกียรติเอาของท่านเป็นหลัก ก็มาชนกับ กลุ่มที่ ๑ มาชนกับกลุ่มที่ ๒ ของผม ชนกับกลุ่มที่ ๓ ของผม อย่างนี้ถูกต้อง ผมไม่ได้เอา ของพวกผมเป็นหลัก เอาของท่านนั่นเป็นหลัก แต่ว่าถ้าไม่อย่างนั้นนี่นะครับ ผมว่าไม่แฟร์ (Fair) เพราะว่าท่านเล่น ท่านจะแก้เมื่อไรท่านก็แก้ ท่านคิดให้ดีนะครับ ท่านอย่าเพิ่งเอาที่ ไปคุยกันมาเป็นหลัก ผมนี่ช่วยท่านนะครับ โอกาสที่จะเป็นไปตามกรรมาธิการแก้ไขนี้สูง มาก เพราะว่าเราจะเทียบระหว่างร่างแรกกับสิ่งที่กรรมาธิการแก้ไข บวกกับที่พวกผมขอ แก้ไขเสียก่อน ก็ออกมาแก้ไขแน่นอนถ้าอย่างนั้น เมื่อแก้ไขแน่นอนแล้ว ผมก็ให้เอาของ

ท่านเป็นหลัก ท่านฟังผมให้ดี ผมนี้ไม่ได้เหมือนกับท่านเลขาที่บอกว่า แบ่งเขา แบ่งเรา จะพยายามเอาชนะ เอาแพ้ ผมคิดว่า ที่ท่านเลขาพูดเมื่อสักครู่นี้ แหม ท่านไม่อยู่

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
ครับ อย่าเพิ่งไปตรงนั้น

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ผมจะได้แฉว่าท่านไปพูดที่ไหน

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
ท่านอย่าเพิ่งไปตรงนั้นเลยครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : เดียว ท่านให้ผมพูดให้จบ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
ผมขอท่านนิดหนึ่ง เอาตรงประเด็นนี้ก่อนนะครับ เดียวมันจะแตกประเด็น

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ก็ประเด็นนี้ล่ะครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
เชิญครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านเลขาไม่สมควรจะพูดว่า ผมนี้ แบ่งพวก แล้วก็จะเอาแพ้ เอาชนะ เพราะว่าข้อมูลผมมีว่า ท่านเลขานี้ไปพูดว่า ถ้าเทียบ กับร่างสี่เหลืองนี้ แล้วพวกผมนี้หกเจ็ดกลุ่ม ๗๗ คนนี้ มันก็ชนะทั้งวัน

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
ท่านอาจารย์เจิมครับ ผมขอความกรุณาเถอะครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ผมคิดว่าพูดอย่างนั้นไม่ได้

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
อย่างนั้น เข้าใจครับ เข้าใจ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : แล้วพอผมพูดขึ้นนิดเดียว ผมนี้มีเจตนาดีนะครับ อย่างที่ผมปรารถนา ที่พูดมาเมื่อก็ทั้งหมดว่า เราได้ทำงานได้ถูกต้อง ท่านดูหน้ากรรมาธิการ เขาก็พยักหน้ากับผมว่าอย่างนี้ผมน่าจะถูกแล้ว เพราะว่าในที่สุดแล้ว ท่านบอกแก้ ก็เอาของกรรมาธิการที่แก้นี้เป็นหลักในการเทียบ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ครับ ก็ยังไม่ถึงเวลานั้นเลยครับ เข้าใจแล้วอาจารย์เจิมครับ ฟังท่านการุณครับ
มีประสบการณ์มากครับในสภา เชิญครับ

นายการุณ ไสงาม : ประสบการณ์มากก็ถูกตมได้เหมือนกันนะครับ
ท่านประธาน ท่านประธานที่เคารพครับ ผม การุณ ไสงาม นะครับ คือ ที่จริงท่านประธาน
ในการพิจารณานี้ครับ เราก็มาเป็นลำดับดีแล้ว อยากเรียนท่านประธานอย่างนี้ครับ
ในการพิจารณาขณะนี้อยากฝากให้เพื่อนสมาชิกดูรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวนะครับ -----

ให้ท่านดูที่มาตรา ๒๘ ว่า ท่านทำผิดรัฐธรรมนูญคงไม่ได้ มาตรา ๒๘ เขาบอกว่า เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ส่งเอกสาร ตามมาตรา ๒๖ ต้องดูมาตรา ๒๖ อีกนะครับ ก็คือ มันพ้นมาแล้ว ย่อ ๆ นะครับ เขาบอกว่า ให้คณะกรรมการการยกเว้นรัฐธรรมนูญทั้งหมดท่านนี่นะครับ พิจารณาความเห็นที่ได้รับมาตามมาตรา ๒๖ ก็คือ พิจารณาความเห็นจาก ๑๒ องค์กร ตามมาตรา ๒๖ นั้นแหละ เหมือนกับที่อาจารย์เจิมศักดิ์ว่า แล้วเขาบอกว่า และ ท่านประธาน เขาบอก และ คำแปรญัตติ ตามมาตรา ๒๗ ก็คือ ตอนนี้มีอยู่ ๗ กลุ่มใช้ใหม่ครับ พวกเราทั้งหมด คำแปรญัตติของพวกเขา ๗ กลุ่ม ให้กรรมการพิจารณาทั้งมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๖ คือ องค์กร ๑๒ องค์กร มาตรา ๒๗ ก็คือ คำแปรญัตติของพวกเขา ๗ กลุ่ม พิจารณาเสร็จแล้ว เขาบอกว่า พร้อมทั้งจัดทำรายงานการแก้ไขเพิ่มเติม นี่ไงครับ แก้ไขเพิ่มเติมที่ส่งมาทั้งหมดวันนี้หรือไม่แก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งเหตุผล แล้วก็เผยแพร่ให้ทราบทั่วไป แล้วนำเสนอร่างรัฐธรรมนูญต่อสภาว่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา คือวันนี้ เพราะฉะนั้นที่เราพิจารณา คือตัวร่างที่กรรมการแก้ไขแล้วนี่นะครับ แม้จะดูทัน ดูไม่ทัน ของอาจารย์เจิมศักดิ์ ก็เป็นเวอร์เป็นกรรมพวกเราละครับ เพราะรัฐธรรมนูญเขาว่ามาอย่างนี้ อาจารย์เจิมศักดิ์ ถ้าดูมาตรา ๒๗ แล้ว มาดูมาตรา ๒๘ อย่างนี้ก็คงจะเริ่มเข้าใจนะครับ อยากให้ท่านดูให้ทั่ว ให้ครบ เพราะว่าไปพิจารณาแบบร่างที่พวกเราเคยพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั่วไป ตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ ผู้แทนราษฎร วาระหนึ่ง สอง สาม ไปถึงวุฒิสภาของท่าน หนึ่ง สอง สาม อะไรต่าง ๆ ไม่ใช่ มันต้องตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ครับ ท่านประธานครับ ขอบพระคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ครับ ขอบพระคุณครับ คือเทียบให้ฟังนะครับ จะได้เข้าใจง่าย ๆ ขออนุญาตต่อเลยนะครับ
มาตรา ๕ ครับ เชิญท่านเลขาครับ

นายวิจักขณ์ นาควัชร (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : เมื่อ
มาตรา ๕ ไปแล้วครับ ไม่มีการแก้ไข มีท่านวิทยา งานทวี กรรมการ ขอสงวนความเห็น
ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ครับ ท่านวิทยา เชิญครับ

นายวิทยา งานทวี : กราบเรียนท่านประธานครับ ผม วิทยา งานทวี
ผมขอสงวนมาตรา ๕ นี้ เนื่องจากว่า คุณอรรถครัตน์นะครับ สสร. เพื่อนผม แล้วก็
นักศึกษา ปวช. รุ่น ๑๑ ด้วยกัน คือ ด้วยความเป็นห่วงว่า มติของท่านจะตกไปนะครับ ใน
หลายเรื่อง เนื่องจากกลุ่มที่ท่านเห็นด้วยนี้อาจจะมีปัญหาอยู่เรื่อย ๆ ผมก็เลยสงวนญัตตินี้
เพื่อให้ท่านได้มีโอกาสได้พูดนะครับ อยากจะขอคุณอรรถครัตน์ช่วย

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ครับ เชิญท่านอรรถครัตน์ครับ

นายอรรถครัตน์ รัตนจันทร์ : กราบเรียนท่านประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ที่เคารพ ผม อรรถครัตน์ รัตนจันทร์ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญครับ ในบทบัญญัติ
มาตรา ๕ ผมได้ขอแปรญัตติจากเดิม ข้อความ มีข้อความว่า มาตรา ๕ ประชาชนชาวไทย
ไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน
โดยผมขอเพิ่มคำว่า และบุคคลที่อยู่ในประเทศไทย ก็สรุปแล้ว ก็คือ เพิ่มเป็นมาตรา ๕
ประชาชนชาวไทยและบุคคลที่อยู่ในประเทศไทย ไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด
ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน โดยสิ่งที่ผมนำมาแปรญัตติ ก็เป็น
เรื่องที่ได้มาจากการรับฟังความคิดเห็นของพี่น้องประชาชน ทั้งในจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งผม
มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดมุกดาหารเอง แล้วก็จากการได้มีโอกาสไปร่วมรับฟังความคิดเห็น
(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
เดี๋ยวท่านอรรถครัตน์ สักครู่หนึ่ง ท่านไพโรจน์ประท้วงเรื่องอะไรครับ

นายไพโรจน์ พรหมสาส์น (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพครับ ผม
ขออนุญาตว่า คงจะไม่ค่อยจะถูกต้องนะครับ ท่านกรรมาธิการ ท่านไปสงวนไว้ ท่านต้อง
พูดเองครับ ไม่ใช่ไปโอนสิทธิ์ให้สมาชิก ซึ่งถ้าเขาไม่ได้แปรญัตติหรือขอสงวน มาเป็น
คนพูดนะครับ ถ้าเป็นอย่างนั้นมันจะยุ่งกันใหญ่ จะไปกัน ผมต้องขอโทษท่านอรรถครัตน์

นะครับ ผมขออนุญาต ท่านวิทยามีประเด็นเรื่องสงวนนี้ว่าอย่างไร คงอธิบายอย่างนั้น
นะครับ ถ้าไม่อย่างนั้นมันจะยาวความมากนะครับ ก็ให้คนโน้นคนนี้พูดแทนกัน มันจะไป
กันใหญ่ เราต้องยึดข้อบังคับเป็นหลักครับ เพื่อให้การประชุมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
ครับ ขอขอบคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ท่านอรรถศรีเป็นผู้รับรองหรือเปล่าครับ รับรองญาติด้วยหรือเปล่าครับ เดี่ยวขอคุณ
นิดหนึ่ง ท่านวิทยานี่เป็นกรรมาธิการ

นายการุณ ไสงาม : เดี่ยวอย่างนี้ ขอชี้แจงอีกนิดหนึ่งแทนท่านอรรถศรี
นะครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
เดี๋ยว ท่านอรรถศรีรอกเดี๋ยวนะครับ

นายการุณ ไสงาม : ท่านอรรถศรีครับ ท่านมีสิทธิครับ ท่านอรรถศรี
เป็นผู้รับรองญาติ แต่บังเอิญไม่ได้เป็นผู้รับรองญาติของคุณวิทยานี่ครับ เป็นผู้รับรองญาติ
ของคุณพิเชียร เพราะฉะนั้นคุณอรรถศรียอมมีสิทธิอภิปราย และคุณพิเชียรก็แปรญาติ
และสงวนเอาไว้เช่นเดียวกับคุณวิทยา เพราะฉะนั้นทั้งญาติกับคุณวิทยา คุณพิเชียร
และคุณเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง รวมถึงผู้รับรองทั้ง ๓ ญาตินี้ มีสิทธิอภิปรายมาตอนนี้ทุกคนครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ครับ พอดีเขาไม่ได้ไปรับรองเรื่องที่ท่านวิทยาสงวนไว้นะครับ มันคนละเรื่องกัน
เพียงแต่ว่าเขาเป็นผู้รับรองในญาติเดียวกันนี้นะครับ เดี่ยวท่านพิเชียรคงให้
ท่านอรรถศรีอภิปรายเหมือนกันใช่ไหมครับ

นายพิเชียร อำนาจวรประเสริฐ : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ
ท่านอรรถศรีเป็นผู้รับรองในญาติของกลุ่ม ๑ ถูกต้องครับ แล้วก็เรื่องนี้ท่านอรรถศรี
จะเป็นผู้ชี้แจงเองครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ถ้าอย่างนั้นก็ทำเสียในคราวเดี๋ยวนะครับ

นายพิเชียร อำนาจวรประเสริฐ : ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
เดี๋ยวท่านก็ถือว่ามอบ ญาติท่านก็มอบให้ท่านอรรถศรีอภิปรายเลยนะครับ

นายพิเชียร อำนาจวรประเสริฐ : ถูกต้องครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาอำนวยการรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
เชิญท่านอรรถศรีรัตน์ต่อเลยครับ

นายอรรถศรีรัตน์ รัตนจันทร์ : กราบขอบคุณท่านประธานครับ ก็ต้อง
ขอบพระคุณท่านเพื่อนสมาชิก ท่านวิทยา แล้วที่ท่านพิเชยรนะครับ ในญัตตินี้ก็คือ
ผมเป็นคนเสนอมาตอนนี้ แก้ไขเพิ่มเติมอันนี้เข้ามา แล้วก็เพื่อนสมาชิกทั้งสองท่านก็ได้ให้
ความกรุณาผม ผมก็ขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ครับ ทั้งนี้ทั้งนั้น มาตราที่แก้ไขเพิ่มเติม
นะครับ มีความสำคัญมากกับประเทศไทย ซึ่งโดยเฉพาะจากที่การที่ผมได้ไปรับฟัง
ความคิดเห็นจากประชาชน พี่น้องในจังหวัดมุกดาหาร แล้วก็จากจังหวัดต่าง ๆ
ในภาคอีสานนะครับ ซึ่งจากการที่มุกดาหารเป็นเมืองชายแดน แล้วก็มีความสัมพันธ์กับ
มิตรประเทศเพื่อนบ้านกันมาอย่างยาวนานนะครับ ทำให้เราได้แนวความคิดที่ดีมาจาก
พี่น้องประชาชนว่า นอกจากกฎหมายรัฐธรรมนูญที่จะให้ความคุ้มครองแก่ประชาชน
ชาวไทยแล้ว ก็ยังควรที่จะให้ความคุ้มครองรวมถึงชาวต่างชาติที่ได้เข้ามาพึ่งพระบรม
โพธิสมภาร เข้ามาจากบ้านเกิดเมืองนอนมาครับ มาอาศัยอยู่ในแผ่นดินประเทศไทย
นะครับ ให้ได้รับความคุ้มครองในตรงนี้เช่นเดียวกันครับ โดยมีเหตุผลจากการที่ได้ไป
รับฟังมาประกอบดังนี้ครับท่าน ที่ผ่านมาในจังหวัดชายแดน ที่ผมพูดในจังหวัดชายแดน
เพราะว่า เนื่องจากว่า ผมได้รับฟังจากพี่น้องประชาชนมาบอกเล่าให้ฟังโดยตรง ก็คือยัง
มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน ยังมีการไม่เคารพถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่ค่อนข้างมาก
เนื่องจากเขาเหล่านั้นไม่ได้เป็นคนไทยครับ แล้วก็ทำให้เขามีความรู้สึกว่า เขาไม่ได้รับสิ่งที่
เขาควรจะมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ยกตัวอย่างเช่น ในขณะที่มีการจับกุมนะครับ
ต้นทางแห่งกระบวนการยุติธรรมมักจะมีแนวทางที่ไม่อนุญาตให้คนต่างชาติได้รับการ
ประกันตัวครับ ซึ่งโดยเหตุผลที่อ้าง ก็คือ เนื่องจากว่า เกรงว่าเขาเหล่านั้นเมื่อได้รับการ
ประกันตัวแล้วจะหนีกลับไปประเทศเขา ซึ่งความจริงแล้วในหลักกฎหมายเราก็ได้มีการ
บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่ยังเป็นผู้ต้องหาอยู่ หรือว่ายังไม่ได้มีการพิสูจน์จนถึงชั้นศาล
พิพากษาว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิด บุคคลเหล่านั้นก็ยังถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่
แต่ในขณะที่เดียวกันเรายังมีเจ้าหน้าที่อีกส่วนหนึ่งที่ไม่ได้ใช้หลักเกณฑ์นี้ แต่ว่าไปพิจารณา
ในแนวทางที่ว่าไม่อนุญาตให้ประกันตัว ตรงนั้นก็เป็นส่วนหนึ่ง แล้วมีอีกกรณีหนึ่งก็คือ

ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ผมยกตัวอย่างเช่น ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งก็จะมีชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ หรือในเมืองใหญ่ ๆ เมื่อกลับเข้าไป จะกลับเข้าไปยังประเทศของตัวเอง ก็จะถูกเจ้าหน้าที่บางส่วนทำการจับกุม แต่ปรากฏว่า ไม่มีการดำเนินคดีแต่นำเขาเหล่านั้นไปรีดไถ ไปยึดทรัพย์สิน ไปอะไรเขา แล้วเขาเหล่านั้นก็เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ก็ไม่กล้าที่จะมาร้องเรียนหรือมาดำเนินการใด ๆ อย่างเจ้าหน้าที่ -----

ซึ่งก็เป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่เหล่านั้นกระทำความผิด นอกจากนี้ผมยังมีเหตุผลประกอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับในด้านของทางเศรษฐกิจจะครับ ถ้าเราเพิ่มบทบัญญัติให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้คุ้มครองไปถึงชาวต่างชาติด้วย ก็จะทำให้ชาวต่างชาติเกิดความมั่นใจที่จะเข้ามาลงทุน มาประกอบกิจการ พร้อมกันนั้นเมื่อมีการขยายไปถึงในเรื่องของสิทธิเสรีภาพ ซึ่งก็เป็นสิทธิพื้นฐาน ซึ่งในนานาอารยประเทศก็ได้ระบุในสิ่งเหล่านี้ไว้ เพราะฉะนั้นในกฎหมายไทยของเราในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็จึงควรที่จะบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่บุคคลที่อยู่ในประเทศไทยด้วยเช่นเดียวกันครับ ขอกราบขอบพระคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ท่านที่แปรญัตติไว้จะครับ ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ครับ ดิฉันใจใหม่ครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ ขอให้คุณสวิงเป็นผู้อธิบายครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
เชิญท่านสวิงครับ ผู้รับรองจะครับ

นายสวิง ต้นอูด : ท่านประธานที่เคารพครับ ผม สวิง ต้นอูด ผู้รับรองครับ ในประเด็นเรื่องเกี่ยวกับมาตรา ๕ นี้จะครับ ท่านประธานครับ ผมคิดว่าสิ่งที่เป็นจุดอ่อนที่สำคัญที่ผ่านมามีทั้งหมดนะครับของรัฐธรรมนูญเรา ก็คือ เรื่องเกี่ยวกับการที่พูดถึงเฉพาะประเด็นจะครับว่า ประชาชนชาวไทยเท่านั้นจะครับที่จะได้รับการคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จริง ๆ แล้วนี้จะครับ เรายังมีบุคคลอื่นที่อยู่ในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่เป็นคนไทย แต่ยังไม่ได้รับสัญชาติ การตกสำรวจเรื่องสัญชาตินี้จะครับมีปัญหาโดยตลอด ผมอยู่ทางภาคเหนือผมทราบดีครับ กระบวนการการพิสูจน์สิทธิ การพิสูจน์สัญชาตินี้จะครับเป็นปัญหาโดยตลอด รวมทั้งแม้กระทั่งขนาดเขาได้รับสัญชาติแล้วนี้จะครับ ก็ยังไปถอนสัญชาติเขาก็มี ซึ่งผมคิดว่า อันนี้เป็นประเด็นในเรื่องเกี่ยวกับ ที่ไปเกี่ยวพันกับทางด้านสิทธิมนุษยชนของเรามาโดยตลอด ถ้าเราเขียนรัฐธรรมนูญเฉพาะประชาชนชาวไทย ซึ่งหมายถึงผู้ที่เป็นสัญชาติไทย และมีบัตรประชาชนเท่านั้นจะครับ อันนี้เราเองนี้จะครับ ถ้าพูดตามจริงแล้วนี้ ผมคิดว่าประชาชนคนไทยนี้จะครับ ก็ไปทั่วโลก ก็ไปอยู่ภายใต้กฎหมายของประเทศนั้น ๆ ด้วย

ซึ่งผมคิดว่าเรื่องนี้ ถ้าหากว่า เราสามารถที่จะเพิ่มนะครับ หรือจะเติมตามสิ่งที่ผมขอ
 แปรญัติไว้เนะครับว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเนะครับ ผมคิดว่า อันนี้
 ก็จะครอบคลุมได้ ทีนี้ถ้าเราพิจารณาเรื่องนี้ให้ดีเนะครับ เราจะเห็นว่า การละเมิดสิทธิ
 มนุษยชนสำหรับคนที่เข้ามาในประเทศไทย ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ เป็นความจริงอยู่แล้วเนะครับ
 และเป็นจำนวนมาก เขาสามารถที่จะได้รับการคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้เนะครับ
 ว่าด้วยเรื่องทางด้านการละเมิดสิทธิก็ดีเนะครับ เรื่องเกี่ยวกับการที่ถูกละเมิดปฏิบัติที่ดี
 ผมคิดว่า อันนี้จะทำให้เรานี้เนะครับได้รับการยอมรับทางด้านสิทธิมนุษยชนเรื่องนี้
 มากยิ่งขึ้นเนะครับ มีท่านกรรมาธิการบางท่านแย้งเรื่องนี้ว่า ถ้าอย่างนั้นคนต่าง ๆ เหล่านี้
 เนะครับก็จะได้รับสิทธิในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาและสาธารณสุขไปด้วยใช่หรือไม่
 ซึ่งผมคิดว่า อย่างไรก็ตามเนะครับ ก็เป็นประเด็นทางด้านสังคมมาโดยตลอด คนที่ไม่มี
 บัตรประชาชน ไม่ได้รับการยอมรับจากสัญชาติไทย เรียบหนังสือจนจบ จนที่จะไปไหน
 ต่อไหนตามที่มีข่าวเยอะแยะเต็มไปหมด พอถึงตอนนั้นเราถึงจะมอบสัญชาติให้เขา
 ซึ่งผมคิดว่ากระบวนการทางด้านการศึกษาก็ดี กระบวนการทางด้านสาธารณสุขก็ดี
 ก็ปฏิบัติในฐานะที่เป็นมนุษยชนอยู่แล้วเนะครับ ที่ผ่านมา ผมอยู่ทางชายแดน
 ทางภาคเหนือ ผมก็เห็นว่า โรงพยาบาลทั้งหลายก็ปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่แล้ว ดังนั้น ถ้าเรา
 เขียนเรื่องนี้ไว้สำหรับคนกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาในประเทศไทย แล้วก็รวมทั้ง ซึ่งถ้าสมมุติเขาไป
 ละเมิดกฎหมายอย่างอื่น ก็มีกฎหมายอย่างอื่นเนะครับดูแลเขาอยู่แล้ว เรื่องเกี่ยวกับ
 กฎหมายทางด้านคนต่างแดนหรืออะไรทั้งหลายเนะครับ เรื่องเกี่ยวกับคนต่างด้าว
 ทั้งหลายนี้เข้ามาอยู่แล้วเนะครับ แต่เรื่องนี้เนะครับอย่างไรก็ตามไม่ใช่เฉพาะคนที่อพยพเข้ามา
 ในประเทศไทยเท่านั้น -----

คนที่มาทำงาน คนที่มาท่องเที่ยว หรือคนที่มาลงทุนทางด้านเศรษฐกิจทั้งหลาย ทั้งหมดนี้ นะครับ ผมคิดว่า เรื่องนี้ถ้าเราเพิ่มเข้าไป ก็จะทำให้ตรงนี้เป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับจาก นานาอารยประเทศมากยิ่งขึ้น ผมคิดว่า เรื่องนี้นะครับถ้าหากว่า เราไม่ตั้งใจ และไม่เป็นที่เรียกว่า เป็นชาตินิยมเสียจนเกินไปนะครับ ผมคิดว่า ถ้าเราได้เติมเข้าไปก็จะ ครอบคลุมในเรื่องนี้ค่อนข้างมาก ดังนั้น ผมคิดว่า อย่างไรก็ตามนะครับ ข้อความที่ผม เขียนลงไปนี้อาจจะ ผมคิดว่า ผมอาจจะยอมได้นะครับ เท่าที่จะต้องไปใช้กับอย่างที่ท่าน อรรถครัตน์ ขอเอ่ยนาม ท่าน สสร. ที่ขอแปรญัตติในเรื่องนี้ขอแปร ก็จะเป็นเรื่องดี เพราะว่า จะคงไว้ซึ่งเรื่องเกี่ยวกับประชาชนชาวไทย และบุคคลที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งผม คิดว่า เรื่องนี้จะครอบคลุม ส่วนเรื่องคำว่า เชื้อชาติ นี่นะครับ ผมก็ยอมฟัง คณะกรรมาธิการที่เคยอธิบายให้ผมฟังว่า อยู่ในเรื่องเกี่ยวกับเหล่ากำเนิดอยู่แล้ว อันนี้ผม ก็ไม่ตั้งใจ แต่ว่าถ้าเราจะเพิ่มเรื่องนี้เข้าไปนะครับ ก็จะทำให้ระบบการละเมิดสิทธิ มนุษยชน ผมคิดว่า ถ้าเราไปอยู่ที่ชายแดน เราจะเห็นได้ว่า ระบบของการสืบสวนของคน ต่าง ๆ เหล่านี้ โดยเจ้าหน้าที่ของเราเองนี่ไม่เกิดความเป็นธรรม หลายครั้งนี่นะครับ ผม เคยได้ยินคนต่าง ๆ เหล่านี้พูดให้ฟังนะครับว่า พอถูกจับ เจ้าหน้าที่ขอให้ถอดเสื้อผ้า ทั้ง ๆ ที่เป็นผู้หญิงนะครับ ออกทั้งหมด และหลังจากนั้นส่งกลับแดน ซึ่งผมคิดว่า เรื่องเหล่านี้ไม่ ควรจะเกิดขึ้นในบ้านเรา เขาควรจะได้รับการคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้ด้วย ขอขอบคุณมากครับ ท่านประธานครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ครับ ท่านการุณ

นายการุณ ไสงาม : ท่านประธานที่เคารพครับ ผม การุณ ไสงาม สสร. ครับ ในฐานะผู้รับรองญัตติของคุณพิเชียร ญัตติลำดับที่ ๒ ในมาตรา ๕ นี่นะครับ ท่านประธานครับ ข้อเสนอทั้ง ๒ ประเด็น ในญัตติ ในมาตรา ๕ นี้ เป็นข้อเสนอที่ดีมาก และเป็นข้อเสนอที่ก้าวหน้า ต้องยอมรับนะครับว่า เป็นข้อเสนอที่ก้าวหน้ามาก ข้อเสนอ ญัตติของคุณวิทยา กับคุณพิเชียรนั้น เป็นข้อเสนออย่างเดียวกัน สามารถรวมเป็น อย่างเดียวกันได้ ข้อเสนอของอาจารย์เจิมศักดิ์ ที่โดยคุณสวิงนะครับ นำเสนอนั้น ก็เป็น ข้อเสนอที่เกือบคล้ายกัน เป็นอย่างเดียวกัน สามารถรวมกันได้ ข้อเสนอทั้งหมดนี้นะครับ

ถ้าท่านดูนะครับ ในเรื่องของที่เราพิจารณาผ่านไปแล้ว ว่าด้วยเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียมกันแล้วนะครับ ข้อเสนอนี้เป็นข้อเสนอที่ก้าวหน้ามาก ข้อเสนอมาตรา ๔ ที่ตัดออกไปเมื่อสักครู่นี้ครับ ในกรณีที่เป็นไปยอมรับพันธกรณี และสนธิสัญญาต่าง ๆ มาเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ อันนี้ต่างหากที่เป็นข้อเสนอที่ไม่ควรทำ ซึ่งเราก็ตัดออกชอบแล้ว ไปเอาสนธิสัญญา ไปเอาพันธกรณีระหว่างประเทศมาบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญ มาให้รัฐธรรมนูญรองรับและให้รัฐธรรมนูญ มัดไว้ในรัฐธรรมนูญ เขาไม่เคยมีประเทศไหนในโลกทำ แต่ข้อเสนอมาตรา ๕ ขณะนี้ครับ ท่านครับ อยากเรียกร้องเพื่อนสมาชิกครับ มาช่วยกันดูสักนิดหนึ่ง ผมคิดว่า ตอนที่เราเสนอแปรญัตติมา ต่างคนต่างก็ไม่รู้ว่า ใครจะเสนอประเด็นอย่างไร และเขียนถ้อยคำอย่างไร แต่ถ้ามาดูทั้ง ๒ ประเด็น ในการเสนอแล้วนี้นะครับ ถ้ารวมกันได้ ถ้ารวมกันได้ครับ ปรับถ้อยคำได้ ซึ่งเป็นการแปรญัตติอย่างเดียวกัน ได้ความอย่างเดียวกัน เพียงปรับถ้อยคำ ๒ อย่างนี้ให้เข้าที่กัน ซึ่งไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เราทำได้ เพราะไม่ใช่เป็นการแปรญัตติใหม่ และไม่ต้องขออนุญาตตามวรรคท้ายของมาตรา ๒๗ ๒๘ เกี่ยวกับเรื่อง ๖๐ เสียงขึ้นไป หรือต้องขออนุญาตกรรมาธิการ เพื่อนสมาชิกครับ ท่านลองช่วยดูครับ เป็นไปได้ไหมครับ อันนี้เราจะพูดเพื่อประโยชน์ของรัฐธรรมนูญนะครับ ถ้อยคำมันจะสั้น พอดีกัน เอาของคุณวิทยา กับคุณพิเชียร เป็นอย่างเดียวกัน รวมกัน แต่ไปแก้คำว่า ประเทศ แล้วไปใช้คำของญัตติของคุณเจิมศักดิ์ โดยใช้คำว่า ราชอาณาจักร มาแทนคำว่า ประเทศ เพราะฉะนั้นตรงส่วนนี้ก็จะได้ความว่า ประชาชนชาวไทย นะครับ นี่เป็นส่วนที่ ๑ นะครับ -----

ประชาชนชาวไทย และบุคคลที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย ไม่ว่าจะเหล่ากำเนิด เพศ ก็มาขอ
 ตรงนี้อีกเช่นกันครับ ทางญาติของคุณเจิมศักดิ์ ที่นำเสนอโดยคุณสวิงนะครับ รวมคำว่า
 เชื้อชาติ ของคุณสวิง คุณเจิมศักดิ์นี่นะครับ มาเพิ่มเติมกับของคุณพิเชียรและคุณวิทยา
 ก็จะกลายเป็น ไม่ว่าจะเหล่ากำเนิด อันแรกนะครับ เพศ อันที่ ๒ ครับ เชื้อชาติ อันที่ ๓ หรือ
 ศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญที่เสมอกัน ท่านประธานครับ ถ้าได้
 อย่างนี้ผมคิดว่า ทำให้รัฐธรรมนูญของเราที่ทั่วโลกอ่านแล้ว โอ้ นี่สากล นี่คุ้มครอง
 ประชาชนทั่วโลก รัฐใด ประชาชนใดที่เข้ามา ก็สบายใจว่า ลูกหลานของเขาเข้ามาผ่าน
 ประเทศไทย เดินผ่าน อาศัยผ่าน มาท่องเที่ยว หรืออะไรก็ตาม จะได้รับความคุ้มครอง
 ไม่ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะถ้าท่านทำการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
 หรือทำให้เขาเสื่อมเสียสิทธิเสรีภาพประการใดก็ตาม ท่านก็จะถูกเขากล่าวร้ายและ
 ประณามอีกเช่นกัน เหมือนกันครับ เพราะฉะนั้นการเติมอย่างนี้ทำให้เราได้ความที่
 ครบถ้วนดี อยากฝากเพื่อนสมาชิกให้ช่วยตัดสินใจครับ ถ้าเห็นด้วยอย่างนี้ ก็คือเราแก้ไข
 ตามที่เพื่อนสมาชิกแปรญัตติ ต่อจากนั้นเมื่อเราชนะส่วนนี้แล้วเราก็จะได้ปรับปรุงถ้อยคำ
 ให้ละเอียดครบถ้วน อย่างที่ผมนำไปเรียนไปสักครู่นี้ จะเป็นประโยชน์ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 ขอบพระคุณครับ เดี่ยวอย่าเพิ่งรีบแก้ถ้อยคำตอนนี้ครับ เขาเป็นว่ากรรมาธิการ
 เขาเห็นอย่างไรก่อน ถ้าเห็นพ้องต้องกันก็ยังสามารถปรับได้ครับ แต่ตอนนี้ไปปรับก่อน
 เดี่ยวจะมีข้อถกเถียงกันอีก ท่านเสวตมีอะไรครับ

นายเสวต ทินกุล : ผม เสวต ทินกุล ครับ ท่านประธานครับ ผมขอ
 อภิปรายสักเล็กน้อย ผมเป็นผู้รับรองญัตติครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 เชิญครับ รับรองญัตติไหนครับ

นายเสวต ทินกุล : ท่านอาจารย์พิเชียร อำนวยการประเสริฐ ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 เชิญครับ

นายเศวต ทินกุล : เกี่ยวกับประเด็นนี้ ผมก็ไม่ขัดข้องครับ เพราะถือว่าเป็นเรื่องดีของทั้งท่านสวิง ท่านพิเชียร ท่านอรรครัตน์ ท่านการุณ นะครับ แต่ปัญหาที่ผมอยากจะนำเสนอว่า ในฐานะที่ผมอยู่ชายแดนนะครับ ผมก็เห็นอย่างที่ท่านอรรครัตน์เห็นคือ เราต้องเห็นโครงสร้างว่า เรามีพี่น้องชาวลาวอพยพด้วยนะครับ หมายถึงอพยพเลยนะครับ มาอยู่ในดินแดนไทยเลยนะครับ เป็นเรื่องเป็นราวตามที่กฎหมายรับรองนะครับ เรามีพี่น้องชาวเวียดนามด้วย ตอนนี้มีเยอะแล้ว เป็นคนไทยเชื้อสายเวียดนามนะครับ เพราะฉะนั้นเรามีอีกนิด คนไทยเชื้อสายจีนด้วยนะครับ และชนกลุ่มน้อยด้วย อย่าง ไช่ ซ่า กระเลิง ญ้อ มันมีครบไปหมดครับ แล้วก็เหมือนกับภาคเหนือ ประมาณอย่างนั้นครับ ท่านประธานครับ ผมก็อยากให้เห็น คือ เข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพ แต่อยากให้ฝากไปถึงกรรมการยกกว้างในส่วนของเรา มันก็มีแบบใหม่ ๆ ที่กำลังเข้ามาใหม่ ๆ เหมือนกันครับ ประเภทลักลอบเข้าเมืองครับท่านประธาน พวกลักลอบเข้าเมืองอาจจะมาทำกิจกรรมหรือมาหาขายแรงงาน หรืออะไรก็สุดแท้แต่่นะครับ มันก็ต้องคิดคำนึงถึงเรื่องความมั่นคงด้วยครับท่านประธาน คือ ต้องดูว่าความมั่นคงก็อาจจะมีในส่วนนี้ ในส่วนที่เป็นประชาธิปไตย เป็นเสรีภาพก็ดีครับ เรื่องความมั่นคงผมอยากให้ตระหนักด้วย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นผมสั้น ๆ นะครับ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ก็น่าจะดีนะครับ ก็จะได้รวม ๆ เข้าไป ผมก็ขอฝากแค่นี้ละครับถึงกรรมการยกกว้าง ขอขอบคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ท่านกรรมการครับ เชิญท่านอัครครับ

นายอัคร จารุจินดา (กรรมการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ กระผม อัคร จารุจินดา กรรมการครับ ในเบื้องต้นคณะกรรมการต้องขอกราบเรียนอย่างนี้นะครับว่า ในด้านความคิดหรือด้านเนื้อหาไม่ได้แตกต่างจากท่านผู้อภิปรายทั้งหลายนะครับว่า ประเทศไทยนั้นคงจะดูแลบุคคลที่มาอยู่ในราชอาณาจักรทุกคน แต่ว่า วิธีการเขียนกฎหมายต่างหากที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้น เพราะความในมาตรา ๕ นั้น เป็นความที่บัญญัติถึงประชาชนชาวไทยโดยเฉพาะ ซึ่งจะแตกต่างจากมาตรา ๔ ที่ผ่านการพิจารณาไปแล้ว มาตรา ๔ เมื่อเราแก้ไขกลับไปยังรัฐธรรมนูญของ ๒๕๕๐

แล้วนั้น หมายความว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของบุคคลทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยนั้น ก็ย่อมได้รับความคุ้มครอง การละเมิดสิทธิของแต่ละบุคคลนั้น ก็ย่อมได้รับการดูแลจัดการในเรื่องสิทธิในทางารยุติธรรม เพราะฉะนั้นบุคคลทุกคนที่อยู่ในราชอาณาจักรไทยจะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๔ -----

แต่สำหรับมาตรา ๕ นั้น วัตถุประสงค์ที่เขียนขึ้น คือ เขียนขึ้นเพื่อรับรองคนไทยทุกคนว่าคนไทยทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ที่นี้ถ้าเติมถึงบุคคลอื่นซึ่งมิใช่เป็นคนไทย ซึ่งหมายถึงบุคคลต่าง ๆ ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะชั่วคราวหรือถาวร มารวมไปถึงคนทุกคน ไม่ว่าจะยากดีมีจน หรือร่ำรวย เศรษฐี ก็สามารถได้สิทธิเท่าเทียมกับคนไทยทุกประการ สิทธิเท่าเทียมกับคนไทยทุกประการนั้น ไม่ใช่มีแต่เรื่องสาธารณสุข เรื่องการศึกษา แต่มันรวมไปถึงสิทธิในการประกอบอาชีพ สิทธิในการถือทรัพย์สิน ซึ่งถ้าหากบัญญัติในมาตรา ๕ หรือเพิ่มเติมลักษณะคุ้มครองไปถึงบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คนไทยแล้วนั้น กฎหมายที่เกี่ยวกับคนต่างด้าวทั้งหมดนั้น จะไม่สามารถบัญญัติขึ้นได้ ไม่ว่าจะกฎหมายคนเข้าเมือง ไม่ว่าจะกฎหมายการทำงานของคนต่างด้าว ไม่ว่าจะกฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ก็ไม่สามารถบัญญัติได้ เพราะมาตรา ๕ นั้น เป็นมาตราที่อยู่ในบททั่วไปคลุมทุกมาตราของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งถ้าเขียนขึ้นมานั้น ก็จะเป็นปัญหาอย่างยิ่งสำหรับตัวคนไทยเองนั้น ที่ไม่สามารถสกัดกั้นได้ คนต่างด้าวสามารถเดินทางเข้ามาสู่ประเทศไทยได้ตลอดเวลา เข้ามาก็สามารถซื้อที่ดินได้ตลอดเวลา สามารถจะถือหุ้นในกิจการทุกสิ่งทุกอย่างได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ตลอดเวลา เพราะไปบัญญัติรับรองไว้ในมาตรา ๑ มาตรา ๕ เพราะฉะนั้นสิ่งที่กรรมการได้เสนอไว้ ก็คือ แก้ไขมาตรา ๔ เพื่อคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของบุคคลทุกคนในประเทศไทย แก้ไขในมาตรา ๘๑ ซึ่งกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีของต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสิทธิมนุษยชน นั่นก็คือ ความที่ไม่ได้ผูกมัดว่าบุคคลต่างด้าวนั้นจะต้องได้รับสิทธิเหมือนคนไทย แต่ว่าได้รับความคุ้มครอง ไม่ว่าจะตามที่หลักสิทธิมนุษยชนนั้นกำหนดไว้อย่างไร รัฐบาลไทยจะต้องให้ความคุ้มครองในลักษณะเดียวกัน จึงกราบเรียนว่า ในเรื่องความคิดนั้นคงจะตรงกัน แต่การบัญญัติ มาบัญญัติในมาตรา ๕ นั้น จะเป็นอันตรายใหญ่ยิ่งต่อประเทศครับผม

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
เชิญท่านอาจารย์ครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ (กรรมการ) : ขอบคุณครับท่านประธานครับ
ผม สุพจน์ ไข่มุกด์ กรรมการ ผมมีข้อสังเกตเพิ่มเติมจากที่ท่านกรรมการเมื่อก็ได้พูดไป

ผมมีข้อสังเกตอยู่สามสี่ประการครับ อันแรกนะครับ คือ คำที่บอกว่า ประชาชนชาวไทย และบุคคลที่อยู่ในประเทศไทย หมายถึงในประเทศไทย แต่ว่าสถานทูต สถานกงสุลในต่างประเทศ ถือว่าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเหมือนกัน มิฉะนั้นจะมีปัญหาพอสมควร ที่ว่า คนไทยที่อยู่ต่างประเทศ แล้วก็อยู่ในสถานทูต สถานกงสุล บางแห่งนี้มีคนไทยอาศัยอยู่ มีเจ้าหน้าที่ แล้วก็ครอบครัว อันนี้ประการหนึ่งนะครับ ประการที่ ๒ ผมประจำอยู่ต่างประเทศหลายประเทศ ไม่มีชาติใดที่จะให้สิทธิต่าง ๆ เหล่านี้แก่คนต่างประเทศ เราคนไทยไปอยู่ต่างประเทศ มีปัญหาร้อยแปด เป็นชาติที่ คล้าย ๆ ว่าเป็นบุคคลที่อยู่ เป็น คล้าย ๆ เซกคันด์ ซิติเซน (Second citizen) สิทธิต่าง ๆ ไม่มีอะไรเลย ประการแรก กะจะไปทำวีซ่า (Visa) จากต่างประเทศ ไปเข้าต่างประเทศนี้ยากเย็นแสนเข็ญ พอไปถึง อิมมิเกรชัน (Immigration) หรือว่ากองตรวจคนเข้าเมืองนี้ กว่าจะเข้าด่านเข้าไปได้ก็ ยากเย็นแสนเข็ญ เข้าไปอยู่ของกับเขานี้ก็ถูกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ บังคับนานาประการ อยู่ไม่ได้มีความสุขเลย อันนี้อีกประการหนึ่ง แล้วก็นอกจากนั้น บุคคลที่เข้าเมืองโดยผิด กฎหมายต่าง ๆ อาชญากรข้ามชาติต่าง ๆ จะหลังไหลเข้ามา อาชญากรข้ามชาติเดี๋ยวนี้ มันมีวิธีการต่าง ๆ ที่เข้ามา ผมเห็นด้วยกับเรื่องสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ แต่ว่าเราต้องคำนึงถึง ความมั่นคงด้วยครับ อาชญากรข้ามชาติด้านการค้าอาวุธ มาเฟีย (Mafia) การฟอกเงิน การก่อการร้าย ท่านทั้งหลายคงจะทราบนะครับ การก่อการร้ายเดี๋ยวนี้มันมีรูปแบบต่าง ๆ มีข่าวว่ามีจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีศาสนาอื่นเข้ามาเพื่อก่อการร้ายในภาคใต้ของไทย นั่นก็ประการหนึ่ง ปัญหาด้านความมั่นคง ปัญหาด้านสังคมต่าง ๆ ที่จะตามมาร้อยแปด พันเก้าเลย การรักษาพยาบาลต่าง ๆ ขนาดคนไทยยังไม่ได้รับบริการทั่วถึงเลย แล้วเราจะไปให้ชาวต่างชาติเข้ามาอาศัยบริการ เงินทองประเทศชาติ งบประมาณต่าง ๆ เราก็ไม่พอ

งบประมาณทางด้านการศึกษา ที่บอกละเอียดกัน ๙ ปี ๑๒ ปี จนถึงปริญญาตรี เราก็ยังไม่แน่ใจว่า เราจะให้ครบทุกงวดหรือเปล่าแน่ครับ แล้วก็ไม่ได้เก็บค่าใช้จ่ายด้วย ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มันหมักหมมมานาน แล้วเราจะปล่อยให้ปัญหาอื่น ๆ มาทับถมอีกหรือครับ นอกจากนั้นครับ ถ้าเราบัญญัติข้อความเหล่านี้ในรัฐธรรมนูญปีนี้ จะเป็นการเชิญชวนชาวต่างชาติเข้ามา หลังไหลเข้ามาโดยไม่มีที่สิ้นสุด เพราะเราประเทศไทยเป็นประเทศที่ม้าอารีอยู่แล้วนะครับ เรามีโดยสัญชาตญาณ โดยประเพณี เราเป็นคนทีคล้าย ๆ ว่าเป็นคนที่เมตตาอารีอยู่แล้ว โดยทางหลักทางด้านประเพณีปฏิบัติอยู่แล้ว เรามีอยู่แล้วครับ เพราะฉะนั้นผมให้ข้อสังเกตนะครับว่า เราต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ด้วยนะครับ ปัญหาทางด้านความมั่นคง ปัญหาทางด้านสังคม ปัญหาทางด้านการเมืองต่าง ๆ จะตามเข้ามา เพราะฉะนั้นผมก็คิดว่า อยากให้พวกเราในที่ประชุมแห่งนี้พิจารณาให้รอบคอบนะครับ ในการที่จะบัญญัติสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ผมเข้าใจท่านว่า ท่านมีจิตเมตตาทางด้านสิทธิมนุษยชน แต่เราต้องคำนึงถึงนะครับว่า คนไทยปัจจุบันนี้ได้สิทธิต่าง ๆ เหล่านี้ครบถ้วนแล้วหรือยังนะครับ ขอบพระคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ครับ ท่านสมาชิกที่สงวนไว้ ตามลำดับนะครับ ท่านอรรถรัตน์ กับท่านการุณครับ
ท่านอรรถรัตน์ เชิญครับ

นายอรรถรัตน์ รัตนจันทร์ : กราบเรียนท่านประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ผมมีนิดเดียวครับ คือ ผมอยากจะพูดถึงเจตนารมณ์ของผมครับ คำว่า คุ่มครอง ของผม
แตกต่างกับการให้ได้มาซึ่งสิทธิเสรีภาพ หรือว่าหน้าที่พลเมืองที่ประชาชนคนไทยควรจะได้รับ
นะครับ คำว่า คุ่มครอง ผมก็คือ แปลในตัว คือ ให้ความคุ้มครองให้เขาได้รับความ
เป็นธรรม ความเท่าเทียมกันในการปฏิบัติ ซึ่งผมเน้นไปในเรื่องของการปฏิบัติในด้านของ
กระบวนการยุติธรรม รวมถึงในส่วนของในด้านของการพาณิชย์ ในเรื่องของการติดต่อ
นะครับ แต่ไม่ได้ก้าวล่วงเข้าไปถึงหน้าที่ หรือว่าสิ่งใดที่พึงมีสำหรับประชาชนชาวไทยครับ
ก็อยากจะขอกราบเรียนเจตนารมณ์ไว้ตรงนี้ครับ ขอขอบพระคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ท่านการุณ และอาจารย์จรูญครับ

นายการุณ ไสงาม : ผมก็มีประเด็นเพิ่มเติมสั้น ๆ นะครับ จากฟัง คณะกรรมาธิการชี้แจง ท่านประธานครับ ผม การุณ นะครับ ผมเห็นว่า ประเด็นนี้เป็น เรื่องที่กำหนำ ท่านประธานที่เคารพครับ เราให้ส่วนนี้เขานี้ะครับ เราให้ความคุ้มครอง ความคุ้มครองต้องภายใต้รัฐธรรมนูญไทย ที่สำคัญครับ ยังมีกฎหมายอีกเยอะแยะ อีกเยอะแยะ เช่น กฎหมายการขอวีซ่า กฎหมายการอยู่ในประเทศไทยของคนต่างชาติ กฎหมายการประกอบอาชีพ กฎหมายการถือครองที่ดิน กฎหมายสิทธิเสรีภาพในการเป็น นายกรัฐมนตรีประเทศไทยได้หรือไม่ สมัครผู้แทนราษฎรได้หรือไม่ สมัคร สว. ได้หรือไม่ เป็นอะไรต่าง ๆ ได้หรือไม่ มันมีอีกเยอะแยะครับ ที่จำกัดคนต่างด้าวเหล่านั้นนะครับ ไม่ได้ มีส่วนเกี่ยวข้องของอะไรกันเลย เพียงแต่การคุ้มครองนี้เป็นการคุ้มครองลักษณะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเขาเท่านั้นเอง และเขาอยู่ภายใต้ กฎหมายอื่น ๆ อีกร้อยแปดพันฉบับ ของไทยทั้งสิ้นทั้งปวง ไม่ใช่เขาไปมีสิทธิเท่าคนไทย ในการยื่นใบสมัคร ก็เขียนไว้แล้วนี่ครับ มีตั้งหลายอย่าง เพราะฉะนั้นผมนำเรียนว่า ไม่กระทบกระเทือนส่วนใดหรอกครับ อันนั้นนะครับ ต่อปัญหาเรื่องความมั่นคง และต่อ ปัญหา ใคร ๆ ก็จะมีหลังไหลมาประเทศไทย ต้องขอบคุณครับ ถ้าเขาหลังไหลมาประเทศไทย ด้วยการเขียนบทบัญญัติอย่างนี้ ขอขอบคุณ เชิญมาเลย มาเป็นนักท่องเที่ยวนะครับ เพราะเราให้ความคุ้มครองกับท่านอย่างเสมอกัน ไม่ละเมิดท่าน อบอุ่นที่นี่ แต่ท่านต้องอยู่ ภายใต้กฎหมายทุกอย่าง แล้วเมื่อเข้ามาทั้งหลายทั้งปวงที่ว่านั้น ณ วันนี้ละ ที่เขาเข้ามา ทั่วไป ต่อความมั่นคงเป็นอย่างไรละ เราก็ต้องมีกฎหมายกำกับ กฎหมายตรวจสอบ กฎหมายดูแล กฎหมายควบคุม ไม่ให้เขาสามารถเป็นคนก่อการร้ายได้ เราก็มีอยู่ไม่ใช่ หรือครับ เพราะฉะนั้นผมคิดว่า การบัญญัติเพิ่มเติมให้ครบถ้วนอย่างนี้นี้ะครับ จะเป็นประโยชน์มากกว่าเป็นผลเสีย และแม้จะไม่บัญญัติ ท่านก็ต้องมีกฎหมาย อีกเยอะแยะในการกำกับควบคุมต่างด้าวทั้งหลายครับ

นายเสวี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : ท่านอาจารย์จรัสครับ เดี่ยวท่านสมาชิกก่อนแล้วกันครับ กรรมาธิการไว้ตอบทีเดียว เชิญครับ

ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา : ท่านประธานครับ ผม จรัส สุวรรณมาลา
ครับ คือ กระผมฟังคำชี้แจงของท่านคณะกรรมการ กับคำอภิปรายนี้ ทำให้เข้าใจว่า
คำว่า ย่อมได้รับความคุ้มครอง ในมาตรา ๔ กับในมาตรา ๕ นี้ ดีความไม่เหมือนกัน
คำเดียวกันนะครับ -----

มาตรา ๔ ท่านบอกว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง คำว่า บุคคล ในมาตรา ๔ ก็คงหมายถึง บุคคล ทั้งที่เป็นคนไทยแล้วก็ไม่ใช่เป็นคนไทย แต่ว่าอยู่ในประเทศไทยนะครับ มาตรา ๕ ท่านบอกว่า ประชาชนชาวไทย ไม่ว่าจะเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมได้รับความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกันนะครับ คือผมเข้าใจว่า เราดูมาตรา ๔ กันไปหมดแล้วนะครับ แล้วกำลังอยู่ในมาตรา ๕ นะครับ การได้รับความคุ้มครองในมาตรา ๔ นี้ ผมเข้าใจว่า ท่านตีความไม่เหมือนกับคำว่า ได้รับความคุ้มครอง ตามมาตรา ๕ เท่าที่ฟังนะครับ คราวนี้ในหมวดถัด ๆ ไป ซึ่งเป็นเรื่องสิทธินะครับ จะเป็นเรื่องสิทธิในทรัพย์สิน ในกระบวนการยุติธรรม ในการประกอบอาชีพ ในการศึกษา ในด้านสาธารณสุข แล้วก็สิทธิอื่น ๆ ในเรื่องการร้องเรียนนิปาถะนะครับ สิทธิทั้งหมดนี้ ท่านเขียนคำว่า บุคคล บุคคลย่อมได้รับสิทธิต่าง ๆ เหล่านี้ะครับ ไม่ได้บอกว่า เป็นประชาชนชาวไทยนะครับ เพราะฉะนั้น ผมเข้าใจว่า มาตรา ๔ ที่ท่านพูดถึง มาตรา ๔ กับมาตรา ๕ นี้ ท่านเขียนคำว่า ได้รับความคุ้มครองเหมือนกัน แต่ที่มีความหมาย ผมคิดว่า ค่อนข้างจะคลุมเครือ อยากจะขอความกรุณาให้ชี้แจงให้ชัดเจนครับว่า สิทธิของบุคคลที่ท่านเขียนในมาตรา ๔ และมาตรา ๕ นี้ต่างกันอย่างไร แล้วก็หมายความว่าอย่างไรกับการคุ้มครองสิทธิในหมวดว่าด้วยเรื่องสิทธิเสรีภาพที่กว้างขวางเหลือเกินนะครับ ขอบพระคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : คือมาตรา ๕ นี้ะครับ เขียนแบบนี้ ตีความคนละอย่างนะครับ ท่านอรรถวิรัตน์ กับท่านการุณเห็นว่า การคุ้มครองนี้ะครับ เฉพาะจำกัดในบางเรื่องนะครับ ที่จำเป็นที่มีปัญหา แต่กรรมการบอกว่า เขียนอย่างนี้ไปให้สิทธิคนต่างชาติที่ไม่ใช่คนไทยนี้ะครับ เท่าเทียมกับคนไทยทั้งหมดนะครับ ขอความกรุณาชัดเจน ท่านอัครครับ

นายอัคร จารุจินดา (กรรมการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม อัคร จารุจินดา ครับ ขออนุญาตเรียนชี้แจงอย่างนี้ครับ คือ ความคุ้มครองนั้น คือ ความคุ้มครองที่เหมือนกันนะครับ แต่หัวใจสำคัญไปอยู่ตรงนี้ครับท่าน ในมาตรา ๔ นั้น บุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือไม่ก็ตามนั้น เรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานนั้นได้รับความคุ้มครอง คุ้มครองตามระดับของความคุ้มครองนะครับ

แต่ส่วนมาตรา ๕ ถ้อยคำที่เป็นการกำกับ ก็คือ ถ้อยคำที่สุดท้ายว่า ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน คำว่า เสมอกัน นั้น คือเป็นคำหัวใจของสิ่งเหล่านี้ว่า คนไทย สำหรับประชาชนชาวไทยไม่ว่าจะเป็นเพศ ศาสนา หรือเหล่ากำเนิดใดนั้น ต้องได้รับความเสมอกันในการประกอบอาชีพ จะไปจำกัดการประกอบอาชีพว่า คนไทยคนนี้จะถือหุ้นได้เท่าไร คนนั้นถือหุ้นได้เท่าไรนั้น ไม่ได้ แต่เมื่อไรก็ตามที่เติม บุคคลอื่นที่อยู่ในประเทศไทย ซึ่งไม่ใช่คนไทยแล้ว อ่านแล้วมันก็จะไปข้อความว่า ประชาชนชาวไทยและคนอื่น ๆ นั้น ย่อมได้รับสิทธิต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้เท่ากัน เพราะฉะนั้นนั่นก็คือ คนต่างด้าวสามารถหยิบยกมาตรา ๕ ถ้าเขียนในลักษณะนี้ ขึ้นฟ้องต่อศาล เพื่อเพิกถอนสิทธิต่าง ๆ เพิกถอนข้อห้ามต่าง ๆ ที่มีไว้สำหรับคนต่างด้าวเฉพาะ เพราะทำให้ข้อห้ามตามกฎหมายเหล่านั้น ทำให้สิทธิของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คนไทยนั้น ไม่เสมอกันกับคนไทย คือ ในทางกฎหมายนั้น การเขียนข้อความนี้ ผลมันจะไปลักษณะนั้นนะครับ เพราะฉะนั้นอย่างที่กราบเรียนว่า คณะกรรมาธิการไม่ได้ขัดข้องเรื่องการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่อยู่ในประเทศไทยทั้งหลาย แต่วิธีการเขียนนั้น คณะกรรมาธิการเห็นว่า ควรจะเขียนในมาตรา ๔ รวมกับมาตรา ๔๑ ที่ได้กราบเรียนแล้วนั้น ก็จะได้รับ ความคุ้มครองในลักษณะเดียวกันกับที่ท่านสมาชิกสภาทุกท่านนั้นได้อภิปรายมา แต่จะไม่เกิดผลบังคับในทางกฎหมายที่จะทำให้คนต่างชาตินั้น หยิบยกขึ้นมากล่าวอ้างกับประเทศไทยว่า ไทยจำต้องยินยอมให้คนต่างชาตินั้นได้รับสิทธิเท่าเทียมกับไทย อันนั้นคือเงื่อนไขในทางกฎหมายที่อยากจะกราบเรียนนะครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ท่านกรรมาธิการไพโรจน์ เพิ่มเติมนะครับ

นายไพโรจน์ พรหมสาส์น (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ กระผมไพโรจน์ พรหมสาส์น ขอเรียนเสริมจากที่ท่านกรรมาธิการอีกท่านหนึ่งได้ชี้แจงแล้วนะครับ ความจริงอันนี้ไม่มีการแก้ไขจากปี ๒๕๕๐ นะครับ แล้วผมก็อยากจะเรียนเพื่อประกอบการพิจารณาของเพื่อนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญนะครับว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญมากเลยครับ -----

ก็อย่างที่ท่านอัครพรได้กล่าวถึงไปแล้วนะครับว่า มันแยกจากกัน มาตรา ๔ มาตรา ๕ ท่านลองหลับตานึกถึงความเป็นจริงสิครับว่า ถ้าหากว่า เราไปเขียนปนกันเอาไว้เช่นนั้น แล้วให้สิทธิเท่าเทียมกันนี้ อะไรจะเกิดขึ้นในบ้านในเมือง หลังสงครามอินโดจีน มีผู้อพยพจากอินโดจีนเข้ามาอยู่เมืองไทยเป็นจำนวนหลายหมื่น หลายแสนคน แล้วเราก็ถือว่าเป็นการเข้าเมืองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เพราะฉะนั้นก็ไม่มีสิทธิในเรื่องสัญชาติ ไม่มีสิทธิอะไรอย่างอื่น ซึ่งก็เป็นการแก้ปัญหาไปยกหนึ่ง ในปัจจุบัน ขณะนี้ผู้อพยพต่างชาติเข้ามาอยู่ในเมืองไทย เอาเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงเรา ลาว เขมร พม่า นี่ประมาณล้านกว่าคน หนึ่งล้านกว่าคน มีปัญหามากมายเลย ถ้าเราเขียนในรัฐธรรมนูญ เช่น อย่างที่มีการเสนอ ขอให้มีการแปรญัตติ มีการแก้ไข เราจะไปแก้กฎหมายสัญชาติ กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว อะไรต่าง ๆ อีกสารพัดอย่างเลย เพราะฉะนั้นในขณะนี้ สำหรับคนที่อพยพเข้ามา และโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย การทำงานของเขานี้ เราถึงได้มีมติคณะรัฐมนตรี เราถึงได้มีคณะกรรมการพิจารณาเรื่องนี้ ว่า เขาจะทำอะไรได้บ้าง แล้วเราจะจำกัดอย่างไร เราจะต้องให้เขาไปขึ้นทะเบียน แล้วจะต้องดูแล ถ้ามันเท่ากันหมด ใ้อ้อห มันไม่มีประเทศไหนในโลกนี้ทำนะครับ ท่านสุพจน์ก็ได้ชี้แจงเมื่อสักครู่แล้ว เราไปอยู่ต่างประเทศ ก็เห็นได้ชัด ไม่มีที่จะไปเท่าเทียมกันได้ในเรื่องของความคุ้มครองอย่างที่ว่านี้ แต่ว่ามาตรา ๔ นะให้แล้วในเรื่องความเสมอภาค เรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ก็ขอเรียนชี้แจงเพิ่มเติมครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ยังยืนยันอยู่ไหมครับ ท่านการุณยังยืนยันอยู่หรือเปล่าครับ

นายการุณ ไสงาม : ท่านประธานครับ ฟังคำชี้แจงของท่านกรรมาธิการแล้วยังสับสน ท่านดูมาตรา ๔ ถ้าอย่างนั้น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ต่างชาติ อเมริกา ชาวต่างแดนเป็นมนุษย์ไหม เป็น ท่านเห็นหรือยังครับ ถ้าอย่างนั้นเขาก็อ้างความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา ๔ เอาศักดิ์ศรี เอาสิทธิเท่ากันหมดกับคนไทย ไม่ใช่ นั่นว่าด้วยเรื่องอื่น เขามีกฎหมายบัญญัติห้ามตั้งเยอะแยะ ท่านดูครับ หลักการมาตรา ๔ กับมาตรา ๕ ๒ อย่างนี้ต่างกันนะครับ มาตรา ๔ เป็นการรับรอง ชีตเส้นใต้ครับ มาตรา ๔ เป็นหลักการ ทฤษฎี ว่าด้วยเรื่องการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รับรองสิทธิ รับรองเสรีภาพ และมา

เพิ่มเติมปีนี้นะครับ ปี ๒๕๔๐ นะครับ ไม่ได้มีคำนี้นะครับ คือความเสมอภาค นี่คือการ
 รับรอง ๔ อย่าง แต่ทฤษฎีตามมาตรา ๕ เป็นการไม่เลือกปฏิบัติ ท่านดูทฤษฎีมาตรา ๕ นี้
 ครับ คือ ไม่เลือกปฏิบัติต่ออะไรครับ ที่เราจะ ๑. ของเดิม นะครับ คือ ประชาชนชาวไทย
 อย่างที่ ๒ ที่จะขอเพิ่ม คือ บุคคลที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย นี่ที่ขอเพิ่ม ไม่เลือกปฏิบัติว่า
 ด้วยเรื่องอะไรครับ กำเนิด คุณต้องไม่เลือกปฏิบัติกับกำเนิด คุณต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อ
 เพศ คุณต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อศาสนา คุณจะต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อ นี่ที่ขอรวมกันนี้คือ
 เชื้อชาติ นี่คือทฤษฎีว่าด้วยเรื่องการไม่เลือกปฏิบัติ เพราะฉะนั้นมาตรา ๔ กับมาตรา ๕ นี้
 คนละทฤษฎีครับ การให้ความคุ้มครอง ให้การรับรอง เพราะฉะนั้นเขาจึงใช้อะไร คำ
 ท่านดู มาตรา ๔ เขาใช้คำว่า ย่อมได้รับ เห็นไหมครับ ได้รับ ทฤษฎีมาตรา ๔ คือ ว่าด้วย
 เรื่องการรับรอง คือ ย่อมได้รับ ทฤษฎีมาตรา ๕ ใช้คำอีกคำหนึ่งครับ คือ ย่อมอยู่ใน เห็น
 ไหมครับ คนละทฤษฎีกันครับ เมื่อรวม ๒ ทฤษฎี คือ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ แล้ว จึงทำ
 ให้ความสมบูรณ์ของมันเกิดขึ้น คือ ให้ทั้งการรับรอง ให้ทั้งการไม่เลือกปฏิบัติ ๒ ทฤษฎี
 มาผสมกัน มาตรา ๔ และมาตรา ๕ เป็นหลักการใหญ่ของรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญมี
 หลักการใหญ่อยู่หกเจ็ดมาตราเท่านั้นละครับ นอกนั้นต่อจากนั้นไปเป็นหลักการที่ขยาย
 ความว่าด้วยเรื่องหลักการใหญ่ ๗ มาตราข้างบน บททั่วไป ผมคิดว่า ถ้ากรรมาธิการชี้แจง
 อย่างนี้ ผมว่าไม่สามารถอธิบายข้อโต้แย้งเหล่านี้ได้ ขอบคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 ท่านกรรมาธิการท่านไหน ยกมือหลายท่าน อาจารย์จรูญครับ เชิญครับ

นายจรัญ ภักดีธนากุล (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ
 ครับ กระผม จรัญ ภักดีธนากุล ครับ ผมต้องขออนุญาตเรียนต่อท่านประธานว่า เราตั้งใจ
 ว่า กำลังจะร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนะครับ ไม่ใช่ยูเอ็นชาร์เตอร์ (UN
 Charter) ประการที่ ๒ ครับ ในเรื่องสิทธิเสรีภาพของมนุษย์นี่ เราเดินตามมาตรฐานของ
 สากลทุกประเทศครับ เขาจะแบ่งการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพไว้ไม่เท่าเทียมกัน
 ระหว่างคนชาติกับคนต่างชาติ เสมอครับ โลกเรายังไม่ไปถึงยุคพระศรีอารีย์ที่ไม่มี
 พรหมแดนนั้น นี่คือความจริง แล้วในความจริงข้อนี้ก็เป็นที่ยอมรับเป็นหลักสากลครับว่า
 สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานนี้ เราต้องให้ต่อมนุษย์ทั้งหมดทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนของเราหรือ
 คนของใคร เพราะฉะนั้นในมาตรา ๔ นี้ คือหลักนี้ครับ ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ นี่คือ
 ขั้นต่ำของมนุษย์ ถ้าให้เขาน้อยกว่านี้ เขาไม่ใช่มนุษย์แล้ว อย่างนี้เราต้องให้เขาครับ แล้ว
 คำที่ตามมาี่ สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ในมาตรา ๔ ก็ตามมาในกรอบความคิดอย่าง
 นี้ เพราะฉะนั้นในมาตรา ๔ เราไม่เลือกหรือครับว่า จะเป็นคนไทย หรือว่าคนแบบไหน
 แต่พอมาถึงมาตรา ๕ นี้ครับ เรากำลังวางหลักการใหญ่สำหรับคนไทย ประชาชนชาวไทย
 ที่จะต้องได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใด ชนชั้นใด
 เพศใด ศาสนาใด เหล่ากำเนิดใด แต่ว่าท่านครับ ถ้าเราเพิ่มไปอย่างที่เป็นอนสมาชิกได้
 แปรญาติได้ไว้ มันจะทำลายการแบ่งระบบการคุ้มครองแบบนี้หมดเลยครับ เราก็จะเข้าสู่
 ยุคที่อุดมคติ แล้วก็ทำให้ เราอาจจะประเทศเดียวในโลกที่เขียนรัฐธรรมนูญอย่างนั้น
 เรื่องนี้เรื่องใหญ่ เรื่องสำคัญ ส่วนเรื่องการไม่เลือกปฏิบัตินั้น หลักการนี้สากล เราเอาไป
 เขียนไว้ในมาตรา ๓๐ วรรคสามครับ ในมาตรา ๓๐ วรรคสามนี้ เราระบุชัดเจนเลยครับว่า
 หลักการไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม ต้องเนื่องมาจากเหตุ ๑๒ เหตุด้วยกัน
 ไม่ใช่เพียงแค่ ๓ เหตุ ๔ เหตุ อย่างในมาตรา ๔ นี้ครับ นั่นเป็นรายละเอียด เพราะฉะนั้นผม
 คิดว่า เรื่องนี้จำเป็นที่ทางคณะกรรมการจะต้องยืนยันตามร่างที่ได้นำเสนอไว้ใหม่นี้ครับ
 ถ้าการเปลี่ยนแปลงตรงนี้ แม้แต่ว่า ชัยยะอะไรนิดหน่อยนี้ กระผมก็คิดว่า อยากจะขอความ
 กรุณาใคร่ครวญจากเพื่อนสมาชิกอย่างเป็นพิถีพิถันเป็นพิเศษครับ ขอบพระคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 ครับ ท่านสมาชิกที่ขอสงวนคำแปรญัตติไว้ ยืนยันอยู่นะครับ ถ้าอย่างนั้นผมให้ลงมติ
 นะครับ

(นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง)
 มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 ท่านสมาชิกท่านใดที่เห็นด้วยกับกรรมาธิการให้คงร่างกรรมาธิการเดิม ให้กด เห็นด้วย
 ครับ ท่านสมาชิกที่เห็นด้วยกับผู้ขอสงวนคำแปรญัตติ ให้กด ไม่เห็นด้วย เชิญลงคะแนน
 ได้ครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 ลงครบถ้วนหรือยังครับ มีท่านใดยังไม่ลงบ้าง มีไหมครับ เจ้าหน้าที่ดูท่านอาจารย์มานิจ
 ครับ -----

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
ลงครบถ้วนแล้วนะครับ เจ้าหน้าที่รวมคะแนนครับ เดี่ยวนะครับ ท่านเสวตมีอะไรครับ

นายเสวต ทินกุล : ผมกดผิดครับ ลบได้ไหมครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
ท่านกดเปลี่ยนได้เลยครับ ปิดการลงคะแนนแล้วนะครับ รวมคะแนนครับ เห็นด้วยกับ
กรรมาธิการ ๖๓ ไม่เห็นด้วย ๑๒ งดออกเสียง ๔ เป็นไปตามกรรมาธิการนะครับ

มีอะไรครับ อาจารย์ครับ

นายอัศววิทย์ สุมาวงศ์ (กรรมธิการ) : ท่านประธานครับ ผม อัศววิทย์ สุมาวงศ์ กรรมธิการ คือความจริงเรื่องผลไม่มีปัญหา แต่คราวนี้คิดว่าอย่างที่เรตกลงกัน เรื่องการลงมติวันนี้ครับ คงจะต้องเคลียร์ (Clear) กันสักนิดหนึ่งนะครับ เพราะว่าในกรณี อนาคตมันอาจจะมีหลาย ๆ คำแปรญัตติ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : เดี่ยว อนาคตค่อยว่าอีกทีได้ไหมครับ

นายอัศววิทย์ สุมาวงศ์ (กรรมธิการ) : ความจริงเมื่อก็มันผ่านแล้ว มันก็ อนาคต มันก็เป็นเรื่องที่ผ่านมาไปแล้วครับ มันเป็นเรื่องเดียวกันครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : ลงมติไปแล้วอาจารย์ครับ

นายอัศววิทย์ สุมาวงศ์ (กรรมธิการ) : ไม่ใช่ครับ เมื่อก็มันเป็น ไม่เถียง เลยที่ทำไปแล้วนะครับ แต่หมายความว่า ความจริงมันเป็นบรรทัดฐาน มันจะเป็น บรรทัดฐาน ซึ่งเมื่อก็เราคงผ่านไปเถอะนะครับ แต่ความจริงแล้วมันน่าจะต้องลง ๒ ครั้ง

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : คือผมเห็นว่าหลักการเดียวกันนะครับ มันต่างกันที่ถ้อยคำ

นายอัศววิทย์ สุมาวงศ์ (กรรมธิการ) : ครับ โอ.เค. ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : แต่ว่า เดี่ยวถ้าถึงเวลาถ้ามันต่างกันจริง ๆ เดี่ยวมาว่ากันอีกทีหนึ่งนะครับ เชิญท่านเลขา ต่อครับ

นายวิจักขณ์ นาควัชระ (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการ แทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : มาตรา ๖ และมาตรา ๗ ไม่มีการแก้ไข หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๑๔ ไม่มีการแก้ไข มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
เชิญท่านสุรชัยครับ ผู้สงวนคำแปรครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ขอบคุณครับ ท่านประธานครับ ผม สุรชัย
เลี้ยงบุญเลิศชัย สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ ในฐานะผู้แปรญัตติ ในมาตรา ๑๔
ผมขออธิบายให้ท่านกฤษฎา ให้วัฒนานุกูล ในฐานะผู้รับรอง เป็นผู้แถลงเหตุผล
ที่แจ่มแจ้งครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
เชิญท่านกฤษฎาครับ

นายกฤษฎา ให้วัฒนานุกูล : ขอบพระคุณครับท่านประธานครับ
ท่านประธานที่เคารพครับ ผม กฤษฎา ให้วัฒนานุกูล สสร. ครับ ท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติ
ครับ ทั้งกรรมการยกกร่างและเพื่อนสมาชิก สสร. ที่รักทุกท่านครับ การเสนอคำแปรญัตติ
ในมาตรา ๑๔ นี้ครับ เป็นที่เข้าใจ และทราบกันดีครับว่า ทางที่ท่านกรรมการยกกร่าง
นะครับ ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว ๒๕ ท่าน ก็พวกเราเป็นผู้เลือกและคัดสรรไปเองนะครับ เราอยาก
ให้ความไว้วางใจพวกท่านเป็นอย่างดีนะครับ แต่เหตุที่ในหมวดมาตรานี้ครับ
ความจำเป็นที่ผมจะต้องทำการแปรญัตตินั้น ก็เพื่อต้องการเติมความสมบูรณ์ให้
รัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยเฉพาะในหมวดมาตรา ๑๔ นั้นสมบูรณ์เพิ่มขึ้นนะครับ โดยผม
ได้แปรญัตติเพิ่มเติมดังต่อไปนี้ครับ มาตรา ๑๔ องคมนตรีต้องไม่เป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของ
รัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาล
ปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงิน
แผ่นดิน เพิ่มเติมครับ กรรมการและนายกสภามหาวิทยาลัยข้าราชการซึ่งมีตำแหน่ง
หรือเงินเดือนประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หรือสมาชิก หรือเจ้าหน้าที่
ของพรรคการเมือง และต้องไม่แสดงการฝักใฝ่ในพรรคการเมืองใด ๆ นะครับ สาเหตุที่
ต้องเติม กรรมการและนายกสภามหาวิทยาลัย นะครับ ซึ่งกระผมก็ทราบดีนะครับว่า ทาง
กฤษฎากาได้มีการตีความแล้วนะครับว่า กรรมการและนายกสภามหาวิทยาลัยนั้นไม่ใช่
เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐนะครับ ----- - ๕๐/๑

เหตุผลในการขอแปรญัตติครั้งนี้ นะครับ ก็เพื่อ ๑. เพื่อให้เกิดความเสมอภาคกัน ทางสถาบันอุดมศึกษานะครับ ซึ่งปัจจุบันนี้เห็นได้ชัดว่า ความสมบูรณ์ในส่วนตรงนี้ ยังขาดหายไป เพราะเนื่องจากว่า เกิดสภาวะที่เรียกว่า ขอบเขตงานโทษครับที่ต้องใช้ ภาษาอังกฤษครับ คอนฟликт อินเทอร์เรสต์ (Conflict Interest) (คอนฟликт ออฟ อินเทอร์เรสต์ (Conflict of Interest)) เกิดขึ้น เพราะเนื่องจากว่า มีสถาบันอุดมศึกษา บางแห่ง โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาในภาคเอกชนของรัฐนะครับ ได้มีการนำเสนอในรูปแบบลักษณะที่บางครั้งอาจจะไม่เป็นการเหมาะสมนะครับ ในฐานะที่ พวกเราจะต้องร่าง รัฐธรรมนูญนะครับ สิ่งที่เราต้องตระหนักหรือต้องเติมเต็มความสมบูรณ์ เพื่อปกป้องใน ส่วนสถาบันของคมนตรีไว้ นะครับ ท่านคงทราบนะครับว่า กรรมการและนายกสภามหาวิทยาลัยนั้น มีผล มีคุณ มีโทษ อย่างชัดเจนนะครับ ไม่ว่าจะเรื่องเชิงวิชาการ ไม่ว่าจะ เรื่องของการแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในตัวมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เองนะครับ ซึ่งในขณะนี้ จะเห็นได้ชัดนะครับว่า สถาบันหลายสถาบันอาจจะออกหรือไม่ออกจากรัฐ สิ่งที่ต้องมา เกี่ยวเนื่องด้วยก็คือ เรื่องงบประมาณ เรื่องค่าใช้จ่าย เรื่องผลประโยชน์ที่ต้องเกี่ยวเนื่อง นะครับ ตรงนี้ด้วยความสง่างามครับ ถ้าสภาแห่งนี้เห็นสอดคล้องกับผม ก็คงจะต้องเห็นดี เห็นงามตามกันว่า ในความเหมาะสมตรงนี้ พวกเราควรจะต้องช่วยปกป้อง และก็เติมเต็ม ในส่วนตรงนี้กัน เพราะว่ามีฉะนั้นแล้วสิ่งที่จะเกิดขึ้นอาจจะทำให้ดูในความไม่เหมาะสมได้ ก็จะเป็นความพลาดพลั้งของสภาของเราเองในส่วนตรงนี้นะครับ เพราะว่าความ เกี่ยวเนื่องที่สำคัญที่สุดของสถาบันแห่งนี้ครับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องผลประโยชน์นั้น ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีมีความเกี่ยวเนื่อง เชื่อมโยงกับผลประโยชน์นะครับ ไม่ว่าทั้ง ทางตรงและทางอ้อม สำหรับผมเองก็คงจะนำเหตุผล นำเรียนต่อสภาแห่งนี้คร่าว ๆ ไว้ เท่านั้น ขอบพระคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ท่านกรรมาธิการเชิญครับ

นายธงทอง จันทรางศุ (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธาน สภาร่างรัฐธรรมนูญ กระผม ธงทอง จันทรางศุ กรรมาธิการครับ สำหรับข้ออภิปราย เพื่อแปรญัตติในมาตรา ๑๔ ในเรื่องขององคมนตรีในส่วนนี้นะครับ ขอบเขตงานกราบเรียน

ว่า มีความเชื่อมโยงกันโดยตรงกับมาตรา ๑๓ ซึ่งมาก่อนหน้านั้น มาตรา ๑๓ ในวรรคแรก กำหนดว่า การเลือกและการแต่งตั้งองคมนตรี การให้องคมนตรีพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย หลักสำคัญนั้นอยู่ในมาตรา ๑๓ ในประเด็นเรื่องกำหนดเงื่อนไขความเหมาะสม ความควรต่าง ๆ ในเรื่องการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ขององคมนตรี ที่ปรากฏอยู่ในมาตรา ๑๔ นั้น ก็เป็นแนวทางซึ่งไม่ได้มีสภาพบังคับนะครับ ท่านจะพบดูว่า ถ้าเปรียบเทียบกันกับเรื่องของการดำรงตำแหน่งของ สส. การดำรงตำแหน่งของ สว. เราจะบอกที่เดียวว่า เป็นอันนี้ไม่ได้ แล้วกำหนดไว้ด้วยว่า ถ้าเป็นไม่ได้แล้วนี่ เกิดไปเป็นเข้าละก็พ้นจากตำแหน่งนะ แต่ในเรื่ององคมนตรีนี้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ และเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงถึงพระราชอำนาจใน ส่วนนี้ด้วย บทบัญญัติในมาตรา ๑๔ นั้นจึงเขียนในเชิงที่เป็นแนวทางเสียมากกว่า แต่ว่าไม่ได้ตีกรอบว่า ถ้าหากว่ามีกรณีเกิดขึ้นในกรณีที่เป็นกรณีขัดหรือแย้งกับมาตรา ๑๔ แล้ว ผลจะเป็นอย่างไร กรณีอย่างนี้ก็ปล่อยให้เป็นเรื่องของจารีตประเพณีจะต้องว่ากันไป แล้วก็มีความรับผิดชอบ ความเหมาะสม ความควรในส่วนของท่านองคมนตรีแต่ละท่านที่จะเป็นผู้พิจารณาเห็นความเหมาะสม ความควรในส่วนนี้ด้วย ที่ผ่านมาในรัฐธรรมนูญ ปีเก่า ๆ รวมทั้งรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ นั้น ก็เขียนอยู่เพียงแค่นี้ บทบัญญัติที่เป็นเรื่องของการตีกรอบความเหมาะสม ความควรตรงนี้นั้น ก็พยายามที่จะเดินแนวทางเดิม ไม่เพิ่ม ไม่ลดอะไรไปกว่าที่เคยปฏิบัติมา ก็คิดว่า อาจจะผูกพันหรือเชื่อมโยงไปถึงความเป็นไปได้ในเรื่องของการใช้พระราชอำนาจตามมาตรา ๑๓ ด้วย ขอประทานกราบเรียนเพียงแค่นี้ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :

ท่านกฤษฎายังคงยืนยันไหมครับ เชิญครับ

นายกฤษฎา ให้วัฒนานุกูล : ด้วยความเคารพท่านกรรมาธิการยกร่างครับ เป็นที่ทราบดีครับ เหมือนที่ผมอภิปรายเมื่อสักครู่ครับ ผมทราบเป็นอย่างดีว่า เป็นการยึดแนวเดิมไว้ครับ ซึ่ง ณ วันนี้เหตุการณ์ประเทศชาติบ้านเมืองนั้นเปลี่ยนแปลงมา ๑๐ ปีแล้ว ผมคิดว่า กระบวนการอะไรบางอย่างนี่ครับ ผมใช้คำว่า เรามาเติมเต็มเพื่อความสมบูรณ์ นะครับ ถ้าเราช่วยกันเติมเต็มเพื่อความสมบูรณ์ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของสภาแห่งนี้ตามความเห็นของผมครับ ----- - ๕๑/๑

ซึ่งสุดท้ายแน่นอนที่สุดครับ ผมก็ต้องยอมรับมติที่ประชุมแห่งนี้ครับ ด้วยความเคารพ
 นะครับ เพราะฉะนั้นในประเด็นตรงนี้จึงต้องนำมาเป็นที่อภิปราย เพื่อความชัดเจนนะครับ
 ซึ่งเป็นสถาบันองค์กรหนึ่งที่ผมเคารพเทิดทูนเป็นอย่างยิ่งนะครับ เพราะฉะนั้นในส่วน
 ตรงนี้นะครับ ผมจึงได้นำประเด็นตรงนี้เข้ามาครับ เพราะคิดว่า น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะ
 ทำให้องค์กรสถาบันแห่งนี้มีความสง่างาม และภาคภูมิใจเพิ่มเติมยิ่งขึ้นนะครับ ขอกราบ
 ขอบพระคุณท่านประธานครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 ผมจะถามท่านสมาชิกนะครับ

(นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง)
 มีสัตยาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 มาตรการนี้ มาตรา ๑๔ ไม่มีการแก้ไข หากท่านสมาชิกเห็นด้วยกับกรรมาธิการ ให้กด
 เห็นด้วย ถ้าเห็นด้วยกับผู้ที่ขอสงวนคำแปรญัตติ ให้กด ไม่เห็นด้วย เชิญครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 ลงครบถ้วนหรือยังครับ อาจารย์เกริกเกียรติได้ไหมครับ เจ้าหน้าที่ดูของอาจารย์
 เกริกเกียรติด้วยครับ ท่านธนพิชญ์ก็มีขอหาบัตรหรือครับ เจ้าหน้าที่ดูของท่านธนพิชญ์
 ด้วยครับ ดึงออกมาก่อนครับ ดึงแล้วค่อย ๆ ใส่ นะครับ ได้แล้วนะครับ เรียบร้อยแล้ว
 นะครับ ลงคะแนนเรียบร้อย ท่านอาจารย์สวัสดิ์ครับ เรียบร้อยนะครับ เจ้าหน้าที่ปิด
 การลงคะแนนนะครับ เจ้าหน้าที่รวมคะแนนครับ เห็นด้วยกับกรรมาธิการ ๕๔ ไม่เห็นด้วย
 ๒๓ กดออกเสียง ๔ เป็นไปตามกรรมาธิการนะครับ

เชิญท่านเลขาต่อครับ

นายวิจักขณ์ นาควัชระ (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการ
แทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาว่างรัฐธรรมนูญ) :
มาตรา ๑๕ ไม่มีการแก้ไข มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ผู้ขอสงวนคำแปรญัตติ เชิญท่านสุรชัยครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ขอบคุณครับท่านประธานครับ ผม สุรชัย
เลี้ยงบุญเลิศชัย ผู้ขอแปรญัตติครับ สำหรับคำขอแปรญัตติในมาตรา ๑๕ ซึ่งเป็น
คำถวายสัตย์ปฏิญาณตนขององคมนตรีก่อนที่เข้ารับตำแหน่ง ผมขอมอบหมายให้ท่าน
สมเกียรติ รอดเจริญ ผู้รับรอง เป็นผู้แถลงเหตุผลต่อที่ประชุมแทนครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ท่านสมเกียรติเชิญครับ

นายสมเกียรติ รอดเจริญ : ขอบคุณครับ ท่านประธานครับ กราบเรียน
ท่านประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญที่เคารพครับ และท่านสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ
ทุกท่านนะครับ ก็อยากจะนำเสนออย่างนี้ครับท่าน มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๑ มาตรา ๗๑
มาตรา ๙๗ นี่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วย
ถ้อยคำทั้งสี่นี้ครับ ขออนุญาตในที่ประชุมครั้งนี้ได้ไหมครับ ที่จะนำเสนอครั้งเดียวเลย
เพื่อเป็นการย่นระยะเวลา ไม่อย่างนั้นจะต้องนำเสนอมาตรา ๑๕ แล้วหยุดไว้ เดี่ยวเป็น
มาตรา ๒๑ แล้วหยุดไว้ เดี่ยวมาตรา ๑๗๑ เดี่ยวมาตรา ๑๙๗ ซึ่งมันเป็นเรื่องเดียวกัน
ละครับ ขออนุญาตในที่ประชุมในการที่จะอภิปรายครั้งเดียวเลย ให้เหตุให้ผล ได้ไหมครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ครับ เรื่องเดียวกันครับ ดูแล้วครับ เชิญครับ

นายสมเกียรติ รอดเจริญ : กราบเรียนท่านสมาชิกทุกท่านครับ โดยเฉพาะ
ท่านกรรมาธิการยกร่าง ก็ขออนุญาตที่จะกล่าวการแสดงเหตุผลในการก่อนรับหน้าที่
ขององคมนตรีนี้ครับ ผู้สำเร็จราชการ รัฐมนตรี ผู้พิพากษา และตุลาการนี้ครับ ก็จะมี

๑๑๗

สสร ๒๒/๒๕๕๐

ปทิตตา ๕๑/๓

มาตรา ๑๕ บอกว่า ก่อนรับหน้าที่ขององคมนตรี มาตรา ๒๑ ผู้สำเร็จราชการ
มาตรา ๑๗๑ ท่านรัฐมนตรี มาตรา ๑๗๗ ผู้พิพากษา และตุลาการ ต้องถวายสัตย์
ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำนี้ครับ -----

- ๕๒/๑

จากการที่ไปรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมานะครับ ก็ทุกคนก็พยายาม ไม่สบายใจ กับคำที่จะต้องถวายสัตย์ปฏิญาณ ที่มีคำว่า จะ เสียส่วนมากนะครับ ขออนุญาตอ่าน มาตรา ๑๕ เป็นตัวอย่างนะครับ มาตรา ๑๕ บอกว่า ก่อนเข้ารับหน้าที่ของคมนตรี ต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้ ข้าพระพุทธเจ้า วงเล็บนะครับ ชื่อผู้ปฏิญาณ วงเล็บปิด ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้า จะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อ ประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยทุกประการ ข้อความในลักษณะแบบนี้ มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๑ มาตรา ๑๗๑ มาตรา ๑๗๗ จะมีคำว่า จะ อยู่เสมอ นะครับ ซึ่งผมไปเปิดพจนานุกรมใน ภาษาไทยแล้ว ค่อนข้างจะไม่สบายใจตามที่ประชาชนได้ฝากเตือนมา บอกว่า เอ๊ะ เรายัง จะจงรักภักดีกันอยู่อีกหรือ เพราะ จะ ในภาษาไทยตามพจนานุกรม เขาบอกว่า มันเป็นคำ ช่วยกริยาบอกในอนาคตนะครับว่า เราจะทำได้โน้น จะไป จะกิน จะ ก็แสดงว่า จะ เหล่านี้ ยังมีได้ปฏิบัติ ซึ่งมันไม่ค่อยงามในความรู้สึก เราจะเปลี่ยนคำอื่นได้ไหม ที่ไม่ จะจงรักภักดี ต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือพระมหากษัตริย์ของเรานี้ มีคำไหนบ้างที่แสดงให้ เห็นว่า เรานี้ขณะนี้ได้จงรักภักดีไปแล้วอย่างแน่นหนา มีไหม ช่วยไปหาคำให้หน่อย จะหา คำอะไรก็ได้ที่มันแสดงความชัดเจนลงไปเลยนะครับ เหตุผล ก็เพื่อให้แสดงเจตจำนงอย่าง แน่นหนาในการถวายความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่อพระมหากษัตริย์ ไทย หรือเป็นการแสดงเจตจำนงอย่างแน่นหนาว่า เรา จะ นะครับ แสดงความจงรักภักดี โดยการปฏิบัติจริง ไม่จะปฏิบัติแล้ว ปฏิบัติจริงเลยอย่างนี้ จะทำอย่างไร หาคำ ผมก็ พยายามไปหาคำว่า ขอ ขอได้ไหม เราขอเลย ขอจงรักภักดีได้ไหม ขอ ในพจนานุกรมเขา บอกว่า ขอ ที่ ๑ เป็นลักษณะเหมือนกับว่าเป็นภาชนะ หรือเป็นเครื่องมือเครื่องมือ อย่าง ขอเกี่ยว ขอไถ่โน่น ขอไถ่นี้ ใช้ไม่ได้อีก ขออื่น ขอ ไม่มีคำเหมาะสม มา จะ ก็ยังไม่ชัดเจน ไปเจอคำว่า จัก จอจวน ไม้หันอากาศ กอ จัก นะครับ จัก คำนี้ในพจนานุกรมเขาบอกว่า เป็นคำช่วยกริยาแสดงเจตจำนงอย่างชัดเจนเลยนะครับ หรือเป็นคำที่แปลว่า รู้ หรือ ทราบ ผมก็เลยขอนำเสนอที่จะแก้มาตรานี้ นะครับ ขอแปรแก้มาตรานี้ตรง ข้าพระพุทธเจ้า แล้วก็

วงเล็บชื่อผู้ปฏิญาณ ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจัก จักนะครั้น จอจวน
ไม่หันอากาศ กอ จัก ไม่ใช่คำว่า จะ เดิม ตัดทิ้งไป จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และ จะ
ตัวนี้จะไม่มีแล้ว ตัดทิ้งไปเลยนะครั้น ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เพื่อประโยชน์
ของประเทศและประชาชนทั้ง ตรงนี้มี จะ อีก ตัดทิ้งครั้น ใช้คำว่า จัก จอจวน
ไม่หันอากาศ กอ จัก รักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ทุกประการ เป็นการแก้ไขลักษณะเดียวกัน ทั้งมาตรา ๑๕ มาตรา ๒๑ มาตรา ๑๗๑
มาตรา ๙๗ ท่านประธานครั้น ก็ด้วยเหตุที่ไปรับฟังความคิดเห็นมานะครั้น แล้วก็ด้วยเหตุ
ที่ความไม่สบายใจในการค่อนข้างจะขัดหูอันนี้มานานนะครั้น แต่ถามว่า มันเป็นอย่างไร
เพราะว่าอันนี้มันเขียนไว้ตั้งแต่ ปี ๒๕๔๐ โอกาสแก้ไขไม่มี บังเอิญ ณ โอกาสนี้ ๒๕๕๐
มีโอกาสแก้ไขในสภานี้ ก็ขออนุญาตขอแก้ไขตรงนี้ครั้น ขอบพระคุณท่านประธานครั้น

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ครั้น ท่านกรรมาธิการ อาจารย์ธงทองครั้น ผู้เชี่ยวชาญ

นายทอง จันทรางศุ (กรรมวิธีการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ
กระผม ทอง จันทรางศุ กรรมวิธีการครับผม สำหรับถ้อยคำการถวายเป็นปฏิญาณ ซึ่ง
ปรากฏตั้งแต่มาตรา ๑๕ เป็นต้นไป และปรากฏอีกในหลายมาตราต่อเนื่องกันไป ในกรณี
ที่ผู้เข้าดำรงตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ จะต้องเข้าถวายเป็นปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่นั้น
นะครับ แนวการใช้ถ้อยคำนั้น ได้ตรวจสอบดูแล้ว ก็คงจะเป็นเรื่องที่ได้มีการเขียนขึ้น
ครั้งแรก ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๒ จากนั้นมา รัฐธรรมนูญทั้งหมดที่แก้ไขฉบับนั้น
ตั้งแต่ ๒๔๙๒ ๒๕๑๑ ๒๕๑๗ ๒๕๒๑ ๒๕๓๔ และ ๒๕๔๐ รวมทั้งฉบับร่างที่
กรรมวิธีการขอประธานเสนอต่อที่ประชุมแห่งนี้ในวาระนี้ ใช้คำแนวทางเดียวกัน ผมว่า
ประเด็นสำคัญอยู่ที่ความแตกต่างระหว่างข้อแปดข้อของท่านสมาชิก ที่กรุณาเสนอ
ข้อแปดข้อนี้ ระหว่างคำว่า จะ คำว่า จัก ว่ามีความหมายแตกต่างกันหรือไม่ครับ ใน
พจนานุกรมนี้ท่านก็ได้กรุณาอ้างแล้วนะครับ น้ำหนักผมคิดว่า ใกล้เคียงกันมาก หรือไม่
แตกต่างกันเลยก็ได้ครับ คำว่า จะ นั้น จอจวน สระอะ นั้น เป็นคำช่วยกริยาบอก
อนาคต ขออนุญาต เขายกตัวอย่างด้วย ในพจนานุกรมด้วยนะครับ หน้า ๒๙๔ เช่น จะไป
และจะอยู่ ท่านลองสังเกตดูตัวอย่างครับ จะไป และจะอยู่ พอไปถึงคำว่า จัก ในหน้า
๒๙๖ คำช่วยกริยาบอกการณืภายนอกหน้าแสดงเจตจำนง เช่น จักกิน จักนอน ผมคิดว่ากรณี
ต้องยกรายละเอียดต่าง ๆ มากกราบเรียน เพราะต้องดูตัวอย่างทั้งหมดเลยว่่าน้ำหนัก
ระหว่าง จะ จะกินกับจะอยู่ กับจักกิน จักนอน นั้นครับ ผมคิดว่าพจนานุกรมไม่ได้แสดง
ความแตกต่างอะไรหรอก คำว่า จะ กับ จัก ในเมื่อความหมายนั้น น้ำหนักไม่แตกต่างกัน
ดังนี้แล้ว แล้วก็แนวทางปฏิบัติที่ผ่านมา กระผมคิดว่าไม่ได้มีปัญหาอะไร สำหรับการที่มี
บทบัญญัติเช่นว่านี้ ก็ถวายเป็นปฏิญาณกันมาโดยต่อเนื่อง คนที่ไม่รักษาคำปฏิญาณก็
ประสบเหตุเป็นไปครบถ้วน โดยไม่มีข้อขัดข้องแต่ประการใด ขอประธานอนุญาตค
ครับผม

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ครับ ท่านกฤษฎาครับ

นายกฤษฎา ให้วฒนานุกูล : ท่านประธานที่เคารพครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ท่านอยู่ในคณะนี้หรือเปล่าครับ

นายกฤษฎา ให้วฒนานุกูล : ผมอยู่ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : เชิญครับ

นายกฤษฎา ให้วฒนานุกูล : ผม กฤษฎา ให้วฒนานุกูล อีกครั้งหนึ่ง
ครับท่าน ผมอยากจะทำคำแปรญัตติของเราจึงต้องนำการแปรญัตติ
ในประเด็นนี้ครับ แล้วไม่ใช่มีเฉพาะมาตรานี้ครับ ในเรื่องของการปฏิญาณตน
นะครับ จะมีมาตราที่เกี่ยวข้องอีกหลายมาตรานะครับ สิ่งที่เราคำนึงถึงนะครับ เราคิดว่า
ผู้ที่จะต้องมาทำหน้าที่นั้น ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การพูดโดยความเป็นประเพณี หรือการทำ
อะไรที่เป็นประเพณีครับ เราคำนึงถึงว่า ทุกครั้งที่คุณต้องกล่าวคำออกไปนั้น ผู้ที่ต้องมา
ทำหน้าที่นั้น คำกล่าวนั้นต้องมีความศักดิ์สิทธิ์ในความเป็นตัวตนของตนเอง ในการที่
จะต้องเข้ามารับทำการกระทำหน้าที่นั้นนะครับ ประเด็นตรงนี้นะครับ เป็นสิ่งที่ทำให้เราก็ก
ถกเถียงกันพอสมควรนะครับ เพียงแค่วลี วลีเดียวนี้นะครับ เพราะฉะนั้นในสิ่งตรงนี้
นะครับ ทางชุดผู้แปรญัตตินะครับ ทางชุดของผมนี้ครับ จึงได้ทำการแปรญัตตินะครับ
เพื่อที่อย่างน้อยเป็นการสะท้อนหลายสิ่งหลายอย่างให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ใช่เป็น
การเอาของเดิมหรือของเก่ามาผ่าน ผ่าน ผ่านไป โดยที่ไม่ได้คำนึงถึง หรือมองอะไรที่เป็น
แค่ประเพณีเฉย ๆ เราต้องการให้ประเพณีนั้นมีความทรงสิทธิ์ไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์นะครับ
ในกระบวนการทุกสิ่งทุกอย่างนะครับ ซึ่งตรงนี้เป็นข้อตระหนัก จึงขออนุญาตนำเรียนสภา
แห่งนี้ครับว่า เหตุผลที่สำคัญนั้นเป็นอย่างนี้นะครับ เพราะฉะนั้นผู้ที่จะมีโอกาสในการ
ได้กล่าวคำปฏิญาณ ซึ่งเป็นผู้ที่มีเกียรติและเป็นผู้ทรงสิทธิ์นั้น ผมคิดว่า เป็นสิ่งที่ท่าน
ทั้งหลายควรจะต้องตระหนัก และคำนึงถึงไว้เช่นเดียวกัน และผมคิดว่า ณ วันนี้ในมาตรา
นี้ที่เราต้องมาอภิปรายกัน ก็เพื่อได้มีเจตนารมณ์ และได้ทำการบันทึกไว้ ณ สภาที่
ศักดิ์สิทธิ์ และทรงสิทธิ์แห่งนี้เช่นเดียวกันครับ ขอบพระคุณครับท่านประธาน

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
อย่างนั้นผมถามมติครับ

๑๒๒

สสร ๒๒/๒๕๕๐

กุนที่ ๕๓/๓

(นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง)
มีสัตยาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
มาตรานี้กรรมการไม่มีการแก้ไขนะครับ มีผู้สงวนคำขอคำแปรญัตติ -----

- ๕๔/๑

๑๒๓

สสร ๒๒/๒๕๕๐

นงลักษณ์ ๕๔/๑

หากท่านสมาชิกเห็นด้วยกับกรรมาธิการ ให้กด เห็นด้วย หากเห็นด้วยกับผู้ขอสงวน
คำแปรญัตติ ตั้งแต่มาตรา ๑๕ และมาตราอื่น ๆ ที่บัญญัติไว้ในลักษณะเดียวกัน ให้กด
ไม่เห็นด้วย นะครับ ถ้าเห็นด้วยกับกรรมาธิการ ให้กด เห็นด้วย ถ้าเห็นด้วยกับผู้สงวน
คำแปรญัตติ ให้กด ไม่เห็นด้วย เชิญลงคะแนนครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ลงครบถ้วนหรือยังครับ ท่านเสรี นิมะยุ เรียบร้อยไหมครับ เรียบร้อยนะครับ ปิดการ
ลงคะแนนนะครับ เจ้าหน้าที่รวมคะแนนด้วยครับ ผลคะแนน เห็นด้วยกับกรรมาธิการ ๕๐
ไม่เห็นด้วย ๓๑ งดออกเสียง ๑ เป็นไปตามกรรมาธิการนะครับ

เชิญท่านเลขาต่อครับ

นายวิจักขณ์ นาควัชร (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการ
แทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาว่างรัฐธรรมนุญ) :
มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๑๙ ไม่มีการแก้ไข
มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
ครับ มีคณะท่านอาจารย์พิเชียรครับ ที่ขอสงวนคำแปรญัตติ มาตรา ๑๙ นี้จะชี้แจงหรือจะ
มอบให้ใคร เชิญครับ

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : ก็ต้องมอบให้ท่านการุณ ไสงาม ครับ
เพราะว่าท่านการุณเป็นผู้เสนอคำแปรญัตตินี้ครับ ขอเรียนเชิญครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :
ครับ เชิญท่านการุณ ครับ

นายการุณ ไสงาม : ท่านประธานที่เคารพครับ ผม การุณ ไสงาม นะครับ
ขอเรียนท่านประธาน และที่ประชุมว่า กรณี มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ ท่านประธานดูสิครับ
ตรงนี้นะครับ มาตรา ๒๒ ทั้ง ๓ มาตราที่อยู่ในหน้า ๑๙ นั้นะครับ สาเหตุกระทบกระเทือนมา
จากการที่แปรญัตติ ว่าด้วยเรื่องการเมืองสภาเดียว คือ ให้มีรัฐสภาเพียงสภาเดียวเท่านั้น
เพราะฉะนั้นบทบัญญัติในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ เป็นบทบัญญัติ
ที่เขียนเกี่ยวกับเรื่องของ กรณีสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ หรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ
ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภาในการให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ต่าง ๆ นะครับ
ก็มีบทบัญญัติไว้ว่า ให้ทำได้เฉพาะงานบางอย่างเท่านั้น ในขณะเดียวกัน มาตรา ๒๑
ก็บอก ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ หรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ก็เช่นกัน
นะครับ บัญญัติไว้ ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภาตามมาตรานี้ ก็เช่นเดียวกันครับ
มาตรา ๒๒ ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ หรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ
ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภา ในการรับทราบตามวรรคสอง ก็เกี่ยวกับเรื่องงานที่จะรับทราบ
บางเรื่องเท่านั้นเองครับ กรณีทั้ง ๓ มาตรานี้ จึงเกี่ยวข้องกับการทำให้สภานี้เป็นสภาเดียว
เท่านั้นเองนะครับ ซึ่งถ้าหากผมแพ้ที่สภาเดียวตรงนั้น ความหมายที่แปรญัตตินี้ก็หมด

๑๒๕

สสร ๒๒/๒๕๕๐

นงลักษณ์ ๕๔/๒

ความหมายไป ในขณะที่เดียวกันครับ จึงขอเรียนท่านประธานเสียตอนนี้เลยว่า ในคำแปรญัตติเกี่ยวกับเรื่องมาตรา ๑๙ ก็ตาม มาตรา ๒๑ ก็ตาม และมาตรา ๒๒ ก็ตาม จะเกี่ยวเนื่องไปกับการแปรญัตติในมาตรา ๑๑๕ จะเกี่ยวเนื่องไปกับมาตรา ๑๑๕ ที่ผมแปรญัตติไว้ ท่านประธานต้องไปดูที่หน้า ๑๒๒ ครับท่านประธาน ผมแปรญัตติไว้ในมาตรา ๑๑๕ จะบอกไว้หมดเลยครับว่า เมื่อเป็นสภาเดียว เรียกว่า รัฐสภา นั้นให้ทำอย่างไร ท่านดูหน้า ๑๒๒ มาตรา ๑๑๕ ท่านเห็นไหมครับ ปราบกฏว่า ไม่มีเรื่องที่ผมแปรญัตติไว้ นั่นก็คือ ตกหล่นไปครับ -----

- ๕๕/๑

มาตรา ๑๑๕ คำแปรญัตติของผม มีอยู่ในคำแปรญัตตินะครับ ปราบกฏมีการพิมพ์ตกหล่น เพราะในนี้จะมี ๑๑๕ บอกไว้เฉพาะผู้แปรญัตติ คือ นายอุทิศ ชูช่วย มาตรา ๑๑๕ แต่ของผม มาตรา ๑๑๕ ก็แปรญัตติไว้เช่นเดียวกัน ในนามของคุณพิเชียรนะครับ ในมาตรา ๑๑๕ ที่ผมแปรญัตติเอาไว้หน้าครับ ให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๕ เป็นดังนี้ ความหมายนะครับ ในระหว่างที่อายุของรัฐสภาสิ้นสุดลง เห็นใหม่ครับ เพราะสภาเดียว มีเพียงรัฐสภาเท่านั้น กรณีอายุรัฐสภาสิ้นสุดลง จะสิ้นสุดลงด้วยเหตุใดก็ตาม เช่น ยุบสภา ก็ตาม เช่น ครบวาระก็ตาม อะไรก็ตามนะครับ ให้รัฐสภายังคงมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ จนกว่า สมาชิกชุดใหม่จะเข้าทำหน้าที่ (๑) (๒) (๓) กรณีอย่างนั้นนะครับ ซึ่งมีบัญญัติไว้ในมาตรา เห็นใหม่ครับ (๑) การประชุมตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และ มาตรา ๑๘๕ เป็นงานเฉพาะอย่างเท่านั้นนะครับ ที่เหมือนกับท่านประธานเป็นวุฒิสภา ตอนนั้น ยังจำได้ไหมครับ ว่า พอสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือสิ้นวาระของสภา ผู้แทนราษฎร พวกเราวุฒิสภาก็จะรักษาการตามอำนาจหน้าที่ และจะทำได้เพียง บางอย่างเท่านั้น ไม่ได้ทำทุกอย่างครบถ้วน ความหมายเป็นอย่างนั้นนะครับ เพราะฉะนั้น จึงนำเรียนท่านประธานว่า เมื่อเป็นอย่างนั้นนะครับ ขอเสนอว่า มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ ที่ทางผมเองขอแปรญัตติไว้ เป็นไปได้ไหมครับ ท่านประธานครับ เก็บเอาไว้ก่อน ให้ผมไปต่อสู้อยู่ในเรื่องของสภาเดียวเสียก่อน นั่นคือ ตั้งแต่มาตรา เกี่ยวข้องกัน ยาวเลยครับ ตอนนั้นนะครับ ถ้าพูดตอนนี้มันจะไม่จบความ เพราะมันจะเกี่ยวข้องกับ มาตรา ๙๑ ๙๒ ๙๓ เยอะเลยครับ ยาวเป็นเฟื้อย เป็นสิบกว่ามาตรา หมายความว่า ถ้า ผมสู้ว่า สภาเดียว แพ้ทันทีนะครับ กลายเป็น ๒ สภา มาตราต่าง ๆ ที่สงวนเอาไว้อีก ประมาณเกือบยี่สิบมาตราก็จะล้มไปทั้งหมดเลย มันจะเป็นการง่ายกว่า และผมคิดว่า สภาเดียวอย่างที่ผมนำเสนอ นั้น ก็มีของคุณเจิมศักดิ์เช่นเดียวกัน แม้คุณเจิมศักดิ์จะไม่ได้ สงวนไว้ที่มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ ไว้ก็ตาม โดยเป็นสภาเดียว ก็จะต้องไป สงวนไว้ในมาตราอื่นเช่นกัน ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาการของสภาเดียวเอาไว้ ไม่เช่นนั้น แล้วกลายเป็นสภาว่างเว้น เกิดสงคราม เกิดอะไรต่าง ๆ ก็เกิดเหตุร้าย หรือเกิดกรณี องค์กฤษฎีตามรัฐธรรมนูญมีปัญหา ก็ทำให้ตั้งไม่ได้ ท่านประธานเข้าใจตรงนี้นะครับ ท่านประธานครับ จึงขอท่านประธานและที่ประชุมว่า เป็นไปได้ไหมครับ ให้ผมไปสู้เรื่อง

๑๒๗

สสร ๒๒/๒๕๕๐

สมร ๕๕/๒

สภาเดียวเสียทีเดียว ฟ่ายแพ้ที่นั่น ผมก็จะได้อี้อ่าง อี้อ่างมาตราที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
เกี่ยวข้องกันนะครับ โยงใยกัน มันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณามากกว่าครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ขอขอบคุณครับ เดี่ยวอย่างนั้นปรึกษากรรมาธิการก่อนครับ ท่านการุณบอกว่า
มาตรา ๑๑๕ ของท่านตกไปนี่นะครับ หรือไม่มีอยู่ในรายงานของกรรมาธิการนี่นะครับ
ตกลงแล้วมีใช่ไหมครับ ขอถามความชัดเจนครับ ว่าอย่างไรครับฝ่ายทางเลขา ท่านการุณ
ของท่านตกไปนะครับ ตกไปนะครับ ไม่ใช่ว่าไม่มีนะครับ

นายการุณ ไสงาม : ขออนุญาตท่านประธานนำเสนอตรงนี้เลยครับ
ในคำแปรญัตติของผมครับ ถ้าอยู่ในตัวเนื้อตรงนี้ที่ผมเซ็นกำกับไว้ครับ ๑๑๕ จะอยู่
ที่หน้า ๙ ของคำแปรฉบับนี้ของผมครับ เซ็นกำกับไว้ทุกหน้าเลยครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ทางกรรมาธิการไม่ขัดข้องนะครับ เพราะว่าหลักการเดียวกัน เรื่องสภาเดียวหรือ ๒ สภา
มีท่านใดตอบได้ครับ หรือตอบไม่ได้ทั้งคณะเลยครับ เชิญครับ

นายอัชพร จารุจินดา (กรรมาธิการ) : คือตามรายงานนี้ไม่ปรากฏนะครับ
แต่ว่าที่ท่านการุณได้เสนอมา คือ ความต่อเนื่องของระบบที่ท่านเสนอทั้งหมด
คณะกรรมาธิการไม่ขัดข้องครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ขอขอบคุณครับ ของท่านการุณจะไปรอไว้ถึงมาตราไหนครับ

นายการุณ ไสงาม : น่าจะอยู่ที่มาตรา

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
๑๑๕ หรือ ๑๑๙ ครับ

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : ๙๑ ครับ โดยประมาณ

นายการุณ ไสงาม : จะเริ่มอยู่ที่ประมาณ ๙๑ ครับ เริ่มต้นที่มาตรา ของ
ผมทั้งเล่มเลยท่านประธาน ดูท่าทาง

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
๙๑ ครั้ง หน้า ๘๗ ไขใหม่ครับ

นายการุณ ไสงาม : ไขครับ โดยประมาณนะครับ ที่มาตรา ๙๑ เป็นต้นไป
ครับ ขออนุญาตครับ ท่านประธานครับ ประมาณที่มาตรา ๘๗ เป็นต้นไปครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ครับ อย่างนั้นท่านแขวนมาตราที่ท่านขอสงวนไว้จะครับ ที่ท่านขอสงวนไว้จะครับ
มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ ท่านขอให้ที่ประชุมนี้ไปพิจารณาเมื่อถึงมาตรา ๘๗
ถูกต้องใหม่ครับ

นายการุณ ไสงาม : ถูกต้องครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
มีท่านสมาชิกเห็นเป็นอย่างอื่นใหม่ครับ ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ครับ และท่านพิเชียร
และท่านเศวตครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานที่เคารพครับ
ผม เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ในฐานะที่เป็นผู้ที่เสนอแปรญัตติที่จะให้มีสภาเดียว แล้วก็เคยตกลง
ในหลักการกับกรรมวิธีการร่างว่า ในเรื่องของสภาเดียว ผมก็ได้เรียนไว้ว่า ผมเองได้ทำ
คล้าย ๆ คุณการุณเป็นรายมาตรา แต่บอกว่าเรื่องนี้อย่าไปใส่เลย เรายามาตกลงกันใน
หลักการก่อน ก็คือว่า ถ้ามีสภาเดียว เรื่องรายละเอียดก็ไปแก้ได้ ผมยังเรียนกับท่านไว้ใน
วันสุดท้ายว่า ที่ผมขอ ๆ ไว้มันอย่าเพิ่งไปใส่ และเดี๋ยวมันจะสับสน เพราะว่ามันจะไปทีละ
มาตรา มันจะสับสน

(นายเศวต ทินกุล ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ท่านเศวต เดี่ยวท่านอาจารย์หยุดแป็บหนึ่ง ท่านเศวตประท้วงอะไรครับ

นายเศวต ทินกุล : ท่านประธานครับ ผม เศวต ทินกุล ขออนุญาต
ประท้วงท่านประธานนะครับ คือ ท่านประธานอนุญาตให้ผู้อภิปรายได้อภิปราย ขณะนี้
เป็นเรื่องการอภิปรายเรื่องมาตรา ๑๙ ครับ ต้องสิ้นกระบวนการ ๑๙ ก่อน แล้วท่านจะ

ว่าอย่างไรต่อไปเรื่อง สว. สส. สภาเดียว ผมก็ไม่ขัดข้องหรอกครับ คราวนี้ท่านอาจารย์ พิเชียร ผมรออภิปรายอยู่ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : เข้าใจครับ เข้าใจแล้วครับ ผมจะวินิจฉัยนะครับว่า สิ่งที่ท่านการุณเสนอนั้นนะครับ มันมีการผูกโยงกับมาตราอื่นอยู่ ถ้าพิจารณาในมาตราอื่น ซึ่งเป็นมาตราหลักแล้วนะครับ ก็จะทำให้มาตราอื่น ๆ นั้นจบไปในคราวเดียวกันนะครับ เพราะฉะนั้นการจะขอแขวนมาตรานี้ไว้ เดี่ยวผมก็กำลังถามสมาชิก ท่านเห็นด้วยไหม ถ้าเห็นด้วย ก็เป็นไปตามมติของที่ประชุมนะครับ ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ครับ เรื่องเดียวกันนะครับ เชิญครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : คือท่านประธานครับ อันนี้เป็นสิ่งที่ได้พูดกับกรรมาธิการยกร่างไว้ แล้วก็บอกว่า อย่างของผมนี้ ในมาตราเช่นเดียวกับคุณการุณนี้ ก็ไม่ต้องไปสงวนไว้ ส่วนของผมนะครับ ผมขอไว้อย่างนั้น เขาก็เลยไม่ได้ใส่ แล้วผมก็บอกว่า เมื่อถึงหมวดที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา ก็ตรงกับที่คุณการุณหาเมื่อกี้นี้ มาตรา ๘๗ อะไรแถว ๆ นั้นขึ้นไป เมื่อถึงเรื่องของหมวดรัฐสภา เราก็จะหยิบยกหลักการขึ้นมาพูดกันเสียก่อน คงไม่จำเป็นว่า จะต้องพูดเป็นรายมาตรา แต่ว่าต้องตกลงกันเสียก่อนว่า วุฒิสภาเราต้องการที่จะมีอย่างไรบ้าง จะมี ๒ สภาแบบไหน หรือจะมีสภาเดียวว่ากัน พอได้หลักการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ถ้ามีสภาเดียวก็ไปไล่เรียงได้ไม่ยาก ผมได้เรียนคุณอัครภักดิ์ยืนยันกับผมได้ว่า ได้ขอไว้อย่างนั้น ซึ่งทางกรรมาธิการยกร่างก็เห็นด้วยว่า อย่าไปทำเป็นรายมาตราเลย เอาหลักการก็แล้วกัน เพราะฉะนั้นท่านประธานครับ ก็เห็นด้วยว่า ส่วนที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรในส่วนที่อาจจะไปพันกับสภาเดียวหรือ ๒ สภา แขวงหมด อย่างที่คุณการุณพูดเมื่อกี้นี้นะครับ แล้วไปพิจารณาในหมวดรัฐสภาเลย ขอบพระคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : คืออย่างนี้ท่านสมาชิกครับ ท่านการุณท่านมีประเด็นเรื่องที่จะอภิปรายรายมาตราที่เราพิจารณาอยู่นี้ะครับ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ นะครับ ท่านก็เพียงแต่จะขอเลื่อนมาตราดังกล่าวนี้นะครับ ขอให้แขวนไว้ก่อน แล้วก็พิจารณาร่วมกับมาตรา ๘๗ นะครับ มาตรา ๘๗ คือ จุดเริ่มต้นที่จะไปพิจารณาตรงนั้นนะครับ ว่าหลักการแล้วจะมีที่

สภา ไปว่ากันตจนถึงมาตรา ๘๗ นะครับ แต่รายละเอียดค่อยว่ากันนะครับ ท่านสมาชิก
เห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ ท่านพิเชียรครับ ยกมือกรุณาอย่าใช้ปากกาครับ ท่านเห็น
อย่างอื่นนะครับ

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : ผมขออนุญาตครับ สั้น ๆ นิดเดียว

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
อย่างอื่นหรือเปล่า เห็นเป็นอย่างอื่นไหมที่จะเลื่อนนี้ครับ

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : อย่างอื่นครับ คืออย่างนี้ครับ ท่านประธาน ไม่ได้มีแค่มาตรา ๑๙ ๒๑ และ ๒๒ เท่านั้นนะครับ ยังอาจจะมีบางมาตราที่เกี่ยวข้อง ก่อนถึงมาตรา ๘๗

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : ก็เดี๋ยวถึงเวลานั้นนะครับ ใครรับผิดชอบ เจ้าภาพมาตราไหน ก็ระวังกันเองครับ แล้วคอยบอกก็แล้วกัน

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : ผมขออนุญาตเรียนให้ท่านประธานได้รับทราบว่า ถ้ามีมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องในประเด็นนี้ ผมเห็นด้วยกับท่านกาคุณ และผมเห็นด้วยกับท่านเจิมศักดิ์นะครับ ว่า ควรจะพิจารณาเรื่องสภาเดียวในคราวเดียว

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : เข้าใจแล้วครับท่านพิเชียรครับ เข้าใจแล้วนะครับ

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ : ขอบคุณมากครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : ตรงกันหมดนะครับ ท่านเสวต เห็นอย่างอื่นหรือครับ

นายเสวต ทินกุล : ท่านประธานที่เคารพ ผม เสวต ทินกุล นะครับ คืออย่างนี้ ของผมนี้ที่รับรองญาติไป แล้วก็ไปเหตุผลซึ่งไม่เกี่ยวกับในมาตรา ๑๙ ที่ไม่เกี่ยวกับกับสภาผู้แทนราษฎร หรือรัฐสภาเลยนะครับ เพราะฉะนั้นจำเป็นต้องชี้แจงอภิปรายก่อน ให้เห็น เข้าใจตรงกันก่อนว่า ใช่หรือไม่ใช่ก่อนครับ คือ ผมขออนุญาตเลยนะครับ ท่านประธานครับ หมวดมาตรา ๑๙ นะครับ มันพัวพันกับมาตรา ๑๒ เรื่องขององคมนตรี ประธานองคมนตรีนะครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) : เดี่ยวครับ ท่านเสวตครับ มาตรา ๑๙ นี้ไม่มีของท่านเลยนะครับ

นายเสวต ทินกุล : มาตรา ๑๙ ของท่านพิเชียรอย่างไรครับ ผมเห็นรับรองญาติไปครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 ครับ ก็ท่านพิเชียรเห็นด้วย เลื่อนไปแล้วครับ ที่ถาม คือ ท่านเห็นอย่างอื่นไหมว่าจะเลื่อน
 หรือไม่เลื่อนว่าจะขอแขวนตรงนี้ แล้วไปพิจารณากับมาตรา ๘๗

นายเศวต ทินกุล : คือเห็นอย่างอื่นไรครับ เพราะว่ามันเกี่ยวข้องกับ ผมกำลัง
 จะอธิบายท่านประธานกับท่านกรรมาธิการยกร่างให้เห็นก่อนว่า ผมเห็นอะไรนะครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 คือ ท่านเห็นอย่างอื่น คือ ท่านไม่เห็นด้วยที่จะเลื่อนใช่ไหม

นายเศวต ทินกุล : ครับผม เพราะว่าในส่วนของผมนี้มันเป็นส่วนที่เรื่อง
 ขององคมนตรี พัวพันมาถึงผู้สำเร็จราชการ แล้วมาพัวพันกับสภาผู้แทน รัฐสภาฯ ทั้ง ๆ ที่
 ถ้อยคำมันขัดกันครับ ท่านประธานครับ คือ อำนาจการตั้งองคมนตรี หรือประธาน
 องคมนตรี เป็นพระราชอำนาจ ตามพระราชอัธยาศัยนะครับ แล้วก็เขียนในมาตรา ๑๓
 ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ คราวนี้พอกลับไปถึงเรื่องผู้สำเร็จ
 ราชการ กลับกลายเป็นอำนาจของรัฐสภา สภาผู้แทน ซึ่งมันขัดกันอยู่นะครับ เรื่อง
 พระราชอำนาจ เพราะฉะนั้นผมอยากให้ทบทวนเรื่องนี้ก่อนนะครับ เป็นประเด็นตรงนี้
 ถ้าทบทวนเรื่องนี้ได้ ก็ไม่เกี่ยวกับเรื่อง สว. สส. หรือสภาเลยครับ ท่านประธานครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 ครับ ตอนนี้งากำลังพูดถึงมาตรา ๑๙ นะครับ

นายเศวต ทินกุล : ใช่ครับ มันยึดโยงมาตรา ๑๙ เรื่องของให้
 สภาผู้แทนราษฎร หรือรัฐสภาเป็นผู้เสนอความเห็นชอบ ก็แปลว่า หมายความว่า
 สภาผู้แทนเป็นผู้มีอำนาจในเรื่องเหล่านี้ครับ เรื่องตั้งผู้สำเร็จราชการนี้ ซึ่งไปก้าวล่วง
 พระราชอำนาจ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 อันนั้นมันรายละเอียดนะครับ ผมกำลังถามว่า ท่านเห็นด้วยไหมว่า ท่านการุณ
 ขอให้ไปพิจารณาพร้อมๆกับมาตรา ๘๗ ตอนนั้นนะครับ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ก่อน

นายเศวต ทินกุล : เฉพาะมาตรา ๑๙ ผมไม่เห็นด้วยนะครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ นี่นะครับ

นายเศวต ทินกุล : ครับ ผมไม่เห็นด้วยครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ไม่เห็นด้วยนะครับ ไม่เห็นด้วย ผมถามท่านสมาชิกนะครับ

(นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง)
มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ที่ท่านการุณขอแขวน มาตรา ๑๙ ๒๑ ๒๒ นะครับ ไปพิจารณาเมื่อถึงมาตรา ๘๗ นั้น
นะครับ ถ้าท่านสมาชิกเห็นด้วย กรุณา กดปุ่ม เห็นด้วย นะครับ ถ้าไม่เห็นด้วย กดปุ่ม
ไม่เห็นด้วย ครับ เทียบลงคะแนนครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ในส่วนของท่านการุณนะครับ ของท่านการุณนะครับ ที่เสนอของท่านการุณนะครับ
ลงคะแนนครบถ้วนหรือยังครับ ลงครบถ้วนแล้ว ปิดการลงคะแนน รวมคะแนนครับ
ในส่วนของท่านการุณนะครับ เห็นด้วย ให้เลื่อนไป ๗๐ นะครับ ไม่เห็นด้วย ๓ นะครับ
งดออกเสียง ๑ ครับ ส่วนของท่านการุณเลื่อนไปนะครับ มาตรา ๑๙ ๒๑ ๒๒ ท่านการุณ
ไปนะครับ

ที่นี้ของท่านอื่นนะครับ ของท่านอื่น มีส่วนที่ท่านสุรชัยขอแปรญัตติไว้ เรื่องถ้อยคำ ของท่านสุรชัยจะอยู่ ๒๒ นะครับ อย่างนั้น ๑๙ ๒๑ ๒๒ ท่านการุณไปแล้ว เชิญท่านเลขาต่อครับ ส่วนของท่านอื่นมีอยู่ในมาตรา ๒๒ ของท่านสุรชัยเป็นถ้อยคำ ท่านสุรชัยจะรอไว้ไปพร้อมกับท่านการุณใหม่ครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ขอบคุณครับท่านประธาน ผม สุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย ในฐานะผู้แปรญัตติ มาตรา ๒๒ วรรคสอง ก็ขอกราบเรียนว่า ในส่วนที่ผมขอแปรญัตติไว้ คือ มาตรา ๒๒ วรรคสองนั้น ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องของสภาผู้แทนราษฎร

นายการุณ ไสงาม : ท่านประธานขออนุญาต ท่านเลขาท่านต้องอ่าน มาตรา ๒๐ ก่อน

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) : เดียวครับ ของท่านสุรชัยนี้อยู่ ๒๒ นะครับ ไล่มาตราไปเลยนะครับ สำหรับท่านอื่นนะครับ ของท่านการุณก็เลื่อนไป

นายวัชรินทร์ จอมพลาพล (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : มาตรา ๑๙ ผ่านไปแล้วนะครับ ต่อไปเป็นมาตรา ๒๐ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๒๑ ของท่านการุณแขวนไว้ เหลือแต่ของท่านสุรชัยที่สงวนคำแปรญัตติไว้ มาตรา ๒๑ ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) : มาตรา ๒๑ นี้ตกไปแล้วครับ

นายวัชรินทร์ จอมพลาพล (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ต่อไปก็เป็น มาตรา ๒๒ ครับ ท่านพิเชิธรแขวนไว้ครับ แล้วก็เหลือท่านสุรชัยครับ มาตรา ๒๒

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ครับ ขอบคุณครับ เรียนท่านประธานและเพื่อนสมาชิกอย่างนี้ครับว่า ในส่วนของมาตรา ๒๒ ที่ผมได้ยื่นขอแปรญัตติไว้ นั้น เป็นการขอแปรญัตติ

ในมาตรา ๒๒ วรรคสอง ซึ่งคนละประเด็นกับที่ท่านการุณ หรือท่านพิเชียรได้ขอแปรญัตติไว้ กล่าวคือ ไม่มีส่วนใดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรืออายุของวุฒิสภาแต่อย่างใด เพราะฉะนั้นกระผมเห็นว่า ในส่วนที่กระผมขอแปรญัตติไว้ นั้นสามารถดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :

เชิญครับท่านสุรชัย

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ถ้าท่านประธานเห็นด้วยผมขออนุญาตมอบหมายให้ท่านกฤษฎา ซึ่งเป็นผู้รับรองญัตตินี้เป็นผู้ชี้แจงเหตุผลต่อที่ประชุมครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :

เฉพาะในวรรคสองนะครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ครับ ใช่ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่หนึ่ง) :

เชิญครับ

นายกฤษฎา ให้วัฒมนานุกูล : ขอขอบคุณครับ ท่านประธานที่เคารพ ผม นายกฤษฎา ให้วัฒมนานุกูล คำแปรญัตติของกระผมเป็นการแปรญัตติในวรรคสอง ผมจะอ่านดังนี้ครับ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเทียบบาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ผมได้แปรความเพิ่มไปนะครับ แห่งราชวงศ์จักรีโดยเฉพาะ เมื่อมีพระราชดำริประการใด ให้คณะองคมนตรีจัดทำร่างกฎหมายเทียบบาลแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเทียบบาลเดิมนั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อมีพระราชวินิจฉัย เมื่อทรงเห็นชอบและทรงลงพระปรมาภิไธยแล้วให้ประธานองคมนตรีดำเนินการแจ้งประธานรัฐสภา เพื่อให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้รัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ เหตุผลที่สำคัญ ที่ผมเดิมคำว่า แห่งราชวงศ์จักรี นั้น ด้วยความที่ผมเป็นข้าพระบาทแห่งราชวงศ์จักรี ด้วยความสามัญญ์สำนึกแห่งประเทศไทยแห่งนี้ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ของเรานั้น นอกจากเราจะมีวันที่ ๖ เมษายน ซึ่งเป็นวันจักรีแล้วนะครับ สิ่งที่สำคัญที่สุดครับ ราชวงศ์จักรีนั้นเป็นสิ่งที่คู่บ้านคู่เมือง

๑๓๖

สสร ๒๒/๒๕๕๐

รัฐมี ๕๘/๓

ทำนุบำรุงบ้านเมืองเรามาช้านาน ในประเด็นการสืบสันตติวงศ์นะคะ จากกฎ
มณเฑียรบาล ปีพุทธศักราช ๒๔๖๗ นั้น มิได้มีผู้ลงนามสนองพระบรมราชโองการนะคะ

- ๕๙/๑

๑๓๗

สสร ๒๒/๒๕๕๐

รสรินทร์ ๕๙/๑

ซึ่งเอกสารก็อยู่ในมือผมนี่นะครับ เพราะฉะนั้นในหมวดมาตรานี้แหละครับ เพื่อเป็นการ
เทิดทูนแห่งราชวงศ์จักรีนะครับ ผมคงไม่ขออภิปรายไปมากกว่านี้แหละครับ ก็ขอให้ทางสภา
นะครับ ถ้าเห็นด้วยกับที่ผมได้นำเสนอ เดียวสักครู่ท่านประธานก็คงจะต้องให้ลงมติ
นะครับ ถ้าเห็นด้วย ก็ขอได้โปรดกรุณาจด ไม่เห็นด้วย นะครับ แต่ถ้าท่านไม่เห็นด้วย
ก็กรุณา งดออกเสียง นะครับ ขอขอบพระคุณมากครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
อย่าเพิ่งหาเสียงครับ เดียวกรรมการตอบก่อนครับ เชิญครับ

นายทอง จันทรางศุ (กรรมการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ
กระผม ทอง จันทรางศุ กรรมการ ผู้ได้รับมอบหมายนะครับ ขอประทานกราบเรียน
ว่า ในความรู้สึกนึกคิดของเราทุกคนนั้น คงสอดคล้องต้องตรงกัน ไม่ว่าจะมีความ
รัฐธรรมนูญเขียนไว้หรือไม่อย่างไรก็แล้วแต่ว่า สถาบันพระมหากษัตริย์ที่เป็นที่เคารพ
ศรัทธา เลื่อมใสของประชาชนคนไทยอยู่ในทุกวันนี้ แล้วตั้งแต่ครั้งปู่ ย่า ตา ยาย ของเรา
เท่าที่พอจะสืบค้นกันได้ ก็เป็นพระมหากษัตริย์ในพระมหากษัตริย์บรมราชวงศ์สืบเนื่องมา
โดยตลอด สิ่งนี้ผมคิดว่าหนักแน่น มั่นคง ยิ่งกว่าเขียนอยู่ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญใน
มาตราใด ๆ แนวปฏิบัติที่ผ่านมาในรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ มาถึงปัจจุบัน แม้ไม่เขียน
ไว้ แต่คิดว่าเป็นความจริง เป็นสัจจะที่อยู่ในใจพวกเราทุกคนแล้ว ความจำเป็นที่จะต้อง
นำมาเขียนไว้เป็นตัวอักษรนั้น กลับจะทำให้มีความรู้สึกที่ว่า เราไม่แน่ใจหรืออย่างไรจึงต้อง
เอามาเขียนในสิ่งที่ เป็นสัจจะ เป็นความจริงอยู่ในใจของเราแล้ว เป็นถ้อยคำ เป็น
ตัวหนังสือออกมาอีกครั้งหนึ่ง ผมคิดว่า คณะกรรมการขอประทานที่จะยื่นความเห็น
เดิมครับผม

(นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง)
มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ผมจะถามมตินะครับ ว่า ท่านสมาชิกท่านใดเห็นด้วยกับกรรมการ เฉพาะในส่วน
วรรคสองนี้แหละครับ ของมาตรา ๒๒ ที่ท่านกฤษฎาได้อภิปราย โดยท่านสุรชัยได้สงวนคำ

แปรญัตติไว้หนึ่งนะครับ ถ้าเห็นด้วยกับกรรมาธิการ ให้กด เห็นด้วย ถ้าเห็นด้วยกับผู้แปร
ญัตติ ให้กด ไม่เห็นด้วย เชิญลงคะแนนนะครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
ลงคะแนนครบถ้วนแล้วนะครับ ท่านสุนทรครับ เจ้าหน้าที่ช่วยดูด้วยครับ เห็นท่านก็กดมา
หลายทีแล้วนะครับ ได้ไหมครับ เรียบร้อยนะครับ เจ้าหน้าที่รวมคะแนนครับ ปิดการ
ลงคะแนน เจ้าหน้าที่รวมคะแนนครับ เห็นด้วยกับกรรมาธิการ ๕๔ ไม่เห็นด้วย ๑๗ งด
ออกเสียง ๘ นะครับ เป็นไปตามกรรมาธิการนะครับ

เชิญท่านเลขาคือครับ

นายวัชรินทร์ จอมพลาพล (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : มาตรา ๒๓ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๒๔ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๒๕ ไม่มีการแก้ไข หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ไม่มีการแก้ไข มีอาจารย์เจิมศักดิ์ขอสงวนคำแปรญัตติครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
เชิญอาจารย์เจิมศักดิ์ครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : เรียนท่านประธานครับ ผม เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ครับ เพื่อให้สอดคล้องกับมติที่ได้ผ่านไปแล้ว ตามมาตรา ๕ นะครับ เพราะฉะนั้น ขอดอนครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
เชิญท่านเลขาคือครับ

นายวัชรินทร์ จอมพลาพล (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ส่วนที่ ๑ บททั่วไป ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๒๖ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๒๗ มีการแก้ไข มาตรา ๒๘ ไม่มีการแก้ไข อาจารย์เจิมศักดิ์ขอสงวนคำแปรญัตติครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
เชิญท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานที่เคารพ มาตรา ๒๘ ที่กลุ่มพวกผมขอแปรญัตติ มีอยู่ ๒ ส่วนด้วยกัน ผมจะขอแปรญัตติในวรรคแรก ขอประธานโทษ จะเป็น ๒ ส่วนด้วยกัน ก็คือ โดยคุณสวิง แล้วก็ อาจารย์จรัส สุวรรณมาลา เพราะฉะนั้นในส่วนแรกนี้นะครับ ผมเข้าใจว่า จะเป็นของ อาจารย์จรัส สุวรรณมาลา อาจารย์จรัส สุวรรณมาลา ช่วยอภิปรายในประเด็นนี้แล้วกันนะครับ ซึ่งอยู่เป็นผู้รับรองญัตติตรงนี้ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 ครับ พรรคที่ ๓ ใช่ไหมครับ มันมีที่ขอแปรญัตติแก้ข้อความ คือ พรรคสามกับพรรคสี่

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ถูกต้องครับ พรรคสามก่อนครับ
 ขอบคุณครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 ครับ เชิญท่านอาจารย์จรัส ใช่ไหมครับ เชิญครับ

ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ
 กระผม จรัส สุวรรณมาลา ครับ ในพรรคสาม ที่ได้ขอแปรญัตติ ตัดข้อความตอนท้ายของ
 พรรคนะครับ คือ ข้อความมีว่า บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาล เพื่อบังคับให้รัฐต้อง
 ปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง แล้วก็ข้อความที่เหลือนั้นขอตัดไป เมื่อคราวที่
 แล้วนี้ ได้มีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะกรรมการยกร่างแล้วนะครับ กระผมได้รับ
 ฟังคำชี้แจงจากกรรมาธิการยกร่าง ก็พอใจครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง) :
 ครับ อาจารย์จรัสพอใจพรรคสามนะครับ พรรคสี่ละครับ พรรคสี่ไม่ติดใจแล้วนะครับ
 ท่านสวิงใช่ไหมครับ หรือท่านอื่นครับ ยังติดใจไหมครับ เชิญครับท่านสวิง

นายสวิง ตันอุต : ท่านประธานที่เคารพครับ ผม สวิง ตันอุต ครับ ในพรรค
 ที่เราขอแปรญัตติไว้เนะครับ ผมคิดว่า ตรงนี้ยังติดใจอยู่ครับ ท่านประธานครับ ผม
 คิดว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเนะครับ ที่ผ่านมา ก็คือ เรื่องเกี่ยวกับการรับรองสัญชาติ แล้วก็
 ปัญหาเรื่องเกี่ยวกับการรับรองสัญชาติเนะครับ ก็เป็นมาโดยตลอดเนะครับ เพราะว่า
 บุคคลที่อยู่ในประเทศไทย การที่จะได้รับสัญชาติโดยที่ตกสำรวจก็ดี หรือคนที่สืบสาย
 โลहितนะครับ แต่ว่าบางที่ไม่ได้ไปแจ้งเกิด ไม่ได้ไปเรื่องของการทะเบียน เพราะว่าจริง ๆ
 แล้วในส่วนของทางภาคเหนือเนะครับ มีปัญหาสำหรับบุคคลที่อาศัยอยู่ในที่ห่างไกลนี้
 เนะครับ อันนี้คือประเด็นหนึ่ง แล้วรวมทั้งจำนวนหนึ่งที่เป็นบุคคลที่เกิดอยู่ในประเทศไทยนี้
 เนะครับ แต่ว่าก็ไม่มีสิทธิเนะครับในการที่จะได้รับสัญชาติ ดังนั้น ก็เลยขอแปรญัตติในเรื่อง
 นี้ไว้ว่า บุคคลที่มีสิทธิในการที่จะถือสัญชาติโดยการสืบสายโลหิตจากผู้มีสัญชาติไทย
 เนะครับ หรือโดยการเกิดในราชอาณาจักรไทย ดังนั้น การที่จะได้สัญชาติไทยเนะครับ

ที่ตั้งอยู่ที่ ๒ ประเด็นครับ คือ ประเด็นว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับการสืบสายโลหิตจากบุคคลที่ถือสัญชาติไทยอยู่แล้ว กับบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ซึ่งตอนนี้เรามีปัญหามากกับคนเหล่านี้ ซึ่งผมคิดว่า เราไม่ได้กำหนดไว้ในที่ใดเลยนี่นะครับ อันนี้คือประเด็นหนึ่งนะครับ ประเด็นอันต่อมาเนี่ยครับ ปัญหาของคนที่ถูกถอนสัญชาติโดยพลการ โดยรัฐเนี่ยครับ ก็เกิดขึ้นนะครับ ทีนี้ อันนี้ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับที่จะมีกระบวนการการต่อสู้กันมากมาย ซึ่งผมคิดว่า อันนี้ถือเป็นการละเมิดสิทธิที่สำคัญ เพราะว่าเรื่องของสัญชาติก็ดี เรื่องเกี่ยวกับการที่เขาควรจะได้รับสัญชาติที่ดีเนี่ยครับ เป็นสิทธิอันชอบธรรมนะครับของประชาชนที่อยู่ในประเทศไทย และมีการสืบสายโลหิตและการเกิดอยู่แล้วนะครับ ดังนั้น ก็เลยต้องเติมเรื่องเกี่ยวกับการถอนสัญชาติโดยพลการเนี่ยครับ โดยรัฐเนี่ยครับ และการปฏิเสธที่จะเปลี่ยนสัญชาติของบุคคลนั้นจะกระทำมิได้ คือหมายความว่า ถ้าเขาไปถือสัญชาติที่เขาสิทธิในการที่จะมาถือสัญชาติไทย โดยสืบสายโลหิตที่ดี หรือโดยการเกิดที่ดีเนี่ยครับ อันนี้รัฐจะปฏิเสธเรื่องนี้ไม่ได้เนี่ยครับ ดังนั้น ผมคิดว่า ควรจะบัญญัติในเรื่องนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญเนี่ยครับ เพื่อที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทย เพราะว่าเรื่องนี้เองเนี่ยครับก็ได้รับผลกระทบกันมานะครับในส่วนของประชาชนที่อยู่ในภาคเหนือขอพบพระองค์ครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายเสรี สุวรรณภานนท์ รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง ได้ลงจากบัลลังก์ โดยมอบให้ นายเดโช สวณานนท์ รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่แทน)

นายเดโช สวณานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : มีกรรมวิธีการ เชิญครับ

นายอัคร จารุจินดา (กรรมวิธีการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม อัคร จารุจินดา ขออนุญาตกราบเรียนชี้แจงเหตุผลที่คณะกรรมวิธีการยังไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขอยู่ ๓ ประการนะครับ -----

ประการแรก ในวรรคสี่ของร่างมาตรา ๒๘ เดิมนั้น เป็นการรับรองสิทธิทั้งหมดของบุคคลที่จะได้รับตามรัฐธรรมนูญนี้ว่า รัฐจะต้องมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือ ถ้ามีการแก้ไขตามที่มีการแปรญัตติ ทำให้เรื่องเกี่ยวกับบุคคลจะขอความช่วยเหลือจากรัฐในการได้รับสิทธิต่าง ๆ ตรงนี้หายไป แล้วจะเหลือเรื่องสัญชาติเรื่องเดียว เพราะฉะนั้นมันจะกระทบถึงสิทธิทั้งหมดของบุคคลที่จะได้รับนะครับ

ประการที่ ๒ การพูดถึงเรื่องสัญชาติอยู่ในมาตรานี้โดยเฉพาะนั้น ความจริงต้องกราบเรียนอย่างนี้ว่า สำหรับบุคคลไทย การได้สัญชาติไทยจะเป็นอย่างไรนั้น ก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายที่บัญญัติขึ้น ซึ่งในร่างมาตรา ๓๐ ของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญนั้น ในวรรคสามได้บัญญัติรองรับไว้แล้วว่า การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา และอะไรต่าง ๆ นั้น ได้รับความคุ้มครอง เพราะฉะนั้นถ้าบุคคลใดเป็นคนไทย บุคคลนั้นย่อมได้รับความคุ้มครองในเรื่องการได้สัญชาติเช่นเดียวกัน การตกสำรวจของรัฐเองก็ดีนั้น ย่อมมาอ้างที่จะไม่ออกทะเบียน หรือออกสัญชาติให้ไม่ได้ เพราะสิทธิเขาได้รับการรองรับไปในมาตรา ๓๐ แล้ว

แล้วประการที่ ๓ กระผมกราบเรียนว่า ข้อความที่นำมาเสนอเพิ่มเติมนี้ มันทำให้การได้สัญชาตินั้นแคบลงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะเท่ากับว่า ต่อจากนี้ไปคนที่ได้สัญชาติไทยจะมีแค่ ๒ เหตุ คือ สืบสายโลหิต และโดยการเกิดเท่านั้น แต่มันยังมีการได้สัญชาติไทยได้ด้วยวิธีอื่นด้วยกรณีอื่นอีก ทำให้กรณีเหล่านั้นถูกหายไป เพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติรับรองไว้ คณะกรรมาธิการจึงเห็นว่า ความจริงแล้วในวรรคสี่ของมาตรา ๒๘ นั้น น่าจะคงไว้ตามร่างเดิม ก็คือ การที่บุคคลได้รับสิทธิในการช่วยเหลือจากรัฐในทุกประการของสิทธิเสรีภาพที่กำหนดขึ้นไว้ และประการที่ ๒ ในเรื่องเกี่ยวกับสัญชาตินี้เอง มีบทบัญญัติ มาตรา ๓๐ รองรับความเสมอภาค หรือการไม่เลือกปฏิบัติไว้แล้ว ส่วนรายละเอียดในเรื่องการได้สัญชาติต่าง ๆ นั้น ก็ควรจะเป็นไปตามกฎหมายสัญชาติที่มีอยู่ จึงกราบเรียนขออนุญาตยื่นตามร่างเดิมที่เสนอครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ครับ ผู้แปรญัตติว่าอย่างไรครับ เห็นด้วยไหมครับ เชิญครับ

นายสวิง ตันอุต : ท่านประธานที่เคารพ ผม สวิง ตันอุต ผมคิดว่า สิ่งที่ท่านกรรมาธิการชี้แจงนี่นะครับ ก็อาจจะยังไม่ได้ครอบคลุม เพราะว่ากากรับรองสิทธิในเรื่องเกี่ยวกับสัญชาติ ผมคิดว่า ยังตกหล่นไปในเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้นะครับ แล้วก็อย่างไรก็ตามนี่นะครับ ผมคิดว่า ถ้าหากว่า ถ้าสมมุติว่าในเรื่องนี้ไปปรากฏในที่ใดที่หนึ่งนี้ ผมพยายามที่จะเปิดดู ก็ดูแล้ว ก็ยังไม่ปรากฏในที่ใด เพราะว่าเรื่องนี้เกิดขึ้น แล้วก็สร้างผลกระทบกับประชาชนจริง ๆ ในส่วนที่เป็นปัญหาма ดังนั้น ผมก็ยังขอยืนยันในญัตติครับ ท่านประธานครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ถ้าอย่างนั้นก็ต้องขอมตินะครับ

(นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ท่านผู้ใดเห็นด้วยกับกรรมาธิการก็ขอให้กด เห็นด้วย นะครับ ถ้าเห็นด้วยกับผู้แปรญัตติ ก็ขอให้กด ไม่เห็นด้วย ครับ พร้อมนะครับ ขอเชิญลงมติได้ครับ

(สมาชิกทำการเสียงบ้ตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : เรียบร้อยหรือยังครับ เรียบร้อย ขอคะแนนเสียงเลยนะครับ เห็นด้วยกับกรรมาธิการ ๔๖ เสียง ไม่เห็นด้วย ๒๓ งดออกเสียง ๖ นะครับ

ขอเชิญท่านเลขาต่อไปครับ

นายวัชรินทร์ จอมพลาพล (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ) :
มาตรา ๒๙ มีการแก้ไข มีอาจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ขอสงวนคำแปรญัตติครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
เชิญท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ ผม เจิมศักดิ์
ปิ่นทอง ขออาจารย์จรัส สุวรรณมาลา ครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
เชิญครับ ท่านอาจารย์จรัสครับเชิญครับ

ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา : ท่านประธานที่เคารพ กระผม จรัส
สุวรรณมาลา ครับ มาตรา ๒๙ ความเดิมเขียนว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง
กฎหมาย ซึ่งต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นนะครับ กระผม
ขออนุญาตแก้ไขข้อความในวรรคแรกอย่างนี้ครับ คือ ขอตัดคำว่า ซึ่งต้องไม่ นะครับ แล้วก็
ขอเพิ่มข้อความใหม่เข้าไป ข้อความใหม่จะเป็นอย่างนี้ครับ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้เท่าที่จำเป็น และจะ
กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมีได้ครับ ในวรรคแรกนี้ที่ต้องขอ
แปรญัตติก็น่าจะเพราะว่า เพื่อที่จะให้เป็นการรับรองนะครับว่าการออกกฎหมายใด ๆ ถัดจากนี้
ไปนะครับ ที่มีลักษณะทำนองเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้นจะต้องทำ
เท่าที่จำเป็น และก็จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อบทบัญญัติแห่งสิทธิเสรีภาพที่มีอยู่แล้ว
นะครับ ในวรรคที่ ๒ กระผมขออนุญาตที่จะขอแปรญัตติแก้ไขข้อความเช่นเดียวกัน
นะครับ กระผมขออ่านข้อความที่แก้ไขใหม่ไปเลยเพื่อประหยัดเวลานะครับ วรรคสอง
ความใหม่จะเป็นว่า กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และมุ่ง
หมายให้ใช้บังคับแก่กรณี และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่

บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งจะต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วยนะครับ ในวรรคสองที่จะขออนุญาตแปรญัตติ ก็เพราะว่าต่อไปนี่นะครับ เมื่อรัฐบาลจะออกกฎหมายที่มีลักษณะจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนนี้ รัฐบาลจะต้องอ้างให้ชัดเจนว่า เป็นการออกกฎหมายโดยอาศัยอำนาจตามมาตราใดของรัฐธรรมนูญให้ชัดเจน ไม่เช่นนั้นแล้วก็จะทำให้รัฐบาลสามารถที่จะออกกฎหมายจำกัดสิทธิของประชาชนแบบพรวดเดียวได้ ขอบพระคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ขอบพระคุณครับ ท่านกรรมาธิการ เชิญครับ คุณอัครพรครับ

นายอัครพร จารุจินดา (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ กระผม อัครพร จารุจินดา กรรมาธิการครับ ขออนุญาตกราบเรียนอย่างนี้ครับว่า ทางกรรมาธิการนั้นเห็นด้วยกับความเห็นของท่านผู้แปร แต่ที่ เนื่องจากการบัญญัติของรัฐธรรมนูญในคราวนี้นั้นได้ตัดบทบัญญัติในส่วนที่มีการเขียนว่า ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ในทุกมาตราออกนะครับ เพื่อให้สิทธิแก่ประชาชนนั้นเกิดขึ้นจริง และเกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญนี้ เพราะฉะนั้นถ้อยคำในมาตรา ๒๙ จึงต้องมีการปรับแก้บ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักที่เปลี่ยนไป ยกเว้นในส่วนสุดท้ายที่ ขอบประธานโทษที่เอ่ยนาม คือ ท่านอาจารย์จรัสเสนอมานะครับ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญ น่าจะเป็นหลักการสำคัญของมาตรานี้ว่า คือ การตรากฎหมายต่าง ๆ นั้นต้องระบุบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในการตรากฎหมายนั้นด้วย ตรงนี้คณะกรรมาธิการเห็นด้วย และได้นำข้อความนั้นมาเพิ่มเติมไว้ในมาตรา ๒๙ แล้วนะครับ จึงขออนุญาตกราบเรียนไปยังท่านอาจารย์จรัสว่า ถ้าเติมข้อความนี้ ส่วนข้อความอื่นนั้นเป็นเรื่องการเขียน วิธีการเขียน เพื่อให้รับกับการเขียนร่างรัฐธรรมนูญนี้ นะครับ ก็จะเป็นหลักการเดียวกันกับที่ท่านอาจารย์จรัสเสนอนะครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ท่านอาจารย์จรัสเห็นด้วย เห็นพ้องตามที่ท่านกรรมาธิการชี้แจงมาละครับว่า ได้ปรับแก้ถ้อยคำให้แล้ว

ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา : เรียนท่านประธานครับ ขอบพระคุณท่านกรรมาธิการ ที่กรุณาเพิ่มข้อความตอนท้ายเข้าไปนะครับ เพื่อให้ชัดเจนมากขึ้น กระผมคิดว่า ความจริงนี้เป็นหลักการที่มีอยู่แล้วในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ นะครับ ไม่ได้มีอะไรเพิ่มเติมขึ้นมาครับ สำหรับข้อความในวรรคแรกของมาตรา ๒๙ นี้ นะครับ ที่กระผมขออนุญาตแปรญัตติ ก็เพื่อที่จะให้สอดคล้องกับหลักการในวรรคสองด้วย แล้วก็ต้องการที่จะให้เป็นการเป็นหลักประกันว่า ประชาชนจะไม่ถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพอันเนื่องมาจากการกระทำ หรือการออกกฎหมายของรัฐบาลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนะครับ ผมเรียนท่านประธานว่า ความจริงหลักการนี้ก็ได้ต่างจากรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ มากนัก เป็นแต่ว่า เมื่อได้ดูจากประสบการณ์ของการเมืองไทยในช่วง ๑๐ ปี ที่ผ่านมา จากการใช้รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ นะครับ ข้อความทำนองนี้มีอยู่ในรัฐธรรมนูญเก่า แต่ว่าเมื่อเราเห็นรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมา ก็ยังมีลักษณะทำนองออกกฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพอยู่เนือง ๆ นะครับ ในรูปของกฎหมายบ้าง ในรูปของคำสั่งทางราชการบ้าง นะครับ กระผมจึงอยากจะทำให้เพิ่มข้อความให้ชัดเจนเท่านั้นเอง แล้วก็คิดว่า ในร่างเดิมที่มีอยู่นั้น ข้อความยังไม่ชัดเจน ผมไม่ทราบว่าเป็นเพราะข้อความไม่ชัดเจน หรือเป็นเพราะว่า ผู้นำข้อกฎหมายนี้ไปปฏิบัติตีความในลักษณะที่ไม่ตรงกับเจตนารมณ์หรือไม่ แต่ว่าทั้งหมดนี้ก็เกิดขึ้นจริงครับ ขอบพระคุณท่านประธานครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : วรรคแรกก็ยังไม่ค่อยเห็นด้วย อาจารย์เจิมศักดิ์ยกมือชี้ใหม่ครับเมื่อกี้ เชิญครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ ผม เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ท่านประธาน ถ้าผมฟังไม่ผิดนี้ กรรมาธิการชี้แจงว่า ในมาตรา ๒๙ นี้ กรรมาธิการก็ได้มีการแก้ไข คือ แปรญัตติตัวเองนี้ในตอนหลังแล้วชี้ใหม่ครับ ผมเองก็เพิ่งเห็นเดี๋ยวนี้ แต่ผมต้องกราบเรียนตรง ๆ ว่า ผมยังไม่เข้าใจ เพราะว่าพออ่านบับนี้ผมยังสับสน ระหว่างของอาจารย์จรัส คือของกลุ่มผมนะ ถ้าพูดกันตรง ๆ กับของท่านนะ ว่ามันมีความแตกต่างกันอย่างไร ผมขอความกรุณาท่านอาจารย์จรัสช่วยดูด้วย ในสิ่งที่พวกเราเพิ่งได้รับมาตรา ๒๙ นั้นนะครับ ที่ของท่านไปเติมว่า ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย แล้วก็ไปตัดวรรคที่ ๓ ทิ้ง ขอความกรุณาทาง

กรรมการช่วยอธิบายให้ฟังได้ไหมครับว่า การกระทำดังกล่าวนี้มีความหมายว่าอย่างไร แล้วถ้าเทียบเคียงกับของท่านอาจารย์จรัสแล้วจะเป็นอย่างไร ผมจะได้รู้ว่าเราพอใจไม่พอใจ จะต้องโหวตหรือไม่ ขอบพระคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
เชิญครับ ท่านกรรมการครับ

นายอัชพร จารุจินดา (กรรมการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ
ครับ กระผม อัชพร จารุจินดา กรรมการ ขออนุญาตกราบเรียนชี้แจงอย่างนี้ นะครับ คือ
ข้อความตามวรรคแรกของท่านอาจารย์จรัสได้เสนอแปรญัตติ ซึ่งเป็นข้อความเดียวกับของ
รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๙ ข้อความก็จะบอกว่า การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่
รัฐธรรมนูญรับรองไว้ทำได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ
เพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ อันนี้ก่อนนะครับ ตรงนี้ของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐
เขียนขึ้น เพื่อรองรับกับบทบัญญัติในเนื้อหาของบทบัญญัติหมวดสิทธิเสรีภาพทั้งหลาย
ซึ่งตอนนั้น รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ ได้ใช้ข้อความว่า ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ กำกับอยู่
ทุกมาตรา เพราะฉะนั้นการเขียนข้อความเดิมของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ ซึ่งท่าน
อาจารย์จรัสได้กรุณานำมานั้นนะ ก็จะสอดคล้องกับสิ่งที่บทบัญญัติในส่วนของสิทธิ
เสรีภาพ ทุกมาตราที่มีการเขียนเงื่อนไขให้ตรากฎหมายได้ แต่ในร่างรัฐธรรมนูญคราวนี้
ทางกรรมการได้เสนอหลักการใหม่ว่า สิทธิเสรีภาพของปวงชนที่ระบุไว้ นั้น ให้เป็นสิทธิ
เสรีภาพที่เกิดขึ้นทันทีที่รัฐธรรมนูญมีใช้บังคับ โดยไม่จำเป็นต้องตรากฎหมายขึ้นมาให้
สิทธิเสียก่อน พอเราตัดบทบัญญัติเรื่องคำว่า ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ที่เคยอยู่ใน
หมวดสิทธิเสรีภาพออกทั้งหมดก็สืบกว่ามาตราแล้วนั้น ทำให้ข้อความในวรรคแรกนั้น
จำเป็นต้องปรับนะครับ เพราะจะบัญญัติอย่างเดิมนี่ไม่ได้ เนื่องจากถ้าบัญญัติด้วย
ข้อความอย่างเดิมของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ นั้น เมื่อย้อนกลับไปดูบทบัญญัติในสาระ
ของหมวดสิทธิเสรีภาพแล้ว -----

ก็จะไม่มีมาตราใดที่จะบอกว่าให้ออกกฎหมายได้เลยนะครับ เพราะฉะนั้นถ้อยคำนั้นเลยต้องปรับ เพื่อให้รับกับหลักการที่มีการเสนอใหม่ ที่นี้ในวรรคถัดไปนั้น ความจริงแล้วในร่างที่กรรมาธิการเสนอนั้น ก็ยังอยู่ครบตามหลักการที่ท่านอาจารย์จรัสต้องการ ก็คือกฎหมายที่จะตราขึ้นต้องทำเท่าที่จำเป็น แล้วก็ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่เจาะจงถ้ารัฐธรรมนูญได้บัญญัติว่า การกฎหมายจำกัดสิทธิเรื่องใดนั้นทำได้เฉพาะเพื่อการใด กฎหมายที่ตราขึ้นก็ต้องทำเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญให้ไว้เท่านั้น ตรงนี้ก็จะตรงกับแนวทาง หรือหลักการที่ท่านอาจารย์จรัสเสนอ ส่วนที่ร่างเดิมที่ของกรรมาธิการไม่มี ก็คือต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย ตรงนี้ทางกรรมาธิการได้เพิ่มขึ้นใหม่ตามที่ท่านอาจารย์จรัสเสนอ ซึ่งเข้าใจว่า อันนี้เป็นหัวใจสำคัญของมาตรา ๒๙ นี้เองว่า จะต้องไปอ้างว่าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเรื่องอะไรบ้างที่ให้ตรากฎหมายนั้น เพราะฉะนั้นใน ๒ วรรคที่แก้ไขนั้น ที่กรรมาธิการแก้ไขนั้น ก็ตรงกับที่อาจารย์จรัสเสนอ ในความหมายในทางกฎหมายนะครับ เพียงแต่ว่า เขียนขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาข้างในของสิทธิเสรีภาพที่ตัดคำว่า ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ ออก ส่วนวรรคสุดท้ายที่มีรอยขีดฆ่าว่า คณะกรรมการตัดออก นั้น เพราะได้พิจารณาไปแล้วว่า บทบัญญัตินี้เป็นบทบัญญัติการจำกัดสิทธิเสรีภาพ ซึ่งทำได้เฉพาะกฎหมายเท่านั้น กฎหมายก็คือในระดับพระราชบัญญัติที่จะต้องผ่านสภา การคงวรรคสุดท้ายไว้เท่ากับรองรับว่า การออกกฎหมายซึ่งเป็นการดำเนินการของฝ่ายบริหารนั้น สามารถจำกัดสิทธิเสรีภาพได้ด้วย ซึ่งไม่น่าจะถูก กฎนั้นไม่สามารถที่จำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ด้วยตัวเอง เพราะฉะนั้นจึงขออนุญาตตัดวรรคสุดท้ายออก ให้เหลือแต่กฎหมายเท่านั้นที่จะจำกัดสิทธิเสรีภาพตามแนว หรือตามขอบเขตที่รัฐธรรมนูญให้ไว้ อันนั้นคือเหตุผลของกรรมาธิการครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
เชิญท่านอาจารย์สมคิดครับ

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานครับ
สมคิด เลิศไพฑูรย์ กรรมาธิการครับ ขออนุญาตกราบเรียนท่านสมาชิกที่ตั้งคำถามเพื่อ

ความเข้าใจตรงกัน และจะได้เห็นสอดคล้องกันได้นะครับ ความจริงข้อแตกต่างระหว่างร่างของท่านอาจารย์จรัส สุวรรณมาลา กับร่างของกรรมาธิการ มีอยู่ด้วยกัน ๓ จุดครับ จุดที่ ๑ คือ ในวรรคแรกของท่านอาจารย์จรัสนั้น ขอให้เติมคำว่า เท่าที่จำเป็น นะครับ หลักใหญ่คงอยู่ที่คำนั้นนะครับ ผมเข้าใจว่า หลักนี้ได้เขียนอยู่ในวรรคสองของร่างของกรรมาธิการแล้ว หลักการนี้น่าจะตรงกันครับ นี่ประการที่ ๑ ประการที่ ๒ ที่แตกต่างกันก็คือว่า ร่างเดิมของกรรมาธิการนั้นเขียนว่า เวลาตรากฎหมายไม่ต้องระบุเลขมาตราของรัฐธรรมนูญก็ได้ ท่านอาจารย์จรัสขอให้เติมว่า ต้องระบุเลขมาตราของรัฐธรรมนูญด้วยกรรมาธิการเห็นด้วยกับคำแปรญัตติของท่านอาจารย์จรัส ได้เติมอยู่ในวรรคสองแล้ว อันนี้ตรงกัน ใน ๒ เรื่องด้วยกัน เรื่องที่ ๓ กรรมาธิการขอตัดวรรคสามทิ้งนะครับ ดังเช่นที่ท่านกรรมาธิการอัครพรได้แจ้งให้ทราบว่าการเขียนวรรคสามก่อให้เกิดปัญหาตีความว่าเป็นว่า พวกกฎกระทรวง ประกาศกระทรวงทั้งหลายที่ต้องไปอ้างเลขมาตราของรัฐธรรมนูญด้วยทั้งหลายนี้ อาจจะก่อให้เกิดความสับสนว่า กฎทั้งหลายไปตัดสิทธิเสรีภาพประชาชนได้ด้วยตัวของตัวเอง ซึ่งจริง ๆ แล้วไม่ใช่ครับ องค์การที่จะทำหน้าที่ตัดสิทธิเสรีภาพประชาชนได้คือองค์กรของรัฐสภา ซึ่งก็คือพระราชบัญญัตินั่นเองนะครับ เพราะฉะนั้นผมขออนุญาตสรุปอีกทีว่า เท่าที่จำเป็นนั้น ที่ท่านอาจารย์จรัสขอนั้นอยู่ในวรรคสองของร่างกรรมาธิการ เรื่องขอให้เติมคำว่า ให้ระบุบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนั้น ก็ระบุอยู่ในวรรคสองอยู่แล้ว ที่ต่างกันคงอยู่ที่วรรคสาม ที่กรรมาธิการขอตัดทิ้งนะครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
เห็นท่านอาจารย์จรัสพยักหน้า พอใจใช่ไหมครับ ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์เชิญครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : เรียนท่านประธานครับ ผม เจิมศักดิ์ท่านประธานครับ ที่กรรมาธิการไปแก้ไขจากร่างเดิมของกรรมาธิการในวรรคสุดท้ายนี้ผมเห็นด้วย คราวนี้ในวรรคสองที่ท่านไปเติม และท่านก็บอกว่า เหมือนกับของอาจารย์จรัสหรือของกลุ่มผมนี้ทุกประการ ผมก็ถามว่า ทำไมไม่ใช้อย่างของกลุ่มผมล่ะครับ ถ้าเหมือนกันทุกประการ ตรงไหนที่มันเป็นความแตกต่าง หรือมันไม่ดีตรงไหน ขอฟังคำชี้แจง เพราะว่าผมจะได้รู้ว่า ตกลงจะเอาอย่างไรแน่ครับ เพราะท่านพูดวรรคสองนี้

เหมือนกันเป๊ะเลย ท่านพูดนี้ไม่มีอะไรแตกต่างเลยนะครับ มีแต่พรรคสาม ซึ่งผมก็เห็นด้วย กับท่านที่พรรคสามที่ท่านตัดออก

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : เดี่ยว มีท่านอาจารย์คมสันครับ ยกมืออยู่นะครับ เพื่อจะได้ตอบที่เดียวเลยนะครับ เชิญครับ

นายคมสัน โพธิ์คง (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานครับ ผม คมสัน โพธิ์คง กรรมาธิการ และสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ ประเด็นนี้ผมขอสงวน ความเห็นไว้ในความเห็นเพิ่มเติม คือ ในพรรคสาม เรื่องของการอาศัยบทบัญญัติในการ ตราของ -----

กฎ ข้อบังคับทั้งหลายที่ออกมาในครั้งนั้น ครั้นผมคิดว่า ในรัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๕๔๐ ได้บัญญัติหลักการอันนี้ไว้ว่า ให้ใช้หลักการนั้นกับสิ่งที่เรียกว่า กฎ ด้วย ก็คือ พระราชกฤษฎีกาแล้วกับบทบัญญัติในกฎกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งบทบัญญัติ มาตรา ๒๙ เป็นเรื่องของการจำกัดสิทธิต้องอาศัยบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งเป็นหลักการสำคัญ เพราะว่าในอดีตที่ผ่านมา ก่อนที่จะมีมาตราในลักษณะเช่นนี้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ การบัญญัติในเรื่องกฎหมายลำดับรองมักจะไม่ค่อยระบุมাত্রา หรือแม้แต่ในกฎหมายต่าง ๆ ก็ไม่ได้ระบุมাত্রาที่ให้อำนาจในเรื่องนั้น ซึ่งมีผลเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยไม่ทราบว่าจะถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพในเรื่องใด และในบทบัญญัติอย่างไร ซึ่งในหลักการตอนนี้ กฎทั้งหลายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเองก็สามารถที่จะไปมีผลในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้เช่นเดียวกัน และในทางปฏิบัติที่ผ่าน ก็ปรากฏว่ามีกฎบางประการใช้ใหม่ครับ ที่ถึงแม้ไม่ขัดต่อกฎหมายแม่บท แต่อาจจะขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ก็เคยเกิดขึ้นมาแล้ว เพราะฉะนั้นผมจึงเห็นว่า การตัดบทบัญญัติในวรรคสามออกนี้ กระผมจึงเห็นว่า บทนี้ยังเป็นส่วนที่จำเป็นอยู่ในสำหรับการที่จะพิจารณาในเรื่องของการตราฎีกาที่ออกโดยอาศัยอำนาจแห่งบทบัญญัติของกฎหมาย เพราะฉะนั้นในหลักการตอนนี้จึงต้องเอามาใช้กับสิ่งที่เรียกว่า กฎ ด้วยโดยอนุโลม ขอบพระคุณครับ ท่านประธาน

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : เชิญกรรมาธิการนะครับ เชิญครับ

นายอัชพร จารุจินดา (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ ผม อัชพร จารุจินดา กรรมาธิการครับ ข้อความที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในวรรคแรก มาตรา ๒๙ คือ ข้อความที่ขีดเส้นนะครับว่า ของอาจารย์จรูสที่เสนอว่า เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ ดังที่กราบเรียนว่า คือหลักการของรัฐธรรมนูญนี้จะไม่เขียนให้ถ้อยคำว่า ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ ซึ่งเคยเขียนอยู่เดิมเป็นจำนวน ๒๐ มาตรา เราตัดออกหมด เพราะฉะนั้นการออกกฎหมายเฉพาะเพื่อการรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้นั้น จึงไม่มีในรัฐธรรมนูญนี้ เพราะไม่มีการกำหนดไว้ แต่เฉพาะเพื่อการรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้นั้น

ยังมีความจำเป็น ซึ่งคณะกรรมการได้ย้ายมาอยู่พรรคสอง ซึ่งน่าจะตรงกับเหตุผลมากกว่าว่า กฎหมายที่ตราขึ้นแล้ว รัฐธรรมนูญไปบอกว่า การตรากฎหมายที่จำกัดสิทธิเสรีภาพในบางเรื่องนั้น ทำได้เท่าที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดเหตุที่จะให้ออกรัฐธรรมนูญนั้น เช่น ยกตัวอย่าง มาตรา ๓๔ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อความมั่นคง เพื่อความสงบเรียบร้อย นั่นคือการกำหนดกรอบว่า ถึงแม้กฎหมายที่รัฐสภาจะตราขึ้นก็ตาม แต่เมื่อมาตราใด บทบัญญัติใดได้จำกัดขอบเขตว่า กฎหมายนั้นจะต้องอยู่เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ก็ต้องออกกฎหมายในเหตุอันเท่านั้น การย้ายข้อความที่ว่านั้นมาอยู่ในวรรคสอง จึงจะตรงกับเนื้อหาของรัฐธรรมนูญที่อยู่ในเนื้อหาภายในมากกว่านะครับ คือกราบเรียนว่า ทั้งหมดนี้ ทั้งนี้ทั้งนั้น โดยหลักการหรือเหตุผลนั้นเป็นอย่างเดียวกัน แต่เป็นเรื่องการเขียนกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาข้างในของบทบัญญัติที่เปลี่ยนไป

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ครับ อาจารย์เจิมศักดิ์

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ ผมต้องกราบเรียนว่า ผมอ่านที่ในกลุ่มของผมแปรญัตตินี้ ผมคิดว่าผมเข้าใจ แต่ว่าผมอ่านของท่าน กรรมการที่ไปแก้ไขเพิ่มเติม ผมอ่านแล้วผมยังไม่เข้าใจ นี่ผมพูดตรง ๆ ผมอยากจะฟังเพื่อนสมาชิกด้วยนะครับ เพราะเพื่อนสมาชิกในมาตรานี้ท่านสามารถอธิบายได้ทุกคน เพราะว่ากรรมการได้ไปแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๙ ท่านทั้งหลายมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นได้หมดทั้งสภานะครับ เพียงไม่ใช่เฉพาะคนที่แปรญัตติเท่านั้น เพราะท่านไปแปรญัตติของตัวเอง เพราะฉะนั้นตรงนี้นี่อยากจะฟังเพื่อนสมาชิกคนอื่นด้วยนะครับว่ามันเหมือนกันจริงหรือเปล่า ผมอ่าน ผมเรียนตรง ๆ ผมอ่านแล้วผมไม่ค่อยเข้าใจว่าเหมือนกัน แต่ว่าผมมี ผมเรียนตรง ๆ ว่าผมอ่านของท่านแล้ว มันไม่รู้ว่าท่านจะไปทางไหน ขอฟังเพื่อนสมาชิกได้ไหมครับ ก่อนที่เราจะแสดง หรือว่าลงมติกันในเรื่องนี้ครับ

๑๕๓

สสร ๒๒/๒๕๕๐

ปทิตตา ๖๕/๓

นายเดโช สนวนนนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่สอง) :
ความจริงก็มีอาจารย์คมสันยกมืออยู่ใช่ไหมครับ ท่านใช้สิทธิเดิม ส่วนท่านสมาชิก
ท่านอื่น ก็อย่างอาจารย์เจิมศักดิ์บอกว่า เฉพาะเรื่องนี้ท่านมีสิทธิที่จะอภิปรายได้ทุกท่าน
เพราะกรรมวิธีการไปแก้ไข เรียนเชิญอาจารย์คมสันก่อนครับ

- ๖๖/๑

นายคมสัน โพธิ์คง (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานครับ บทบัญญัติในมาตรา ๒๙ ที่อยู่ในตัวร่างนี้ นะครับ จริง ๆ แล้วมีหลักการมาจากมาตรา ๒๙ เดิม ในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ ซึ่งในมาตรา ๒๙ เดิมนี้ เป็นเรื่องของการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ซึ่งต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย และก็ต้องมีหลักการสั่งห้าประการ ซึ่งรวมถึงเรื่องของการระบอบบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญไว้ในบทบัญญัติของการตรากฎหมายด้วยนะครับ กระผมมีประเด็นเพิ่มเติมในวรรคท้ายนะครับ ซึ่งยังไม่ได้มีการชี้แจง ก็คือว่า การตัดข้อความในเรื่องของการใช้บังคับกับกฎออก หรือข้อบังคับออกนี้ นะครับ ตรงนี้ในการตีความคำว่า กฎหมาย และคำว่า กฎ นี้ ในทางกฎหมายมันมีความต่างกันอยู่พอสมควร เพราะคำว่า กฎหมาย นี้ในทางกรตีความในรัฐธรรมนูญเอง คำว่า กฎหมาย จะหมายถึงกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือว่าอยู่ในความหมายของกฎหมายที่มีค่าบังคับเท่ากับพระราชบัญญัติ เท่านั้น ส่วน กฎ นี้เป็นถ้อยคำที่อยู่ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งมีความหมายถึงกฎหมายในระดับรองลงมา นะครับ ในส่วนของฝ่ายบริหาร เช่น พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ หรือประกาศต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้แหละครับที่ไปขยายในบทบัญญัติของกฎหมายที่ออกมา หรือตราขึ้นนี้ ก่อให้เกิดการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การตัดข้อความในวรรคที่ ๓ ออกนี้ นะครับ กระผมเห็นว่า จะทำให้กฎ หรือว่าข้อบังคับทั้งหลายที่ออกมาโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้จะมีสภาพของการมีปัญหาในเรื่องของการที่ไปจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ต้องมีการกล่าวถึงในเรื่องสิ่งเหล่านี้ไว้ เพราะฉะนั้นผมจึงขออภิปรายเพิ่มเติมในประเด็นตรงนี้ด้วยครับ ท่านประธานครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : วรรคสามที่ตัดออก กรรมาธิการยังไม่ได้ชี้แจง จะชี้แจงใหม่ครับ ชี้แจงแล้ว เรียบร้อยหมด นะครับ ถ้าอย่างนั้นก็ท่านอาจารย์จรัส เชิญครับ

ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมฟังคำอภิปรายของท่านอาจารย์คมสันนะครับ ขอโทษที่ต้องเอ่ยนาม แล้วก็ฟังคำอภิปรายของท่านกรรมาธิการยก่าง ผมว่า ชัดกันนะครับ ท่านกรรมาธิการยก่างให้คำอธิบายว่า

การตัดข้อความวรรคสามออก เป็นการส่งเสริมให้เกิดสิทธิ เป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชน ตามมาตรา ๒๙ ท่านอาจารย์คมสันท่านอธิบายเมื่อตะกี้ว่า การตัดข้อความวรรคสามออก เป็นการเปิดทางให้หน่วยราชการออกกฎระเบียบ ซึ่งอาจจะไปละเมิดสิทธิได้ กระผมอยากจะให้กรรมการทุก ๆ ท่านนะครับ แล้วก็ท่านสมาชิก สสร. ทุกท่านช่วยพิจารณาดูให้รอบคอบว่า ข้อความในวรรคสามนั้น เป็นการส่งเสริมให้เกิดสิทธิ หรือว่าเป็นการคุ้มครอง เป็นการเปิดช่องให้ละเมิดสิทธิกันมากกว่ากัน กระผมมีความเห็นในใจเอียงไปทางท่านอาจารย์คมสันนะครับ คือ เข้าใจว่า เรายอมรับความจริงว่าตอนนี้มีกระทรวง ทบวง กรม ที่ออกกฎ ระเบียบ คำสั่งทางราชการ ซึ่งมีลักษณะทำนองเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชน ทั้ง ๆ ที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ เขียนทำนองนี้ กระผมอยากจะให้ลองพิจารณากันครับ ขอขอบคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : กรรมการครับ เชิญครับ ท่านอัครครับ เชิญครับ

นายอัคร จารุจินดา (กรรมการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ กระผม อัคร จารุจินดา กรรมการครับ คือ โดยถ้อยคำนะครับ ถ้าย่อยคำเดิมนี่เขียนไว้ว่า บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง วรรคหนึ่ง คือ การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่ตรากฎหมาย เราเขียนในวรรคสามว่า บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้นำมาใช้บังคับกับการออกกฎด้วย มันก็แปลว่า การออกกฎนั้น การจำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญนี้ทั้งหมดนั้นกระทำมิได้ เว้นแต่จะอาศัยอำนาจตามกฎหมายของฝ่ายบริหารที่กำหนดขึ้น ผลก็คือ ในสิ่งที่ผ่านมา การมีฉบับบทบัญญัตินี้ไว้ทำให้เกิดการเอาไปอ้างอิงว่า กฎนั้นสามารถที่จะเขียนออกไปขัดต่อสิทธิเสรีภาพได้ ซึ่งในทางกฎหมายนั้นทำไม่ได้ เพราะกฎต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารจะต้องทำภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติเท่านั้น และถ้าพระราชบัญญัตินั้น มีส่วนใดส่วนหนึ่งที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพ พระราชบัญญัตินั้นจะต้องอ้างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญอยู่แล้วว่า ทำได้เพราะเหตุใด กฎก็จะต้อง -----

อยู่ภายใต้กรอบของพระราชบัญญัตินั้น จะไปเขียนโดยเฉพาะ โดยอาศัยความในวรรคสามนี้ว่า สามารถจะกำหนดในสิ่งที่กระทบกระเทือนสิทธินั้น แล้วไปอ้างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมานั้น ทำไม่ได้ เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดตรงนี้นั้น ทางกรรมาธิการจึงเห็นว่าควรจะต้องออกดีกว่า อันนั้นคือแนวความคิดครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ก็ค่อนข้างจะชัดเจนแล้วนะครับ ทางผู้แปรญัตติยังคงยืนยันหรือเปล่าครับ ถ้าเจียงก็แสดงว่า เห็นด้วยนะครับ คือไม่ต้องการลงมติใหม่ครับ ท่านเจิมศักดิ์ครับ หรือจะขอให้ลงมติ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่กรรมาธิการแก้ไขจากร่างเดิม แล้วก็ผู้แปรญัตติ คือ กลุ่มพวกผมก็ขอแก้ไขจากร่างเดิม ตกลงตรงนี้ก็ได้อยู่ที่ว่า สมาชิกตั้งใจหรือเปล่า เพราะว่ามันแก้ไขจากร่างเดิม มันไม่ได้หมายความว่า พวกผมตั้งใจหรือเปล่า แต่สมาชิกทั้งสภานี้ตั้งใจหรือเปล่า นี่เป็นวาระแรกแล้ว มาตราแรกแล้วที่พอมตั้งประเด็นขึ้นมา อาจารย์เสรีในฐานะทำหน้าที่ประธานก็บอกว่าเรื่องยังไม่เกิด เพราะฉะนั้นยังไม่ต้องพูด บัดนี้ถึงแล้ว ก็จะต้องพูดกันเสียตรงนี้ให้ชัดว่า เมื่อร่างแรกถูกแปรญัตติมาเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มกรรมาธิการเองที่แปรญัตติจากร่างแรก และกลุ่มที่ ๒ คือ กลุ่มผม ตกลงเราจะเห็นด้วยกับการแก้ไขหรือไม่ ถ้าเห็นด้วย จะเห็นด้วยกับของใคร ซึ่งของผมถอนหรือไม่ถอนนี้ก็ยังไม่ค่อยสำคัญเท่ากับว่าเห็นด้วยกับร่างแรกหรือไม่ เมื่อกรรมาธิการแก้ไข ถ้าทุกคนไม่ตั้งใจ บอกว่า อยากเห็นการแก้ไข แล้วพวกผมก็ถอน เห็นด้วยกับกรรมาธิการ ถ้าอย่างนั้นก็ไม่ต้องโหวต แต่ว่าต้องถามสมาชิกทั้งหมดนะครับ ไม่ใช่ถามกลุ่มผม

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : เข้าใจครับ แต่ว่าผมก็ไม่เห็นมีสมาชิกท่านใดจะยกมือว่าไม่เห็นด้วยกับกรรมาธิการเชิญครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ขออนุญาตท่านประธาน ผมยกมือตั้งนานแล้วครับ สุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย ครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ขอประทานโทษ ไม่เห็นครับ เดี่ยวขอกรรมาธิการชี้แจงก่อนนะครับ เดี่ยวตกลงครับ

นายอัศววิทย์ สุมาวงศ์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานครับ ผมคิดว่า เมื่อ
เข้าได้พูดกันแล้ว ความจริงไม่ได้พูดออกไปนะครับว่า เห็นด้วยกับท่านเจิมศักดิ์ในการ
ดำเนินการอย่างนี้ นะครับว่า ในกรณีที่กรรมาธิการแก้ร่างนี้ นะครับ แล้วก็ในเบื้องต้น
ก็คงจะต้องดูก่อนว่า เห็นชอบด้วยไหมกับร่างที่แก้ แล้วในกรณีที่มีการแปรญัตติของ
สมาชิกนะครับ ก็คงจะต้องดู ถ้ามีการแปรหลายคนก็คงต้องดูว่า ในของร่างกรรมาธิการที่
แก้นี้ นะครับ กับร่างสมาชิกที่แก้นี้ แต่ละอันนี้ผลเป็นอย่างไร แล้วขอเรียนอีกนิดเดียวครับ
ในกรณีที่กรรมาธิการไม่แก้ แต่สมาชิกแปรญัตติหลายอัน ก็คงจะต้องลงมติระหว่างร่าง
ของกรรมาธิการซึ่งไม่แก้กับของสมาชิกแต่ละอันครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ก็เป็น
ที่เข้าใจ เวลาถามมติ จะถามมติตั้งแต่ย่อนต้นเลยว่า จะเห็นด้วยกับกรรมาธิการที่แก้ไข
หรือไม่ นะครับ จะถามญัตตินั้นก่อน ถ้าที่ประชุมเกิดขึ้นด้วยกับกรรมาธิการแก้ไข
ก็จบ ยุติเรื่อง จบ แต่ถ้าไม่เห็นด้วย เมื่อนั้นแหละครับถึงจะมาลงถามญัตติ ข้อที่ ๒
แต่ขอท่านสุรชัยก่อนครับ เชิญครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ขอขอบคุณครับ ท่านประธานครับ ผม สุรชัย
เลี้ยงบุญเลิศชัย ขออนุญาตใช้สิทธิอภิปรายในฐานะที่กรรมาธิการยกร่างได้มีการแก้ไข
ร่าง ในมาตรา ๒๙ วรรคสาม ซึ่งมาตรา ๒๙ วรรคสามนั้น จะถูกนำไปใช้กับมาตรา ๒๙
วรรคแรกกับวรรคสองด้วย เพราะฉะนั้นผมขอใช้สิทธิอภิปราย มาตรา ๒๙ ทั้งวรรค
นะครับ เรียบอย่างนี้ครับว่า จากการใช้คำชี้แจงของท่านกรรมาธิการยกร่างเกี่ยวกับ
ข้อความในมาตรา ๒๙ นะครับ ที่ท่านใช้ถ้อยคำต่างไปจากมาตรา ๒๙ ในรัฐธรรมนูญ
ปี ๒๕๕๐ ผมขออนุญาตอ่านบทบัญญัติของมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ครับ
ซึ่งบัญญัติไว้ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำ
มิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้
กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและ

๑๕๘

สสร ๒๒/๒๕๕๐

กุนที่ ๖๗/๓

เสรีภาพนั้นมีได้ สำหรับร่างของท่านกรรมาธิการยกร่างนั้นนี้ ท่านได้ตัดข้อความที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ ออก ในส่วนที่ หากการใช้สิทธิเสรีภาพในเรื่องใดมี บทบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว ให้ การใช้สิทธิและเสรีภาพ ขอบภัยครับ ท่านได้ตัดข้อความว่า เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้ กำหนดไว้เท่าที่จำเป็น โดยท่านได้ชี้แจงและให้เหตุผลว่า -----

- ๖๘/๑

เนื่องจากหลักการของการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้นั้น ท่านได้พยายามหลีกเลี่ยง ตัดถ้อยคำ คำว่า ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ออก เพราะฉะนั้นจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องไประบุ อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ ผมฟังท่านแล้ว ผมก็กำลังจะคล้อยตาม ท่าน แต่ถ้าท่านมาดูบทบัญญัติในวรรคที่สองที่ท่านร่างไว้จะครบ กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ให้ตราได้เท่าที่จำเป็น และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่เจาะจงหรือมุ่งหมายให้ ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง และในกรณีที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติให้ตรากฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพเฉพาะเพื่อการใด ไหนท่านชี้แจงผมว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่มีบทบัญญัติที่จะเขียนทิ้งค้างไว้ว่า ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยเฉพาะในเรื่องของการจำกัดสิทธิเสรีภาพ แล้วทำไมวรรคสองถึงได้มีข้อความ และใน กรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ตรากฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพเฉพาะเพื่อการใด นี่คือ ประเด็นที่ผมจะตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ ทีนี้เมื่อเราดูทั้งสองวรรคตามที่ท่านร่างไว้ นั้นจะครบ รูปความแล้วหมายความว่า เรื่องของการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลจะทำได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎหมายในที่นี้พวกเราทราบกันดี ว่า ก็คือ กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ กลับมาที่วรรคท้าย ซึ่งเดิมนั้นเคยมีอยู่ในฉบับ รับฟังความคิดเห็นที่ร่างไว้ว่า บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับ กฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม ท่านตัดทิ้ง และ ท่านชี้แจงว่า เพื่อไม่ให้มีความเข้าใจผิดว่า รัฐธรรมนูญสนับสนุนให้ฝ่ายบริหารสามารถ ออกกฎ เพื่อมาลิดรอนสิทธิเสรีภาพได้ ผมเรียนท่านครับว่า ในการที่ฝ่ายบริหารจะออก กฎหมายในระดับรอง จากกฎหมายระดับพระราชบัญญัตินั้น คงไม่ใช่มีแต่ พระราชกฤษฎีกา คงไม่ใช่มีแต่พระราชกำหนด ซึ่งอาจจะต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมาย ระดับพระราชบัญญัติ หรือไม่ต้องอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติก็สุดแล้วแต่ แต่มันยังมี กฎ ยังมีข้อบังคับ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมาย และต้องอาศัยบทบัญญัติของอำนาจตาม บทบัญญัติของกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ซึ่งนั่นก็หมายความว่า กฎและข้อบังคับ ต่าง ๆ เหล่านั้นนั้นออกโดยอาศัยอำนาจตามความของบทบัญญัติแห่งกฎหมายใน วรรคแรกของมาตรา ๒๙ ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นเมื่อเป็นเช่นนี้ ถ้าท่านไปตัดบทบัญญัติใน วรรคท้ายของมาตรา ๒๙ ออก นั้นหมายความว่า ในการที่ฝ่ายบริหารจะออกกฎหมายใน

ระดับรอง คือในรูปของกฎ ไม่ต้องแสดงบทบัญญัติของมาตราที่ให้อำนาจในการที่จะสามารถออกกฎหมายมาลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ เราคงไปควบคุมแต่เฉพาะกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติเท่านั้นหรือ ซึ่งผมเชื่อว่า ไม่น่าจะใช้ที่จะเป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายในมาตรานี้ เพราะฉะนั้นด้วยเหตุผลดังที่ได้ชี้แจงมา ผมไม่อาจเห็นด้วยกับร่างของกรรมาธิการได้ครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
กรรมาธิการจะยื่น หรือจะชี้แจงอีกครั้ง เชิญครับท่านอาจารย์สมคิด ครับ

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพครับ สมคิด เลิศไพฑูรย์ กรรมาธิการ ขออนุญาตเรียนชี้แจงอย่างนี้ครับว่า ความจริงสิทธิเสรีภาพทั้งหลายที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท สิทธิเสรีภาพ ประเภทแรกคือ สิทธิเสรีภาพที่สมบูรณ์ คือ รัฐไม่สามารถจำกัดสิทธิเสรีภาพได้เลย กับสิทธิเสรีภาพอีกประเภทหนึ่งที่รัฐสามารถจำกัดสิทธิเสรีภาพได้ แต่ต้องจำกัดโดยกฎหมายเท่านั้นนะครับ สิทธิเสรีภาพที่สมบูรณ์ ในต่างประเทศก็เช่นเดียวกับประเทศไทย มีจำนวนที่น้อยนะครับ ความจริงในรัฐธรรมนูญของประเทศไทยเขียนไว้อันเดียวเท่านั้น ก็คือ สิทธิเสรีภาพในเรื่องของการถือศาสนา สิทธิเสรีภาพอื่นมีข้อจำกัดได้ เพียงแต่ว่า ข้อจำกัดนั้นต้องเป็นข้อจำกัดที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยตรงนะครับ ให้จำกัดในเรื่องอะไรไว้ได้บ้าง กรณีที่ท่านสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญได้พูดถึงกรณีวรรคสองนะครับว่า ในกรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ตรากฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพเฉพาะเพื่อการใดนั้น ผมเข้าใจว่า ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ เราได้ตัดทิ้งไปแล้วครับ แต่ว่า ข้อจำกัดในรัฐธรรมนูญนี้ ในบางเรื่องยังคงอยู่ ผมยกตัวอย่างเช่น มาตรา ๔๓ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ถ้าท่านสมาชิกได้ตามผมไปด้วยนะครับ ๔๓ บกอกอย่างนี้ครับว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมนะครับ วรรคสองก็บอกว่าการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการนั้น การนี้ การโน้น นะครับ บทบัญญัติของมาตรา ๒๙ วรรคสอง เขียนขึ้นเพื่อรับรองเรื่องเหล่านี้ครับ -----

แต่ว่าไม่ใช่เรื่องปัญหาเรื่องทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติแต่ประการใดทั้งสิ้น ถ้ามาตรา ๔๓ ไม่มีข้อจำกัดสิทธิเสรีภาพเลย ต้องตัด ๔๓ วรรคสองทิ้ง ซึ่งคงเป็นไปได้แน่ครับ แล้วจะทำให้รัฐสามารถจำกัดสิทธิเสรีภาพประชาชนได้ทุกเรื่องนะครับ เพราะฉะนั้นจริง ๆ แล้วนี่ผมเข้าใจว่า ๒๙ วรรคสอง เขียนขึ้นเพื่อรับกับหลายเรื่องที่เราได้พูดกันมา ส่วนประเด็นสุดท้าย ในวรรคที่ ๓ ของ ๒๙ วรรคสามนี้ ผมขออนุญาตกราบเรียนนะครับว่า ประเด็นมีอยู่แต่เพียงว่า กฎทั้งหลายนี้จะต้องอ้างมาตราของรัฐธรรมนูญหรือไม่ ความจริงกฎทั้งหลายเวลาจำกัดสิทธิเสรีภาพประชาชนต้องอ้างมาตราของพระราชบัญญัติอยู่แล้วนะครับ ว่า อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตราใด ประเด็นของเรามีอยู่แต่เพียงว่า ต้องอ้างเลขมาตราของรัฐธรรมนูญหรือไม่ ก็ในเมื่อ พรบ. ที่จำกัดสิทธิเสรีภาพประชาชน อ้างเลขมาตราของรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว กฎซึ่งเป็นกฎหมายลูกนะครับ ออกตามความใน พรบ. อีกนี้ จึงไม่มีความจำเป็นต้องอ้างเลขมาตราของรัฐธรรมนูญอีก แต่ผมขออนุญาตย้ำครับว่า อย่างไรก็ดีแล้วแต่ต้องอ้างเลขมาตราของ พรบ. นะครับ เวลาจะอาศัยอำนาจในการตรากฎทั้งหลาย พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง หรือข้อบังคับนี้ เขาอ้างทั้งนั้นครับว่า ออกตามความใน พรบ. มาตราใด อย่างไรบ้าง ก็ขออนุญาตกราบเรียน ขออนุญาตเรียนหารือท่านประธานคณันเองนะครับ ผมเข้าใจว่า ๒๙ วรรคหนึ่งนี่นะครับ ความจริงน่าจะตรงกันแล้วนะครับ หรือท่านอาจารย์จรัสด้วยนะครับ ๒๙ วรรคสองก็น่าจะตรงกันแล้ว เข้าใจว่ามีประเด็นแต่เพียง ๒๙ วรรคสามเท่านั้นใช่ไหมครับ ขออนุญาตหารือท่านนั้นครับ ส่วนประเด็นที่ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ยกขึ้นมาะครับ กรรมาธิการก็เห็นด้วยนะครับ ผมเห็นด้วยกับท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ว่า ในกรณีที่กรรมาธิการได้แก้ไขตัวร่างเดิมนี้ เราน่าจะถามประเด็นก่อนว่า จะยอมให้แก้ร่างตามร่างของกรรมาธิการ หรือตามร่างของท่านอาจารย์เจิมศักดิ์หรือไม่ เมื่อมีมติตั้งนั้นไปแล้วนะครับ ค่อยมาหารืออีกทีว่า จะเอาตามร่างของกรรมาธิการที่แก้ไข หรือตามร่างของท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
เอาแล้วนะครับ ผมว่าอภิปรายกันนานพอสมควรแล้ว

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ต้องใช้เวลาครับ ท่านประธานครับ ผมขอ
นิดเดียวครับ เพื่อให้เชื่อมโยงกับที่ท่านอาจารย์สมคิดได้อภิปรายชี้แจงไป แล้วผมเชื่อว่า
จะสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับท่านสมาชิกสภาว่างในการที่จะลงมติ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ขออย่างนี้ก่อนได้ไหมครับ ผมจะถามประเด็นแรกเสียก่อนว่า เห็นด้วยกับคงไว้ตามร่าง
เดิมของกรรมาธิการหรือเปล่า เพราะประเด็นนี้ไม่เกี่ยวกับเรื่องที่จะอภิปรายกันตรงนี้
เมื่อถ้าเห็น ถ้าสมาชิกก็เห็นด้วยกับกรรมาธิการ ค่อยมาว่ากันในประเด็นที่ ๒ อีกทีหนึ่ง
ถูกไหมครับ ตอนนั้นอาจารย์ค่อยใช้สิทธิในการที่จะอภิปรายนะครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ครับ ด้วยความเคารพท่านประธานเลยครับ
ผมว่า ก่อนที่เราจะลงมติว่า เห็นด้วยกับร่างเดิมหรือเปล่านั้น เราคงจะต้องมีข้อมูลให้
เพียงพอที่จะมาวินิจฉัยว่า ร่างใหม่นั้นดี หรือไม่ดีอย่างไร ถ้าเรามีข้อมูลยังไม่เพียงพอว่า
ร่างใหม่นั้นดี ไม่ดีอย่างไรนี้ เราจะไปลงมติว่า เห็นด้วยกับร่างเดิม ผมว่า ด้วยความเคารพ
ผมว่า ยังไม่ถูกต้องนักครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ถ้าอย่างนั้นก็เชิญ ขอสั้น ๆ ก็แล้วกัน เพราะใช้เวลานานแล้วนะครับมาตอนนี้เชิญครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ขอบพระคุณครับ ผมเรียนต่อท่านประธาน
แล้วก็ท่านสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญที่เคารพทุกท่านอย่างนี้นะครับว่า เมื่อสักครู่
ท่านอาจารย์สมคิด ขอภัยที่จะต้องเอ่ยนามท่านนะครับ ท่านได้ยกตัวอย่างว่า
ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีข้อจำกัดเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชนอยู่
ในมาตรา ๔๓ ซึ่งเป็นข้อจำกัดเกี่ยวกับเรื่องสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ผม
กราบเรียนท่านอย่างนี้ครับว่า ไม่ได้มีแต่มาตรา ๔๓ เท่านั้นเองที่เป็นบทบัญญัติในการที่
จะจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ผมยกตัวอย่างให้ท่านอีกมาตราหนึ่ง มาตรา ๔๕
วรรคสอง ก็มีข้อจำกัดในเรื่องของสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นของพี่น้อง
ประชาชน ขณะนี้น้อยๆที่เราเห็นแล้วครับว่า ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้มี ๒ มาตรา ในการ
ที่จะจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ เมื่อเป็นอย่างนี้ ในมาตรา ๒๙ วรรคแรก ทำไมเรา
จึงไม่ใช้ถ้อยคำอย่างที่เราใช้ในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ละครับว่า เมื่อเราปรากฏอยู่แล้วว่า

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังมีบทบัญญัติบางมาตรา ในการที่จะให้รัฐสามารถออกกฎหมายมา
จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทำให้ไม่เขียนให้ชัดเจนตั้งแต่เสียในวรรคแรกว่า
การที่รัฐจะออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้นั้น ต้องเฉพาะเพื่อการที่มี
บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้เท่านั้น พวกเราคงทราบดีแล้วว่า หลักของการ
คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้น คือ หลักการสำคัญ การให้รัฐสามารถที่จะออก
กฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพ นั่นคือข้อยกเว้น เพราะฉะนั้นข้อยกเว้นนั้นจึงควรมีเท่าที่
เพียงจำกัด และเท่าที่มีปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้เท่านั้น ผมจึงเห็นด้วยกับที่ท่าน
อาจารย์จรัสได้ใช้สิทธิแปรญัตติว่า ต้องเพิ่มเติมข้อความ คำว่า เฉพาะเพื่อการที่
รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ ซึ่งก็ตรงกับรัฐธรรมนูญของปี ๒๕๕๐ นะครับ -----

อีกประเด็นหนึ่ง เรื่องของข้อความในวรรคท้าย ซึ่งเดิมท่านกรรมาธิการยกร่างท่านร่างไว้ดีอยู่แล้ว ในความเห็นของผม แต่ในที่สุดท่านมาตัดออก แล้วเมื่อที่ท่านอาจารย์สมคิด ขอภัยที่ผมต้องเอ่ยนามท่านอีกครั้ง ท่านก็ชี้แจงพวกเราว่า ในเมื่อกฎหมายระดับรอง กฎ หรือข้อบังคับเวลาจะออก ต้องอ้างบทบัญญัติของมาตราในกฎหมายแม่ ก็คือ มาตราในพระราชบัญญัติแล้ว มันไม่ได้หมายความว่า การที่อ้างบทบัญญัติในมาตราของพระราชบัญญัติที่ให้อำนาจในการออกกฎหมายลูกแล้วนี่ จะเป็นการรองรับว่ารัฐมีสิทธิในการที่จะออกกฎ ออกข้อบังคับ หรือรวมความแล้วคือ การออกกฎหมายในระดับรองมา จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ถ้ากฎ หรือข้อบังคับ หรือกฎหมายระดับรองนั้น ไม่ได้ อ้างอิงบทบัญญัติของกฎหมายในมาตราที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ต้องอ้างอิง ผมเรียนอย่างนี้ครับว่า ในการตรากฎหมายในระดับพระราชบัญญัตินั้น ไม่สามารถคาดการณ์ได้ในอนาคตว่า รัฐจะออกกฎหมายลูกมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้หรือไหม เพราะฉะนั้นไม่แน่ว่า ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัตินั้นจะได้อ้างอิงบทบัญญัติมาตราที่ให้สิทธิในการที่รัฐจะออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพไว้พร้อมแล้วไว้ล่วงหน้าแล้ว เพราะฉะนั้นเมื่อใดก็ตามที่รัฐจะออกกฎหมายไม่ว่าในระดับใดก็ตามไม่ว่าในระดับพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายระดับรองจากนั้น ทุกครั้งรัฐจะต้องอ้างอิงบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้สิทธิ เพื่อให้ประชาชนได้ตรวจสอบได้ว่า ถูกต้องแท้จริงหรือไม่ในการที่รัฐตรากฎหมายในเรื่องนั้น ๆ มาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพราะฉะนั้นผมเองจึงยังต้องขออนุญาตยืนยันความเห็นว่า ไม่อาจเห็นด้วยกับร่างของกรรมาธิการยกร่าง ในมาตรา ๒๙ ทั้ง ๓ วรรคครับ ขอขอบคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ขอขอบคุณครับ อาจารย์คมสันขอเป็นเรื่องใหม่ครับ เชิญครับ

นายคมสัน โพธิ์คง (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานครับ ในประเด็นของเรื่อง มาตรา ๒๙ นี้ครับ ผมอยากจะขออนุญาตกราบเรียนอย่างนี้ครับ มาตรา ๒๙ วรรคสามนี้ ถ้าอ่านดูบทบัญญัติที่ถูกตัดออกไปนี้ บอกว่า บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นด้วยโดยอนุโลม หมายความว่า เนื้อความทั้งหมดของวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ต้องถูกนำมาใช้กับกฎด้วย ซึ่งไม่ได้เพียงแค่แค่เรื่องของกฎระเบียบบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนะครับ ท่านประธานครับ มันมีอยู่สี่ห้าประการที่เป็นเงื่อนไขในการตรากฎหมาย หรือออกกฎเพื่อกำกัทธิและเสรีภาพ เงื่อนไขที่ ๑ ก็คือ การกำกัทธิและเสรีภาพต้องกระทำโดยกฎหมาย เงื่อนไขที่ ๒ ก็คือ การตรากฎหมายเพื่อกำกัทธิและเสรีภาพนั้น จะกระทบสาระสำคัญของสิทธิ คือหมายความว่า จะทำให้สิทธินั้นเขาเสียไปเลย จนเป็นการกระทบในสาระสำคัญของสิทธิที่จะมีสิทธิ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพนั้นไม่ได้ สาระสำคัญของประการที่ ๓ ก็คือ การตราจำกัทธินั้น ต้องเป็นการวางบัญญัติที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป ก็คือ วางหลัก แล้วใช้โดยทั่วไป ใช้เสมอหน้าทั่วกัน และก็ไม่ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง คือ ไม่ใช่แก่บุคคลใด หรือไม่ได้ใช้แก่คดีใด หรือเรื่องใดเป็นการเฉพาะเจาะจง และสุดท้าย ก็คือ การระบอบบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนะครับ ไว้ในนั้นด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้ตามที่กล่าวในวรรคสามนี้ ไม่ได้มีแต่เพียงในเรื่องของการที่ระบอบบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในเรื่องของกฎเท่านั้น แต่หลักการเรื่องอื่นต้องถูกนำมาพิจารณา และคำนึงถึง และต้องถูกกำหนดไว้เป็นหลักการสำคัญที่การออกกฎต้องคำนึงถึงบัญญัติในเรื่องของหลักการสำคัญสี่ห้าประการดังกล่าวด้วยนะครับ ซึ่งผมเห็นว่าการที่จะตัดไป เพราะว่าการบรรจุบัญญัติมาตราไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ผมคิดว่าหลักการนั้นเป็นเพียงหลักการเดียว หลักการอีกสามสี่ประการก็เป็นหลักการที่ต้องคำนึงถึงไว้ในการออกกฎด้วยเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นนะครับ กระผมจึงขอสงวนความเห็นในเรื่องเหล่านี้ไว้ครับ ขอบพระคุณครับท่านประธานครับ

นายเดโช สอนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ก็ต้องถามกรรมวิธีการ เชิญท่านอาจารย์สมคิดครับ

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมวิธีการ) : ท่านประธานที่เคารพ หลักการที่ตัดไว้ในมาตรา ๒๙ วรรคสามนั้น ความจริงเขียนไว้แล้วใน พรบ. หลายฉบับนะครับ อย่างน้อย ๒ ฉบับ ที่นิยามคำว่า กฎ ไว้ พรบ. ที่ผมอยากเรียนท่านสมาชิกสภาร่าง คือ พรบ. จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ นะครับ นิยามคำว่า กฎ ไว้ว่า หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ----- - ๗๑/๑

ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ หลักเรื่องที่พูดเรื่องบังคับเป็นการทั่วไปนั้น ได้ถูกเขียนอยู่ในกฎหมายอื่นอยู่แล้ว แม้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสาม ไม่ได้เขียนเรื่องนี้ไว้โดยตรงนะครับ แต่ว่าใน พรบ. อย่างน้อย ๒ ฉบับ ครับ คือ พรบ. จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และ พรบ. วิธีปฏิบัติราชการการปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ก็ได้บัญญัติหลักนี้ไว้ชัดเจนอยู่แล้วเช่นเดียวกันครับ ขออนุญาตกราบเรียนครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ผมจะขอมติจากท่านสมาชิกครับ

(นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง)
มีสัตญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ประเด็นแรกที่จะขอมติ นะครับ เนื่องจากกรรมาธิการเปลี่ยน แก๊ไข โดยเปลี่ยนจากเล่มเหลือง เล่มเขียว มาเป็นเล่มใหม่นี้ นะครับ เพราะฉะนั้นก็ถามประเด็นแรกก่อนว่า จะคงไว้ตามร่างเดิม หรือให้ เป็นไปตามที่กรรมาธิการเปลี่ยนแปลง แก๊ไข มติว่าเป็นอย่างนั้น นะครับ ถ้าท่านสมาชิกท่านเห็นว่า ควรจะคงไว้ตามร่างเดิม นะครับ หนังสือเล่มเดิม นะครับ ก็บอกว่า เห็นด้วย

นายคมสัน โพธิ์คง (กรรมาธิการ) : เดียว ท่านประธานครับ คือ ในร่างนี้จะมีความสับสน นะครับ เพราะว่าในร่างเดิมมีวรรคสาม แต่ร่างใหม่คือไม่มีวรรคสาม ท่านประธานจะกำหนดให้มีการลงมติอย่างไรครับ เพราะว่าถ้าเอาร่างใหม่นี้ก็คือไม่มีวรรคสาม ต้องไหวตวรรคสามอีกรอบหรือไม่ครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ใช่ครับ จะไหวตวรรคสามอีกรอบหนึ่งครับ แน่นนอนครับ เพราะฉะนั้นก็ ถ้าคงไว้ตามร่างเดิม คือ ไม่แก๊ไขอะไรทั้งสิ้น นะครับ ก็บอกว่า เห็นด้วย ถ้าเป็นไปตามกรรมาธิการ ก็กดไม่เห็นด้วย ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ครับ เชิญครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ ผม เจิมศักดิ์ครับ ท่านประธานครับ ผมคิดว่า ญาติที่เรารู้จักก็จะต้องลงไป เห็นด้วยกับร่างเดิม หมายถึง เล่มสี่เหลือง ร่างเดิม หรือให้มีการแก้ไข ไม่ใช่ว่า ท่านไปเทียบระหว่างร่างเดิมกับของกรรมาธิการที่แก้ไข ถ้าเป็นเช่นนั้นพวกผมทำอะไรล่ะครับ ผมก็นั่งอยู่เฉย ๆ ผมก็เห็นด้วยกับฝ่ายแก้ไข ก็จบเลย ท่านต้องลงไป เห็นด้วยกับร่างเดิม หรือเห็นด้วยกับการแก้ไขก่อน

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ตกลงครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ถ้าเห็นด้วยกับการแก้ไขนะ จึงมาดูว่าระหว่างของท่านกับของพวกเราจะแก้แบบไหน ขอบพระคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ตกลงประเด็นก็จะบอกว่า เห็นด้วยกับร่างเดิม หรือเห็นด้วยกับการแก้ไขนะครับ ถ้าเห็นด้วยกับร่างเดิม ให้กด เห็นด้วย ถ้าเห็นด้วยกับการแก้ไข ให้กด ไม่เห็นด้วย ขอเชิญลงคะแนนครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : มีใครยังไม่ได้ลงไหมครับ ก็ขอปิดการลงคะแนนนะครับ ถ้าอย่างนั้นขอคะแนนมาเลยนะครับ ยังมีหรือครับ เจ้าหน้าที่ ของกรรมาธิการยังไม่พร้อม เชิญครับ มีปัญหาไหมครับ มีที่ไหนอีกไหมครับ พร้อมนะครับ ขอปิดการลงคะแนน แล้วก็ขอคะแนนเลยนะครับ มติออกมาอย่างนี้นะครับ เห็นด้วย ๘ คะแนน ไม่เห็นด้วย ๖๘ เสียง งดออกเสียง ๒ ไม่ลงคะแนนเสียง ๑ เป็นอันว่าสภาไม่เห็นด้วยนะครับ ไม่เห็นด้วยให้คงร่างเดิม ถูกหรือเปล่าครับ ต้องมีการแก้ไข ถูกต้องครับ เป็นอันว่าต้องมีการแก้ไข

เพราะฉะนั้นต่อไปประเด็นก็กลายเป็นว่า จะแก้ไขตามกรรมวิธีการ หรือแก้ไขตามผู้แปรญัตติ ประเด็นจะเป็นอย่างนี้นะครับ ต้องลงคะแนนอีกที่หนึ่งนะครับ ขอยืนยันอีกครั้งครับว่า ประเด็นจะอยู่ที่ว่า ท่านสมาชิกจะเห็นด้วยกับแก้ไข

(นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมวิธีการ) : ท่านประธานครับ ขออนุญาตครับ ขอรื้อที่ท่านอาจารย์จรัสครับว่า เราจะโหวตทั้งมาตรา หรือจะโหวตเฉพาะวรรคสามเท่านั้น ขออนุญาตหรือท่านนั่นเองว่า กรรมวิธีการได้ชี้แจงไปแล้วในวรรคหนึ่ง วรรคสองครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : อาจารย์ครับ เชิญครับ

ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา : ท่านประธานครับ ด้วยความเคารพ ท่านสมาชิก ท่านกรรมวิธีการร่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านอาจารย์สมคิดนะครับ กระผมขออนุญาตอย่างนี้ครับ คือ จากที่ได้ดู แล้วก็ได้ฟังคำอภิปรายของเพื่อนสมาชิกหลายท่านนี้ กระผมคิดว่า ข้อความที่ทางคณะของกระผมขอแปรญัตตินี้ เป็นข้อความที่น่าจะชัดเจนแล้วก็ตรงกับความรู้สึก ตรงกับเจตนารมณ์มากกว่าครับ ที่จะให้การจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องอยู่เฉพาะตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น เพราะฉะนั้นก็อยากจะยืนยันอยากจะเสนอว่า เราน่าจะต้องลงคะแนนกันเป็นวรรคครับ ขอบพระคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ครับ ไม่ขัดข้องนะครับ ถ้าลงคะแนนเป็นวรรค คำถาม ประเด็นก็จะอยู่ที่ว่า แก้ไขตามกรรมวิธีการ เชิญครับ

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมวิธีการ) : ท่านประธานครับ ขออนุญาตเรียนว่า ถ้าจะโหวตมาตรานี้ ขออนุญาตโหวตทั้งมาตรา ลงมติทั้งมาตรา ได้ไหมครับ เพราะว่า เข้าใจว่าร่างของท่านอาจารย์จรัสเอง ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์เอง ก็เป็นระบบเดียวกันทั้งระบบ ถ้าเอาวรรคหนึ่งมา ของกรรมวิธีการ กรรมวิธีการชนะของท่านอาจารย์จรัสแพ้ หรือวรรคสองอาจารย์จรัสชนะ ผมแบบนี้ครับ ก็จะมีปัญหา

นะครับ ขออนุญาตโหวตทั้งมาตราเลยได้ไหมครับ ไปในทิศทางเดียวกันว่า จะเอาตามร่างของท่านอาจารย์จรัส ท่านเจิมศักดิ์ ซึ่งเป็นร่างของ ปี ๒๕๔๐ หรือจะเอาตามร่างนั้นด้วยนะครับ ขออนุญาตครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ก็น่าจะเป็นเช่นนั้น ชัดช่องหรือครับ

นายสุรัชย์ เลียงบุญเลิศชัย : ขออนุญาตครับ ท่านประธานครับ ผม สุรัชย์ เลียงบุญเลิศชัย ผมมีความเห็นอย่างนี้ครับว่า โหวตทั้งมาตราไม่ได้ เหตุผลที่โหวตทั้งมาตราไม่ได้ ก็เนื่องจากว่า ขณะทีกลุ่มของอาจารย์เจิมศักดิ์ทำคำขอแปรญัตติในมาตรานี้ นะครับ เราดูจากถ้อยคำในร่างรัฐธรรมนูญฉบับรับฟังความคิดเห็นซึ่งเมื่อที่สภานี้ก็โหวตแล้วว่า ให้ถือตามร่างฉบับนั้น ในร่างฉบับนั้นมันมีวรรคสาม หรือวรรคท้ายอยู่ด้วยแต่ของอาจารย์เจิมศักดิ์ โดยอาจารย์จรัส สุวรรณมาลา ท่านขอแปรญัตติมานี้ มีอยู่แค่ ๒ วรรค ถ้าจะโหวตทั้งมาตรา ต้องทำความเข้าใจนะครับว่า ที่อาจารย์เจิมศักดิ์แปรญัตติมาแค่ วรรคหนึ่งกับวรรคสอง ไม่ได้แปลว่า ท่านตัดวรรคสามทิ้งนะครับ เพราะขณะที่ท่านแปรญัตตินั้น ท่านดูตามร่างฉบับรับฟังความคิดเห็นซึ่งมีวรรคสามอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นตรงนี้คือ สิ่งที่ผมอยากจะให้ที่ประชุมทำความเข้าใจว่า ในกรณีที่จะโหวตเรียงวรรคก็ดี โหวตทั้งมาตราก็ดี ผมเห็นควรว่า จะต้อง มีทั้ง ๓ วรรคที่จะต้องถามความเห็นจากที่ประชุม ขอขอบคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
อาจารย์คมสันก่อนใช้ไหมครับ แล้วเดี๋ยวจะถามความเห็นที่ประชุมครับ

นายคมสัน โพธิ์คง (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานครับ ผมคิดว่าผมมีความเห็นเช่นเดียวกับท่านสุรัชย์ ด้วยเหตุผลว่า วรรคสามนี้เป็นวรรคที่ถูกตัดออกด้วยการแก้ไขใหม่ ถ้าโหวตทั้งมาตรานี้ ประเด็นของวรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม นี้เป็นคนละประเด็นกันหมด เพราะฉะนั้นควรที่จะไปที่ละเอียด เพราะถ้าโหวตทั้งมาตรานี้หมายความว่า วรรคสามซึ่งแยกออกมาจะต้องถูกโหวตไปด้วยครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
อาจารย์สมคิดหรือครับ เชิญครับ

๑๗๐

สสร ๒๒/๒๕๕๐

เกศราภรณ์ ๗๒/๓

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานครับ
ผม สมคิด กรรมาธิการครับ ขออนุญาตหารือท่านสุรชัยกับท่านคมสันว่า พรรคหนึ่งกับ
พรรคสองนี้รวมกันได้ไหมครับ แล้วพรรคสามโหวตอีกที่ได้ไหมครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
เห็นด้วยไหม

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมาธิการ) : นะครับ พรรคหนึ่ง
พรรคสองรวมกัน ส่วนพรรคสามก็โหวตอีกที่หนึ่งนะครับ เป็นโหวต ๒ รอบเท่านั้นเองครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : จะได้
๒ ครั้ง ท่านพยักหน้า เห็นด้วยนะครับ ตกลงจะโหวต ๒ ครั้งอย่างนั้นนะ หนึ่ง สอง รวมกัน
พรรคสามแยกต่างหากนะครับ เพราะฉะนั้นคำถามก็อยู่บอกว่า เห็นด้วยกับ

นายวัชร หงส์ประภัศร : ผมมีข้อเสนอครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
เห็นด้วยกับกรรมาธิการ

นายวัชร หงส์ประภัศร : มีข้อเสนอครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
เชิญครับ ท่านจรัสครับ

๑๗๑

สสร ๒๒/๒๕๕๐

รัศมี ๗๓/๑

นายวิชา หงส์ประภัศร : วิชาครับ กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพ
กระผม วิชา หงส์ประภัศร กระผมมีข้อเสนอครับ คือ โหวตทีเดียวทั้งพรรคเลยครับ แต่ว่า
เอาพรรคหนึ่ง พรรคสองของอาจารย์จรัสวาทกับพรรคสามเดิม ถือว่า เป็นข้อเสนอหนึ่ง
และเอาตามกรรมาธิการ เป็นอีกข้อเสนอหนึ่งครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : หรือจะ
เอาพิจารณาวรรคสามก่อน เชิญครับ

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานครับ ผม
คิดว่า โหวต ๒ ครั้ง น่าจะเหมาะสมแล้วตามที่ได้หารือกัน คือพรรคหนึ่ง พรรคสอง รวมกัน
จะเอาร่างของกรรมาธิการ หรือจะเอาร่างของท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ หลังจากนั้นแล้วก็มา
ลงมติในวรรคสาม ว่า จะให้คงวรรคสามไว้หรือไม่ ๒ ครั้งไม่มากเกินไปหรอกครับ
ขออนุญาต พรรคหนึ่ง พรรคสอง สัมพันธ์กันครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ตกลง
ตัดสินนะครับว่า จะโหวต ๒ ครั้ง พรรคหนึ่ง พรรคสอง ครั้งหนึ่ง พรรคสาม แยกไปอีก
ครั้งหนึ่งนะครับ

(นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง)
มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ท่านผู้ใดเห็นด้วยกับกรรมาธิการ ก็กด เห็นด้วย เห็นด้วยกับผู้แปรญัตติพรรคหนึ่ง
พรรคสอง นะครับ ก็กด ไม่เห็นด้วย เชิญลงมติครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
พร้อมแล้วนะครับ ขอปิดการออกเสียงนะครับ ขอคะแนนเสียงมาเลยครับ คะแนนออกมา
แล้วนะครับ เห็นด้วย ๑๘ เสียง ไม่เห็นด้วย ๕๘ เสียง งดออกเสียง ๓ เสียง ไม่ลงคะแนน
๑ เป็นอันว่า สภาไม่เห็นด้วย

๑๗๒

ศสว ๒๒/๒๕๕๐

รัศมี ๗๓/๒

ต่อไปเป็นการลงมติพรรคสาม นะครับ

(นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง)
มีสัตญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ท่านสมาชิกเห็นด้วยกับกรรมาธิการ กักต เห็นด้วย ถ้าไม่เห็นด้วยกับผู้แปรญัตติ
พรรคสาม กักต ไม่เห็นด้วย ขอเชิญครับ ลงมติครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ท่านประธานครับ ผม สุรชัยครับ
ท่านประธานครับ ท่านประธานชี้แจงซ้ำอีกทีครับ สมาชิกยังสับสนอยู่นะครับ สำหรับ
พรรคสาม กติกาในการโหวตพรรคสาม รมทวนท่านประธานอธิบายอีกครั้งหนึ่งครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ครับ
เนื่องจากพรรคสามนี้ กรรมาธิการตัดออกนะครับ ทางกรรมาธิการตัดออก พรรคสาม
เพราะฉะนั้นก็คำถามจะถามว่า เห็นด้วยกับผู้แปรญัตติซึ่งไม่ให้ตัดออก ถูกหรือเปล่าครับ
ผู้แปรญัตติไม่ให้ตัดออก แต่คณะกรรมาธิการให้ตัดออก ประเด็นจะอยู่ตรงนี้ใช่ไหมครับ
ถ้าอยู่ตรงนี้ ก็ถามว่า ถ้าเห็นด้วยกับกรรมาธิการ กักต เห็นด้วย ถ้าเห็นด้วยกับผู้แปรญัตติ
กักต ไม่เห็นด้วย ชัดเจนไหมครับ

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย : ชัดเจนครับ

นายคมสัน โพธิ์คง (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานครับ
ท่านประธานต้องถามว่า ในพรรคสามนี้ ท่านสมาชิกท่านใดเห็นด้วยกับกรรมาธิการให้ตัด
พรรคสามออก แล้วก็ให้โหวตว่า ถ้าเห็นด้วยกับกรรมาธิการให้ตัดพรรคสามออก ก็ให้ลง
เห็นด้วย ถ้าไม่เห็นด้วยให้ตัดออก คือ เห็นตามผู้ขอสงวนนี้ ก็ให้ลงว่า ไม่เห็นด้วย ครับ
ท่านประธานครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ชัดเจน
หรือยังครับ ให้ข้อความกลับคืนมา ชัดเจนหรือยังครับ ถ้าชัดเจนก็

(นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง)
มีสัตญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

๑๗๓

สสร ๒๒/๒๕๕๐

รสรินทร์ ๗๔/๑

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่สอง) : ท่านผู้ใดเห็นด้วยกับกรรมาธิการ ให้กดว่า เห็นด้วย นะครับ ถ้าตัดออกก็กดว่า ไม่เห็นด้วย ไม่ใช่ ถ้าคงไว้ตามผู้แปรญัตติให้กลับคืนมา ไม่ใช่ตัดออก กลับคืนมา ไม่เห็นด้วย ครับ เชิญครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่สอง) : มีปัญหาอะไรครับ

นายคมสัน โพธิ์คง (กรรมาธิการ) : ท่านประธานครับ เครื่องผมยังไม่เคลียร์คะแนนเก่า ผมยังไม่ได้กด แล้วมันขึ้นของเก่าค้างอยู่

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่สอง) : อ้อ ค้างอยู่ เจ้าหน้าที่ครับ ดึงออกมา ลบแล้วหรือยัง ก็กดใหม่ ให้กดใหม่ นะครับ เจ้าหน้าที่ลบหมด นะครับ แล้วก็กดใหม่ นะครับ เอละครับ ถ้าอย่างนั้นกดใหม่อีกที่หนึ่งครับ ถ้าเห็นด้วยกับกรรมาธิการ เห็นด้วยให้เพิ่มวรรคสามตามที่ผู้แปรญัตติเอาคืนมา ก็กด ไม่เห็นด้วย เชิญครับ เรียบร้อย นะครับ ขอปิดการออกเสียง นะครับ ขอผลการรวมคะแนนลงมา ครับ ผลการลงคะแนน นะครับ จำนวนผู้เข้าประชุมทั้งหมด ๗๘ เห็นด้วย ๑๕ ไม่เห็นด้วย ๖๑ งดออกเสียง ๒ ไม่ลงคะแนนเสียง ๐ ก็ตกลงว่า ข้อความทั้งหมดวรรคสามกลับคืนมา นะครับ

เป็นอันหมดปฏิบัติ เชิญอาจารย์เจิมศักดิ์ครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ ขณะนี้เวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา ท่านประธานนรนิติได้บอกไว้ว่า เราจะพักในเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา แต่ก่อนที่เราจะไปพักนี้ ผมอยากจะปรึกษานิดเดียว คือเวลาที่เราพูดนี้ บางท่านนี้ ผมพยายามฟังแล้วผมไม่ค่อยได้ยิน อย่างเช่น เวลาท่านอาจารย์สมคิดพูดนะครับ ผมพยายามอยากจะฟังมาก บางทีไม่ค่อยได้ยิน เพราะแต่ละคนจะพูดต่างกัน คือบางคน ใกล้ไมโครโฟน บางคนห่างไมโครโฟน เพราะฉะนั้นเจ้าหน้าที่เสียงนี้จะต้องคอยดูอยู่ตลอดเวลา ถ้าท่านใดพูดแล้วเราไม่ค่อยได้ยินนี้ ท่านดูสเกล (Scale) แล้วต้องปรับขึ้น เพราะว่าบางทีผมพลาดประโยคสำคัญ ๆ ผมก็ไม่เข้าใจ ท่านประธานกรุณากำชับ เจ้าหน้าที่เสียงนะครับ จะต้องนั่งเฝ้าอยู่ตลอดเวลา เพราะแต่ละคนโทน (Tone) เสียงไม่เหมือนกัน และพูดใกล้ พูดไกลต่างกัน ไม่อย่างนั้นเราจะลำบากมากนะครับ เพราะฉะนั้นขออนุญาตว่า เราควรจะไปพัก ขอบพระคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : เจ้าหน้าที่นะครับ เจ้าหน้าที่เสียง ตั้งข้อสังเกตไว้ กรุณารับด้วย ท่านอาจารย์จรัส อีกหน่อยหนึ่งครับ เดี่ยวค่อยพักครับ เชิญครับ

ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา : ท่านประธานครับ ของผมนิดเดียวครับ คือ เราเพิ่งจะเจอมาตราที่กรรมาธิการขอแก้ไข แล้วก็เสนอเข้ามา คือ เวลาเริ่มแบบนี้ ผมคิดว่า สมาชิกหลาย ๆ ท่านเนื่งกับเวลาเขาขอแก้ไขแบบนี้ อาจจะขอความกรุณาให้กรรมาธิการยกร่างนี้ช่วยอธิบายให้ได้ว่า เวลาจะขอแก้ไขนี้ ท่านขอแก้ไขที่ตรงไหน แล้วก็ให้หลักการอย่างไร เพราะว่าไม่อย่างนั้นแล้วพวกเราอภิปรายกันไป กลายเป็นว่าคนละทิศ คนละทางกันนะครับ ขอบพระคุณครับ

นายไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์ (กรรมาธิการ) : ขออนุญาตท่านประธานครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
เชิญครับ กรรมาธิการ อาจารย์ไพบุลย์ครับ เชิญครับ

๑๗๕

สสร ๒๒/๒๕๕๐

รสรินทร์ ๗๔/๓

นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์ (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธาน
ที่เคารพครับ ผม ไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์ ครับ ขออนุญาตในที่ลงมติไปแล้วนะครับ
ในมาตรา ๒๙ นี้ ผมขออนุญาตสอบถามว่า ที่อภิปรายกันมา ก็คือ รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐
ที่อยู่ในหลักการ ดังนี้ ถ้อยคำในวรรคหนึ่งมันตกไปนิดหนึ่งนะครับ เท่าที่ตรวจสอบนะครับ
ก็คือว่า มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง นี่นะครับ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง
กฎหมายเฉพาะ -----

- ๗๕/๑

เพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เขาบอกว่า และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ก็คือ กำหนดไว้ กับเท่าที่จำเป็น มันต้องแยกกัน ถ้าเป็นไปตามความประสงค์ของผู้แปรญัตตินะครับ กำหนดไว้เท่าที่จำเป็น ก็คือ รัฐธรรมนูญมันกำหนดอยู่แล้ว มันจำเป็นอยู่แล้ว มันแยกกันอยู่ครับ ระหว่างกำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้นนะครับ ถ้าตรงจุดนี้ไม่ทราบว่าเป็นหลักการของ ๒๕๕๐ หรือเปล่า ถ้าเป็นหลักการ ๒๕๕๐ ตรงที่ว่า อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ อันนั้นประการหนึ่ง แล้วก็อีกอันหนึ่ง ก็คือ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นไม่ได้ มันแยกกันอยู่นะครับ ถ้าเป็นอย่างนี้นะครับ ถ้าไม่เต็ม มันก็จะเกิดความสงสัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เนี่ย มันจำเป็นอย่างไรนะครับ ตรงนี้ก็ฝากพิจารณาว่า เป็นเรื่องของถ้อยคำนะครับ มันตกไปนิดหนึ่งครับ

นายเดโช สวณานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ความจริงเป็นเรื่องถ้อยคำ ท่านอาจารย์จรัสพยักหน้า เห็นด้วยใช่ไหม

ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา : ท่านประธานครับ เรื่องถ้อยคำนี้ไม่มีปัญหาครับ คือ เจตนารมณ์ของคำแปรญัตติ เป็นเรื่องของการยืนยันหลักการตามรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ครับ ขอขอบคุณครับ

นายเดโช สวณานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ขอบพระคุณครับ เชิญอาจารย์สมคิดครับ

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมาธิการ) : ผู้แปรญัตติขอเพิ่ม
นะครับ คำว่า และ เข้าไปนะครับ ก็กรรมาธิการเห็นด้วยนะครับ ไม่มีปัญหาครับ
ขอขอบคุณครับ

นายเดโช สวณานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ขอขอบคุณครับ ก็คงเวลาที่นัดหมายกันไว้ว่า จะพักรับประทานอาหารเป็นเวลา ๒ ชั่วโมง ก็
ขออนุญาต

นายวัชร หงส์ประภัศร : ขอโทษครับ มีคำว่า เท่านั้น ด้วยหรือเปล่าครับ

๑๗๗

สสร ๒๒/๒๕๕๐

พรเทพ ๗๕/๒

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ ขอนิดเดียว
เนื่องจากท่านอาจารย์สมคิดสรูปี เห็นด้วย แต่ว่า ยังตกคำว่า เท่านั้น เพราะฉะนั้น ต้อง
จำเป็นเท่านั้น ด้วยนะครับ เพราะเดี๋ยวถ้าไปตามที่อาจารย์สมคิดสรูปี ขอบคุณ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ท่านพยักหน้ารับ ยืนยันครับ ขอบคุณครับ ก็พักการประชุม จาก ๑๗.๐๐ นาฬิกา แล้วก็
มาพบกันใหม่เวลา ๑๙.๐๐ นาฬิกา ครับ ขออนุญาตพักการประชุมครับ

พักประชุมเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา

- ๗๖/๑

๑๗๘

สสร ๒๒/๒๕๕๐

อุทัยวรรณ ๗๖/๑

เริ่มประชุมต่อเวลา ๑๙.๐๐ นาฬิกา

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่สอง) : ท่านสมาชิกครับ เราเริ่มภาคกลางคืนกันนะครับ เราอภิปรายกันมาถึงมาตรา ๒๙ แล้ว ขอให้ดำเนินการต่อไปในมาตรา ๓๐ ขอเชิญท่านเลขาครับ

นายคัมภีร์ ดิษฐาภรณ์ (รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ส่วนที่ ๒ ความเสมอภาค ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๓๐ มีการแก้ไข มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็นและผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่สอง) : มาตรานี้มีท่านชูชัย ศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม อาจารย์คมสัน ขอสงวนความเห็น แก่ความเป็นดังนี้ครับ ท่านผู้ใดจะ ไม่มีใครหรือครับ เชิญอาจารย์เจิมศักดิ์ครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ ก่อนเข้าสู่มาตรานี้ นะครับ ขออนุญาต คือ บรรยายภาคมันยังค้างกันอยู่ คือ พวกเราได้ดูเหตุการณ์บ้านเมืองนี้ ก็น่าสนใจในการเปลี่ยนแปลง แต่ว่าพวกเรานี้ได้ไปฟังข่าวอยู่ข่าวหนึ่ง บอกว่า มีคนมายื่นหนังสือต่อท่านประธาน สสร. แล้วก็รองประธาน สสร. ด้วย ขอให้ท่านลาออกนี้ จริงไหม แล้วมันมีเหตุอะไร เล่าให้พวกเราฟังบ้างได้ไหมครับ พวกเราฟังข่าวอยู่ข้างนอกนี้ไม่ค่อยเข้าใจ ท่านได้รับหนังสือหรือเปล่า ได้ใช่ไหมครับ ให้พวกเราได้รับข่าวสารให้มันตรงสัก นิดหนึ่งได้ไหมครับว่า มันมีอะไรเกิดขึ้น ขออนุญาตนิดเดียว แล้วเดี๋ยวเราจะเข้าสู่ตรงนี้ เพราะเพื่อนเรายังวิ่งกันมาอยู่เยอะนะครับขณะนี้ ขอเวลาให้ย่อยอาหาร แล้ววิ่งมาที่ ห้องนี้นิดหนึ่งครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่สอง) : ก็สั้น ๆ นะครับ ก็มีผู้มายื่นคำร้องขอ ก็นำโดยคุณหมอสันต์ หมอเหวง แล้วก็มายื่นจริง ครับ ยื่นต่อท่านประธาน และผม บังเอิญท่านรองเสรีไม่อยู่ เขายื่นทั้ง ๓ ท่านนะครับ ขอร้องตามฟอร์ม (Form) นะครับ ก็ให้ลาออก เนื่องจากบอกว่า กระบวนการจัดทำ รัฐธรรมนุญคราวนี้ไม่เป็นประชาธิปไตย ก็อย่างที่แบบยื่นให้ประธาน คมช. ลาออก ยื่นให้

๑๗๙

ศสว ๒๒/๒๕๕๐

อุทัยวรรณ ๗๖/๒

นายกลาออก ในลีลาเดียวกันนะครับ แล้วท่านประธานก็รับคำขี้นั้น แล้วก็ชี้แจงตอบ
ไปแล้ว ก็รับทราบกัน แล้วเราก็บอกว่า เราก็ทำหน้าที่ของเราเรื่องแปรญัตติ ที่เขาพูดกัน
นั้น ก็ไม่มีอะไร เราก็รับฟังความคิดเห็น แล้วก็ขณะนี้ก็อยู่ระหว่างการแปรญัตติ ซึ่งเขาก็
เน้นเฉพาะบางมาตราที่เห็นว่า อาจจะไม่เป็นประชาธิปไตย -----

- ๗๗/๑

และกลัวจะไม่ได้รับการพิจารณา ซึ่งเราก็ยืนยันว่า การแปรรูปดีมีนมีเอกสารหลักฐานชัดเจนอยู่แล้ว แต่ละมาตราเป็นอย่างไร ไปร้องใส่ ตรวจสอบได้ ไม่มีปัญหาอะไรครับ ตกลงก็ไม่มีอะไรหรอกครับ ก็คงชี้แจงเพื่อทราบกันทั่ว ๆ กันเท่านั้น ไม่มีอะไรมากกว่านั้นครับ

นายการุณ ไสงาม : แล้วท่านประธานไม่บอกให้อาจารย์เจิมศักดิ์ ยืนใบลาออก

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ต่อเลยนะครับ เมื่อกี้ อ้าว มากันแล้วนะ เจ้าของญัตติครับ ใครจะ หรือไม่ตั้งใจ เชิญครับ อาจารย์เจิมศักดิ์ครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ มาตรานี้เป็นมาตราหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง แล้วก็ถ้าท่านดู กรณาดูนะครับ มาตรานี้เป็นมาตราที่กรรมาธิการร่างก็ได้มีการแก้ไขมาตรานี้ด้วย เพราะฉะนั้นมาตรานี้เป็นมาตราที่ทุกท่านควรจะได้แสดงความเห็น แล้วก็สามารถที่จะแสดงความเห็นได้ ผมและคณะนั้นได้แปรรูปดีตามความเรียกร้องของกลุ่มประชาชน ที่พวกผมได้ไปรับฟัง และกลุ่มนี้ก็ได้มายื่นหนังสือที่รัฐสภาแห่งนี้ เครือข่ายความหลากหลายทางเพศได้ให้ความสนใจในรัฐธรรมนูญฉบับนี้มาก แล้วก็ได้มีการประชุมกันหลายครั้ง แล้วก็ได้แจ้งกับพวกเราว่าเขาเห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญที่ดี อย่างไรก็ตาม เขาพร้อมที่จะรับรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพียงแต่ว่า จะให้สมบูรณยิ่งขึ้น เขาขอให้เราพิจารณาถึงสิทธิของผู้ด้อยโอกาสสักชนิดหนึ่ง แต่ถึงแม้ว่า เราจะไม่เต็มใจให้เขา เขาก็บอกว่า เขาปรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ท่านจะเห็นว่า ท่าที่นั่นมีความแตกต่างกันกับบางกลุ่ม บางชุดที่ก้าวร้าว ชูเชิญ ท่านประธานครับ ในมาตรานี้เป็นมาตราที่เกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่เป็นเพียงแค่อัยหรือพัน แต่ว่ากลุ่มนี้มีจำนวนนับหมื่น นับแสน คือ ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ แต่เดิมนี่เราเคยเชื่อกันว่า มนุษย์มีเพศหญิงกับเพศชาย แต่ปัจจุบันนี้ทางวิทยาศาสตร์ได้มีการพิสูจน์แล้วว่า บุคคลที่มีกายเป็นอย่างหนึ่ง แต่ใจและฮอร์โมน (Hormone) เป็นอีกอย่างหนึ่ง โครโมโซม (Chromosome) เป็นอีกอย่างหนึ่ง แล้วก็ไม่ใช่เป็นความผิดปกติทางเพศ ไม่ใช่เป็นความวิบัติทางเพศ หรือมีความผิดปกติ และได้พิสูจน์แล้วว่า มันเกิดขึ้น เป็นสิ่งที่ช่วยไม่ได้โดยธรรมชาติ และท่านประธาน ถ้าไปถาม

เขา เขาก็ไม่อยากจะเป็นอย่างนั้น แต่ว่าเขาก็ไม่สามารถจะแก้ตัวเขาได้ เมื่อใจเขาเป็น
 เช่นนั้น ท่านประธานครับ พวกเรานี้โชคดีที่เราไม่ได้มีความผิดปกติอย่างนั้น แต่ความ
 ผิดปกติอย่างนี้เป็นความผิดปกติที่เขาเลือกไม่ได้ เขกเช่นเดียวกันกับคนพิการแขนขาด
 ขาขาด หรือคนพิการทางสายตา มองไม่เห็น เขาก็เลือกไม่ได้ และเขาก็ไม่อยากจะเป็นอย่าง
 เช่นนั้น ท่านประธานครับ คนที่เขารักเพศเดียวกัน ไม่ว่าจะผู้หญิงจะรักผู้หญิง หรือผู้ชายจะ
 รักผู้ชาย หรือจะมีความหลากหลายทางเพศ อย่างที่ผมกราบเรียนมา มันเป็นความ
 เจ็บปวดในตัวของเขาเองอยู่แล้ว ถ้าเราถามตัวพวกเรานี้ เราจะไม่เข้าใจเขา อย่างผมนี้
 บางครั้งผมก็รู้สึกจำอาญ ผมเคยไปต่างประเทศ เห็นผู้ชายยืนจูบกัน ผมก็จำอาญ ผมเองก็
 รู้สึกว่า มันไม่ควร มันรับไม่ได้ แต่ท่านประธานครับ เราคงจะต้อง เราจะเอาตัวเราเองวัดนี้
 มันคงไม่ได้ แล้วสิ่งที่เขาเรียกร้องให้เรานี้แก้ไขเพิ่มเติมในร่างรัฐธรรมนูญ เขาไม่ได้
 เรียกร้องสิทธิให้เหนือคนอื่น เขาไม่ได้เรียกร้องสิทธิให้แตกต่างอะไรกับคนอื่น แต่เขา
 เรียกร้องสิทธิเหมือนกับคนที่ด้อยโอกาส เหมือนกับคนพิการ -----

เหมือนกับคนตาบอด เหมือนกับคนที่ถูกสังคมรังเกียจเหยียดหยามอยู่ เพราะเขาไม่ต้องการถูกเลือกปฏิบัติ ท่านประธาน ทุกวันนี้เขาจะไปสมัครงานที่ไหน ถูกเลือกปฏิบัติถามว่า เลือกปฏิบัติจากความสามารถ ถ้าอย่างนั้นก็มีเหตุมีผล แต่เขาบอกว่าความสามารถคุณนะดี แต่คุณรักชายด้วยกัน หรือคุณรักหญิงด้วยกัน ซึ่งมันเป็นเรื่องที่เขาเลือกไม่ได้ และกลุ่มพวกนี้ก็ถูกผลัก ผลักเข้าไป จะต้องไปทำงานในด้านบริการ เพราะเขาทำอย่างอื่นไม่ได้ ท่านประธานครับ ผมไปรับฟังความเห็นที่พัทยา แล้วก็ถ่ายทอดทางช่อง ๑๑ ท่านประธานจะเห็นว่า เขามาบอกอย่างชัดเจนว่า โรงแรมบางแห่ง และสถานที่บางแห่งไม่ต้อนรับเขาที่เขาจะเข้าสู่สถานที่เช่นนั้น ท่านประธานครับ สิ่งที่ผมได้แปรญัตตินี้ ไม่ได้เรียกร้องอะไรสิทธิมากมาย แต่เรียกร้องสิทธิให้ดูแลเขา ไม่ให้เลือกปฏิบัติต่อเขาเท่านั้นเอง ให้เขาเป็นมนุษย์เหมือนพวกเรา ไม่ได้ให้สิทธิอะไรพิเศษ และท่านประธานดูแลครับ ผู้ที่แปรญัตติทั้งหลาย ไม่ว่าจะป็นกรรมการของท่านเอง คือคุณหมอมอชชัย ศุภวงศ์ ศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม และท่านอาจารย์คมสัน โพธิ์คง ก็แปรญัตติเพื่อให้เราไม่เลือกปฏิบัติต่อ และให้ความไม่เป็นธรรมต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศและความพิการ ไม่ว่าจะป็นกรรมการ ไม่ว่าจะป็นผู้แปรญัตติ คือคุณอุทิศ ชูช่วย และคณะ ก็มีพูดถึงเรื่องความพิการ และท่านประธานครับ ผมเองนี้ไม่ตั้งใจว่าจะใส่แบบที่ในกลุ่มที่ผมใส่ ในเรื่องข้อความที่บอก หญิง ชาย และบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ ความพิการ ผมเติมว่าความพิการ ด้วย อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิต สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ ท่านประธานครับ กลุ่มพวกผมนี้แปรญัตติเพียงแค่คุ้มครองเขาให้เหมือนคนเท่านั้นละครับ ไม่ได้คุ้มครอง ไม่ได้ยอมรับว่า เขาจะต้องมีอะไรพิเศษกว่าคนอื่น คุ้มครองในฐานะที่เขาเป็นคน ให้เขาได้รับการดูแลเหมือนคนเท่านั้นเอง ผมก็ต้องขอขอบคุณนะครับว่า ในกรรมการยกกว้างได้ไปแก้ไขร่างของท่านอีกครั้งหนึ่ง แล้วท่านก็ใส่เรื่องความพิการให้ แต่ผมเพียงแค่งำลังจะขอสภาแห่งนี้ได้พิจารณาความพิการอีกประเภทหนึ่งครับ คือ ความพิการที่เขามี

ในใจของเขากับกายของเขาที่เขาไม่ตรงกัน และความฟิการอันนี้ไม่ใช่เขาอยากจะเป็น
 อย่างนั้นะครับ ผมเคยสัมภาษณ์ ผมทำสื่อสัมภาษณ์เขามาหลายครั้ง ถ้าเขาเลือกเกิดได้
 เขาอยากเป็นเหมือนท่านประธาน เหมือนนกรรมาธิการ เหมือนท่านสมาชิกในห้องนี้
 ทั้งหลาย แต่เพราะเขาเลือกไม่ได้ แต่คำถามว่า คนที่เลือกไม่ได้นี้ เราจะเลือกปฏิบัติต่อเขา
 เราจะให้สังคมเลือกปฏิบัติต่อเขาอย่างนั้นหรือ หรือเราจะมึบทบัญญัติบรรทัดฐานให้เขามี
 ความเป็นคนเหมือนกับพวกเรา เพราะฉะนั้นผมขอแปรญัตตินี้ครับ แล้วก็ขอให้คุณสวิงได้
 มีโอกาสได้แสดงความเห็นตรงนี้ด้วยครับ และเชื่อว่า เรื่องนี้ทุกท่านสามารถที่จะแสดง
 ความเห็นได้ เพราะว่า ได้มีการแก้ไขในร่างกฎหมายฉบับนี้ ขอบพระคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
 ขอบพระคุณครับ ท่านสวิงยื่นแล้วครับ เชิญเลยครับ

นายสวิง ตันอุด : ท่านประธานที่เคารพครับ ผม สวิง ตันอุด ครับ ผม
 อยากจะเริ่มจากเรื่องของหมวดนี้ครับ ที่จริงแล้วหมวดนี้ว่าด้วยหมวดสิทธิเสรีภาพของ
 ชนชาวไทย แล้วก็ส่วนนี้นี่นะครับ ว่าด้วยส่วนของความเสมอภาค -----

ผมคิดว่า เรื่องนี้โดยรัฐธรรมนูญแล้วจะต้องคุ้มครอง ขยายขอบเขตของเสรีภาพให้กับประชาชนอย่างกว้างขวาง เราใส่ไปแล้วหลายเรื่องครับ ท่านประธานครับ แล้วก็รวมทั้งที่จะใส่ต่อไปอีก ก็คือ เรื่องเกี่ยวกับความพิการ ก็ต้องขอแสดงความขอบคุณท่านกรรมาธิการที่ใจกว้างที่จะใส่เรื่องนี้ลงไป แต่ว่ามีอีกเรื่องหนึ่งที่เราตกไป ก็คือเรื่องเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ที่จริงเรื่องนี้ผมคิดว่า ไม่มีใครปฏิเสธได้ว่ามีอยู่จริงในสังคมไทย ถ้าลูกท่านไม่เป็น ก็หลานท่าน ถ้าหลานท่านไม่เป็น ก็เป็นเครือญาติท่าน ถ้าเครือญาติท่านไม่เป็น ก็เป็นคนที่ท่านรู้จัก ท่านต้องพบเจออยู่ตลอดเวลา ผมคิดว่า เรื่องนี้ปฏิเสธไม่ได้ และคนเหล่านี้ในทางสถิติ ตอนนีชัดเจนว่า ในสังคมอื่น ๆ อยู่ที่ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ (Percent) ถ้า ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ในสังคมไทยมีอยู่จริงนี่นะครับ ผมคิดว่า ตอนนีเราก็มีอยู่ประมาณห้าหกล้านคนที่อยู่ในลักษณะที่มีความหลากหลายทางเพศ ที่ผ่านมา ข้อจำกัดในเรื่องเกี่ยวกับการตีความหมายเรื่องเพศเราแคบเกินไป เราดูเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับสรีระ หรือดูเพียงแค่เครื่องเพศว่า เขาเป็นเพศอะไร แต่สรีระเป็นเครื่องที่บ่งบอกไม่ได้ นะครับว่า เขามีจิตใจเป็นเพศอะไร ดังนั้น เราก็จะเห็นเรื่องนี้อยู่โดยทั่วไป คนที่มีความสามารถในทางสังคม คนที่เป็นผู้นำประเทศ คนที่ตัดสินใจในทางนโยบาย หลายคนก็อยู่ในสภาพอย่างนี้ ความเป็นจริงนี้เกิดขึ้นแล้วในเรื่องนี้ แต่ยังไม่มีความหมายใดที่รับรองเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ ผมคิดว่า อันนี้จะเป็นช่วงจังหวะที่สำคัญในการที่เราจะต้องบัญญัติเรื่องนี้ลงไป เพื่อที่จะทำให้เกิดความเสมอภาค เพื่อที่จะคุ้มครองสิทธิของประชาชน ที่อาจารย์เจิมศักดิ์พูดเมื่อกี้ว่า ถ้าเราให้เขาเป็นส่วนหนึ่งของผู้ด้อยโอกาสในทางสังคม เราก็ต้องบัญญัติเรื่องนี้ไว้ด้วย เพราะว่า สิ่งที่เราจะต้องคุ้มครองเขา ก็คือการเลือกปฏิบัติ ในมาตรานี้เขียนไว้ชัดเจนว่า เราจะไม่เลือกปฏิบัติกับบุคคลดังต่อไปนี้ นี้แต่อย่างขาดบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งผมคิดว่า เรื่องนี้สำคัญ ผมได้คุยกับกลุ่มนี้ ซึ่งเขามีจำนวนมากเลยครับ เขาตั้งกลุ่มเป็นเครือข่าย เขาทำการศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศอื่น ว่าด้วยหลักการสิทธิมนุษยชน ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการในแง่ของการทำงานของเขามากมาย เขาก็ทำประโยชน์ให้กับสังคมมากมาย เขาทำงานเรื่องเอดส์ (AIDS – Acquired Immune Deficiency Syndrome) เขาทำงานเรื่องเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อ เขาทำงานเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันเอดส์ ทำงานให้กับสังคม

จำนวนมาก มีเครือข่ายต่าง ๆ เหล่านี้นับหมื่นคนในการทำงานเรื่องนี้ แต่เขาก็ยังเผชิญกับปัญหาหลายเรื่องครับ ท่านประธานครับ ที่ผมพูดเช่นนี้ เพื่อที่จะทำให้ประชาชนได้เข้าใจเรื่องนี้ด้วย แล้วรวมทั้งสมาชิกทั้งหลายได้เข้าใจเรื่องนี้ด้วยว่า เรามีกลุ่มคนแบบนี้ที่เป็นปัญหา เขาถูกละเมิดสิทธิจำนวนมากหลายเรื่อง เขาถูกละเมิดสิทธิในเรื่องเกี่ยวกับการทำงาน คนจำนวนหนึ่งเข้าไปมีความสามารถ พอไปถึงที่สุดก็ถูกกีดกันที่ไม่ให้ถูกขึ้นเงินเดือน หรือเป็นหัวหน้างาน อย่างนี้เป็นต้นนะครับ ถูกกีดกันในเรื่องเกี่ยวกับการเดินทางไปต่างประเทศ ในขณะที่พาสปอร์ต (Passport) ของเขาเป็นนาย แต่ตัวของเขาเองแต่งตัวเป็นหญิง ก็จะถูกกีดกันในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ รวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับการถูกข่มขืน ตอนนี้เราคิดว่าการถูกข่มขืนก็เพียงแค่คิดว่า ชายไปข่มขืนหญิง แล้วในกฎหมายที่เรื่องนี้ก็พูดไว้ชัดเจนว่า ระบุเรื่องเกี่ยวกับการข่มขืนไว้ชัดเจนนะครับว่า องค์ชาติล่วงล้ำไยนี้เข้าไป ๑ องค์ดี เรียกว่า ข่มขืน คนเหล่านี้ไม่ได้มีโยนนี้ครับ ท่านประธานครับ ดังนั้น การถูกข่มขืนของคนเหล่านี้จะถูกถือว่า เป็นการทำร้ายร่างกายเท่านั้นเอง ซึ่งโทษก็จะถูกต่ำลงไป ในขณะที่เขาเองถูกเก็บกดด้วย -----

เพราะว่าสภาพของเขานี้เป็นหญิงนะครับ อับอาย ขายหน้านะครับ อยู่ในสภาพเดียวกันกับหญิงนะครับ ซึ่งไม่ต่างกันเลย ซึ่งผมคิดว่า อันนี้คือเรื่องสำคัญ หน่วยงานบางหน่วยงานระบุไว้เป็นตราบาปของเขาเสียด้วยซ้ำไป อย่างเช่น เรื่องเกี่ยวกับการเกณฑ์ทหาร การเกณฑ์ทหารตอนนี้ ใบที่ถูกกำหนดลงมา แล้วถูกเขียนไว้ ก็คือ เป็นโรคจิตถาวรนะครับ ทั้ง ๆ ที่ในวงการแพทย์ ผมคิดว่า เรื่องนี้ เดี่ยวหมอชัชชัยจะพูดเรื่องนี้ว่า วงการแพทย์ไม่ถือว่าคนเหล่านี้เป็นโรคจิต ถือว่าเป็นคนปกติทั่วไปนะครับ แต่เขาเลือกเกิดไม่ได้นะครับ เขาเลือกเกิดไม่ได้ ถ้าเขาเลือกเกิดได้ เขาก็จะไม่เลือกเกิดเป็นอย่างนี้ เพราะว่าอยู่ในสภาพของการกดดัน อยู่ในสภาพของการที่จะถูกสังคมนี้กดดัน เอาไว้เอาเปรียบเขา ซึ่งผมคิดว่า เรื่องนี้ค่อนข้างสำคัญ เมื่อที่ผมเพิ่งคุยกับทางสถานีวิทยุของรัฐสภา กับอาจารย์วิโรจน์ อาจารย์วิโรจน์พูดชัดเจนครับว่า เรื่องนี้เครือข่ายของเขา เขาบอกว่า ตั้งแต่ดำเนินการทางเรื่องนี้มา และเปิดเผยตัวเองมานี้ นะครับ ยังไม่เคยเห็นนะครับว่า เมื่อไรสังคมเปิดโอกาสเรื่องนี้ แล้วจะทำให้คนต่าง ๆ เหล่านี้มีเพิ่มมากขึ้น เขาเป็นของเขาเอง ไม่ได้เกิดจากกระบวนการ ไม่มีกระบวนการผลิต กะเทย ไม่มีกระบวนการผลิตเกย์ (Gay) เป็นของเขาเองโดยปกติ ซึ่งผมคิดว่า ถ้าเป็นแบบนี้ เราก็ต้องยอมรับสภาพของเขาว่า ในขณะที่เขาเป็นอย่างนี้ ที่นี้เรื่องเหล่านี้ นะครับ เขาถูกละเมิดนะครับ สิทธิของเขาในความเป็นคนของเขาเอง ซึ่งผมคิดว่า ถ้าเราบัญญัติเรื่องนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญ และรับรองสิทธิของเขาเสีย นะครับ เราก็จะทำให้เห็นว่า ประเทศไทยของเรานี้ นะครับ คุ่มครองผู้ด้อยโอกาสเสมือนหนึ่งคนพิการ เสมือนกับผู้สูงอายุ หรือเรื่องเกี่ยวกับทางด้านศาสนา และความเชื่อใด ๆ ก็แล้วแต่ที่ควรจะเป็นนะครับ ซึ่งผมคิดว่า อันนี้คือเรื่องที่ยากจะทำให้เรื่องนี้เกิดขึ้นนะครับ ผมคิดว่า ถ้ากรรมาธิการบางท่านพูดถึงว่า ถ้าเราบรรจุเรื่องนี้ไว้จะทำให้เราต้องเปลี่ยนแปลงหลายเรื่อง เปลี่ยนแปลงเรื่องกฎหมาย จะต้องทำห้องน้ำเพิ่ม จะต้องทำเรื่องนั้นเรื่องนี้ ประเด็นไม่ได้อยู่ที่ตรงนั้นครับ ประเด็นมันอยู่ที่ว่า เรายอมรับความเป็นจริงของเขาอยู่จริงหรือเปล่านั้นว่าเขาเป็นคน ว่าเขาเป็นพลเมืองที่มีอยู่ในสังคมของเราอยู่จริง ถ้าเรายอมรับแบบนั้น สิ่งที่สำคัญ สิ่งทีโอกาสในทางกฎหมายก็ต้องยอมรับเขาด้วย ซึ่งผมคิดว่า เรื่องนี้เป็นประเด็นที่ไม่ถูกต้อง ถ้าหากว่าจะต้องไปอ้างตรงนั้น นะครับ นี่คือเรื่องที่ผมอยากจะตั้งเป็นข้อสังเกตนะครับ ความหมายของคำว่า บุคคลที่มีความ

หลากหลายทางเพศนี้ มีหลายเรื่องครับ เรื่องหนึ่งนี่นะครับ เขาถือว่า คนที่รักเพศเดียวกัน ชายรักชาย หญิงรักหญิง ที่เราบอกว่ายเกย์ แล้วก็รวมทั้งที่เรียกว่า เป็นทอม เป็นดีนี่ก็คือ สิ่งที่เป็นอยู่ แล้วก็รวมทั้งในเรื่องเกี่ยวกับที่เราเรียกว่า กะเทยแท้ คำว่า กะเทยแท้ในความหมาย ก็คือว่า เขาเกิดมาโดยธรรมชาตินี้นะครับ วงการแพทย์ก็ยอมรับในเรื่องนี้ว่า เขามี ๒ เพศ อยู่ในตัวของเขาจริง อันนี้ก็เป็นเรื่องที่เป็นจริง รวมทั้งกะเทยที่ต้องการอยากจะทำแปลงเพศแล้วไม่ได้แปลงเพศ คนเหล่านี้อยู่ในประเภทของความหลากหลายทางเพศเหล่านี้อยู่ด้วย ซึ่งผมคิดว่า ในเรื่องนี้นะครับ ถ้าเราที่จะทำให้เขาได้เปิดโอกาสของเขาขึ้นมาสู่สังคม คนเหล่านี้เป็นคนเก่ง เป็นคนดี เป็นคนที่มีความสามารถ มีอยู่ในมากมายครับในสังคมเราตอนนี้ ถ้าเขาถูกปลดปล่อยออกมาในทางสังคม เขาก็จะแสดงความสามารถของเขานั้นได้อย่างเต็มที่ ผมดีใจนะครับ เมื่อกี้คุยกับทางเครือข่ายเขา เขายกบอกว่า ตอนนี้ถ้าพูดตามจริงนะครับ สังคมบ้านเราเปิดโอกาสให้เขามากอยู่แล้ว เต็มที่อยู่แล้ว ไม่รังเกียจเด็ดขั้นที่เขา แต่กฎหมายไม่เปิดโอกาส มีการเปิดโอกาสเฉพาะทางด้านสังคม ดังนั้น ถ้าเป็นอย่างนี้เสีย ผมคิดว่า ถ้ากฎหมายเราเปิดโอกาสเสียก็จะสมบูรณ์ เขายกบอกว่า ก็จะสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นทั้งทางด้านกฎหมายและทางสังคม จะทำให้เขามีที่อยู่ ที่ยืนในทางสังคมนี้มากยิ่งขึ้น -----

เพราะมันเป็นความเป็นจริงที่มีอยู่ในสังคมขณะนี้ อันนี้คือเรื่องที่ผมคิดว่า ถ้าเราได้ช่วยกันพิจารณา ก็จะทำให้เรื่องนี้กลายมาเป็นเรื่องที่เราควรจะยอมรับเชิดหน้าชูตาเสียด้วยซ้ำไปว่า เราได้คุ้มครองคนต่าง ๆ เหล่านี้ ขอบพระคุณมากครับท่านประธานครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่สอง) :
ขอบพระคุณครับ เห็นท่านสมชัย เชิญครับ

นายสมชัย ฤชุพันธุ์ : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ ผมได้แปรญัตติในมาตรานี้ไว้ นะครับ เรื่องที่ผมแปรญัตติไว้นี้เป็นเรื่องของการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ ความจริงต้องขอบคุณกรรมาธิการที่ได้แก้ไขให้แล้ว แต่ผมต้องการชี้ให้เห็นว่าการแก้ไขและการแปรญัตตินี้มีเหตุผล คนพิการนี้เป็นมนุษย์ครับเหมือนกันกับคนอื่น คนพิการจะเป็นคนที่ด้อยโอกาส เพราะถูกปฏิบัติต่ออย่างไม่เป็นธรรม แต่ว่าคนพิการส่วนมากจะเป็นคนที่มีความประพฤติดี มีศีลธรรมจรรยา

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่สอง) :
ท่านอาจารย์สมชัยครับ บังเอิญผมเพิ่งจะเห็นนะครับว่า ท่านผู้แปรญัตติพอใจแล้ว ไม่ใช่หรือครับ ถ้าพอใจแล้ว ก็น่าจะพอใจแล้วใช่ไหมครับ ถ้าจะขอแปรญัตติ

นายสมชัย ฤชุพันธุ์ : อภิปรายบันทึกไว้เป็นเหตุผลไม่ได้หรือครับ ไม่ได้ใช่ไหมครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่สอง) : ไม่ใช่ไม่ได้ครับ แต่ว่าควรจะภายหลัง เพราะยังมีสิทธิ เพราะเนื่องจากกรรมาธิการแก้ไข ผมว่ายังมีสิทธิอยู่ แต่ว่าขอให้ระดับอื่น ๆ ก่อนถูกไหมครับ ผู้ที่แปรญัตติไว้ที่เขาไม่พอใจครับ ยังไม่ได้มีโอกาสแสดง ท่านพอใจแล้ว ก็ขอรออีกที หลังจากเมื่อผู้ที่แปรญัตติไม่พอใจได้แสดงเสร็จสิ้นแล้ว ท่านก็มีสิทธิครับ ยังมีสิทธิอีกครั้งหนึ่งครับ ผมยืนยันให้ที่หลังนะครับ

นายสมชัย ฤชุพันธุ์ : ขอบคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่สอง) : ครับ
เดี๋ยวมีใครครับ ท่านแสวด เชิญครับ

นายเศวต ทินกุล : ขอขอบคุณครับ ท่านประธานครับ ท่านประธานที่เคารพ
 ครับ ผม เศวต ทินกุล ครับ ผมอยากอภิปรายสนับสนุนท่านเจ้าของญัตติสักเล็กน้อย
 แต่อีกมิติหนึ่งนะครับ เพื่อให้คณะกรรมการอภิปรายกว้างรัฐธรรมนูญประกอบการพิจารณา
 ครับ ผมอยากประธานทราบเรียนด้วยความเคารพว่าอย่างนี้ครับ เหตุผลมันเป็นอย่างนี้
 ครับ คืออนันต์จักรวาลนี้ะครับ เกิดขึ้นด้วยอริชชา อริชชาี้จะมี ๒ ด้านครับ ด้านหนึ่งมา
 จากด้านของอสังขตธรรม อสังขตธรรมนี้ ถ้าพูดเป็นภาษาฝรั่งเขาเรียกว่าเอนเนอร์จี
 (Energy) ครับ หรือว่าภาษาไทยเขาเรียกว่า พลังงาน มันก่อให้เกิดสังขตธรรม สังข คือ
 สังขาระครับ แปลว่า แมส (Mass) แปลว่า มวล ภาษาไทยนะครับ มันเกิดขึ้น เมื่อเกิดขึ้น
 คือ อสังขตธรรม ก็คือ จิต เป็นเอนเนอร์จี เป็นพลังงานนะครับ เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็มีการ
 ขยับเคลื่อนจักรวาล เกิดกำเนิดจักรวาลนี้ขึ้นมา ที่เขาเรียกว่า ซูเปอร์โนวา (Supernova)
 อะไรก็ว่าไปนะครับ พอเสร็จเรียบร้อยแล้วนี้ เอนเนอร์จี้คือชั้นพรหมครับ มีชั้นพรหม
 ชั้นเทวดาอะไรต่าง ๆ นี้ เขาก็อยู่ในมิติของเขา เมื่อมีการก่อกำเนิดโลกนี้ขึ้นมาะครับ
 เกิดกำเนิดโลกนี้ขึ้นมาที่แรก ก็เกิดจันดินเกิดขึ้น -----

ง้วนดินก็หอม แต่พรหมพวกนี้ยังมีกิเลส แต่ไม่มีตัณหานะครับ มีกิเลสอยู่ เป็นพรหมชั้น
 อับปพรหม พรหมชั้นอับปพรหม ก็ได้กลิ่นง้วนดินก็เกิดกิเลส ก็มาดูสิว่าเป็นอย่างไรโลกนี้
 เกิดขึ้น ก็เลยมาปั๊บ หอมง้วนดิน ก็เห็นง้วนดิน ก็เลยกินง้วนดินเข้าไปครับ พอกินง้วนดิน
 เข้าไป ก็เลยหมดฤทธิ์เสื่อมลง กินเข้า กินเข้า กายก็เลยหยาบขึ้นมา พรหมนี้ไม่มีเพศ
 นะครับ ไม่มีเพศหญิง เพศชาย ครับ เมื่อกายหยาบมาแล้ว ก็กินบ่อย ๆ เข้าก็เกิดจิต
 ปฏิพัทธ์กัน กอดรัดพิ๊ดเหวี่ยงกันก็ เกิดเป็นเพศขึ้นมา บางจิตก็ ไม่ใช่เรื่องที่น่าหัวเราะ
 นะครับ ผมเรียนด้วยความเป็นจริงครับ ด้วยความเคารพครับ มันก็เป็นไปเองครับ
 มันก็เป็นไปเอง คนจิตแข็งก็เป็นผู้ชาย จิตอ่อนก็เป็นผู้หญิง จิตกลาง ๆ ก็ไม่หญิง ไม่ชาย
 ครับ มันก็เกิดขึ้นเอง อันนี้ผมก็ยอมรับนะครับ เมื่อมีติมันเป็นอย่างนี้แล้ว มันก็เกิดจิต
 ปฏิพัทธ์ และจิตขึ้นนะครับ จิตขึ้นเป็นมนุษย์ หรือว่าเป็นสัตว์ หรือเป็นอะไรก็แล้วแต่
 เป็นเรื่องของกัมมณา วัตตะตี โลโก (กัมมณา วัตตะตีโลโก) เป็นไปตามกรรม กระบวนการ
 ของกรรมที่ผลักดันไปนะครับ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ผมก็เชื่อมั่นว่า เขาไม่ได้แกล้งครับ
 สรุปว่า เขาไม่ได้แกล้ง เขาเป็นไปโดยของเขาเองครับ เมื่อเขาเป็นไปโดยของเขาเอง
 เป็นไปโดย ผลแห่งกรรมนั้น ก็เป็นเหตุผลสนับสนุนของท่านสวิง แล้วก็เหตุผลสนับสนุน
 ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ครับว่า มันต้องสมควรที่จะดูแลเขา นั่นคือที่มานะครับ ที่มาที่ไปที่
 เขาเป็นอยู่ ก็เรื่องของเวรของกรรมนะครับ เพราะฉะนั้นว่า ผมก็อยากจะฝากคร่าว ๆ ว่า
 ขอให้ท่านกรรมธิการยกวางได้พิจารณาว่า ความเท่าเทียมของเขานี้ เขาไม่ได้แกล้ง
 เพราะว่าจิตมนุษย์มันก็ ผมเคยเรียนแล้วว่า มี ๕ จำพวกนะครับ ๑. มนุสฺสนิรียโก คือ ตัว
 เป็นมนุษย์ แต่จิตใจโหดเหี้ยมอำมหิตเหมือนสัตว์นรกนะครับ อันดับที่ ๒ ก็มนุสฺสเปโต
 ครับ พวกนี้ตัวเป็นมนุษย์ แต่ใจเหมือนกับเปรต อสุรกายนะครับ ชอบกินอิฐ หิน ปูน ทรา
 นะครับ เร็ว ๆ นี้ก็ไปแล้ว ๕๐,๐๐๐ ล้าน ยึดทรัพย์นะครับ แล้วก็อันดับที่ ๓ ก็เป็น
 มนุสฺสตีรจฺจนาโนนะครับ คือตัวเป็นมนุษย์ ใจเป็นสัตว์เดรัจฉาน เดรัจฉาน แปลว่า ที่เจริญ
 ทางขวางนะครับ ประเภทที่เจริญทางขวางนะครับ แล้วก็อันดับที่ ๔ ก็เป็นมนุสฺสภูโต
 ตัวเป็นมนุษย์ ใจเป็นมนุษย์ด้วย ก็ทำบุญบ้าง ทำศีลทานบ้าง ทำไม่ดีบ้าง กินเหล้าบ้าง
 เล่นการพนันบ้าง ก็กรรมดาปกตินะครับ มนุษย์ประเภทที่ ๕ ก็เป็นมนุสฺสเทโว ตัวเป็น

มนุษย์ใจเป็นเทวดานะครับ อันนี้มันก็ห้ามกันไม่ได้ นะครับ เมื่อห้ามกันไม่ได้ก็ยึดโยงมา
 สู่จุดนี้ที่อภิปรายไปเบื้องต้นผู้อภิปรายไป ผมก็ขอสนับสนุนว่า เขาไม่ได้เป็นอย่างนั้น
 ก็โปรดพิจารณาตามที่เขาอภิปรายไปนะครับ เหตุผลทางด้านกายภาพของเขานะครับ
 ขอบคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่สอง) :
 ขอบคุณครับ ก็เห็นมือแว็บ ๆ นะครับ คุณอลิสายังยืนยันใหม่ครับ

นางสาวอลิส ปันธุศักดิ์ : ค่ะ ก็กราบเรียนท่านประธานสภาว่าง
 รัฐธรรมนุญ ดิฉัน อลิส ปันธุศักดิ์ นะคะ สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนุญ ในเรื่องของความ
 หลากหลายทางเพศนะคะ ซึ่งได้ท่านเจิมศักดิ์ แล้วก็ท่านสวิงได้พูดมาแล้ว ก็อยากจะขอ
 เสริมค่ะ เพราะว่า ส่วนใหญ่จะมีคำถามอยู่ตลอดนะคะ ในเรื่องของบุคคลที่มีความ
 หลากหลายทางเพศ เนื่องจากว่า ในคณะกรรมการ แล้วก็ทาง สสร. อาจจะไม่มีความ
 เข้าใจในเรื่องว่าเกิดมาได้อย่างไร ว่าทำไมถึงเป็นนะคะ แล้วก็ก็เป็นเรื่องที่จะมีคำถามอยู่
 ตลอดว่า เป็นการเลียนแบบหรือไม่นะคะ ก็จากประสบการณ์ตรงนะคะ ก็อยากจะแจ้งให้
 ทุก ๆ ท่านทราบว่า ส่วนใหญ่เป็นร้อยละคนที่ถามนะคะ ถ้าเราถามคนกลุ่มนี้นะคะ เขาก็จะ
 บอกว่า เป็นในลักษณะที่ว่า เป็นมาตั้งแต่กำเนิด รู้สึกมาตั้งแต่กำเนิด มีพฤติกรรมเปลี่ยน
 มาตั้งแต่กำเนิด ไม่สามารถจำความได้ด้วยว่า เมื่อไรได้มีการเปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้น
 อยากจะบอกว่า ทุกคนที่เป็นคนกลุ่มนี้มีความรู้สึก ว่า ไม่อยากเป็น แล้วก็มีการปิดบัง
 แม้กระทั่งครอบครัวตัวเอง ครอบครัวก็มีความรู้สึกอายที่อยู่ในสังคมนะคะ -----

แล้วก็พยายามที่จะบอกลูกที่เป็นนี้ว่า ขอให้เปลี่ยนแปลง แต่ว่าบางครั้งนี่จิตใจคนเรา เปลี่ยนไม่ได้ เหมือนเป็นสิ่งที่เกิดมาโดยกำเนิด อะไรที่ติดตัวมาจากกำเนิด เพราะฉะนั้น จะให้เขาเปลี่ยนแปลงก็ค่อนข้างจะลำบาก ฉะนั้นนี่จะทำอย่างไรให้สังคมยอมรับในความ เป็นตัวตนของเขา แล้วก็พอยอมรับแล้ว เขาก็จะประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีได้ แล้วก็ทำ อาชีพที่สุจริตได้ ถ้าสังคมดันเขานะคะ แล้วก็เขา จริง ๆ แล้วกลุ่มนี้มีจำนวนมาก เป็น เหมือนลิวลือสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยซ้ำนะคะ แต่ว่า ถ้าสมมุติว่า เราผลักดันเขา ไปในทางที่ไม่ให้เขาพัฒนา ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เขามีความรู้สึกว่าด้อยค่า แล้วก็ จะไปในทางที่ไม่ถูกต้องนะคะ เพราะฉะนั้นนี่คำถามที่ว่า ทำไมต้องเป็นประเด็นด้วยนะคะ บางคนนี่ก็ถามว่า ทำไม จริง ๆ แล้วจำเป็นต้องเขียนใหม่ จริง ๆ กลุ่มนี้ไม่ได้ต้องการที่ จะต้องเท่าเทียมคนอื่นนะคะ ว่า สิทธิในเรื่องของมากมาย แต่แค่ขอให้อย่าละเมิดสิทธิเขา อย่าให้มีการเลือกปฏิบัติ แล้วก็ไม่ได้อยากได้ประโยชน์ไปมากกว่านี้ แค่อยากให้สังคม เข้าใจว่า การที่เขาเป็นแบบนี้มันเลือกไม่ได้ แล้วก็อยากจะไม่อยู่ในสังคมโดยการ อับอาย แล้วก็ให้ถูกซ่อนอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นในการที่จะต้องซ่อนตัว หรือว่าถูก จำกัดสถานที่นี้ จากแม้กระทั่งคนรอบข้างหรือสังคมนี้ ทำให้เขารู้สึกไม่เป็นที่ยอมรับ แล้ว ก็รู้สึกถูกกีดกัน หรือว่าภาษาอังกฤษเรียกว่า ดิสคริมีเนต (Discriminate) อยู่ตลอดเวลา นะคะ เพราะฉะนั้นต้องขอประทานโทษที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษนะคะ เพราะว่า จะเห็นได้ ชัดว่า คำนี้ใช้ในทั่วโลก แล้วก็เห็นได้ชัดว่า ทั่วโลกที่พัฒนาแล้วจะไม่มีคำนี้นะคะ คือ เรื่อง ของการกีดกันทางเพศ เพราะฉะนั้นการที่หลาย ๆ อย่างที่เลือกปฏิบัติ ที่ได้เอ่ยไปแล้วเป็น ตัวอย่างนะคะ ก็ไม่อยากจะพูดซ้ำ แต่เราก็ต้องยอมรับกันดีกว่า ในสังคมจะเห็นว่ามันเป็น เรื่องซ้ำซ้อน แล้วก็พูดเรื่องนี้ที่ไร ก็จะเป็นเรื่องที่ไม่คิดว่า เป็นเรื่องของไกลตัว เพราะว่าทุก ๆ ท่านอาจจะไม่มีคนอยู่ใกล้ตัวเป็นเช่นนี้ แต่ก็จะต้องขออธิบายให้เข้าใจนะคะ แล้วก็ ไม่อยากให้อ่านใจว่า มันเป็นพฤติกรรมเลียนแบบนะคะ แล้วก็อีกเรื่องหนึ่ง ก็คือ เรื่องของ แม้กระทั่งในวงการราชการ หรือว่าอาจารย์ หรือว่าในบริษัทต่าง ๆ ก็ดี ไม่ได้มองในเรื่อง ของความสามารถ แต่จะมองในเรื่องของเพศ ที่เขาถูกละเมิดในการที่จะถูกโปรโมต (Promote) เพราะฉะนั้นก็อยากจะให้ทุกท่านหันมาให้โอกาส เพราะว่า จะเป็นสิ่งที่ทำให้

คนกลุ่มนี้รู้สึกมีค่าในชีวิต แล้วก็สามารถทำอะไรให้กับสังคมไทยได้มากยิ่งขึ้นค่ะ
ขอขอบคุณมากค่ะ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ขอขอบคุณครับ ก็ฝ่ายกรรมาธิการไม่ยอมชี้แจงครับ เชิญกรรมาธิการครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานครับ ผม สุพจน์ ไข่มุกด์
กรรมาธิการครับ ท่านประธานครับ ผมฟังเหตุผลต่าง ๆ ที่จะให้บัญญัติ คำว่า ความ
หลากหลายทางเพศ เข้ามาในมาตรา ๓๐ นะครับ ด้วยความเห็นใจนะครับ แต่ว่า
ความเห็นใจนั้น คงจะมาเปลี่ยนแปลงหลักการคงไม่ได้นะครับ หลักการที่ว่า คือ หลักการ
ของเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เกิดมา ชายก็คือชาย หญิงก็
คือหญิง อันนี้อย่างหนึ่งนะครับ เป็นหลักการที่ผมถือว่า เป็นหลักการสากล แล้วก็ผม
อยากจะพูด ๒ ประเด็น คร่าว ๆ นะครับ คือ ประเด็นทางด้านกฎหมาย และประเด็น
ทางด้านสังคมนะครับ ประเด็นทางด้านกฎหมายนี้ ในวรรคที่ ๒ ของมาตรา ๓๐ บอกว่า
ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน อันนี้มันก็ล็อกในตัวมันเองนะครับว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้
มาตรา ๓๐ ระบุไว้มี ๒ เพศ เท่านั้นเอง คือ ชาย และหญิง เพราะฉะนั้นความหลากหลาย
ทางเพศที่ใส่เข้ามา ถ้าหมายถึงเพศที่ ๓ แล้ว มันก็คงจะติดนี้อยู่แล้ว มันก็ขัดกับความ
เสมอภาคทั้งชายและหญิง มันก็คงติดอยู่ตรงนี้เองนะครับ นี่ก็คือประเด็นที่ ๑ ทางด้าน
กฎหมาย ประเด็นที่ ๒ ทางด้านกฎหมาย คือว่า ปัญหาถ้าว่ามีเพศเพิ่มขึ้นจากชายและ
หญิง เป็นเพศที่ ๓ -----

กฎหมายต่าง ๆ คงจะอลวนกันหมดเลย เพราะว่าจะต้องมีการแก้กฎหมาย ในประเด็นนี้ ผมว่า ทางผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายคงจะให้ข้อคิดเห็นได้ดีกว่าผมนะครับ เพราะผมไม่ใช่ นักกฎหมาย แต่ว่า มันต้องคิดนะครับว่า ถ้าเกิดเทศที่ ๓ ขึ้นมาเนี่ย มันจะเกิดความโกลาหลแค่ไหน ในเรื่องของกฎหมายแพ่ง กฎหมายครอบครัวต่าง ๆ นะครับ อันนี้ผมทางด้านกฎหมายก็คงมีข้อสังเกต ๒ ประการครับ นอกจากนั้น ทางด้านสังคม ผมอยากจะชี้แจง ในความเป็นจริงแล้ว โดยทางพฤตินัยนี้ บุคคลที่คิดว่าความหลากหลายทางเพศ เขามีพื้นที่ยืนในสังคมไทยมาก มากจริง ๆ นะครับ แล้วก็เรายอมรับนะครับว่า บุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าทางสังคม ความหลากหลายทางด้านอาชีพ เราเห็นว่าเขาประสบความสำเร็จอย่างมาก แล้วก็มิอะไรที่เป็นพิเศษเหนือจากบุคคลธรรมดาเลย เราจะเห็นว่า ทางด้านศิลปิน ทางด้านศิลปะ ดนตรีอะไรต่าง ๆ อาหารการกินอะไรต่าง ๆ นี้ พวกนี้มีพรสวรรค์พิเศษจริง ๆ นะครับ แต่พรสวรรค์พิเศษจริง ๆ เหล่านี้ เราก็ยอมรับในระดับหนึ่งนะครับ ผมว่า เราให้เขาดี เรายอมรับเขาครับในทางพฤตินัย แต่ว่าทางด้านนิตินัยนี้ ผมว่า ยังไม่ถึงเวลาที่เราจะยอมรับนะครับ เราก็เห็นใจ แต่ว่า ท่านคิดดูสิครับว่า ครอบครัวหนึ่งเกิดมานะครับ มีลูก มีหลาน เราอยากเห็นลูกหลานของเราเป็นใหม่ครับ เป็นกะเทย เป็นตุ๊ด เป็นอะไรต่าง ๆ นี้ ผมเคยอภิปรายในที่ประชุมนะครับว่า วันที่ผมได้ข่าวว่าลูกชายผมไปมีแฟนเป็นผู้หญิง ผมดีใจมากเลย เพราะว่าอย่างน้อยที่สุดผมจะมีหลานไว้สืบสกุลนะครับ ผมดีใจ แล้วก็คิดว่า ท่านทั้งหลายคนที่มีลูกมีหลานก็คงคิดอย่างเดียวกันเหมือนกันนะครับว่า อยากจะให้ลูกหลานของตัวเองมีธรรมชาติที่ถูกต้อง แล้วก็มิลูกมีหลานสืบสกุล อันนี้เราก็เห็นใจนะครับว่า คนที่มีความ ทางแพทย์เขาเรียกว่า เบี่ยงเบนทางเพศ นะครับ เราก็ไม่อยากจะไปซ้ำเติม เพราะว่าเขาเกิดมาเป็นอย่างนั้น และจริง ๆ แล้วก็มิหลายคนเหมือนกันที่ว่าไม่ได้เกิดมาเป็นอย่างนั้น แต่ว่า ถ้าเรายอมรับสิ่งเหล่านี้ในสังคมมากขึ้น โอกาสต่าง ๆ ในสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปนะครับ อย่างเช่นว่า โอกาสที่คนจะไม่เป็นก็มีโอกาสจะเป็นมากขึ้น คนที่เป็นน้อยก็จะเป็นมากขึ้น คนที่เป็นมากก็มีอาการที่เขาเรียกว่า เกินเลยไป เพราะฉะนั้นผมว่า ในกรณีนี้ ผมว่า ในโอกาสแล้วก็ปัจจุบันนี้ สถานการณ์ปัจจุบันนี้ เราให้พื้นที่เขายืนมากนะครับ แล้วก็เรายอมรับอยู่แล้วนะครับ แล้วอีกอย่างหนึ่ง ผมว่า ในกรณีที่เรายอมรับว่า มีเทศที่ ๓ นะครับ มันจะเกิด

ความอ่อนแอทางสังคมขึ้นมาทันทีเลย อ่อนแออย่างไรครับ อ่อนแอ คือว่า ผู้ชายก็เดินทำ
กระบิดกระบวน กระตู่กระตึ่ง มีความเป็นชายมันไม่มีแล้ว สังคมก็อ่อนแอ สังคมอ่อนแอ
กองทัพอ่อนแอ ผู้ที่จะสืบศาสนาต่อไปก็หาน้อยเต็มที ชายพันธุ์แท้หายากขึ้นทุกที ทำไม่
ครับ ชายพันธุ์แท้หายากทุกที เพราะว่าเกณฑ์ทหารก็เกณฑ์ไม่ได้นะครับ เพราะว่า พวกนี้
ก็ได้รับยกเว้น จะบวชก็บวชไม่ได้ เพราะว่า เป็นบัณฑิตเกะกะกันนะครับ มีปัญหาตามมามาก
ขึ้นทุกทีนะครับ อันนี้คือปัญหาทางด้านสังคมครับ เราก็ยอมรับนะครับว่า เหตุการณ์นี้
เกิดขึ้นจริง แล้วก็ในปัจจุบันนี้เราก็ยอมรับสภาพความเป็นจริงอยู่แล้วนะครับ ทางด้าน
พหุติณัย เพราะฉะนั้นทางด้านนิติณัยนี้ ผมขอว่า เราควรจะมีกำหนด มีขอบเขตให้เขาดำรง
อยู่ในแค่นี้ น่าจะเป็นการเพียงพอแล้วนะครับ ผมขออภิปรายเพียงแค่นี้ก่อนครับ
ขอขอบคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ขอบคุณครับกรรมาธิการ ฟังเสียงข้างน้อยนะครับ ท่านสงวนไว้ใช่ไหม ระหว่าง ๒ ท่านจะ
เอาใครก่อน อาจารย์คมสันก่อน เชิญครับ

นายคมสัน โพธิ์คง (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานครับ กระผม
คมสัน โพธิ์คง กรรมาธิการและสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญครับ ความจริงบทบัญญัติ
ในมาตรา ๓๐ เป็นหลักการของการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่สำคัญ และเป็น
หลักการสากลนะครับ ซึ่งหลักการใหญ่เนี่ยวางในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นะครับ
วางหลักการว่า การที่บุคคลเกิดมา ไม่ว่าจะเป็ใคร จะเพศใดก็ได้แล้วแต่ ย่อมได้รับการ
คุ้มครองจากรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย ภายใต้หลักการเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
คือ รัฐจะดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ล่วงละเมิดความเป็นมนุษย์ของเขาไม่ได้ -----

หรือหลักการที่ตามมา ก็คือ ในเรื่องของบทบัญญัติ เรื่องของสิทธิและเสรีภาพ และความเสมอภาค ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นจะครบถ้วนหลักการในเรื่องของการรับรองบุคคลไว้ ไม่ได้จำกัดในเรื่องใด แล้วก็ในเรื่องของความเสมอภาคนั้น โดยหลักการเดิม เรายอมรับว่าเป็นเรื่องของชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน แต่บทบัญญัติอย่างนี้ ผมคิดว่าในเรื่องเหล่านี้ ในส่วนของกรรมาธิการก็มองเห็นในจุดนี้ว่า ในการที่จะบัญญัติเรื่องของคุณบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในวรรคสองนั้น อาจจะก่อให้เกิดปัญหาบางประการ เพราะฉะนั้นผมจึงมีความเห็นว่า ไม่ว่าจะเพศใดก็ตาม ในบทบัญญัติในมาตรา ๓๐ ซึ่งวางหลักการในเรื่องของการได้รับสิทธิและเสรีภาพ ได้รับการคุ้มครองสิทธิ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคุณบุคคลนี้ ควรจะมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันกับบุคคลอื่น ๆ ดังนั้น การที่จะเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแตกต่างในเรื่องต่าง ๆ อันได้แก่ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติก็แตกต่างกัน การใช้ภาษาซึ่งแตกต่างกัน หรือเพศที่แตกต่างกัน ซึ่งรวมถึงเรื่องของความที่มีความหลากหลายทางเพศของคุณบุคคล ซึ่งอาจจะจะมีเพศที่ ๓ ก็ยังต้องควรที่จะได้รับการคุ้มครองในเรื่องของการคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะฉะนั้นในแง่ของหลักการตรงนี้ ผมจึงมีความเห็นว่า การที่จะกีดกันบุคคลโดยอาศัยในเรื่องของความที่เขาไม่ได้มีเพศเช่นชายหรือหญิง และมีเพศที่ ๓ ผมคิดว่า หลักการตรงนี้เป็นหลักการที่รัฐควรคุ้มครองเขาจากการเลือกปฏิบัติต่าง ๆ ผมเห็นว่า ในการปฏิบัติหลาย ๆ เรื่องที่เกิดปัญหา ก็เนื่องจากว่า การที่เขาไม่มีความสามารถทางกาย หรือว่ามีความสามารถทางจิตใจในเรื่องดังกล่าวว่า เขาจะเป็นเพศใดนี้ ผมคิดว่า รัฐควรให้ความคุ้มครองไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติขึ้น ผมยกตัวอย่าง เช่น การเกณฑ์ทหาร ปัญหาตรงนี้ก็ถูกกำหนดว่า ในหลาย ๆ แห่งได้ถูกบันทึกไปว่า การที่เขาไม่ได้รับการเกณฑ์ทหาร เพราะว่าเขามีปัญหาเรื่องทางจิต เท่ากับเป็นเรื่องของการที่เป็นการกีดกัน แล้วเลือกปฏิบัติต่อบุคคล ซึ่งต้องได้รับสิทธิและเสรีภาพเสมอกัน รวมทั้งหน้าที่ตามกฎหมายที่มีด้วย เพราะฉะนั้นผมจึงมีความเห็นในเชิงที่ควรจะต้องบัญญัติเรื่องของการห้ามการเลือกปฏิบัติในเรื่องของคุณบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศไว้ในวรรคสามนะครับ ซึ่งประเด็นนี้จึงขอสงวนไว้เพื่อให้ที่ประชุมได้พิจารณาครับ

ขอขอบคุณครับ

นายเดโช สวณานนท์ (รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ขอขอบคุณครับ ท่านคุณหมอชัชชัยครับ เชิญครับ

นายชัชชัย ศุภวงศ์ (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธาน อาจารย์เดโช สวณานนท์ เพื่อนสมาชิกที่เคารพครับ ผม นายแพทย์ชัชชัย ศุภวงศ์ ในฐานะกรรมาธิการเสียงข้างน้อย และเป็น สสร. นะครับ ก่อนที่ผมจะอภิปรายในมาตรา ๓๐ ผมอยากจะเรียนท่านประธานและที่ประชุมแห่งนี้ครับว่า เมื่อเข้ามตต้องขอขอบคุณทางเพื่อนสมาชิคนะครับ ที่ผ่านมาตรา ๔ ซึ่งเป็นมาตราที่สำคัญที่สุดมาตราหนึ่งของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ก็เป็นมาตราเดียวกัน ก็คือ มาตรา ๔ ที่บอกว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครอง แต่ว่าในปี ๒๕๕๐ ฉบับที่เรากำลังร่างอยู่นี้นะครับ ได้เพิ่มเติมขึ้นไปอีกว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง อันนี้เป็นความก้าวหน้าขยับไปอีกขั้นหนึ่ง และที่ก้าวหน้ายิ่งกว่านั้น ก็คือว่า ถ้าไปดูมาตรา ๘๑ นะครับ ท่านสมาชิกที่เคารพ ถ้ามีหนังสืออยู่ในมือ มีอยู่บรรทัดหนึ่งเขียนว่า รัฐต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี อันนี้เป็นการยกระดับการเคารพสิทธิมนุษยชนให้ไปสู่สากล ซึ่งอันนี้ผมคิดว่า เป็นก้าวกระโดดที่สำคัญที่ไปไกลยิ่งกว่ารัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ที่เราเห็นว่า เป็นรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุดฉบับหนึ่งในเรื่องของการเคารพสิทธิเสรีภาพของบุคคล และหากไปดูในมาตรา ๓๐ ผมต้องขอขอบคุณกรรมาธิการคณะกรรมาธิการนะครับ ที่ได้กรุณาเพิ่มคำว่า ความพิการ ลงไป -----

มาตรา ๓๐ พูดถึงเรื่องความเสมอภาคครับ ซึ่งเดี๋ยวผมจะลงรายละเอียด แต่ว่า ที่แปรญัตติไว้ ๒ เรื่อง คือ ความพิการ นี่ทางคณะกรรมการยกร่างท่านได้กรุณาใส่ลงไป แล้วนะครับ ซึ่งผมคงไม่ใช้เวลาตรงนั้นอภิปรายอีก และต้องขอบคุณท่านประธานประสงค์ สุนศิริ นะครับ ที่ท่านมีความเมตตากรุณา แล้วก็มีความเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพคุณค่าความเป็นคนของคนเล็กน้อย ไม่ว่าจะเป็นคนพิการ คนยากคนจนในสลัม หรืออะไรต่าง ๆ เพราะว่า ตลอดระยะเวลาที่ทำงานด้วยกัน ก็ท่านได้กำชับผมในฐานะที่เป็นรองประธานกรรมการคนที่สี่ ที่รับผิดชอบในเรื่องสิทธิเสรีภาพ และเรื่องการเมือง ภาคพลเมืองนะครับ ประเด็นที่ผมอยากจะพูดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ผมอยากจะเรียนอย่างนี้ครับ ในฐานะที่เป็นแพทย์ ผมคิดว่า มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตชนิดเดียวในโลกใบนี้ นะครับ ที่สามารถคิดถึงระบบคุณค่า ที่สามารถคิดถึงมิติทางด้านนามธรรม เพราะว่า สมองของมนุษย์นั้นพัฒนาถึงขนาด สมองส่วนหน้าของเราแตกต่างจากลิงใหญ่ เราเป็นชิมแพนซี (Chimpanzee) รุ่นที่ ๓ นะครับ แต่ว่าชิมแพนซีจะมีหน้าผากราบออกไป หน้าผากไม่นูนมาข้างหน้า อันนี้แหละครับ ทำให้มนุษย์สามารถคิดถึงมิติที่เป็นนามธรรม และเรื่องของคุณค่า เรื่องความดี ความชั่ว มนุษย์ก็พ้นไปจากสัตว์ ก็เพราะเรื่องคุณค่า เรื่องการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แท้ที่จริงแล้วเรื่องนี้ไม่ใช่เป็นเรื่องที่เราไปลอกเลียนแบบต่างประเทศมานะครับ ถ้าเราย้อนดูประวัติศาสตร์สองสามพันปีที่ผ่านมา ศาสดาของทุกศาสนานี้จะพูดถึงเรื่องการเคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์มากที่สุดในทุกศาสนา บ้างก็พูดว่า โลกทั้งผองพี่น้องกัน บ้างก็พูดว่า สัตว์โลกทั้งหลายเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น นี่ไม่เพียงมนุษย์เท่านั้นนะครับ แต่ว่ามนุษย์เองต้องไปเห็น แก่สัตว์โลกทั้งหลายที่เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น บ้างก็บอกว่า ให้รักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง เหล่านี้แหละครับ ผมคิดว่า เป็นเรื่องของกาให้คุณค่า หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ประเด็นที่ผมพูด ก็อยากจะบอกว่า มนุษย์ไม่ว่าเพศหญิง เพศชาย ไม่ว่าจะเด็กหญิง หรือคนชรา หรือว่าคนที่เราบอกว่า เป็นเพศที่ ๓ หรือผิดเพศอะไรต่าง ๆ นี้ ก็ล้วนแต่เป็นมนุษย์ด้วยกันทั้งสิ้น การที่มีเครือข่ายความหลากหลายทางเพศได้เรียกร้องในเรื่องนี้ ผมคิดว่า มีประเด็นที่เราควรจะต้องแยกแยะครับ บางครั้งถ้าเราบอกว่า ในมาตรา ๓๐ วรรคแรก ที่เขียนว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความ

คุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน อันนี้เป็นหลักในวรรคแรก วรรคถัดมา ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ท่านประธานครับ กว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันนี้ ใช้เวลานานร้อยปีนะครับ จนบัดนี้ยังไม่เท่าเทียมกันเลย ขอประทานโทษที่เอ่ยนาม ท่านทูตสุพจน์ ที่พูดถึงว่า เรามีสองเพศ แต่ประเด็นมันอยู่ที่ว่า แม้ว่าจะมี ๒ เพศ ๓ เพศ หรือ ๔ เพศก็ตาม ประเด็นอยู่ที่ว่า มันอยู่ที่วรรคที่ ๓ ครับ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะบุคคล สถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ ผู้หญิงกับผู้ชายกว่าจะได้สิทธิเท่าเทียมกันนี้ ในวรรคสอง เท่าที่ผมทราบจากบรรดาผู้หญิงในเมืองไทยที่ต่อสู้ในเรื่องนี้ ใช้ความพยายามอย่างแสนสาหัสนะครับ ถ้าไปดูจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ผู้หญิงใช้เวลาที่น้อยกว่าปีจึงจะมีสิทธิที่จะลงคะแนนโหวต ถ้าไปดูในพุทธศาสนา เราก็รู้สึกชื่นชมนะครับ พระศาสดาของเราที่พระนางปชาบดีโคตมีได้มาบวชเป็นพระภิกษุในพุทธศาสนา แต่ก็ใช้ความยากลำบากอย่างยิ่งยวด ความพยายามอย่างยิ่งยวดกว่าจะบวชได้ ในศาสนาซิกข์ (Sikh) กุรุ นานัก (Guru Nanak) -----

เมื่อประมาณห้าร้อยกว่าปีที่แล้ว ในวงการผู้หญิงด้วยกัน ถือว่า ศาสดาของศาสนาซิกข์นี่นะครับ เป็นผู้ชายคนแรกที่เป็นผู้นำในการสนับสนุนความเสมอสิทธิของผู้หญิงว่าเสมอเท่าเทียมผู้ชาย ในสังคมอเมริกันผู้มาร้อยสามสิบห้าปี เพื่อจะได้ลงคะแนนเลือกประธานาธิบดี ในนิวซีแลนด์นี้ใช้เวลาถึง ๑๑๔ ปีที่ผ่านมาี่ครับ จึงจะเกิดการเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งครั้งแรก ผู้หญิงได้รับการอนุญาตให้ลงคะแนนเสียง ในอินเดีย ปากีสถาน กว่าผู้หญิงจะออกมาทำงานนอกบ้านได้ก็แทบสาหัส นี่เป็นเพศที่เป็นอยู่ในธรรมชาตินะครับ แต่แล้วยังมีการกีดกัน มีการเลือกปฏิบัติอย่างไม่น่าเชื่อ เพราะโลกใบนี้เป็นโลกที่ผู้ชายเป็นใหญ่ครับ สองสามพันปีที่ผ่านมาผู้ชายเป็นใหญ่ตลอด และจนบัดนี้ผู้ชายก็ยังเป็นใหญ่ เป็นผู้ที่กำหนดกฎกติกาในสังคม กำหนดแบบแผนวิถีชีวิต วิถีคิด โครงสร้างอำนาจทางสังคม การจัดการความสัมพันธ์ในครอบครัว ในองค์กร ผู้ชายเป็นคนกำหนดหมดเลยครับ แล้วเมื่อวันสองวันก่อน ในคณะกรรมการการยกวาง อาจารย์คมสัน โพธิ์คง เสนอว่า ควรจะมีบัญชีในรายชื่อของระบบสัดส่วน ควรกำหนดให้อย่างน้อยมีผู้หญิง ๒๐ เปอร์เซ็นต์ ด้วยเหตุผลที่ว่า ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ขณะนี้เรามีผู้หญิง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ อยู่ตามองค์กรต่าง ๆ น้อยมาก ๑ คนมี ๑๐ คน (๑๐ คน มี ๑ คน) เพราะฉะนั้นควรจะกำหนดเพดานเป็น ๒ เท่า คือ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ แต่ก็น่าเสียดายครับ เมื่อโหวตก็ไม่ผ่าน แล้วก็องค์ประกอบของที่ประชุมก็มีผู้ชายเกือบทั้งหมด มีผู้หญิงอยู่ ๓ ท่านที่อภิปรายแล้วก็ฟังดูแล้ว ก็ไม่ได้อภิปรายที่ช่วยทำให้ ขอบประธานโทษนะครับ ผู้หญิงได้รับสิทธิมากขึ้น ประเด็นที่ผมอยากจะพูด ในประเด็นของการเลือกปฏิบัติของที่เรียกว่า เพศวิถีบ้าง เพศสภาพบ้าง ผมอยากเรียนอย่างนี้ครับ สิ่งที่ ขอร้องที่จะต้องเอ่ยชื่อ เอ่ยนาม ท่านพุทธสุพรรณพุด คงไม่ได้เป็นเรื่องที่เป็นความถูกต้องหรือผิดของใครนะครับ แต่ว่าผมคิดว่าผู้ชายโดยทั่วไปนี่เขาจะมีความรู้สึกอคติอย่างรุนแรงต่อคนที่เราเรียกว่า เกย์บ้าง เลสเบียน (Lesbian) บ้าง หรือ เพศที่ ๓ บ้าง แล้วก็ไประบุว่า เขาเป็นโรคจิตบ้าง ทั้ง ๆ ที่ในวงการจิตแพทย์ของอเมริกาได้มีงานวิจัยยืนยันอย่างชัดเจนมาสามสี่สิบปีแล้วว่า การที่ชอบเพศเดียวกันนี้ไม่ได้เป็นความผิดปกติทางจิตแต่อย่างใด มาเมื่อ ๑๕ ปีที่ผ่านมาเมื่อมีการออกมาได้ประกาศชัดเจนนะครับว่า สิ่งเหล่านี้ การรักเพศเดียวกันก็ไม่ได้เป็น

การผิดปกติทางจิตแต่อย่างใด แล้วเอารายชื่อที่อยู่ในกลุ่มที่เรียกว่า ผิดปกติทางจิต
 ออกจากบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ ซึ่งองค์การอนามัยโลกสนับสนุนอยู่ การรักเพศ
 เดียวกันออกมาจากบัญชีที่อยู่ในกลุ่มความผิดปกติทางเพศ ความผิดปกติทางจิตใจ อันนี้
 ก็ชัดเจนว่า วงการแพทย์ทั่วโลกขณะนี้ได้ยืนยันแล้วว่า เขาเหล่านี้เป็นคนที่เหมือนท่าน
 เหมือนผม เหมือนเราทุก ๆ คนที่อยู่ในโลกใบนี้ นะครับ ประเด็นสำคัญที่เข้าใจผิดกัน
 อย่างมาก คือ เข้าใจว่า มีอาการป่วยทางจิต แล้วก็ตั้งข้อรังเกียจต่าง ๆ นานา พ่อแม่ที่อยู่
 ทางบ้าน ถ้ามีลูก มีหลาน แล้วก็มี ความกลัว ใจรวกกับว่า -----

คือเจ็บปวดมาก แล้วก็โทษตัวเองมาก ผมอยากจะบอกคุณพ่อ คุณแม่ ที่อยู่ทางบ้านว่า อย่าไปโทษตัวเองเลยครับ ความรู้ใหม่ล่าสุดที่ค้นพบหลักฐาน ก็คือ ความผิดปกติใน ยีน (Gene) ในโครโมโซม โดยเฉพาะโครโมโซม เอ็กซ์ (Chromosome X) การเลี้ยงดูที่ กล่าวโทษกันมีผลแต่น้อยมาก เพราะฉะนั้นการที่คุณพ่อ คุณแม่จะพาลูกพาหลานที่เขา มีเพศแต่กำเนิดเป็นเพศชาย แต่ว่าเพศสภาพหรือเพศวิถีของเขานี้ เขาคิดว่า เขาเป็นผู้หญิง แล้วไปบอกให้จิตแพทย์ช่วยแก้ไขให้เขาเป็นผู้ชายเหมือนอวัยวะที่เขา มีอยู่นั้นนี้ จิตแพทย์คง ช่วยอะไรไม่ได้หรอกครับ แต่สิ่งที่จะช่วยได้ก็คือ คุณพ่อคุณแม่ต้องเข้าใจว่า ให้เขามี ความสุข มีความมั่นใจอยู่ตามสภาพที่เขาคิดว่าเขาเป็น และสังคมไทยหรือสังคมอื่น ๆ นี้ ควรจะไม่เลือกปฏิบัติต่อคนเหล่านี้ แล้วก็ทำให้เข้าใจด้วยว่า นอกจากเขาเป็นคนจิตปกติ เหมือนพวกเราทั้งหลายแล้วนี้ เขาก็ไม่ควรที่จะถูกรังเกียจ ถูกเลือกปฏิบัติ ถูกกีดกันใน ทุก ๆ เรื่องที่เรา กำลังกระทำกับเขาอยู่ ในวรรคที่ ๓ เรื่องการเลือกปฏิบัตินี้ละครับ เราจะ รู้สึกอย่างไรครับ ถ้าลูกหลานของเราไปเกณฑ์ทหาร เมื่อก็กรรมวิธีการบางท่าน สสร. บางท่านพูดถึง แล้วไม่ถูกคัดเลือกเป็นทหาร แต่ว่าใน สด. ๔๓ ระบุว่า เป็นโรคจิต โรคจิต ถาวรบ้าง เสรีแล้วหลังจากนั้น เขาก็ไม่สามารถที่จะไปทำงานอื่นได้อีกเลย มันซ้ำกันทั้ง เป็นนะครับ เราจะรู้สึกอย่างไรครับ ถ้าลูกหลานของท่านวันหนึ่งขับรถไป แล้วถูกดักแล้ว ตรวจ เจ้าหน้าที่ที่ตรวจนี้เห็นว่าเป็นกะเทย แล้วก็ไปเสริมเต้านมมา ก็สนุก บอกให้ถอด เสื้อเพื่อจะดู คนที่ถูกถอดเสื้อนี้เขารู้สึกว่าเขาเป็นผู้หญิงครับ ท่านก็ลองนึกดูสิครับว่า ถ้า ลูกสาวของท่านถูกกระทำอย่างนั้น ท่านจะรู้สึกอย่างไร นี่คือการเลือกปฏิบัติใหม่ แล้วก็ทำ กับคนเหมือนกับไม่ใช่คน ประเด็นที่ผมจะพูดก็คือ เรื่องการเลือกปฏิบัตินี้ ไม่ได้พูดบอกว่า ชาย หญิง แล้วก็ใส่ เพศที่ ๓ เข้าไป ย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกัน ถ้าพูดเช่นนั้นก็จะทำให้ระบบ กฎหมายรวนหมดทั้งระบบ แล้วก็จะมีคนออกมาต่อต้านมากมาย แต่สิ่งที่เขาขอนี้อย่า เลือกปฏิบัติ สิ่งที่เขาขอนี้ คือ ขอให้ทำกับเขา ปฏิบัติกับเขาเหมือนกับเขาที่เขาเป็นคน เหมือนกับที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่บอกไว้ในมาตรา ๔ ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคย่อมได้รับการคุ้มครอง สิ่งนี้ต่างหากครับเป็นสิ่งที่เราอยากเห็นว่า เกิดขึ้นในสยามประเทศนี้ ผมคิดว่า เขาไม่ได้เรียกร้องอะไรมากมายนะครับ แล้วสิ่งที่น่า ประทับใจที่สุด ก็คือว่า ผมไปมาหลายเวที ไปพบมาหลายกลุ่ม บางกลุ่มที่ดูเหมือนว่า

จิตใจสูงส่ง บอกว่าถ้าไม่บรรจุ ไม่รับเขาไว้ในมาตราใดมาตราหนึ่งนี่ ก็คิดว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ แต่ว่ากลุ่มที่เครือข่ายหลากหลายทางเพศบอกว่า เขาได้ศึกษารัฐธรรมนูญฉบับนี้ ในหลายมาตรา โดยเฉพาะในเรื่องสิทธิเสรีภาพและเรื่องอื่น ๆ ก็รู้สึกพอใจแล้วก็ก้าวหน้า ข้อเรียกร้อง ข้อเสนอของเขานี้จะได้รับการตอบสนองหรือไม่นี้ ไม่สำคัญเท่ากับเขาได้มีโอกาสได้มาแสดงความคิดเห็น ได้มาแสดงให้รู้ว่าเขาทุกข์ยาก เขาถูกเลือกปฏิบัติอย่างไร เขาพร้อมที่จะสนับสนุนรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยไม่มีข้อแม้หรือเงื่อนไขใด ๆ ครับ ท่านครับ มีกรณีตัวอย่างอีกมากมายที่ผมอยากจะเรียนให้ทราบว่า เขาถูกกระทำอย่างไรบ้าง ผู้ชายคนหนึ่งบอกว่า ผมเป็นเกย์ ที่มีอาชีพเป็นผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์แนวบันเทิง และรายการสารคดีการท่องเที่ยวต่างแดน เมื่อเร็ว ๆ นี้ รายการสารคดีการท่องเที่ยวที่ผมเป็นผู้ดำเนินรายการถูกถอดถอนออกจากผังรายการของสถานี โดยไม่ทราบสาเหตุ ผมได้ยินบางคนที่พูดกันอยู่ในวงการนี้แหละครับ เมื่อกี้ก็มีบางท่านได้พูดบอกว่า ถ้ามาเป็นพิธีกรรายการนี้ก็จะมีการเรียนแบบ ผมอยากเรียนอย่างนี้ครับ อันนี้เป็นอคติที่เป็นตราบาปอย่างยิ่งในสังคม -----

ความรู้ในปัจจุบันนี้บอกกับเราว่า เป็นเรื่องของพันธุกรรม ความรู้ในปัจจุบันบอกกับเราว่า ๕ ปีแรกนี้เป็น ๕ ปีที่หลงหลักปักฐานแล้วว่า เขารู้สึกว่าเขาเป็นเพศอะไร เมื่อกี้คุณอลิสซา ยืนยันนะครับว่า ที่ทิฟฟานี (Tiffany) ที่คุณอลิสซาได้ดูแลอยู่ ทำงานอยู่ แล้วไปสัมภาษณ์ ก็ปรากฏว่า เขารู้สึกอย่างนี้ตั้งแต่เกิด อันนี้งานวิจัยกับงานที่สัมภาษณ์ในกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มหนึ่งก็สอดคล้องต่อเนื่องกัน เพราะฉะนั้นการที่มีผู้ดำเนินรายการที่มีลักษณะเช่นนี้ ไม่ได้เป็นเหตุให้เด็กที่ดูทางบ้านไปเลียนแบบพฤติกรรมอย่างนั้นหรอกครับ ถ้าพื้นฐานในช่วงแรกของชีวิต ใน ๕ ปีแรกเขาไม่ได้เป็นอย่างนั้น เพราะว่ามันถ่ายทอดทางจีเนติกส์ (Genetics) ครับ มันถ่ายทอดทางพันธุกรรม และเป็นความผิดปกติของโครโมโซม เช่นเดียวกับบางโรคที่เราไม่รู้สาเหตุบ้าง ไม่รู้สาเหตุบ้าง ไม่ว่าจะออทิสติก (Autistic) หรืออะไรต่าง ๆ นะครับ เช่นนี้ละครับที่เขารู้สึกว่า เขาเจ็บปวดมาก มีหลาย ๆ เรื่องด้วยกันนะครับ ที่เขาถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม เพราะฉะนั้นวันนี้ ผมก็ในฐานะที่เป็นแพทย์ส่วนหนึ่งนะครับ แล้วก็ในฐานะที่เห็นว่า เพื่อนมนุษย์กลุ่มหนึ่งด้วยกันถูกกระทำอย่างที่ไม่น่าเชื่อ ก็อยากจะมาเสนอว่า ในมาตรา ๓๐ ในวรรคที่ ๓ เรื่องการเลือกปฏิบัติ เราพร้อมแล้วหรือยังครับที่เราจะคำนึงถึง นึกถึงคนกลุ่มนี้นะครับ ที่ผมเสนอ ก็คือ เสนอเรื่องเพศสภาพ ขอบพระท่านโทษ ที่มาจากภาษาอังกฤษ ที่เขาใช้คำว่า เจนเดอร์ ไอเดนติตี้ (Gender identity) นั่นหมายความว่า เขารู้ว่าเขาเป็นเพศที่เขาเป็น โดยที่ตรงข้ามกับอวัยวะเพศแต่กำเนิดนะครับ เพราะฉะนั้นผมอยากให้เพื่อนสมาชิกช่วยพิจารณาประเด็นนี้ด้วยหัวใจที่เป็นมนุษย์ครับ ขอบพระคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ขอบพระคุณครับ ก็เหลือ นั่งตรงไหน อ้าว โน่น ท่านกรรณิการยกมือไว้ก่อน ผิดที่นั่นครับ ผมเลยมองไม่ค่อยเห็น เชิญครับ

นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตร : ขอบพระคุณค่ะ เรียนท่านประธานค่ะ ดิฉันกรรณิการ์ บรรเทิงจิตร นะคะ มีอยู่ ๒ ประเด็นค่ะ ประเด็นแรก ก็คือ เรื่องของความหลากหลายทางเพศนะคะ อยากจะสนับสนุนทั้งทางคุณหมอชูชัย แล้วก็ทางอาจารย์เจิมศักดิ์ รวมทั้งพวกเราที่ได้อภิปรายกันมาในส่วนนี้ ก็อยากจะเสนอว่า สิ่งที่เรา

ท่านทั้งหลายต้องการในขณะนี้ ก็คือ คนดีในสังคมนะคะ เราก็อยู่กับในสังคมไทย แล้วก็
 เป็นสังคมที่มีคุณธรรม จริยธรรม แล้วเราก็ส่งสอนลูกหลานเราว่า ขอให้เป็นคนดีมี
 คุณธรรมก็พอ เพราะเขาจะต้องยืนหยัดอยู่ในสังคมได้ การยอมรับความจริงตรงนี้ ก็คือว่า
 ขณะนี้สังคมเราก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงของสังคมนั้นไม่ได้ว่า
 เกิดจากเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง ทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางประเพณี
 แต่มันมีการเปลี่ยนแปลงทางโครโมโซม ซึ่งเป็นทางด้านวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์ ตรงนี้
 คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากภายใน ไม่ใช่เกิดจากภายนอก ตรงนี้ถ้าหากว่า เรามีความ
 เข้าใจจิตใจของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศอย่างตรงนี้แล้ว จะทำให้เราเข้าใจคนหรือ
 ว่ามนุษย์มากยิ่งขึ้นนะคะ ซึ่งต้องเป็นความจริงในสังคม ต้องยอมรับตรงนี้กันก่อน จะไป
 บอกว่า ห้ามเป็นอย่างโน้น ห้ามเป็นอย่างนี้ ไม่ได้นะคะ ถึงลูกจะเป็นก็ต้องเป็นนะคะ
 อันนี้คิดว่า เป็นเรื่องที่ยังมีการเปลี่ยนแปลงภายใน ถ้าหากว่า ไปสกัดกั้นก็จะเป็นการ
 เกือบกต เด็กก็จะมีปัญหา ก็จะไปปะทะออกอีกทางหนึ่งได้นะคะ โชคดีนะคะที่ท่านพ่อแม่ที่
 ไม่ได้มีลูกอย่างนี้ในที่นี่ แต่ถ้าท่านมีนี่ แล้วก็เชื่อว่า ในสังคมเราก็จะมีคนที่ปัญหาเหล่านี้
 มากมาย เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็ถือว่า เราต้องยอมรับความจริงของการอยู่ร่วมกันของสังคม
 เราอยู่ร่วมกันด้วยของความเป็นมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ด้วยกันนะคะ เห็นคนเป็น
 คน เพราะฉะนั้นไม่ว่าเขาจะเพศไหน หรืออะไรก็แล้วแต่ ก็คือมนุษย์ด้วยกัน แม้กระทั่งสัตว์
 เรายังโปรดเลยนะคะ เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็เป็นที่เราต้องคิดว่า เราต้องมีจิตใจในการเห็น
 เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน นี่ประเด็นที่ ๑ เพราะว่า เราต้องการเห็นคนดีในสังคมมากกว่าจะเป็น
 คนเก่งนะคะ ผู้ชายเก่ง ผู้หญิงเก่งนี่ แต่ว่าเห็นแก่ตัว หรือว่าเป็นคนไม่ดี เป็นใจร -----

หรือว่าเราเห็นตัวอย่างมากมาย คนเก่งนี่นะคะ ถ้าอย่างนี้เรายังอยากมีลูกเก่งที่ไม่ดีไหม แต่ถ้าเราคิดว่า เราต้องการสังคมที่มีคนดี ตรงนี้ก็น่าจะเป็นส่วนที่ดิฉันนะคะ ประเด็นที่ ๒ ที่อยากจะนำเสนอ ก็คือว่า ต้องขอขอบคุณทางกรมการโยกย้ายที่ได้ปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมเรื่องของความพิการเข้ามา แล้วก็อยากจะมีข้อมูลนำเสนอเพิ่มเติมตรงที่ว่า จากการที่สภาคนพิการทุกประเภท และเครือข่ายคนพิการที่เขาได้มายื่นข้อเสนอเรื่องของการบรรจุ จริง ๆ เขาเสนออยู่ ๒ มาตรา ก็คือ มาตรา ๓๐ แล้วก็มาตรา ๕๓ มาตรา ๓๐ ในตรงนี้ขอพูดเรื่องมาตรา ๓๐ ก่อน เขาได้เครือข่ายคนพิการทั่วประเทศ ไม่ว่าจะเป็นคนตาบอด คนตาเลือนราง คนหูหนวก คนหูตึง คนปัญญาอ่อน คนพิการทางจิต คนออทิสติก ได้จัดเวทีมาประมาณ ๑๔ เวที มาร่วมกันพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญของเรา แล้วก็ได้เห็นจุดที่ควรจะมีการพัฒนาของตัวร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ นั่นก็คือ ในมาตรา ๓๐ แล้วก็ทางกรมการโยกย้ายได้กรุณาปรับตรงนั้นไปแล้ว ซึ่งก็จะเห็นเรื่องของสิทธิและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของคนพิการเช่นเดียวกัน ซึ่งจะต้องได้รับการคุ้มครอง ซึ่งการนำของกลุ่มคนพิการที่มายื่นข้อเสนอเรื่องของความพิการมากับพวกเรามาโดยตลอด ตั้งแต่เดือนมกราคม จนถึงเดือนพฤษภาคม จนถึงล่าสุดนี้ ที่ได้มีการยื่นกันมานั้น ก็อยากจะเรียนที่ประชุมแห่งนี้ว่า ขณะนี้ผู้นำเครือข่ายคนพิการที่ได้พยายามผลักดัน ๒ มาตรา ในการบรรจุเข้าไปในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็คือ พันโท ต่อพงษ์ กุลครรชิต ซึ่งเป็นประธาน เป็นหัวหน้าสำนักงานโครงการคนพิการสากลประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ขณะนี้ได้ถึงแก่กรรมแล้ว ซึ่ง พันโท ต่อพงษ์ ก็พยายามที่จะต่อสู้เรื่องความพิการมาโดยตลอด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ก็เป็นอันสงส์ที่ท่านกรมการโยกย้าย แล้วก็ สสร. เราได้นำเรื่องของความพิการเข้าไปบรรจุ ทำให้ พันโท ต่อพงษ์ กุลครรชิต คงนอนตายตาหลับ แล้วก็อย่างมีความสุขไปด้วย ก็ขอนำเรียน แล้วก็อยากจะเรียนว่า ขณะนี้ศพของ พันโท ต่อพงษ์ กุลครรชิต ตั้งไว้ที่ วัดโสมนัส ศาลา ๑๐ ก็เลยเรียนให้ที่ประชุมแห่งนี้ได้รับทราบค่ะ ขอบพระคุณค่ะ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
 ขอบพระคุณครับ ขออีกสักรายเดียว เมื่อกี้พูดถึงอาจารย์สมชัย ยังจะยังยืนจะใช้สิทธิใหม่ครับ ไม่แล้วใช่ไหมครับ ท่านสดศรีครับ เชิญครับ

นางสดศรี สัตยธรรม (กรรมการ) : กราบเรียนท่านประธานณะคะ ดิฉัน
 สดศรี สัตยธรรม ก่อนอื่นดิฉันขออาศัยสิทธิในการที่ถูกพาดพิงณะคะ ที่คุณหมอชัชชัยพูดถึง
 ว่า มีกรรมการหญิงอยู่ ๓ คน ในที่ประชุม แล้วก็ช่วยเรื่องผู้หญิงนี่ณะคะ ขอให้ท่าน
 พูดด้วยความเป็นธรรมสักหน่อย กรณีการที่ ๓ คน ได้มีความคิดเห็นว่า สิทธิผู้หญิงและ
 ผู้ชายนี้ก็จะควรจะเท่าเทียมกันในการ ไม่ว่าจะมีการเลือกตั้งหรืออะไรก็ตามนี่ณะคะ ทาง
 กรรมการมีความเห็นว่า ความเท่าเทียมกัน ใกล้เคียงกัน สัดส่วนควรจะใกล้เคียงกัน แต่
 ทางการที่จะพูดกันว่า เอาหนึ่งในห้า ผู้หญิงควรจะมียี่หนึ่งในห้าของจำนวนผู้ชาย ท่านลอง
 คิดดูสิคะว่า หนึ่งในห้า คือ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น แต่ถ้าพูดถึงว่า สัดส่วนใกล้เคียงกัน
 ก็คือ ถ้าผู้ชาย ๑๐๐ คน ผู้หญิงจะมีถึง ๙๐ คน หรือ ๙๙ คน เพราะฉะนั้นการที่จะบอกว่า
 ขอให้สัดส่วนผู้หญิงอยู่ในหนึ่งในห้านี้ ก็เหมือนกับเป็นการวางยากัน ดิฉันก็ถือว่า สิทธิ
 อันนี้ควรจะใช้ได้ ในเมื่อผู้หญิงแล้ว เราไม่ใช่ว่าแค่หนึ่งในห้า ควรจะมีสัดส่วนเท่าเทียมกัน
 ไม่ใช่ผู้ชาย ๑๐๐ คน เราจะมีสัดส่วนของผู้หญิงเพียง ๒๐ คน ไม่ใช่อย่างนั้นณะคะ
 เพราะฉะนั้นการที่มีการพูดแปรญัติกันอย่างนั้น คิดว่า ไม่เป็นธรรมกับกรรมการ
 ๓ คน ซึ่งอยู่ในห้องประชุมณะคะ แล้วก็ในส่วนนี้ดิฉันเห็นว่า ที่จริงไม่น่าจะมาพูดถึงใน
 เรื่องนี้เลย สัดส่วนใกล้เคียงกันนี้ก็ชัดเจนอยู่แล้ว ดิฉันถือว่า ผู้หญิงในประเทศไทยมี
 ความสามารถมากณะคะ ไม่ใช่ใช่น้อย ๆ -----

การที่ท่านจะระบุสัดส่วนเพียง ๒๐ เปอร์เซนต์นี้ ถือว่าไม่ให้ความเป็นธรรมกับผู้หญิง สิ่งที่จะ
 ควรจะได้ ก็คือ สิทธิในการที่ใกล้เคียงกันมากกว่านั้นคะ ไม่ใช่แค่หนึ่งในห้า หรือ
 ๒๐ เปอร์เซนต์ อย่างที่จะมีข้อเสนอของทางกรรมาธิการชุดที่ท่านอ้างว่า ผู้หญิงอีก ๓ คน
 ไม่ยอมมีนะคะ เพราะฉะนั้นดิฉันเห็นว่า ถ้าท่านจะพูดอะไร ขอให้พูดในสิ่งที่มันมีความ
 เป็นไปได้ แล้วดิฉันว่า ๓ คนนี้ไม่ได้กีดกันเรื่องผู้หญิงนะคะ เห็นด้วย ผู้หญิงที่จะเข้ามา
 สิทธิในทางการเมืองนะคะ เราควรจะเข้าใจดีว่า มีผู้หญิงอีกจำนวนมากที่เก่ง แล้วก็ไม่
 สามารถเข้ามานะคะ แต่ท่านไปกำหนดว่า หนึ่งในห้า หรือ ๒๐ เปอร์เซนต์ แล้วนี่ จะมี
 ผู้หญิงเก่งจำนวนมากที่ไม่มีสิทธิจะเข้ามานะคะ ประเด็นนี้ดิฉันขอวางไว้ก่อน ประเด็น
 ต่อไป ก็คือ เพศที่ ๓ นะคะ คงจะทราบดีว่า พระเจ้าสร้างโลกมานะคะ มี ๒ เพศเท่านั้น
 ก็คือ ผู้หญิงและผู้ชายนะคะ มีอาดัม (Adam) และอีฟ (Eve) เท่านั้นเอง ตอนนี้อยู่
 บ้านเมืองพัฒนา โลกพัฒนากันขึ้นมาะคะ เพศที่ ๓ ได้เกิดขึ้นมา ซึ่งเป็นเพศที่ ๓ ก็คือ
 เป็นเพศผู้ชาย ถ้าผู้หญิงก็จะเป็น ลักษณะเป็นดีหรือดี อะไรอย่างนั้นะคะ ซึ่งก็คือผู้หญิง
 นั่นเอง มีอวัยวะเพศเหมือนผู้หญิงทุกอย่าง ผู้ชายก็จะมีอวัยวะเพศผู้ชาย เพียงแต่ท่าน
 ต้องการแต่งตั้งเป็นผู้หญิงเท่านั้นเอง การแสดงออกของเพศที่ ๓ ดิฉันเห็นว่า สังคมไทยนี้
 ยอมรับหมดนะคะ ท่านสามารถประกวดนางงาม ทั้งทิฟฟานี ทั้งอัลคาซาร์ (Alcazar) ได้
 ซึ่งในขณะเดียวกัน ดิฉันเองอยากจะประกวดยังไม่สามารถประกวดได้เลยนะคะ เพราะว่า
 ไม่ใช่เพศที่ ๓ นะคะ สิทธิที่ทางสังคมให้กับเพศที่ ๓ ดิฉันว่า ให้มากกว่าที่จะเป็นไปได้ด้วย
 และในสถานศึกษาต่าง ๆ นี้ จะเห็นได้ว่ามีผู้ชายนะคะแต่งตั้งเป็นผู้หญิงนะคะ แต่
 ก็ไม่มีความแตกต่างกันนะคะว่า นี่เป็นกะเทยหรือเป็นอะไร ดิฉันอยากทราบว่า ที่ท่าน
 พยายามให้เข้ามาเป็นเพศที่ ๓ ในลักษณะนี้อย่างชัดเจนนี้ เป็นความจริงใจของท่าน
 หรือเปล่าคะ ดิฉันอยากจะเทียบว่า เมื่อก่อนนี้เราเคยที่จะจดทะเบียนโสเภณีใช้ไหมคะ
 เราเคยที่จะคิดว่า โสเภณีควรจะมีการจดทะเบียนไว้ แต่ก็ไปไม่ได้นะคะ เพราะว่า
 เราจะดูถูกเพศผู้หญิงว่า ผู้หญิงในประเทศไทยมีโสเภณีจำนวนกี่เปอร์เซนต์ แล้วลูกเต้า
 เขาจะรู้สึกอย่างไรนะคะ ในการที่จะต้องจดทะเบียน แม้ซึ่งเป็นโสเภณี เพราะฉะนั้นใน
 กรณีอย่างนี้ก็ตาม ผู้ชาย ดิฉันว่า เขาคงไม่อยากจะให้ตราหน้าว่าเขาเป็นเพศที่ ๓ การที่

เขาแอบจิตนะคะ มีความรู้สึกว่าเขาเป็นเพศที่ ๓ นี้ เป็นความรู้สึกว่า ความสุขอย่างหนึ่งของเขานะคะ เขาไม่ต้องการที่จะให้ชื่อว่า เขาคือเพศที่ ๓ ดิฉันว่า ถ้าท่านจะคิดว่า จะมีเพศที่ ๓ นี้ หมายถึงว่าท่านกำลังลงโทษเขานะคะว่า ให้เขาถูกตราหน้าในสังคมว่า เขาคือเพศที่ ๓ ไม่ใช่เพศหญิง และเพศชาย เพราะฉะนั้นดิฉันเห็นว่า สิ่งเหล่านี้เอง การที่ร่างกฎหมายออกมา แล้วก็มีเพศที่ ๓ ออกมาในลักษณะที่เป็นการประจานของเพศที่ ๓ ดิฉันว่า ไม่ถูกต้อง ก็คงจะขอหยุดอภิปรายเท่านี้ ขอบพระคุณค่ะ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ขอบคุณครับ เดี่ยวก่อนอื่น ก็มีประกาศมาว่าอย่างนี้นะครับ ช่วยประกาศให้ท่านสมาชิก สสร. ท่านใดประสงค์จะรับประทานอาหารรอบดึก ขณะนี้อาหารที่ห้องอาหารพร้อมแล้วครับ ช่วยทยอย ๆ ออกไปได้ครับ ท่านคมสันจะพาดพิงหรือเปล่าครับ เชิญครับ สัน ๆ ก็แล้วกันนะครับ

นายคมสัน โพธิ์คง (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานนะครับ ผมคมสัน โพธิ์คง กรรมาธิการ และสมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญครับ ขอใช้สิทธิพาดพิงนะครับ ในประเด็นเรื่องของการเสนอสัดส่วนหญิง ชาย ในบทบัญญัติเรื่องของการเลือกตั้งนะครับ ซึ่งจริง ๆ แล้วยังพิจารณาไม่ถึง แต่เมื่อมีการกล่าวถึงแล้ว ต้องขออนุญาตท่านประธานในที่นี้นะครับ คือประเด็นเรื่องของการใช้สิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งในแบบบัญชีรายชื่อ กระผมเป็นคนได้เสนอว่า ขอให้มีการบัญญัติลงไปนั่นว่า ในระบบบัญชีรายชื่อควรมีสัดส่วนของผู้หญิงไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า นะครับ ใช้คำว่า ไม่น้อยกว่า นะครับ เพราะฉะนั้นถ้าพรรคการเมืองประสงค์ที่จะกำหนดสัดส่วนมากกว่าหนึ่งในห้า ครึ่งหนึ่งก็ได้ หรือจะเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์นะครับ ก็เป็นเรื่องที่พรรคการเมืองจะพิจารณาตามความเหมาะสมของพรรคนั่นเองนะครับ ที่นี้ประเด็นปัญหามันอยู่ตรงจุดนี้ครับว่า การบัญญัติอยู่ในหนึ่งในห้า ทำไม่ถึงต้องบัญญัติ นะครับ -----

ก็เพื่ออย่างนี้ครับว่า ในหลักการในเรื่องของการให้สิทธิ แล้วก็ความเสมอภาคแก่ชายหญิงนี่นะครับ ในแง่ของพัฒนาการของประเทศไทยนี้ ผมคิดว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เราควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาการสิทธิของสตรีเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นจึงกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำเป็นสปริงบอร์ด (Springboard) สำหรับการที่จะพัฒนาสิทธิ แล้วก็เสรีภาพของสตรี ในเรื่องของการใช้สิทธิทางการเมือง เพราะฉะนั้นประเด็นจึงอยู่ที่ว่า ขอให้มีการบัญญัติไว้หนึ่งในห้า นั่นจึงเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำที่เหมาะสมนะครับ ไม่ใช่การวางยาในเรื่องของสิทธิสตรีนะครับ ดังท่านกรรมาธิการได้กล่าวถึงเมื่อสักครู่ นะครับ ผมจึงขอใช้สิทธิพาดพิง ชี้แจงต่อที่ประชุมครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ขอขอบคุณครับ เชิญครับ ขอรายละเอียดนะครับ

นายศักดิ์ชัย อุ่ณจิตติกุล : กราบเรียนท่านประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญที่เคารพครับ กระผม นายศักดิ์ชัย อุ่ณจิตติกุล ขออนุญาตวาทกลับที่มาตรา ๓๐ เหมือนเดิมนะครับ จากที่ได้ฟังการอภิปรายมา ผมเชื่อว่า สิ่งที่คุณขอแปรญัตติและผู้อภิปรายหลายท่านกำลังจะพยายามชี้แจงนั้น ก็หมายถึงว่า เรากำลังบอกว่า บุคคลที่เราเรียกว่า เพศที่ ๓ นั้น เขาถูกเลือกปฏิบัติ เขาไม่ได้รับการปฏิบัติเหมือนบุคคลหรือปวงชนธรรมดาทั่วไป ท่านประธานที่เคารพครับ สังคมไทย ท่านเชื่อไหมครับว่า ผมมีครอบครัวหนึ่งซึ่งเป็นเพื่อนผมเอง ขณะที่เขามีลูกซึ่งเป็นลูกชาย เขาดีใจมากตอนที่ลูกเขาเกิดขึ้นมา แต่พอสักระยะหนึ่งที่ลูกเขาเติบโตขึ้นมา แล้วลูกเขามีความรู้สึก มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน มีการแสดงออกเหมือนสตรี ท่านเชื่อไหมครับว่า เพื่อนผมคนนั้นเขามีความรู้สึกเสียใจมาก เขาคาดหวังว่า วันหนึ่งลูกชายเขาเติบโตขึ้นมาจะต้องมีครอบครัวและแต่งงานกับผู้หญิง แต่สุดท้ายครับ เขาก็มีความรู้สึกว่าเขาไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงลูกคนนั้นให้กลับมาเป็นลูกชายของเขาได้ ถามว่า เขาอยากให้ลูกเขาเป็นผู้ชาย แล้วเขาอยากให้ลูกเป็นในสิ่งที่เขาเป็นในปัจจุบันนี้หรือไม่ เขาไม่อยากให้เป็นอย่างนั้นครับ แต่ที่สำคัญ ก็คือว่า เมื่อลูกเขาเป็นแล้วนี้ สังคมกลับรังเกียจ สังคมกลับลงโทษ ท่านประธานครับ ผมมีโอกาสได้เดินทางไปจังหวัดชลบุรี และมีโอกาสไปเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นในรายการรัฐธรรมนูญของประชาชนที่จังหวัดชลบุรี จัดที่ทิฟฟานี เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ท่านประธานครับ ในที่เวที

รับฟังความคิดเห็นแห่งนั้น มีบุคคลที่เรียกว่า เพศที่ ๓ หรือกะเทย ได้ตั้งกระทู้ถาม แล้วก็ถามว่า ทำไมเขาถูกเลือกปฏิบัติ ในขณะที่เขาเดินไปในโรงแรม โรงแรมก็ไล่เขาออกไป มีโรงแรมแห่งหนึ่งในพัทยาไล่บุคคลเพศที่ ๓ หรือที่เรียกว่า กะเทย นี้ออกมา ท่านประธานครับ เชื่อไหมครับว่า มีคนที่เป็นเจ้าของโรงแรมอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย ได้ตอบว่า คนพวกนี้เข้าไปลักเล็กขโมยน้อย คนพวกนี้มีพฤติกรรมที่จะแสดงออกในเรื่องของการทำสิ่งไม่ดีมีร้าย ถามว่า วันนี้ถ้าสังคมให้โอกาสคนเหล่านี้ แล้วไม่เลือกปฏิบัติ มีความทัดเทียมกัน บุคคลเหล่านี้จะถูกผลักดันให้เขาไปทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ผมเชื่อว่า ถ้าสังคมให้โอกาสคนเหล่านี้ บุคคลเหล่านี้ก็จะไม่ทำตัวเช่นนั้น มีหลายคนที่มีโอกาสได้เดินทางเข้าไป แล้วมีพฤติกรรม มีการแสดงในโชว์ (Show) ต่าง ๆ ซึ่งในสังคมนั้นยอมรับ ที่พัทยา บุคคลเหล่านั้นก็จะมีแค่ไม่ถึง ๑ เพอร์เซ็นต์ ของจำนวนที่มีทั้งหมดที่ได้โอกาสตรงนั้น มีรายได้มากเท่านั้น แต่ส่วนที่เหลือล่ะครับ เมื่อสังคมไม่ยอมรับเขา สิ่งที่เขาจะต้องทำ ก็คือว่า เขาจะต้องไปทำในสิ่งที่เขาคิดว่า เขาจะได้เงินและอยู่รอดได้ นั่นคือสังคมกำลังลงโทษเขาโดยไม่ได้ตั้งใจ ท่านประธานครับ มีตัวอย่างที่อยากจะยกตัวอย่างให้ท่านเห็นอยู่อย่างหนึ่ง ก็คือว่า เขาบอกว่า ดิฉันเป็นกะเทยแปลงเพศที่มีอาชีพเป็นผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย และเดินทางไปประชาสัมพันธ์ผลงานในต่างประเทศบ่อยครั้ง แต่ทุกครั้งที่ดีฉันเดินทางช่องทางเข้าออก จุดตรวจคนเข้าเมือง มักจะมีปัญหาเรื่อง คำนำหน้าว่า นาย และกลายเป็นปัญหาของความล่าช้าในการเดินทางเข้าออก -----

ถามว่าความรู้ ความสามารถของดิฉันมีน่าจะถูกจำกัดไว้กับคำนำหน้าเท่านั้น ดิฉันถูกเลือกปฏิบัติ ท่านประธานครับ ถามว่าคนเหล่านี้เมื่อเขามีจิตที่เขาอยากจะเป็นผู้หญิง แล้วเขาไปแปลงเพศ สุดท้ายก็คือ เขาต้องใช้คำว่า นาย เมื่อเดินทางไปไหน แต่ในต่างประเทศเขากลับเป็นนักออกแบบ นักดีไซน์ (Design) ผู้ที่ออกแบบแฟชั่น (Fashion) ชื่อนำทั่วโลกก็มีพฤติกรรมเช่นนี้ ท่านประธานครับ สิ่งที่ผมนำกราบเรียน ไม่ได้หมายถึงว่าผมเห็นด้วยกับพฤติกรรมเหล่านี้ ผมเองในอดีตที่ผ่านมาสิบกว่าปี ผมมีความรังเกียจเสียด้วยซ้ำไป ผมไม่อยากจะเดินใกล้เสียด้วยซ้ำไป เพราะผมมีความกลัว แต่สุดท้ายสิ่งที่เราพบเห็น สิ่งที่เราได้สัมผัสสิ่งเหล่านี้ กับการเลือกปฏิบัติ กับการที่ไม่ได้ให้โอกาสคนเหล่านี้ ได้มีโอกาสยืนอยู่ในสังคมอย่างเข็ดหน้าชูตา ดังนั้น ผมอยากจะกราบเรียนท่านประธานครับว่า การบรรจุคำว่า ความหลากหลายทางเพศ ลงใน มาตรา ๓๐ นั้น เพื่อเป็นการบอกให้สังคมว่า ให้โอกาสคนเหล่านี้ อย่าได้เลือกปฏิบัติ อย่าได้มองเขาว่า เขาไม่ใช่มนุษย์ หรือคนชั้นที่ ๒ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้สิทธิของความเป็นมนุษย์นั้นหายไป ดังนั้น ผมจึงอยากกราบเรียนว่า ยังมีตัวอย่างอีกมากมายครับ ท่านประธานครับ ไม่มีใครหรอกครับ ที่อยากจะให้ลูกตัวเองได้เป็นคนที่ยังคงไม่ยอมรับ ไม่มีใครหรอกครับที่อยากจะให้ลูกตัวเองที่มีความเป็นชายนั้นกลับกลายเป็นสตรี ไม่มีใครหรอกครับ ที่อยากจะให้ลูกสาวตัวเองไปรักกับเพศเดียวกัน นั่นคือสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม แต่ถ้าสังคมไม่ให้โอกาสคนเหล่านี้ ก็เท่ากับว่า เรากำลังไล่คนเหล่านี้เข้าไปในมุมอับ จนไม่มีทางออก เขาถึงได้เลือกทำในสิ่งที่เขาไม่อยากจะทำ ขอขอบคุณมากครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) :
ขอหารือก่อนนะครับว่า ทางกรมการเขาขอให้ช่วยหารือว่า จะขอพักสักสิบนาที แล้วเชิญเข้าไปปรึกษาหารือกันเป็นการภายใน ก็มีรูปการณ์ที่อาจจะตกลงอะไรกันได้ จะเห็นด้วยเป็นอย่างไรบ้างครับ พักหน้า ก็แสดงว่า เห็นด้วยอย่างนั้นนะครับ ขอพักสักสิบนาที แล้วก็ไปจัดการกันอย่างนี้นะครับ ผู้ใดสนใจก็เชิญครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : ท่านประธานครับ ผมก็ไม่ถึงกับไม่เห็นด้วย แต่ผมมีทางออกให้ท่าน ผมถอนญัตติผม กลุ่มผมขอถอนญัตติผม โดยที่เห็นด้วยกับคณะกรรมการเสียงข้างน้อยที่เดิมอยู่ในวาระสาม เพราะว่าผมคิดว่า บุคคล

ที่หลากหลายทางเพศ เขาไม่ได้ต้องการสิทธิอะไรจะไปเหมือนผู้ชาย ผู้หญิง แต่เขาต้องการไม่ให้ถูกเลือกปฏิบัติเหมือนคนพิการ เพราะฉะนั้นใส่ไว้กับคนพิการเลยครับ ผมคิดว่า แค่นั้นผมพอใจ ผมคิดว่ากลุ่มผมพอใจ และท่านประธานโหวตได้เลย ๑. ฟังดูแล้วไม่มีใครเห็นด้วยกับการไม่แก้ไขร่างเดิม กรรมการเสียงข้างมากก็แก้ไขร่างเดิม กรรมการเสียงข้างน้อยก็แก้ไขร่างเดิม ใน สสร. ทั้งหลายก็ไม่มีใครอภิปรายว่า ควรจะกลับไปร่างเดิม ตกลงท่านประธานถามให้มั่นใจว่า มีใครขัดข้องไหม ถ้าหากว่าจะเปลี่ยนจากร่างเดิม โดยไม่ต้องโหวตก็ได้ ถ้ามีคนขัดข้อง อีกเรื่องหนึ่ง โหวต จบ ผมเชื่อว่า ทุกคนบอกว่า ไม่กลับไปร่างเดิม ตกลงกลับไปอย่างไรครับ ก็กลับไปเพียงแค่กรรมการใส่ความพิการ ซึ่งก็เห็นด้วย แล้วก็เพิ่มคำว่า ความหลากหลายทางเพศ ติดกับผู้พิการ เหมือนกับที่คุณหมอลุขชัยพูด จบ แล้วถ้าท่านอยากจะพัก พัก ผมไม่ว่าอะไร ท่านประธานครับ แค่นี้จบแล้วครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ครับ
เชิญอาจารย์วิชาครับ

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ (กรรมการ) : ท่านประธานที่เคารพครับ ความจริงแล้วผมเข้าใจดีว่า สมาชิกทุกท่านรวมทั้งกรรมการยกตัวเอง ไม่ได้มีความรู้สึกที่จะเลือกปฏิบัติ -----

กับผู้ที่มีความเบี่ยงเบนจากเพศที่เรียกว่า กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ตั้งแต่กำเนิดนะครับ เราต้องยอมรับว่า หลักแห่งกฎหมายนั้น แน่ชัดว่า เรามีเพศชายกับเพศหญิง ซึ่งเป็นเรื่องความเท่าเทียมกัน ซึ่งเรากำหนดไว้ในวรรคที่ ๒ แต่ในวรรคที่ ๓ นั้นมันเป็นเรื่องการเลือกปฏิบัติ กล่าวคือว่า เราจะไม่มีทางเลือกปฏิบัติในสภาวะที่เป็นอยู่ ที่มีความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความเปลี่ยนแปลงทางเพศ ซึ่งเราก็อธิบายได้ว่า มีรัฐธรรมนูญที่มีความก้าวหน้าอยู่หลายประเทศ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง คือ เขาบัญญัติคำว่า เซ็กส์ ออเรียนเตชัน (Sex orientation) เข้าไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ว่า ในภาษาของเรานี้ นะครับ เมื่อเราได้มาคุยกันแล้ว คำ ๆ นี้ เมื่อจะใช้คำว่า ความหลากหลายทางเพศ ก็ดี เพศสภาพก็ดี เพศวิถีก็ดี มันจะสื่อความหมายอะไรกันหรือไม่ว่า คือบุคคลที่มีความเบี่ยงเบนจากเพศที่กำหนดขึ้นมา ตรงนี้ที่เป็นข้อขัดข้อง แล้วเรายังไม่เป็นที่ยุติ จะเห็นได้ว่า ในตอนแรกเอง ท่านสวิงขออนุญาตที่เอ่ยนาม ท่านใช้คำว่า เพศสภาพ แล้วต่อมาจึงมีการเปลี่ยนแปลงนะครับ ใช้คำว่า ความหลากหลายในทางเพศ เข้าใจว่า ท่านไปเป็นที่ยุติกันจากการแปลความหมายของกลุ่มเพศที่ ๓ ในการใช้คำว่า ความหลากหลายทางเพศ จากคำว่า เซ็กส์ ออเรียนเตชัน กรณีนี้เราจึงมีข้อที่จะปรึกษาหารือกันว่า ถ้อยคำควรจะเป็นอย่างไร ให้สื่อความหมาย ให้ชนชาวไทยทั้งหลายเขาเข้าใจได้ในทันที ไม่ใช่เขาต้องมานั่งตีความกันอีกนะครับว่า ใช้นี้มันคือแปลว่าอะไรกันแน่ เพราะฉะนั้นเราถึงได้บอกว่า เดี่ยวไปคุยกันหน่อยได้ไหมถึงข้อเหล่านี้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์อะไรครับ รัฐธรรมนูญมันเป็นของที่จะต้องใช้ถาวรนะครับ ใช้ตลอดไป แล้วก็ข้อที่จะต้องได้รับฉันทานุมัติจากประชาชนด้วยนะครับ เพราะว่า ในกรณีที่เราไปสอบถามประชาชนนี้ เดี่ยวประชาชนถามมาว่า ใช้นี้มันแปลว่าอะไร ท่าน เราแปลไม่ได้ ตรงนี้เองคือเรื่องของถ้อยคำ เราจำเป็นที่จะต้องมีการยุติกันในเรื่องของถ้อยคำ แล้วก็ให้มันเป็นเรื่องของหลักแห่งเหตุผลด้วยว่า ยุติกันด้วยดีครับ ขอบพระคุณครับ

นายเดโช สนวนานนท์ (รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง) : ถ้าเป็นอย่างนั้น ผมคิดว่า ไม่น่าจะมีใครขัดข้องอย่างรุนแรง พัก ๑๐ นาที จริง ๆ ก็ขอเวลาตรงจริง ๆ นะครับ คือจะกลับเข้ามาในเวลาสองทุ่มสี่สิบห้า ะหว่างนี้ก็ไปพัก พอดี

๒๑๕

สสร ๒๒/๒๕๕๐

ปทิตตา ๙๔/๒

อาหารรอบดึกกำลังบริการท่านอยู่แล้ว แทนที่เราเดินไปเดินมา ก็ไปพักผ่อนที่
ระหว่างผู้ที่จะเจรจาเกี่ยวข้องกันในคำนี้ก็จะได้ประสานประโยชน์ ขอพัก ๑๐ นาที ครับ

พักประชุมเวลา ๒๐.๓๔ นาฬิกา

หมายเหตุ ตอนที่ ๙๕ – ๙๘ เป็นช่วงเวลาที่ทำการประชุม

เริ่มประชุมต่อเวลา ๒๐.๕๕ นาฬิกา

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ ได้กลับมาขึ้นบัลลังก์เพื่อดำเนินการประชุมต่อไป)

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : เชิญครับ ท่านสมาชิกครับ กลับมาเรื่องที่ผมก็พักไปนะครับ ท่านสมาชิกครับ ตกลงเมื่อผมก็พักไปแล้ว สำหรับท่านสมาชิกที่อยู่ข้างล่าง ทราบว่าจะมีการอภิปรายใช่ไหมครับ เชิญท่านสมเกียรติครับ

นายสมเกียรติ รอดเจริญ : ครับ ขอขอบคุณครับท่านประธานครับ ผมสมเกียรติ รอดเจริญ ก็ขอปรึกษาท่านประธาน เมื่อถึงก่อนจะไป ก็อยากจะหาจังหวะที่มันเหมาะสมนะครับ คือ ตั้งแต่เข้ามาเนี่ย ผมมองดูแล้วเกิดความไม่สบายใจในหลาย ๆ เรื่องนะครับ ก็ไม่ทราบว่า มันเป็นข้อบังคับที่มีปฏิบัติกันอยู่หรือเปล่า ผมไม่ทราบจริง ๆ ก็อยากจะสอบถาม และปรึกษาท่านประธานว่า กรรมาธิการร่างนี้มีแบ่งเป็นเสียงข้างน้อย เสียงข้างมากหรือเปล่าครับ ท่านประธานครับ มีไหมครับ เสียงข้างน้อย เสียงข้างมากนี่นะครับ เพราะว่า เท่าที่สังเกต มีการแบ่งการนั่งกันอย่างเห็นได้ชัดนะครับ ถ้าเผื่อใครจะลงมาเป็นเสียงข้างน้อยก็ลงมาข้างล่างเพื่อจะอภิปราย โดยปกติเนี่ยถ้าเผื่อจะนั่งรวมกันอยู่ข้างบนแล้วอภิปรายนี้จะได้หรือไม่ครับ เพราะมันจะได้มองเห็นเลยว่า ไม่แบ่งแยกกันนะครับ ก็ในเมื่อท่านเป็นกรรมาธิการอยู่ด้วยกันนะครับ จะมีความเห็นแตกแยกกันบ้าง ก็นั่งกันอยู่ในที่ที่เขาจัดไว้ให้ ก็แลดูจะน่ารักมากกว่าครับ ถ้าเผื่อมองอย่างนี้ ตั้งแต่เข้าแล้วผมสังเกตดู ค่อนข้างจะอึดอัดนะครับ แล้วก็โดยปกติเนี่ย สภาเนี่ย คงจะไม่มีใครเขามีความเห็นไปในทางเดียวกันหมดหรอกครับ ก็คงจะมีความเห็นที่แตกต่างกันบ้างนะครับ แต่ถ้าเผื่อว่า นั่งอยู่ด้วยกันแล้วมีความเห็นแตกต่าง ก็ดูแล้วจะเนียนมากขึ้นนะครับ แต่ถ้าเผื่อมองอย่างนี้ ลักษณะเหมือนกับแบ่งมุม แบ่งข้างกันชัดเจนไม่ค่อยสบายใจเท่าไรครับ ท่านประธานครับ ปรึกษาแค่นี้ครับว่า โดยปกติเนี่ย ที่จริงเมื่อที่ผมขออนุญาตขอเวลาอภิปราย พอตีพัก ๑๐ นาที กลับขึ้นมาจะให้เห็นสภาพที่ว่า

ท่านกรรมการทั้งหมดนี้นั่งอยู่ในที่ที่จัดไว้ให้เรียบร้อยเหมือนกันนะครับ จะได้แลดู
สบายตาขึ้น ขอบพระคุณครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านกรรมการ
ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ (กรรมการ) : ท่านประธานที่เคารพ
ผม สมคิด เลิศไพฑูรย์ กรรมการครับ อยากขออนุญาตเรียนเพิ่มเติมประเด็นที่
ท่านสมเกียรติได้เรียนถามที่ประชุมนะครับว่า ทำไมมีกรรมการเสียงข้างน้อย ช่างมาก
ด้วยนะครับ ขอเรียนอนุญาตว่า ในการประชุมของกรรมการ ได้หารือกันนะครับว่า ฝ่าย
ที่ท่านได้ขอสงวนไว้นี้ หากท่านอภิปรายข้างบนนี้ อาจเกิดความสับสนนะครับว่า
อภิปรายในฐานะที่เป็นกรรมการหรือไม่ครับ ข้างล่างอาจจะสับสนได้ ก็เลยได้ขอ
อนุญาตว่า หากท่านใดที่สงวนความเห็นไว้นี้ ขอความกรุณาท่านช่วยอภิปรายจาก
ข้างล่างด้วยนะครับ ซึ่งก็ไม่ใช่ปัญหาแต่ประการใดนะครับ เข้าใจว่า ก็เกิดความชัดเจน
ขึ้นในประเด็นดังกล่าวข้างต้นนะครับ ท่านประธานครับ ส่วนในประเด็นเรื่องเมื่อก็พักไป
แล้วก็ไปหารือกันนั้น ไม่ได้มีเฉพาะกรรมการกับฝ่าย สสร. ที่ได้แปรญัตติไว้เท่านั้น
นะครับ เข้าใจว่า สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญจำนวนมากสนใจเรื่องนี้ด้วยนะครับ ได้เข้าไป
ไปหารือกันอยู่ประมาณสักยี่สิบสามสิบคนด้วยกันนะครับ ก็มีความเห็นค่อนข้าง
หลากหลาย เข้าใจว่า บางส่วนก็ไม่เห็นด้วยนะครับกับการเติมคำว่า ความหลากหลาย
ทางเพศ เข้าไป บางส่วนก็เห็นด้วยนะครับ ส่วนที่เห็นด้วยก็ยังมีประเด็นเรื่องคำ
มีแบ่งแยกเป็นหลายฝ่าย ฝ่ายที่เห็นตรงกันว่า น่าจะเขียนคำว่า ความหลากหลายทางเพศ
น่าจะถูกต้องแล้ว แล้วก็อาจจะเติมหลังคำว่า ความพิการ นะครับ ในขณะที่บางฝ่ายก็เห็น
ว่าควรจะมีเรื่องของความหลากหลายทางเพศ -----

แล้วก็ตัดคำว่า เพศ ออกนะครับ รวมถึงเรื่อง สสร. บางท่านก็เห็นว่า คำว่า ความ หลากหลายทางเพศ นั้น อาจจะไม่เหมาะสมเพียงพอครับ อาจจะมีคำใหม่ที่เหมาะสม มากกว่านั้นด้วยนะครับ ก็เรียนท่านประธานครับว่า ก็ได้หารือกันไปคืบหน้าไประดับหนึ่ง นะครับ แต่ยังไม่ชี้ข้อสรุปที่ชัดเจนครับในเรื่องนี้ครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐสุนทร (ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ) : มีสมาชิก จะอภิปรายใหม่ครับ ถ้าไม่อภิปราย เดี่ยวผมถามเรื่องที่ตกลงกันไม่ได้ ที่จะต้องออกเสียง คือ ทราบว่า ไปตกลงแล้วยังมีความแตกต่าง ประเด็นไหน จะได้หารือ เพราะไม่อย่างนั้น จะต้อง เชิญท่านไพโรจน์ครับ

นายไพโรจน์ พรหมสาส์น (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ไพโรจน์ พรหมสาส์น ครับ เรื่องที่เรากำลังพูดคุยกันอยู่นี้ครับ เป็นเรื่องรัฐธรรมนูญครับ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญสำหรับชาติบ้านเมืองค่อนข้างมากนะครับ เพราะฉะนั้นถ้าหากว่า เรื่องใดที่มันเป็นปัญหา ยังไม่สามารถที่จะมีความชัดเจนได้ กระผมก็ยังคิดว่า เรามีเวลาที่จะพิจารณารัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรายมาตราบานะครับ จากวันที่ ๑๑ จนถึงวันที่ ๓๐ มิถุนา ยังมีเวลามากพอสมควร วันนี้เราก็ได้มากพอสมควรครับ ยี่สิบกว่ามาตราบานี้ เพราะฉะนั้นจะเป็นอย่างนี้ได้ใหม่ครับ วันนี้ยังตกลงกันไม่ได้ ก็คืนนี้กลับไปนอนให้สบาย นะครับ และพรุ่งนี้กลับมาประชุม มาพูดคุยกัน มั่นใจจะได้ทางออกที่ดีกว่าครับ ผมขอ เสนอเป็นญัตติครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐสุนทร (ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ ครับ

รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง : เรียนท่านประธานที่เคารพครับ ก่อนที่เราจะไปหยุดพักนี้ ผมมีความเข้าใจว่า เราเนี่ยคงจะไปมีความเห็นตรงกันได้ ใน หลักการว่า ในเรื่องของการเลือกปฏิบัติเนี่ย เราไม่อยากจะเห็นว่า มนุษย์เลือกปฏิบัติมนุษย์ ด้วยกัน ในฐานะความเป็นคนด้วยกันเนี่ย เราไม่อยากจะเห็น ไม่ว่าจะคน คนนั้นจะพิการ หรือ คน คนนั้นจะเป็นเพศอะไรก็ตาม ผมเนี่ยจึงได้กราบเรียนกับท่านประธานว่า ผมขอถอน ญัตติที่ผมเสนอว่า ในวรรคแรกว่า ชาย หญิง และผู้ที่มีเพศแตกต่างกัน ผมก็เปลี่ยน

ผมเห็นบรรยากาศดี แล้วผมก็กราบเรียนท่านประธานครับว่า ผมเองก็เห็นด้วยกับ
 กรรมการเสียงข้างน้อยที่ไปเติมอยู่ในวรรคที่ ๓ แต่เมื่อเราหยุดพัก ผมไม่มีโอกาสได้ไป
 กินข้าวต้มเหมือนคนอื่นเขาหรอกครับ เพราะขณะที่หยุดพักนี้ เพื่อนสมาชิกที่ไม่ได้
 เป็นกรรมการได้มีการพูดคุยกัน ท่านศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา ท่าน ดร. สมชัย
 ฤชุพันธุ์ และหลายต่อหลายคน ก็พยายามที่จะคิดว่า ถ้อยคำอะไรที่จะตรงที่สุด เราก็เห็น
 ด้วยว่า กรรมการนี้ตั้งข้อสังเกตว่า ถ้าเขียนอย่างนั้นคนอาจจะไม่เข้าใจ เพราะว่าท่าน
 อาจารย์วิชา ก็กรุณาพูดก่อนที่จะไปว่า เราไปหาถ้อยคำกัน เพื่อสื่อให้มันเข้าใจดีกว่า ผมก็
 คิดว่า ในหลักการนี้เราน่าจะตกลงปรองดอง หรือว่าตกลงกันในหลักการได้แล้ว เพียงไป
 หาคำกัน เพราะฉะนั้นพวกเราก็เข้าใจทั้งหมดเลยครับ ท่านประธานครับ ผมเข้าไปในห้อง
 ทานอาหารนี้ ทุกคนก็มาพูดกับผมว่า เราหาคำกัน ช่วยกันหาคำ ที่แรกนี้อาจารย์จรัสบอก
 ว่า ผู้ที่จะเบี่ยงเบนทางเพศจากกำเนิด ก็มีคนบอก เฮ้ย เบี่ยงเบนไม่ดี อาจารย์สมชัยก็ช่วย
 คิด หลายคนก็ช่วยคิด ผมก็จดไปเลยในแผ่นกระดาษแผ่นนี้ต่อหน้าท่านทั้งหลาย ผมนี้
 เป็นคนพูดอะไรนี่นะครับไม่เคยบิดเบี้ยวเลย และไม่เคยทริก (Trick) กับคนด้วย ผมจะ
 บอกให้ ท่านถามเลยว่า จริงไหม ผมรีบจด ผมกลัวมากเลยว่า ผมจะเข้าไปพบกับ
 กรรมการยกกว้างแล้วผมจะใช้คำผิด ผมจะเสียคน เขาก็เห็นผมจดต่อหน้าว่า น่าจะใช้
 คำว่า ความแปรเปลี่ยนจากเพศกำเนิด อาจารย์จรัสนี่เป็นคนขึ้นต้นว่า อะไรจากเพศ
 กำเนิด อย่างนี้พอจะใช้ได้ไหม แล้วก็ถกกันในห้อง พอได้รับโทรศัพท์บอกว่า กรรมการ
 ยกกว้างอยากจะให้ไปหารือ ผมก็รีบจด แล้วก็วิ่งไป พอไปถึงนี้ ผมก็บอกว่า คำนี้เป็น
 อย่างไร ก็จะมีกรรมการบางท่านบอกไม่เอา -----

อ้าว เมื่อไม่เอาผมก็ไม่ว่าอะไร ผมก็เก็บใส่กระเป๋า คำนี้ก็เก็บต่อไปเหมือนเดิม แล้วก็นั่งลง
 ตอนนั้นผมยังยืนอยู่ด้วยซ้ำ ผมเป็นคนพูดอะไรไม่เคยโกหกนะครับ แล้วผมก็นั่งลง แล้วก็
 ถามว่า จะเอาอย่างไร ก็มีผู้ที่เสนอว่า ผมว่าบรรยากาศดีนะครับ ท่านบอกว่า ใส่ว่าความ
 หลากหลายทางเพศ อย่างที่พวกเราเสนอนี้ดีแล้ว แต่ขอตัดคำว่า ห้ามไม่ให้เลือกปฏิบัติ
 ต่อเพศ ออก ผมก็มีความเห็นด้วยความบริสุทธิ์ว่า ถ้าท่านไปตัดคำว่า เลือกปฏิบัติทาง
 เพศ ออก แล้วไปใส่ว่า ความแตกต่างทางเพศ เฉย ๆ นี้ มันก็จะมีปัญหา เพราะว่าผมได้ไป
 ขอตัดจากวรรคหนึ่งออกแล้วว่ามีแต่ชายกับหญิง เท่านั้น ท่านลองค่อย ๆ คิดดูด้วย
 เหตุผลนะครับ พอตัดแล้ว ผมเหลือแต่เพศมีแต่ชายกับหญิงเท่านั้น แล้วพอมาวรรคสอง
 บอกว่า ความแตกต่างทางเพศ มันจะหมายความว่าอะไรละครับ ก็ต้องหมายความว่า
 ห้ามเลือกปฏิบัติต่อชายและหญิงใช่ไหมครับ วรรคแรกกับวรรคหลังมันต้องล้อกัน ตกลง
 ถ้าเราไปใส่แค่นั้น มันก็มีปัญหา ผมเองก็คิดว่า ถ้าจะให้สั้นนี้ ให้มันสื่อความหมาย ก็ต้อง
 ใส่ในวรรคสามด้วยว่า การเลือกปฏิบัติทางเพศ นี้มันทำไม่ได้ แล้วก็เติมลงไปนะครับว่า
 ความหลากหลายทางเพศ จะตรงไหนผมไม่ขัดข้อง ถ้าไปใส่ติดกันว่า เพศและความ
 หลากหลายทางเพศ ได้ก็ดี ทำให้คนเขาอ่านแล้วเขาเข้าใจว่า ไม่ใช่เราอยู่ดี ๆ ก็ใส่ เพศ
 ด้วย และความหลากหลายทางเพศด้วย มันต้องมีความหมายอะไรบางอย่างนะ เขียน ๆ
 ต่อกัน แต่ผมก็คิดว่าไม่เป็นไร ถ้าจะไปใส่หลัง ผู้พิการ ก็ได้ ใส่ตรงไหนผมก็ไม่ขัดข้อง
 เพราะว่าคนอ่านเขาก็ไม่ได้รู้ว่า เราเลือกปฏิบัติทางเพศชาย หญิงไม่ได้ แล้วก็เลือกแต่
 ความแตกต่างทางเพศก็ไม่ได้ ผมต้องกราบเรียนนะครับ ผมยังไม่ได้มาปรึกษา สสร. ที่อยู่
 ในห้องรับประทานอาหารเมื่อสักครู่นี้ เพราะเดินกลับมาก็เข้ามาเลย ก็ขออนุญาตเล่าให้
 ท่านทั้งหลายฟังว่า เป็นอย่างนี้ ซึ่งท่านทั้งหลายอาจจะไม่เห็นด้วยกับผมก็ได้ว่า ใส่อย่าง
 ผมพูด ใส่ทั้งเพศและความหลากหลายทางเพศ ท่านอาจจะไม่เห็นด้วยกับผมก็ได้ ผมเชื่อ
 ว่า เขาอาจจะกลับไปคิดว่า น่าจะเป็นอย่างที่เขาฝากผมไป ก็คือว่า ใส่ทั้งเพศ และใส่ทั้ง
 ความแปรเปลี่ยนจากเพศกำเนิด ก็ได้ คือเราจะไปเลือกปฏิบัติต่อผู้ที่มีความแปรเปลี่ยน
 จากเพศกำเนิดนี้ไม่ได้ ผมคิดว่าอย่างนี้ก็ชัดเจนดีครับ ผมก็คิดว่า ขณะนี้เราก็มีเจตนาที่จะ
 หาคำกันแค่นั้นเอง ในหลักการมันตกลงกันได้แล้ว ถ้าหลักการตกลงกันได้แล้ว ผมคิดว่า

ให้คำมั่นสื่อ อย่าให้คำมั่นเยื้อง หรือให้คำมั่นกลับไปตีความเหมือนกับว่าไม่ต้องใส่อะไรเกิดขึ้น ผมคิดว่า ถ้าทำได้อย่างนั้นพวกผมก็สบายใจ ขอบพระคุณครับท่านประธาน

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านมนตรี ครับ

นายมนตรี เพชรขุ้ม : ท่านประธานที่เคารพครับ ผม มন্ত্রী เพชรขุ้ม ครับ

สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ ในมาตราที่ ๓๐ นะครับ ท่านประธานครับ ผมเองก็ได้เสนอแปรญัตติในมาตรานี้ไว้ด้วยนะครับ แต่ด้วยเหตุผลที่ว่าผมฟังจากหลาย ๆ ท่านมาแล้วนะครับ ก็เป็นเหตุผลที่เพื่อนสมาชิกในห้องประชุมแห่งนี้ก็รับได้ฟังมาตลอดนะครับ เป็นเวลาเกือบ ๒ ชั่วโมงนะครับท่าน ในมาตราที่ ๓๐ นะครับ ซึ่งผมเองในกลุ่มได้ขอแปรญัตติเพิ่มความพิจารณาเข้าไปนะครับ แล้วก็เป็นเรื่องที่คณะกรรมการการยกร่างได้แก้ไขและเพิ่มเติมให้เรียบร้อยนะครับ ก็ต้องขอบคุณคณะกรรมการการยกร่างไว้ ณ โอกาสนี้ด้วยนะครับ แต่สิ่งที่ผมจะพูดต่อไปนี้คือ ผมไม่อยากจะเห็นการโหวตเสียงในเรื่องของหลากหลายทางเพศนะครับ ผมเชื่อเหลือเกินว่า ถ้าโหวตเสียงก็ต้องแพ้ยกร่างอยู่ดีนะครับ เพราะว่าผมเอง แล้วก็กลุ่มเพื่อน ๆ หลายคนได้พูดคุยกันว่า ประเด็นนี้ไม่สมควรจะโหวตเสียงเป็นอย่างยิ่งนะครับ จะทำให้เกิดผลกระทบหลายอย่างที่ตามมาครับ เพราะฉะนั้นผมเองก็ยังเชื่อมั่นเหมือนเดิมว่า ไม่น่าจะโหวตเสียงนะครับ ถึงโหวตก็ยังู้คณะกรรมการการยกร่างไม่ได้ครับ เพราะพวกผมหลายคนที่เคยได้นั่งคุยกันอยู่ตอนนี้และนอกห้องประชุมครับ ก็เห็นตามกับคณะกรรมการการยกร่างนะครับ ขอขอบคุณมากครับ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : คุณอังกณาครับ

นางอังกณ นีละไพจิตร (กรรมาธิการ) : ขอบพระคุณคะ อังกณ นีละไพจิตร กรรมาธิการคะ ขออนุญาตใช้สิทธิพาดพิงนะคะ เมื่อสักครู่นี้ท่านคุณหมอชุชัย ได้พูดถึงผู้หญิง ๓ คน ที่อยู่ในกรรมาธิการยกว่างว่า ไม่เห็นด้วยกับการมีสัดส่วนของผู้หญิงนะคะ ดิฉันอยากจะเรียนว่า จริง ๆ แล้วนี่ การได้มาซึ่งความคิดที่จะมีการเลือกตั้งแบบสัดส่วน ก็เนื่องจากว่า เราเห็นว่า การเลือกตั้งในระบบปาร์ตี้ลิสต์ (Party list) ผ่านมา นี่เราประสบความสำเร็จแล้ว แล้วเราไม่ได้ตัวแทนของประชาชนจริง ๆ เราจึงคิดว่า เราน่าที่จะใช้ระบบสัดส่วน ซึ่งทำให้เราได้มาของตัวแทน ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนกลุ่มเล็กกลุ่มน้อยในสังคม รวมถึงกลุ่มผู้หญิง และกลุ่มอื่น ๆ ด้วย แต่เนื่องจาก จริง ๆ แล้ว พอมาถึงขั้นตอนการเลือกตั้งจริง ๆ ในระบบ ๓๒๐ ๘๐ นี้ ก็คงไม่สามารถทำให้ระบบสัดส่วนที่เราคิดว่า น่าจะเกิดขึ้นนี้เกิดขึ้นได้จริงนะคะ อย่างไรก็ตามนี้ ดิฉันทำงานด้านสิทธิมนุษยชนมาโดยตลอดนะคะ แล้วก็ทำงานเกี่ยวกับเรื่องความรุนแรง ทั้งของผู้หญิงและเด็กมาโดยตลอด การที่คุณหมอชุชัยพูดว่า ผู้หญิง ๓ คน ในกรรมาธิการดูจะไม่เห็นด้วยหรือคัดค้าน ดิฉันเชื่อว่า เป็นความอคติ ดิฉันเชื่อว่า คุณหมอเองในฐานะนักสิทธิมนุษยชน ควรที่จะเคารพในความคิดเห็นและความแตกต่างของความเห็นนะคะ จริง ๆ ดิฉันก็น่าจะเคยชินกับการที่มีการพูดจาใส่ร้ายกันอยู่ในที่ประชุมนะคะ แต่ดิฉันก็ไม่สามารถที่จะทำใจให้เคยชินได้ ท่านสตรีนี่พูดว่า ท่านถูกแทงข้างหลัง แต่ดิฉันกลับรู้สึกเหมือนกับถูกตบหน้านะคะ โดยเฉพาะกับคนที่พูดว่า เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างนะคะ ดิฉันเชื่อว่า สิ่งเหล่านี้ไม่น่าจะเกิดขึ้นอีก โดยเฉพาะการพูด เพื่อให้ตัวเองได้ดูดี แต่ทำให้คนอื่นเสื่อมเสีย ดิฉันเชื่อว่า ทุกคนต่างมีเหตุผลในการกระทำของตัวเอง แล้วก็ตลอดเวลาสิ่งที่กระทำมาสามารถที่จะพิสูจน์ของตัวตนของแต่ละบุคคลได้อย่างดีนะคะ ขอบพระคุณคะ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ท่านปกรณ์ นะคะ แล้วเดี๋ยวตามด้วยท่านวุฒิสภาดิฉัน

นายปกรณ์ ปรียาก (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ ผม ปกรณ์ ปรียาก กรรมาธิการยกว่าง ก่อนอื่นผมต้องขอขอบคุณสมาชิกทุกท่านนะคะ ที่ได้กรุณา

แปรปฏิบัติในมาตรานี้อย่างกว้างขวาง และชี้ให้เห็นว่า ในสภาแห่งนี้ไม่มีใครนะครับ
 ที่ไม่เห็นใจบุคคลต่าง ๆ ที่อาจจะมึลลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน แต่เราก็เข้าใจว่า
 กรรมาธิการทั้งหมดที่อยู่ใน ๓๕ คน ก็เห็นตรงกันว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ
 แต่ปัญหาที่เราเกิดขึ้น ก็คือว่า จะบัญญัติถ้อยคำอย่างไรที่จะทำให้เกิดภาวะที่
 ไม่ทำก่อให้เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาดต่อบุคคลที่ได้อ่านกฎหมายรัฐธรรมนูญ ความจริง
 แล้วบรรดาท่านทั้งหลายก็ได้เอ่ยถึงเรื่องของมาตราที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นในมาตราที่ ๔
 ซึ่งเป็นต้นเรื่องของการทำงานที่ทำให้เราเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พัฒนาไปสู่
 ความมี เรียกว่า ความก้าวหน้าอย่างสูงยิ่งในการยอมรับเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
 และในมาตรา ๓๐ นั้น ผมคิดว่า เราน่าที่จะต้องอ่านทุกวรรคเชื่อมโยงกัน มิใช่เป็นการ
 อ่านที่แยกในแต่ละวรรค ทั้งนี้ เพราะว่า ในวรรคแรกนั้นเริ่มต้นเป็นการล้อตามความใน
 มาตราก่อนหน้านั้นที่มีมาก่อน ก็คือใช้คำว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับ
 ความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ความจริงถ้าเราจะเขียนมาแค่นี้ มันก็กินความ
 ถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทั้งหมดอย่างกว้างขวาง ความพยายามที่เรา
 จะยกสภาพของความเท่าเทียมกัน ก็ปรากฏในมาตรา ๒ ซึ่งเป็นความเป็นจริงในทาง
 ด้านของสภาพของชีวิตของมนุษย์ ก็คือ ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ซึ่งไม่มีใคร
 ได้แย้งในเรื่องนี้ -----

กระผมเชื่อว่า ทุกคนในห้องนี้เคารพซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะชายต่อหญิง และหญิงต่อชาย ความจริงแล้วผมจะไม่ไปพูดพาดพิงถึงมาตราอื่น ๆ ซึ่งเป็นมาตราที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ มาตรานี้ ปัญหาที่เรามาพบ ซึ่งตรงกันในที่ประชุมแห่งนี้ หลังจากการอภิปรายยาว และผมเชื่อว่า เป็นการอภิปรายที่มีประโยชน์ และเป็นการอภิปรายที่ได้คุณค่ามากกว่าการ อภิปรายครั้งใด ๆ ที่ผ่านมา ก็คือ ทุกคนนั้นเป็นห่วงเรื่องของปัญหาในทางการปฏิบัติ และเป็นข้อเท็จจริงที่เราหลีกเลี่ยงในเรื่องนั้นไม่ได้ แต่ปัญหาในทางการปฏิบัติ นั้นไม่ใช่ ความผิดของตัวกฎหมาย และไม่ใช้ความผิดของตัวรัฐธรรมนูญ แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้น จากความไม่เข้าใจ ความเป็นอคติของกลุ่มบุคคล ของบุคคล หรือขององค์กร ตลอดจน ความห่วงใยของผู้คนต่าง ๆ ที่มีต่อบุคคลที่มีปัญหาความเบี่ยงเบน อย่างที่เราได้กล่าว แล้ว ความพยายามที่จะเขียนกฎหมายฉบับนี้ มิได้หมายความว่า กรรมวิธีการมิได้ ตระหนักถึงความเป็นจริงในข้อนี้ บรรดากรรมวิธีการซึ่งเป็นนักกฎหมายชั้นนำของ ประเทศที่นั่งอยู่บนโต๊ะนี้ นะครับ ก็พยายามที่จะพูดในหลายลักษณะที่จะชี้ให้เห็นว่า เจตนารมณ์ของเรานั้น รัฐธรรมนูญของเราให้ความเท่าเทียมต่อบุคคล และบันทึกไว้ ชัดเจนว่า การเลือกปฏิบัติเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ ก็ไม่มีประเด็นว่า เราใช้คำว่า เพศ น่าจะเป็น เรื่องที่พอหรือไม่ เพราะคำว่า เพศ นั้น มันอาจจะรวมทุกอย่างที่เข้าด้วยกันในความหมาย นั้น เจตนารมณ์ของเราก็เป็นอย่างนั้น แต่ว่าเมื่อสมาชิกพยายามที่จะอภิปราย และ บางครั้งก็ดูเหมือนว่า จะพูดในเชิงที่ทำให้เกิดมุมมองว่า กรรมวิธีการใจไม่กว้างพอ เราก็ ไม่ได้ว่าอะไรนะครับ ก็พยายามที่จะหาทางที่จะใช้คำบางคำ แต่พอเกิดการใช้คำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำที่ได้มีการเสนอขึ้นมา ทั้งใน ๒ ยุติติ ก็คือ ในยุติติของกรรมวิธีการ เสี่ยงข้างน้อยเอง กับยุติติของกลุ่มของท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และผมเชื่อว่า ผู้ที่มี บทบาทสำคัญน่าจะเป็น ขอรภัยที่เอ่ยชื่อ ก็คือ คุณสวิง ต้นอุตุ ซึ่งเท่าที่เคยคุยกับคุณสวิง มาตลอดนี่นะครับ ในระหว่างที่มีการปรึกษาหารือกันนั้น ก็ได้เห็นว่า ในวรรคที่ ๒ นั้นไม่ได้ ใส่วัก็คงจะรับได้ ซึ่งกรรมวิธีการก็เห็นตรงกัน แต่พอเราจะมาใช้คำว่า ความหลากหลาย ทางเพศ มันก็มีปัญหาเรื่องของความหมายของถ้อยสำนวน ซึ่งมันเป็นคำใหม่จริง ๆ และ ความจริงเวลาเราใช้กันนี้ก็มีการคิดกันในหลายคำ เช่น คำว่า เพศสภาพ เพศวิถี หรือวิถีทางเพศที่เบี่ยงเบนออกไป ตลอดจนคำที่ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ได้กรุณานำเสนอ

เมื่อสักครู่นี้ ซึ่งมันก็เป็นคำที่หลากหลายค่อนข้างมาก ในท้ายที่สุด ความเข้าใจของทุกคนไม่ตรงกัน ในการประชุมเมื่อสักครู่นี้ เราก็บอกว่า ถ้าเป็นเช่นนั้น สิ่งที่กรรมการพยายามที่จะประนีประนอม ก็คือ เราใช้ตัดคำว่า เพศ ออกไปเสีย เราอาจจะใช้คำว่า ความหลากหลายทางเพศ หรือ เพศสภาพ ซึ่งมันหมายถึงความหมายที่ครอบคลุมทุกเพศ อย่างที่พวกเราเข้าใจกัน เข้าใจตรงกันที่คุณสวิงได้พยายามจะพูด ผมเข้าใจในสิ่งเหล่านี้ โดยฐานะของความเป็นส่วนตัวนี่นะครับ ผมเป็นครู ผมเจอลูกศิษย์ลูกหาเหล่านี้มากมาย ผมเข้าใจ ผมมีเพื่อนที่มีลักษณะของสภาพในการทำงาน ผมมีญาติพี่น้องซึ่งมีสภาพในการทำงานนี้ ลูกหลานผมหลายคน เพื่อนของลูกสาว เพื่อนลูกชาย ก็มีสภาพเช่นนี้ แต่สิ่งเหล่านี้ เราก็พยายามที่จะระมัดระวังในการใช้คำ แน่บนอนเราเห็นด้วยว่า ถ้าเราไปใช้ในวรรคสองนั้น มันจะมีผลกระทบต่อรูปแบบในทางกฎหมายยืนยาว ซึ่งอันนั้นเป็นเรื่องที่เราเข้าใจ และผมคิดว่า เราเป็นผู้หลักผู้ใหญ่พอที่จะเข้าใจในเรื่องนี้ตรงกัน ปัญหาที่มีแต่เพียงว่า เราจะเอาที่คำ ๆ นี้ไปไว้ตรงไหนเท่านั้นเองนะครับ หลายคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอเอ่ยชื่อ อย่างคุณอลิสสา ก็ดูจะประนีประนอมมาก ทั้ง ๆ ที่เป็นผู้ที่เสนอเรื่องนี้ด้วยความเจตนาธรรมมาตั้งแต่เริ่มต้นเลย ผลักดันเรื่องนี้มาโดยตลอด ก็ดูเหมือนว่า ยอมที่จะใช้คำว่า ความหลากหลายทางเพศ ผมเข้าใจอย่างนั้น แต่ว่าเอาไปไว้ตรงไหน อาจจะไปได้สภาพทางกาย หรือสุขภาพจะได้ไหมนะครับ -----

ก็มีประเด็นว่า ถ้าเราจะตัดคำว่า เพศ ออก แล้วใช้คำนี้จะได้อะไรใหม่ ซึ่งดูเหมือนกรรมวิธีการจะยอมมาถึงจุดนั้น ถ้าเราทำตรงจุดนี้ได้เนี่ย ผมคิดว่า เหมือนอย่างที่ท่านมนตรี ขอบอกที่เอ่ยนาม ได้พยายามจะพูดเมื่อสักครู่เนี่ย มันก็น่าที่จะลงตัวได้ แต่ว่า ถ้ามันลงตัวไม่ได้ มันก็อาจจะต้องจำเป็นนะครับ ที่นี้เราต้องกลับ เพราะในสภาเราคงไม่ห่วงในเรื่องของการโหวต ซึ่งก็จำเป็นในเรื่องนั้น แต่ถ้าเราสามารถทำได้ก็เป็นความตกลงกันนะครับ ถ้าไม่อย่างนั้น เราก็คงจะยืนยันในร่างเดิม ยืนยันในร่างเดิม แล้วเราก็คงอาจจะยืนยันนะครับ ถ้าเราจะมีกรรมวิธีการก็ได้ เพราะว่าเขาเข้าใจว่า คำว่า เพศ เรามีความที่ค่อนข้างกว้าง แล้วก็ค่อนข้างจะในความครอบคลุมที่มันจะมีอยู่นะครับ สิ่งที่ไม่อยากที่จะให้เกิดขึ้นในความรู้สึกของพวกเขาในที่ประชุมนี้ ก็คือ การใช้คำพูดที่ดึงดูดใจ แล้วก็ไปกระทบกระเทียบเปรียบเปรย เหมือนกับว่ากรรมวิธีการทั้งหลาย ซึ่งผมเชื่อว่า เรามีความใจกว้างพอในเรื่องเหล่านี้ แต่เราคำนึงถึงว่า ผลกระทบในระยะยาวของการใส่คำเพียงบางคำ และการตีความผิดพลาดนี้ อาจจะทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมมากขึ้นหรือไม่ ก็อยากให้เห็นที่ประชุมช่วยพิจารณาเรื่องนี้ให้รอบคอบด้วยครับ

นายธนิต เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : คุณวุฒิชิตครับ

นายวุฒิชิต ภัณฑามิตร : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพครับ กระผม นายวุฒิชิต ภัณฑามิตร ครับ เห็นบรรยากาศอย่างนี้แล้ว ต้องบอกว่า ค่อนข้างจะสบายใจนะครับ อย่างน้อยเราก็พร้อมนะครับที่จะร่วมมือในเรื่องของการทำความเข้าใจซึ่งกันและกันนะครับ สิ่งหนึ่งที่ผมอยากจะทำนะครับ ก็เช่นเดียวกับท่านอาจารย์ปกรณ์ครับ ผมก็มีพรรคพวก พี่น้อง ญาติ ที่มีความหลากหลายทางเพศนะครับ ซึ่งผมก็รับ และเข้าใจได้ที่จะคบเขาเหล่านั้นนะครับ สิ่งหนึ่งที่ผมอยากจะทำเพื่อให้เพื่อนสมาชิกนะครับได้ตระหนักไว้สักนิดหนึ่ง ในเรื่องของความละเอียดอ่อนในเรื่องของประเด็นที่เราจะต้องพิจารณากันอีกหลายมาตรา มันค่อนข้างจะเกี่ยวโยงในเรื่องของผลกระทบกับบางเรื่องบางราวนะครับ ซึ่งผมว่า เป็นเรื่องใหญ่กว่านี้ ซึ่งคงจะมีการพิจารณากันในเร็ว ๆ นี้ครับ ผมมีความเป็นห่วงตรงนั้นว่า ถ้าตรงนี้เราเกิดการยอมรับ แล้วประเด็นที่มันหนัก ๆ กว่านี้ทำไมเราไม่ยอมรับ แล้วเราจะหาเหตุผลตอบสังคม

ได้อย่างไรนะครับ ผมมีความค่อนข้างเป็นห่วง ก็เลยฝากไว้หนึ่งจริง ๆ แล้ว ถามว่าผม
ไม่ได้รังเกียจนะครับ แต่ผมเอง ผมก็มีความรู้สึกที่ว่า ถ้ามันจะไประบุอะไรให้มันชัดเจนลง
ไปนี่ ผมค่อนข้างลำบากใจ แล้วก็กลัวในเรื่องของผลกระทบในประเด็นอื่นนะครับ
ก็อยากจะฝากไว้เท่านี้ครับ ขอขอบคุณครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุตร (ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านชูชัยครับ

นายชูชัย ศุภวงศ์ (กรรมาธิการ) : ขอขอบคุณครับท่านประธาน
อาจารย์บรรณิณี ผม นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ นะครับ รู้สึกไม่สบายใจเท่าไรนักครับที่ทำให้
เพื่อนกรรมาธิการ ๒ ท่าน ที่รู้สึกการฟังการอภิปรายของผมแล้ว ก็ทำให้ท่านไม่สบายใจ
แต่ผมกล้ายืนยันนะครับว่า สิ่งที่ผมพูดนี้ ผมเชื่อเช่นนั้นจริง ๆ แล้วถ้าสาธารณชน สังคม
หรือว่าสื่อมวลชนจะตรวจสอบจากการฟังเทป หรือถอดเทปโดยละเอียดนี้ ก็จะช่วยให้
สังคมได้ตัดสินใจได้ง่ายขึ้น ถ้าจะติดตามเรื่องนี้ ไม่เช่นนั้นแล้วก็จะเป็นการกล่าวหากันไป
กล่าวหากันมานะครับ ประเด็นที่ ๒ ถ้าฟังให้ดีตั้งแต่ตอนเริ่มต้น ผมขอบคุณ สสร. แล้วก็
ทางคณะกรรมการร่างที่ได้กำหนดมาตรา ๔ ออกมา ที่ก้าวหน้ากว่ารัฐธรรมนูญ
ปี ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุดฉบับหนึ่ง แล้วก็โยงไปถึงมาตรา ๘๑ ที่พูดถึงเรื่อง
สนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี โดยเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชน ก็เป็นการ
ก้าวหน้าอย่างมาก แล้วก็เป็นการยกระดับงานสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย เรื่องของผู้หญิง
หรือเรื่องของความหลากหลายทางเพศนี้ -----

ปกติผมหลีกเลี่ยงที่จะพูดมาโดยตลอดครับท่านประธาน ด้วยเหตุที่ว่า เป็นเรื่องที่อ่อนไหวมาก ๆ ระหว่างที่มีการอภิปรายในกรรมาธิการยกกว้างนี้ ผมได้ถามกรรมาธิการผู้ชายท่านหนึ่งนะครับ ซึ่งท่านก็ต่อสู้อย่างนี้มาเยอะ ผมขอประธานอภัย คงไม่กล้าที่จะเอ่ยนามท่าน ท่านบอกว่า มันเป็นอย่างนั้นจริง ๆ นะคุณหมอ เวลาพูดเรื่องผู้หญิงนี่ ไปหลายเวทีแล้ว แล้วก็ผู้หญิงด้วยกันนี่แหละที่ทำให้งานเรื่องสิทธิเสรีภาพของสตรีนี้เป็นอุปสรรค ท่านใช้คำว่า กลาส ซิลลิง (Glass ceiling) กลาส แปลว่า กระจก ซิลลิง นี่คงแปลว่า เพดานหรือผนัง เป็นเพดานหรือผนังที่มองไม่เห็นครับ แต่ถ้าเรื่องนี้ที่ผมพูดแล้วนี่ มันเกิดไม่เป็นความจริง ก็เป็นเพราะว่าผมเข้าใจผิด แต่ว่า ก็เชื่ออย่างนั้นด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยเหตุนี้แหละครับ ผมก็เลยไม่ไปขึ้นเวทีในเรื่องของการเคลื่อนไหว หรืออะไร สิ่งหลีกเลี่ยงได้ก็พยายามหลีกเลี่ยง ยกเว้นคนที่เชิญมาด้วยความเกรงใจ ไม่ได้จริง ๆ ก็ต้องไป แต่ไปแล้วนี่ต้องระมัดระวังมากเวลาในการพูด การอภิปราย แล้วการพูดเรื่องเพศที่ ๓ เหมือนกันนะครับ หรือว่าความหลากหลายทางเพศนี่ อันนี้เป็นครั้งแรกในชีวิตที่เวลาพูดแล้วก็ศึกษาข้อมูลอะไรต่าง ๆ ด้วยเหตุที่ว่า เขาถูกเลือกปฏิบัติ แล้วกระทำอย่างไม่ใช่เป็นคน ผมไม่เคยที่คิดจะพูดแล้วทำให้ดูดี เพราะว่าไม่เคยคิดที่จะเป็นคนกะล่อนครับ แล้วผมทำหน้าที่ในคณะกรรมาธิการยกกว้างสม่ำเสมอครับ ไปตรวจสอบได้จากการประชุมอยู่ตลอดเวลา ไม่ทิ้งและละเลยหน้าที่ที่จะมาซักถามว่า เวลาหายไปแล้ว ถามว่าเรื่องนั้นเรื่องนี้ทำได้สำเร็จหรือเปล่า ผมอยู่ตลอดครับ อยู่พร้อมที่จะผลักดันเรื่องสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย การเมืองภาคพลเมือง ในทุก ๆ เรื่องที่ทำได้ แล้วหลายต่อหลายครั้งที่ผมได้พูดถึงท่านประธานประสงค์ ท่านก็กำชับกับผมว่า เรื่องอย่างนี้ต้องให้เขาอะ อะไรอย่างนี้ อันนั้นเป็นความประทับใจที่ผมมีอยู่ ผมคงไม่เสียเวลากับที่ประชุมมากนะครับ ท่านประธานครับ ก็อยากจะเรียน แล้วก็อยากให้สื่อมวลชนไปพิสูจน์ความเป็นจริงว่า เทปบันทึกนั้นท่านอาจารย์คมสัน โพธิ์คง ได้พูดอะไรบ้าง ผมพูดอะไรบ้าง ท่านอาจารย์จรัญ ภักดีธนากุล พูดอะไรบ้าง หรือคนอื่น ๆ พูดอะไรบ้าง นั่นแหละครับคือความเป็นจริงที่ปรากฏขอขอบคุณครับ

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านกรรมาธิการท่านอธิบดีพันธุ์ครับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิตีพันธ์ุ เชื้อบุญชัย (กรรมาธิการ) : ขอขอบคุณท่านประธานมากครับ ผม ธิตีพันธ์ุ เชื้อบุญชัย กรรมาธิการครับ ผมเองได้ฟังถึงเรื่องข้ออภิปรายเกี่ยวกับเพศ และความหลากหลายทางเพศนั้น ส่วนตัวผมนั้นมีความรู้สึกที่ว่าเราเองนั้น มุ่งเน้นในเรื่องของทางด้านสรีระ คือ มองดูถึงเรื่องของเพศชาย เพศหญิง และเพศที่ไม่ใช่ชายหรือหญิงตามสิ่งที่กำเนิดมา ความจริงนั้น ผมคิดว่า ในสิ่งที่ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ ขออนุญาตเอ่ยนาม หรือแม้กระทั่งเพื่อนสมาชิกหลาย ๆ ท่านพูดถึงเรื่องความหลากหลายทางเพศนั้น อาจจะเป็นเรื่องของ การพูดถึงเรื่องอารมณ์หรือจิตใจที่มุ่งไปยังเพศอีกเพศหนึ่ง หรือความรู้สึกที่เพศเดียวกัน แต่ว่า ก็มีความรู้สึกต่อเพศเดียวกันในลักษณะอย่างนั้น ผมพยายามลองดูหาทางที่อยากจะเปลี่ยนแปลงความคิด ลองดูนิดหนึ่งว่า นอกจากกรอบของความเป็นเพศเท่านั้นได้หรือไม่ คือ ถ้าดูในมาตรา ๓๐ วรรคสามนั้น จะมีการพูดถึงเรื่องสรีระ พูดถึงเรื่องเชื้อชาติต่าง ๆ และพูดถึงเรื่องความเชื่อ เป็นไปได้หรือไม่ว่า ความหลากหลายทางเพศนั้น จริง ๆ แล้วเป็นเรื่องของความเชื่อในเรื่องของทางเพศ ผมพยายามเปิดดูพจนานุกรม มีคำ ๒ คำที่น่าสนใจ ที่อยากจะเสนอให้พิจารณา โดยจุดที่จะไปเชื่อมต่อหรือใส่นั้น จะไปอยู่ในตอนท้าย หลังจากความคิดเห็นทางการเมือง เพื่อให้เห็นว่า มันเป็นความรู้สึก หรือว่าเป็นความเชื่อที่ต่างไปจากปกติ -----

มีคำ ๒ คำครับ คำแรก คือ เจตคติ ซึ่งในพจนานุกรมนั้นบอกไว้ หมายถึงเป็นคำนาม หมายถึงท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นไปได้ไหมครับว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับทางด้านเพศ ซึ่งเป็นทางไหนก็ได้ อีกคำหนึ่งนั้น เป็นเจตสิก ซึ่งมีความหมายว่าเป็นคำนาม หมายถึง อารมณ์ที่เกิดขึ้นกับใจ เจตสิกทางเพศเป็นไปได้อย่างไรครับ อยากจะให้ทุกท่านมองออกนอกกรอบชนิดหนึ่ง โดยไม่ได้ไปย่ำ หรือว่าครุ่นคิด เฉพาะในเรื่องของคำว่า เพศ กับความหลากหลายทางเพศเท่านั้นนะครับ ขอขอบคุณครับ

ประธาน : ท่านสวิงครับ

นายสวิง ต้นอุตุ : ท่านประธานที่เคารพครับ ผม สวิง ต้นอุตุ ครับ ผมอยากจะขอขอบคุณนะครับ กรรมาธิการที่ใจกว้าง ที่อยากจะเติมเรื่องนี้ลงไป โดยที่เราอาจจะไม่ต้องลงมติกันนะครับ เพราะผมคิดว่า เรื่องนี้ก็จะทำให้เราตกลงกันได้โดยง่าย ที่นี้ นะครับ ผมคิดว่า เรื่องนี้เราจะไม่พูดถึงเรื่องว่า สมควรหรือไม่สมควรแล้วนะครับ เพราะผมคิดว่า ฟังดูกรรมาธิการเองก็ยอมรับว่า เรื่องนี้เป็นความจำเป็นที่จะต้องใส่ลงไป แต่ว่าจะใส่ลงไปตามความเหมาะสมอย่างไร อันนี้ก็เพียงแค่ว่า เรื่องเกี่ยวกับความเหมาะสม ซึ่งผมคิดว่า อันนี้น่าสนใจอย่างยิ่งนะครับ ผมเองก็พยายามที่จะได้คุยกับเครือข่ายทั้งหลายนะครับว่า เขาเองนี่เขายอมรับในเรื่องเกี่ยวกับคำนี้อย่างไร เพราะว่าสิ่งที่เขาไม่ต้องการ ก็คือ เรื่องเกี่ยวกับคำพูด ภาษา ที่มีนัยในลักษณะของการดูถูก หรือ บ่งบอกว่าเขาเบียดเบียนทางเพศ เพราะว่าสิ่งที่เราอภิปรายกันมาทั้งหมดนี้นะครับ มันไม่ใช่เป็นเรื่องความผิดปกติ แต่มันเป็นความปกติที่มีอยู่ ซึ่งผมคิดว่า อันนี้คือเรื่องที่จะต้องระมัดระวังคำ ที่นี้ผมถามเขาว่า จริง ๆ แล้วสิ่งที่เขาพูดกัน แล้วสิ่งที่เขายอมรับกันได้ ที่เป็นคำที่กลางที่สุดนี้ เขายอมรับคำไหน เขายอมรับคำที่กรรมาธิการเสียงข้างน้อย นะครับ แล้วก็ในส่วนของอาจารย์เจิมศักดิ์และคณะได้แปรไป ก็คือว่า ด้วยเรื่องเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ เพราะว่า เรื่องนี้ถือว่า เป็นคำที่กลางที่สุดในทางที่จะบรรจุลงไป แต่ที่นี้ผมเข้าใจว่า คำนี้กรรมาธิการก็ไม่ได้ขัดนะครับ แต่เพียงแค่ว่า ถ้าไปเติมคำว่า หลังคำว่า เพศ อาจจะทำให้ดูไม่ดีนักนะครับ ซึ่งผมฟังกรรมาธิการบางท่าน ก็บอกว่า ถ้าสมมุติว่าจะแยกกัน ให้ห่างกันเสียนี้ ก็ไม่ใช่ปัญหาอะไร ถ้าสมมุติว่า จะทำให้เกิดการตีความว่า คำว่า เพศ หมายถึง หญิงและชาย และเป็นความหลากหลายทางเพศด้วย

นะครับ ก็เรายอมรับตอนนี้ว่า คำว่า เพศ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่หญิงและชายเท่านั้น มีเพศอื่น ๆ อยู่ด้วย ซึ่งผมคิดว่า อันนี้ก็จะเป็นการตกลงกันที่ดีที่สุดนะครับ ที่นี้ผมคิดว่า ถ้าสมมุติ ถ้าผมถามต่อไปว่า จริง ๆ แล้วนี่ถ้าเขาจะยอมรับคำอื่นอีกมีไหม ที่มันรู้สึกว่ามันไม่ขัดกับเรื่องเพศ เขาก็บอกว่า คำที่เขาได้รับได้ตอนนี้ก็ใช้คำว่า เพศสภาพ ก็อาจจะพอได้ ก็คือสภาพทางเพศ ซึ่งมันอาจจะจะมีหลายสภาพ ซึ่งอันนี้ก็อาจจะพอที่จะไปได้กับเรื่องเพศ แต่ว่าอย่างไรก็ตามนี้ ก็ถ้าสมมุติ เดี่ยวอาจจะไปมีปัญหว่า หญิงและชายที่คำว่า เพศเฉย ๆ นี้ไปเบียดค่านั่นตกไป แล้วก็เอาค่านี้นั้นมานี้ ผมคิดว่า ก็ไม่อยากจะให้เป็นแบบนี้ นะครับ ก็ทำให้เกิดเรื่องนี้ ผมคิดว่า ก็อาจจะสามารถที่จะตกลงกันได้ครับ ซึ่งถ้าหากว่า จะทำให้เรื่องนี้มันง่ายขึ้นนะครับ ที่นี้อย่างที่ว่านี่นะครับ ผมคิดว่า ปัญหาทั้งหมดนี้ อย่างที่ท่านกรรมาธิการบางท่านได้พูดนี้ เรื่องนี้ไม่ใช่เป็นเรื่องทางด้านสิทธิระเท่านั้น มันเป็นเรื่องสภาพทางจิตใจ เป็นเรื่องของเพศ ที่เป็นเรื่องของจิต เป็นเรื่องของอะไรทั้งหลาย ซึ่งที่นี้ถ้าสมมุติว่า เรากำหนดที่จะทำให้เรื่องนี้ลงไปให้ชัดเจนมากกว่านี้นะครับ โดยที่คำที่เขา ยืนยัน เพราะว่าจริง ๆ แล้วนี่นะครับ ผมคิดว่า เขาได้พัฒนาเรื่องนี้มาเยอะมาก เขาได้ทำ เอกสาร ได้ทำเรื่องเกี่ยวกับเครือข่ายที่เรียกว่า เครือข่ายความหลากหลายทางเพศขึ้นมา ด้วยนะครับ ไม่ใช่จะเป็นเรื่องที่อยู่ ๆ รับกันว่า คำนั่นคำนี้ เพราะว่าจริง ๆ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เป็นข้อตกลงที่เขาเองนี้ได้ตกลงกัน คำว่า ความหลากหลายทางเพศ จนกลายมาเป็นชื่อของเครือข่าย และเอกสารที่เขาเสนอมานี้ก็เป็นเอกสารที่เขาใช้คำว่า สิทธิบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งผมคิดว่า คำนี้เป็นคำที่เหมือนกับว่า ก็ยอมรับสิทธิของเขาในลักษณะที่ได้วิเคราะห์ วิจัยกันแล้วว่า ไม่ได้บ่งบอกถึงการเบียดเบียนทางเพศ และเป็นเรื่องของการคุ้มครองนะครับ -----

เพราะว่าตอนนี้ถ้าเราบัญญัติค่าลงไปในลักษณะที่จะไปทำให้เขามีน้อย ที่เรียกว่า ทำให้เขาต้องลงไปนี่ สิ่งที่สำคัญเขาก็บอกว่าจะไม่บัญญัติเสียดีกว่านะครับ ถ้าบัญญัติแล้ว มันทำให้เขาต้องต้องลงไป แต่ผมคิดว่า ทั้งหมดนี้เราเข้าใจเรื่องนี้ดีร่วมกัน เพราะว่าเรา ไม่ต้องการให้เกิดการที่จะให้มีความด้อย หรือความแตกต่าง แต่เราต้องการที่จะทำให้เขามีสิทธิ มีสถานะมากยิ่งขึ้น แต่ว่า ความอ่อนไหวอาจจะเป็นเรื่องภาษาเท่านั้นเอง ซึ่งผม คิดว่า ตอนนี้นะครับ ถ้าสมมุติว่า เราจะตกลงกันได้โดยไม่ต้องโหวตก็จะเป็นเรื่องที่ดีที่สุด นะครับ แล้วก็ก็เป็นเรื่องที่เราอาจจะหาคำที่เหมาะสมนะครับ แล้วก็ดีสำหรับทุกฝ่ายนะครับ ขอขอบคุณมากครับ ท่านประธานครับ

นายบรรณิณี เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : เดี่ยว ผมถาม กรรมการธิการ ตกลง ตกลงกันได้หรือเปล่าครับนี้ ถ้าไม่ได้แล้วก็จะได้บอกว่านั้น แล้วก็ จะต้องออกเสียงนะครับ ตกลง ตกลงไม่ได้ นะครับ มีผู้ที่จะพูดต่อไป นะครับ คุณหลักชัย คุณสดศรี คุณเกียรติชัย คุณไพบูลย์ เกียรติชัยมีแล้วครับ แล้วก็คุณเศวต แล้วหลังจากนี้ จะโหวตแล้วนะครับ เพราะว่าตอนแรกนี่ก็จะตกลงกันได้ ทำท่าเหมือนตกลงได้ แล้ว ไม่ได้ ก็ต้องโหวตแล้วนะครับ ท่านว่าอย่างไรครับ เชิญคุณหลักชัยครับ

นายหลักชัย กิตติพล : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิก ผู้ทรงเกียรติ มาตรานี้ผมสังเกตดูนะครับ สองชั่วโมงครึ่งกว่า ๆ ผมเห็นว่าเป็นเวลา อันสมควรแล้วที่เราจะต้องลงมติครับ ขอผู้รับรองครับ ช่วยลงมติครับ ขอขอบคุณครับ ท่านประธาน

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายบรรณิณี เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : คุณหลักชัยเสนอ ว่า ใครเห็นควรลงมติ เสนอเป็นญัตติหรือ มีผู้รับรองหรือเปล่านี้นะครับ ท่านที่ยกมือนั้น รับรองใช่ไหม รับรอง เพราะฉะนั้นก็ต้องถามนะครับ มีผู้รับรองนะครับ คุณเศวต เรื่องนี้ ใช่ไหม

นายเศวต ทินกุล : ท่านประธานครับ ผม เศวต ทินกุล ครับ ผมสั้น ๆ นิดเดียวครับ ชี้แจงสั้น ๆ เพื่อเป็นทางออกให้นิดหนึ่งในสถานการณ์อย่างนี้ นิดเดียวครับ

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : เดี่ยวก่อน ถ้าไม่อย่างนั้น คุณเสวตไม่ได้มีชื่อ คุณหลักชัยเสนอญัตติว่า แล้วมีผู้รับรองแล้วนี่

นายเสวต ทินกุล : ก็ผมเห็นด้วย แต่ว่ามันใกล้เคียง เดี่ยวผมเสนอญัตติหนึ่ง เพื่อคอมโพรไมส์ (Compromise) นะครับท่านประธาน คืออย่างเรื่องบัญญัติคำ ท่านประธานครับ ผมว่าอย่างนี้ได้ไหมครับ นิดเดียวครับ

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ไม่ใช่คุณเสวต ครับ คุณหลักชัย

นายเสวต ทินกุล : ความหลากหลายทางจิตเพศ

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : คุณเสวตครับ นั่งลง คุณหลักชัยเสนอเรื่องนี้ ยังไม่ได้ตกลง คุณหลักชัยเสนอให้ปิด ให้ลงมติ แล้วมีผู้รับรองนะครับ คุณการุณ

นายการุณ ไสงาม : ท่านประธานครับ ก็อยากจะเจรจากับพี่น้องของเรา นะครับ ว่า ท่านประธานเอ่ยแล้ว มีอยู่เหลือสองสามท่านเท่านั้นเอง คงจะสั้น ๆ แต่ละ ท่าน ก็อนุญาตให้สองสามท่านนี้พูดให้จบ อย่างกรณีท่านเกียรติชัย ท่านอะไรอย่างนี้ นิดเดียวเอง ผมว่าคุณหลักชัยครับคุณจะถอนก็จะเป็นประโยชน์นะครับ ไม่ต้องขอมติ อย่าให้ผมต้องขอเปิดเลยครับ ท่านประธานเอ่ยชื่อแล้วอยู่สองสามท่านเอง ก็สั้น ๆ

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : ยังอีกหลายคน รวมแล้ว ๔ คน คุณหลักชัยเขาเสนอญัตตินี้ แล้วมีผู้รับรองด้วย

นายหลักชัย กิตติพล : ท่านประธาน ผมคิดว่าเราใช้เวลาสภานี้เป็นเวลา อันยาวนานแล้ว สองชั่วโมงกว่า แล้วก็มีความหลากหลายครบถ้วนแล้ว ขอท่านประธาน ช่วยทำตามระเบียบด้วย ขอบพระคุณครับ

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ) : เพราะฉะนั้น มีผู้รับรอง ผมขอลาถามนะครับใครเห็นว่า ควรให้ลงมตินะครับ ขอให้หลีกเลี่ยง ญัตติที่ คุณหลักชัยเสนอ คือ ขอให้ปิดอภิปราย แล้วจะได้ลงมตินะครับ ขอปิดอภิปรายใช่ไหม ครับ แล้วจะได้ลงมติ ว่าอย่างไรครับคุณการุณ

นายการุณ ไสงาม : ท่านประธานครับ คือคุณหลักชัยเสนอให้ปิดอภิปราย ผมเป็นการทักท้วง ไม่ได้เสนอญัตติให้เปิดนะครับ เพราะฉะนั้นเมื่อมีแต่ผู้เสนอให้ปิดอภิปราย ไม่มีผู้เสนอเปิดนะครับ ยกเว้นแต่มีท่านผู้ใดจะเสนอเปิด ผมไม่เสนอครับ เพราะฉะนั้นก็มีแต่ปิดอย่างเดียวเท่านั้นละครับอภิปราย

นายธนนิติ เศรษฐบุตร (ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านการุณไม่ได้เสนอ เพราะฉะนั้นไม่มีใครเห็นเป็นอย่างอื่นแล้วนะครับ ปิดการอภิปราย เพราะฉะนั้นจะลงมติ ผมถามให้แน่ๆนะครับ เนื่องจากว่า มาตรา ๓๐ นั้น กรรมการมีการแก้ไขเป็นไปตามที่กรรมการแก้ไข เพราะฉะนั้น แล้วถ้าแก้ไขนั้น ถ้าผมเข้าใจถูกนะครับ ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์ถอนไปแล้ว ก็เหลือตามที่กรรมการเสียงข้างน้อยสงวนไว้ ถูกต้องไหมครับ มี ๒ ทางเท่านั้นนะครับ ตรงกันนะครับ เพราะฉะนั้นโหวต ถ้าใครเห็นด้วยนะครับ ถ้าเห็นด้วย หมายถึง เห็นด้วยกับกรรมการ ถ้าโหวตว่า ไม่เห็นด้วย เท่ากับเป็นไปในทางเดียวกับที่กรรมการข้างน้อย ๓ ท่าน ถูกไหมครับ ขอเชิญลงมตินะครับ ท่านครับ

(นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) มีสัญญาณให้
สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : มีท่านไหนลงมติ
ไม่ได้ มีปัญหาไหมครับ ท่านมานิจยังลงไม่ได้ใช่ไหมครับ ใครครับ ที่ยังลงมติไม่ได้ ยกมือ
หน่อย เจ้าหน้าที่จะไป เพื่อให้เคลียร์นะครับ เห็นด้วยกับกรรมาธิการให้กต เห็นด้วย แล้ว
ถ้าเห็นด้วยกับเสียงข้างน้อย ให้กต ไม่เห็นด้วย ถูกไหมครับ เข้าใจแล้วนะท่าน ถ้าเห็นด้วย
หมายความว่า เห็นด้วยกับกรรมาธิการเสียงข้างมากครับ ทางนี้ยังไม่ได้ครับ เจ้าหน้าที่
ข้างล่างไม่มีปัญหานะครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตตร (ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ) : ตกลงเรียบร้อย
แล้วนะครับ กรรมาธิการครับ ข้างล่างลงเรียบร้อย รวมคะแนน จำนวนผู้เข้าประชุม
๗๙ ท่าน เห็นด้วย ๕๔ ไม่เห็นด้วย ๒๓ งดออกเสียง ๒ นะครับท่าน เป็นอันว่ายื่นตาม
กรรมาธิการนะครับท่าน

ท่านสมาชิกที่เคารพครับ มาตราเดียว หลังอาหารมือเย็น รู้สึกเราใช้เวลา
มาตราเดียวไปสองชั่วโมงกว่านะครับ เวลาที่เราจะเอาไว้ เหลือประมาณ ๑๗ นาที คงจะ
เริ่มอะไรไม่ได้นะครับ ผมขออนุญาต ก็ขออนุญาตขอบพระคุณคณะกรรมการทุกท่าน
แล้วขอปิดประชุมครับ ขอบพระคุณครับ

เลิกประชุมเวลา ๒๑.๔๕ นาฬิกา

การประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๐
วันจันทร์ที่ ๑๑ เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

รายนามคณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา นายจเร พันธุ์เปรื่อง รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
นางสาวยุพา ศิริประภาพร ผู้อำนวยการสำนักgrayงานการประชุม
และชวเลข

ผู้ตรวจทานgrayงานการประชุม

นางนัยนา เปรอมประพันธ์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานชวเลข ๓
นางบังอร วิบูลโกศล เจ้าหน้าที่ชวเลข ๘
นางนนท์สภรณ์ ขุนทองจันทร์ เจ้าหน้าที่ชวเลข ๘
นางสาวฐานวีร์ เกิดโสดศรี เจ้าหน้าที่ชวเลข ๗
นางนภาพรณี แพทย์พันธุ์ วิทยากร ๔

ผู้จัดgrayงานการประชุม (กลุ่มงานชวเลข ๓)

นางสาวเกศราภรณ์ จันทร์บำรุง นางสาวรัศมี บานเย็น
นางสาวรสรินทร์ กนกอุดม นายพรเทพ ไชยสงวนสุข
นางสาวอุทัยวรรณ จำนงค์ศาสตร์ นางสาวนัชชา โนไธสง
นางสาวสุพิชชาย์ เนื่องพิมพ์ นางสาววิรุทัย ผาสุขเวชพร
นางสาวปติตตา ธีรนนท์ นางสาวประไพพิศ ดีสุน
นางสาวกุลนที หวังประเสริฐ นางนงลักษณ์ คุ้ม
นางสาวสมร เกตุศรี นางสาวรัตนา ภูระหงษ์

สำนักgrayงานการประชุมและชวเลข
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บันทึกการขอแก้ไขรายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๐
(วันจันทร์ที่ ๑๑ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐)

ตั้งแต่วันที่ ๑ - ๒๓๖ สรุปการแก้ไข ดังนี้

หน้า	บรรทัด	ข้อความเดิม	ข้อความที่ขอแก้ไข
๕	๘	จัดทำร่างรัฐธรรมนูญ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น) เสร็จ เมื่อวันที่	จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับรับฟังความคิดเห็นเสร็จ เมื่อวันที่
๒๗	๒๓	จึงต้องปรับปรุง เปลี่ยน เกือบทุกมาตรา	จึงต้องปรับปรุง เปลี่ยนเกือบทุกมาตรา
๒๙	๓	เมื่อเป็น ๘ นี้ ท่านผมก็ถามว่า	เมื่อเป็น ๘ ท่านนี้ ผมก็ถามว่า
	๖-๗	ลุกขึ้นมากล่าวเมื่อสักครูนี้อ่า ด้วยเรื่องมาตรา ๖๘	ลุกขึ้นมากล่าวเมื่อสักครูนี้อ่าด้วยเรื่องมาตรา ๖๘
๓๗	๒๑	นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ) ;	นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร (ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ) :
๔๕	๙	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๕๕	๒๔-๒๕	จึงได้พิจารณา รวมไปถึงแนวความคิดทางวิชาการของแต่ละประเทศ	จึงได้พิจารณารวมไปถึงแนวความคิดทางวิชาการของแต่ละประเทศ
๕๙	๑๕-๑๖	เพื่อเป็นหลักประกันในเรื่องสิทธิเสรีภาพ แก่ประชาชน	เพื่อเป็นหลักประกันในเรื่องสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน
	๒๑	บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อมีหลักกฎหมาย ว่าด้วยกำหนดความผิดและกำหนดโทษไว้	บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อมีหลักกฎหมายว่าด้วยกำหนดความผิดและกำหนดโทษไว้
๖๒	๑๙-๒๐	ไม่มีอำนาจกระทำการใด ๆ ทั้งสิ้นนะครับ	ไม่มีอำนาจกระทำการใด ๆ ทั้งสิ้นนะครับ

หน้า	บรรทัด	ข้อความเดิม	ข้อความที่ขอแก้ไข
๖๘	๒๐	ความจริงกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญก็มี ๒๕ คน ซึ่งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญด้วย	ความจริงกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ ก็มี ๒๕ คนซึ่งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญด้วย
๘๑	๑๙	แต่ในรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ที่เรากำลังใช้อยู่ที่นี่นะครับ	แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวที่เราากำลังใช้อยู่ที่นี่นะครับ
๘๒	๑๗	เสนอดตรงนั้นก็ไม่มีสายนะครับ ตอนนั้นมันเดินอย่างนี้ไม่อยู่	เสนอดตรงนั้นก็ไม่มีสายนะครับ ตอนนั้นมันเดินอย่างนี้อยู่
๘๕	๗	อยากฝากให้เพื่อนสมาชิกดูรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) นะครับ	อยากฝากให้เพื่อนสมาชิกดูรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวนะครับ
๑๑๓	๔	เนื่องจากว่า	เนื่องจากว่า
๑๑๘	๕	ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า	ข้าพระพุทธเจ้า วงเล็บนะครับ ชื่อผู้ปฏิญาณ วงเล็บปิด ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า
	๑๘ - ๑๙	เราจะแสดงความจงรักภักดีโดยการปฏิบัติจริง ไม่จะปฏิบัติ แล้วปฏิบัติจริงเลยอย่างนี้	เรา จะ นะครับ แสดงความจงรักภักดี โดย โดยการปฏิบัติจริง ไม่จะปฏิบัติ แล้ว ปฏิบัติจริงเลยอย่างนี้
	๒๕	ข้าพระพุทธเจ้า แล้วก็ (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า	ข้าพระพุทธเจ้า แล้วก็วงเล็บชื่อผู้ปฏิญาณ ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า
๑๒๐	๒๑	โดยไม่มีขัดข้องแต่ประการใด	โดยไม่มีข้อขัดข้องแต่ประการใด
๑๒๑	๑๕	การเอาของเดิมหรือของเก่ามาผ่าน ๆ ผ่านไป	การเอาของเดิมหรือของเก่ามาผ่าน ผ่านผ่านไป
๑๕๗	๕	อย่างนี้นะครับ ว่า ในกรณีนี้	อย่างนี้นะครับว่า ในกรณีนี้
๑๖๙	๙	เราดูจากถ้อยคำในร่างรัฐธรรมนูญ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)	เราดูจากถ้อยคำในร่างรัฐธรรมนูญฉบับรับฟังความคิดเห็น

หน้า	บรรทัด	ข้อความเดิม	ข้อความที่ขอแก้ไข
๑๖๙	๑๔	ท่านดูตามร่าง (ฉบับรับฟังความคิดเห็น) ซึ่งมีพรรคสามอยู่แล้ว	ท่านดูตามร่างฉบับรับฟังความคิดเห็นซึ่งมีพรรคสามอยู่แล้ว
๑๗๐	๑	(กรรมาธิการ)	(กรรมาธิการ)
๑๘๒	๑๓	ก็แปรญัตติให้เราไม่เลือกปฏิบัติ	ก็แปรญัตติเพื่อให้เราไม่เลือกปฏิบัติ
๑๘๓	๔	คนที่เลือกไม่ได้ที่เราจะเลือกปฏิบัติ	คนที่เลือกไม่ได้นี้ เราจะเลือกปฏิบัติ
๑๘๗	๙	ในสังคมเราตอนนี้	ในสังคมเราตอนนี้
๑๙๕	๕	เพราะว่า เป็นบัณฑิตะวันนะครับ	เพราะว่า เป็นบัณฑิตะกันนะครับ
๒๐๐	๑๔	ขณะนี้เรามีผู้หญิง ๑๐ เปอร์เซนต์ อยู่ตามองค์กรต่าง ๆ น้อยมาก ๑ คน มี ๑๐ คน	ขณะนี้เรามีผู้หญิง ๑๐ เปอร์เซนต์ อยู่ตามองค์กรต่าง ๆ น้อยมาก ๑ คน มี ๑๐ คน (๑๐ คน มี ๑ คน)
	๒๔	องค์กรอนามัยโลก	องค์การอนามัยโลก
๒๐๗	๑๖ - ๑๘	เพียง ๒๐ เปอร์เซนต์นี้ ถือว่าไม่ให้ความสำคัญเป็นธรรมกับผู้หญิง สิ่งที่เราควรจะได้ก็คือสิทธิในการที่ใกล้เคียงกันมากกว่า ไม่ใช่แค่หนึ่งในห้า	(ตัดออก มีแล้วในหน้า ๒๐๘)
๒๐๘	๑๖	สิทธิที่ทางสังคมให้กับ เพศที่ ๓ ดิฉันว่าให้มากกว่าที่จะเป็นไปด้วย	สิทธิที่ทางสังคมให้กับเพศที่ ๓ ดิฉันว่าให้มากกว่าที่จะเป็นไปด้วย

บันทึกการขอแก้ไขรายงานการประชุมสภาจังหวัดธรรมนุญ

ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๐

(วันจันทร์ที่ ๑๑ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐)

ตั้งแต่หน้า ๑ - ๒๓๖ สรุปการแก้ไข ดังนี้

หน้า	บรรทัด	ข้อความเดิม	ข้อความที่ขอแก้ไข
๒๗	๑๑	กว่าสิบนาที	กว่า ๑๐ นาที
๕๖	๑๘	แบ่งแยกอำนาจออกเป็นสามส่วนนะครับ	แบ่งแยกอำนาจออกเป็น ๓ ส่วนนะครับ
๑๐๖	๘	ประมาณล้านกว่าคน ๑ ล้านกว่าคน มี ปัญหามากมายเลย	ประมาณล้านกว่าคน หนึ่งล้านกว่าคน มี ปัญหามากมายเลย

บันทึกการขอแก้ไขรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๒๒ / ๒๕๕๐

(วันจันทร์ที่ ๑๑ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐)

ตั้งแต่วันที่ ๑ - ๒๓๖ สรุปการแก้ไข ดังนี้

หน้า	บรรทัด	ข้อความเดิม	ข้อความที่ขอแก้ไข
๕๙	๑๗	เดอะ รูล ออฟ ลอว์ (The rule of Law)	เดอะ รูล ออฟ ลอว์ (The Rule of Law)
๑๑๓	๔	คอนฟликт อินเทอร์เรสต์ (Conflict Interest)	คอนฟликт อินเทอร์เรสต์ (Conflict Interest) (คอนฟликт ออฟ อินเทอร์เรสต์ (Conflict of Interest))
๑๙๐	๑๑	(กมฺมนา วตุตตีโลโก)	(กมฺมนา วตุตตีโลโก)
๑๙๙	๑๔	ศาสนาซิกข์	ศาสนาซิกข์ (Sikh)
๒๐๒	๓	โครโมโซม เอ็กซ์	โครโมโซม เอ็กซ์ (Chromosome X)
๒๐๘	๙	มีอาดัม และอีฟ เท่านั้นเอง	มีอาดัม (Adam) และอีฟ (Eve) เท่านั้นเอง

บันทึกการขอแก้ไขรายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๒ / ๒๕๕๐
(วันจันทร์ที่ ๑๑ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐)

ตั้งแต่วันที่ ๑ - ๒๓๖ สรุปการแก้ไข ดังนี้

หน้า	บรรทัด	ข้อความเดิม	ข้อความที่ขอแก้ไข
๑๙๙	๑๔	คุรุนานัก	คุรุ นานัก (Guru Nanak)